10
5-C
24

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE
10
3 G
11

C. 24

Digitized by Google

ANNALES MUNDI,

SIVE

CHRONICON UNIVERSALE

SECUNDUM OPTIMAS CHRONOLOGORUM EPOCHAS AB ORBE CONDITO AD ANNUM CHRISTI

MILLESIMUM SEXCENTESIMUM SEXAGESIMUM PERDUCTUM.

Opera, & Studio

PHILIPPI BRIETII

Abbavillæi Societatis IESV Sacerdotis.

In hac vero ultima Editione additum fuit ſupplementum uſque ad Annum 1692. à Societatis Jeſu Sacerdote.

AMSTELODAMI;
APUD ABRAHAMUM WOLFGANG.

M. DC. XCIII.

Superiorum Licentia, & Privilegio.

Neſcire quid antequam natus ſis acciderit, eſt ſemper eſſe puerum.

Tullius in Oratore.

ILLVSTRISSIMO

POTENTISSIMOQVE DOMINO

D. NICOLAO NICOLAIO,

IN SVPREMA CVRIA PARISIENSI

REGIARVM RATIONVM

PRIMO PRÆSIDI

Philippus Brietius è Societ. IESV.

S. P. D.

DI S. MARIA DELLA S

NON *diu fuit deliberandum nobis* (ILLVSTRISSIME PRÆSES) *cuius ſub auſpiciis noſtri iſti Annales prodirent. Cum enim tam latè pateant, quàm vniuerſus Orbis, & omnem omnium ſæculorum memoriam complectantur, tibi debebantur profectò, cuius eruditio iam totum per-*

uaſit orbem, cuius memoria quidquid iam ab exordio mundi geſtum eſt, tam faciliter arripuit, quàm conſtanter retinet. Cui porrò cognitum non eſt NICOLAIORVM *nomen, modò vt ei Regius Imperij Gallici fiſcus exploratus ſit: cui cum eius nominis hactenus* NICOLAII, *ſex continenter præfuerint, oſtenderunt profectò integritatem, & ſolertiam in familia ſua hæreditarias eſſe, nec in ea tam ſtudioſos, & ſapientes fieri, quàm naſci. Quid porro hìc commemorem qua alacritate incumbis in ſtudia? quàm libenter eruditorum conſortio perfrueris? quàm optatam humaniores litteræ domi tuæ defixerint ſedem? adeo vt cum occupatiſſimus ſis in regni negotijs & iuredicundo, inuenias tamen temporis ſatis, vt maiores tuos, doctiſſimos licet, & in omni diſciplinarum genere, dicendique facultate præſtantes, eruditione nihilò ſeciùs vincas & eloquentia.*

Hæc

Hæc autem ſingularis doctrina, dicendique vis, cum eæ non ſint, quæ verborum inani volubilitate ferantur, ſed quæ Reges ipſos, & Principes detinere queant; rebus antea geſtis profectò innituntur, & Hiſtoria; in cuius cognitione cum parem habeas neminem, hi ad te compacti, contractique meritò recurrunt Annales Mundi, vt ſub auſpicijs, ductuque tuo, in multorum animos nobiliùs extendantur. Ita de multis, vti ſemper ſoles, benè mereberis; neque te diſcentes modò, ſed & docentes omni veneratione, cultuque proſequentur. Vale.

Lectori beneuolo.

ÆQVI bonique Conſules (amice Lector) vt quoniam hic pagellæ aliquot vacuæ debent eſſe, Synopſes aliquas exhibeam Regnorum & Familiarum illuſtrium ante Chriſtum natum, quas vno aſpectu videre nonnunquam eruditi volunt. Hìc autem nomina nuda proponam, etiam à ſuis temporibus diſtracta, vt hæc vel ab ipſis puerulis ediſcantur, quorum memoriæ committi nihil vtilius poteſt. Hæc enim cum inter ludendum arripuerint, magna eis vſui futura ſunt, quando grandiores facti Hiſtoriis, & Chronologicis rebus animum admouebunt. Quæ ſi tibi non placent, omitte ſi lubet, & ea relinque aliis, qui haſce paginas nominibus iſtis, & ſucceſſionibus carere noluerunt. Vale.

I L-

ILLUSTRIUM FAMILIARUM, ET REGNORVM SVCCESSIONES.

Ab Orbe condito ad Chriſtum.

PATRIARCHÆ.

ANTE DILUVIUM.

Adam.
Seth.
Enos.
Caïnan.
Malaleel.
Jared.
Henoch.
Mathuſalem.
Noë, cui liberi tres Sem, Cham, & Japheth.

POST DILUVIUM.

Ante Abrahamum.

Sem.
Arphaxad;
Caïnan, Junior.
Sala.
Heber.
Phaleg.
Reu.
Sarug.
Nachor.
Thare, Pater Abrahami.

Poſt Abraham.

Abraham.
Iſaac.
Jacob.
Judas, & Fratres,
Pharez, & Zara.
Eſrom.
Aram.
Aminadab.
Naaſſon.
Salmon.
Booz.
Obed.
Jeſſe, ſeu Iſaï, ex quo Dauid.

PONTIFICES IVDÆI.

1. Aaron.
2. Eleazar.
3. Phinees, &c.
10. Heli, ex Ithamar
11. Achitob.
12. Achimelech.
13. Abiathar.
14. Sadoc, ex Eleazar.
15. Achimaas, &c.
20. Jojadas.
21. Pedajas, &c.
32. Joſedech.
33. Joſue, ſeu Jeſu, &c.
38. Jaddus.
39 Onias I.
40. Simon, Juſtus.

MACCHABÆI.

50. Judas Macchab.
51. Jonathas.
52. Simon.
53. Joan. Hyrcanus.
54. Ariſtobulus.
55. Hyrcanus II.
56. Ariſtobulus II.
Hyrcanus iterum.
57. Antigonus.

MACCHABÆI.

41. Eleazarus.	46. Jaſon.	57. Antigonus.
42. Manaſſes.	47. Menelaüs.	Ananelus.
43. Onias II.	48. Lyſimachus.	58. Ariſtobolus III
44. Simon II.	Menelaüs iterum.	Ananelus iterum
45. Onias III.	49. Alcimus.	

Reliqui ſunt inutiles.

IVDICES Hebræi.

1. Moyſes.
2. Joſue.
3. Seniores.
   I. Serv. Meſopotamena.
4. Othoniel.
   II. Serv. Moabitica.
5. Aod.
   III. Serv. Chananæa.
6. Debora.
   IV. Serv. Madianitica.
7. Gedeon.
8. Abimelech.
9. Thola.
10. Iaïr.
    V. Serv. Ammonitica.
11. Jephthe.
12. Abeſan.
13. Ahialon.
14. Abdon.
    VI. Serv. Philiſtina.
15. Samſon.
16. Heli.
17. Samuël.

ASSYRII Imperatores.

1. Belus, ſeu Nembrod.
2. Ninus.
3. Semiramis.
4. Ninias.
   & alii 32. ſolo nomine celebres.
37. Sardanapalus, qui & Thonnos Connoleros dictus.

Quo incenſo, utcumque imperarunt.

Phul.
Teglath.
Salmanazar.
Sennacherib.
Aſſaradon.

Quorum una ſcriptura meminit.

HEBRÆORVM REGES. } Saül. David. Salomon. toti populo impe-rarunt.

IVDA.		ISRAELIS.	
1. Roboam.	12. Achaz.	1. Jeroboam	11. Joachas.
2. Abiam.	13. Ezechias.	2. Nadab.	12. Joas
3. Aza.	14. Manaſſes.	3. Baaza.	13. Jeroboam II.
4. Joſaphat.	15. Ammon, vel Amon.	4. Ela.	14. Zacharias.
5. Joram.	16. Joſias.	5. Zamri.	15. Sellum.
6. Ochoſias.	17. Joachaz.	6. Amri.	16. Manahen,
7. Athalia,	18. Joacim.	7. Achab.	17. Phaceia.
8. Joas.	19. Jechonias	8. Ochoſias.	18. Phacée.
9. Amaſias.	20. Sedecias, ſub quo hoc regnū concidit.	9. Joram,	19. Oſée, ſub quo abductæ decem tribus.
10. Azarias, ſeu Ozias.		10. Jehu.	
11. Joathan.			

REGES.

MEDI.	BABYLONII.	PERSÆ.
1. Arbaces.	1. Merodach, ſeu Mardokempadus.	1. Cyrus.
2. Mandauces.	2. Nabopolaſſar, ſeu Nabolaſſar,	2. Cambyſes.
3. Soſarmus.	3. Nabuchodonoſor Pater Mag. Nab.	3. Smerdes Magu.
4. Articas.	4. Nabuchodonoſor Magnus.	4. DariusHiſtaſpis.
5. Arbianes, qui & Cardiccas forte Arphaxad.	5. Evilmerodach.	5. Xerxes.
6. Arſaces, qui & Dioces.	6. Baltazar.	6. Artaxerxes, Longimanus.
7. Artynes, qui & Phraortes.	7. Nabonidus, qui putatur eſſe, Darius Medus.	7. Xerxes II.
8. Aſtybaras, qui & Cyaxares.		8. Sogdianus.
9. Apandas, qui & Aſtyages.		9. Darius Nothus.
		10. Artaxerx. Mnemon.
		11. Artaxer. Ochus
		12. Arſes.
		13. Darius Codomanus, victus ab Alexandro.

REGES.

SICYONII.

1. Ægialus.
2. Europs.
3. Telchin.
4. Apis.
   Et alii 22.
26. Zeuxippus.
27. Sacerdotes quibus ab Agamemnone poteſtas omnis erepta eſt.

ARGIVI.

INACHIDÆ.

1. Inachus.
2. Phoroneus.
3. Apis.
4. Argus.
5. Criaſus.
6. Phorbas.
7. Triopas.
8. Crotopus.
9. Sthenelus, cujus filius Gelanor expulſus à Danao.

DANAIDÆ.

1. Danaüs.
2. Lynceus.
3. Abas.
4. Prœtus.
5. Acriſius.
   Perſeus eo cæſo tranſtulit Regnum Mycenas.

REGES CORINTHII.

SISYPHIDÆ.

1. Siſyphus.
2. Ornithion.
3. Thoas.
4. Damophon.
5. Propodas.
6. Doridas, & Hyantidas, ſub quibus Heraclidæ in Peloponneſum irruerunt.

HERACLIDÆ.

1. Aletes.
2. Ixion.
3. Agelaüs.
4. Prymnus.

BACCHIADÆ.

1. Bacchis.
2. Agelaſtus.
3. Eudemus.
4. Ariſtodemus.
5. Agemon.
6. Alexander.
7. Teleſtes.
8. Automenes.

REGES. & Ἄρχοντες.

MYCENÆI.

1. Perſeus.
2. Electryo & Taphius.

ATHENIENSES.

1. Cecrops.
2. Cranaüs
3. Amphictyon.
4. Erichthonius.
5. Pandion I.

Codro mortuo. Suffecti ſunt ARCHONTES PERPETUI XIII.

3. Ste-

R E G E S.

3. Sthenelus.

4. Euryſtheus.

5. Atreus & Thyeſtes.

6. Agamemnon.

7. Ægyſtus.

8. Oreſtes.

9. Tiſamenus, Penthilus, & Cometes, filii Oreſtis.

6. Erechteus.
7. Cecrops II.
8. Pandion II.
9. Ægeus.
10. Theſeus.
11. Meneſteus.
12. Demophoon.
13. Oxyntes.
14. Aphidas.
15. Thymœtes.
16. Melanthus.
17. Codrus, qui ſe deuouit.

Quorum primus Medon filius Codri vltimus Alcmæon, inde ARCHONTES DECENNALES VII Quorum primus Charops vltimus Eryxias, poſteà ARCHONTES ANNVI creati.

R E G E S LACEDÆMONIORVM.

PRIMA DYNASTIA.

1. Lelex.
2. Myles.
3. Eurotas.
4. Lacedæmon. cujus vxor Sparta.
5. Amyclas.
6. Argalus.
7. Cynortas.
8. Oebalus.
9. Tyndareus.

ALTERA DYNASTIA.

FAMILIA Euriſthenidarum, ſeu Agidarum

1. Euryſthenes.
2. Agis.
3. Echeſtratus.
4. Labotas.
5. Doriſſus.
6. Ageſilaüs.
7. Archelaüs.
8. Teleclus.
9. Alcamenes.
10. Polydorus.
11. Eurycrates.
12. Anaxander.
13. Eurycrates.
14. Leon.
15. Anaxandrides.
16. Cleomenes Furioſus.

FAMILIA Proclidarum, ſiue Eurypontidarum.

1. Procles.
2. Soüs adoptatus.
3. Eurypon.
4. Prytanis.
5. Eunomus.
6. Polydectus.
7. Charillus.
8. Nicander.
9. Theopompus.
10. Zeuxidamus.
11. Anaxidamus.
12. Archidamus.
13. Agaſicles.
14. Ariſton.
15. Demaratus.

REGES LACEDÆMONIORVM.

10. Caſtor & Pollux.
11. Menelaüs.
12. Oreſtes.
13. Tiſamenus, ſub quo Heraclidæ in Peloponneſum irruperunt.

17. Leonidas, qui ad Thermopylas.
18. Pliſtarchus.
19. Pliſtoanax.
20. Pauſanias.
21 Ageſipolis.
22. Cleombrotus.
23. Ageſipolis.
24. Cleomenes.
25. Areus.
26. Acrotatus.
27. Areus.
28. Leonidas.
29. Cleombrotus.
30. Cleomenes.
31. Ageſipolis.

16. Leotychides.
17. Archidamus.
18. Agis.
19. Ageſilaüs.
20. Archidamus.
21. Eudamidas.
22. Agis.
23. Eurydamidas.
24. Epicilidas.

REGES MACEDONVM.

1. CARANUS conditor Regni Macedonici.
2. Cœnus.
3. Thurimas.
4. Perdiccas I.
5. Argæus I.
6. Philippus I.
7. Æropas, ſeu Europus.
8. Alcetas.
9. Amyntas I.
10. Alexander I.
11. Perdiccas II.
12. Archelaüs.
13. Oreſtes.
14. Æropas, Tutor Oreſtis.
15. Pauſanias.
16. Amyntas II.
17. Argæus II.
Amyntas, iterum.
18. Alexander II.
19. Ptolemæus Alorites.
20. Perdiccas III.
21. Philippus II.
22. ALEXANDER Magnus ejus nominis III.
23. Aridæus.
24. Caſſander.
25. Philippus III.
26. { Antipater. / Alex. IV. } filij Caſſandri.
27. Demetrius Poliorcetes.
28. Pyrrhus Epirot. Rex.
29. Lyſimachus Thraciæ Rex Arſinoë uxor Lyſim.
30. Ptolemæus Ceraunus.
31. Meleager Cerrauni Frat.
32. Antipater.
34. Soſthenes.
35. Antigonus Gonatas.
36. Demetrius Gonatæ Fil.
37. Antigon. Tutor, cognom. Δώσων.
38. Philippus IV. Demetrii filius.
39. Perſes, ſeu Perſeus, victus à Romanis.

R E.

REGES ÆGYPTI.

PHARAONES ſub Hebræis.

Pharao Chebros, cui charus Joſephus.
Amenophis, qui perſecutus eſt Judæos, quibuſdam Memnon.
Orus forte Buſiris.
Acenchris Regina.
Achoris, ſeu Ratos.
Pharao Cenchrees, aquis hauſtus.

ANTE PERSICUM Dominatum.

Pſammitichus.
Necos, ſeu Nechao.
Pſammis.
Apries.
Amaſis.
Pſammenitus, captus à Cambyſe.

SUB PERSICO Dominatu.

Inarus; ſub Longimano.
Amyrtæus, ſub eodem, quem juvit Cimon.
Achoris, ſub Mnemone.
Tachos, ſub Ocho.
Nectanebos, ſub Ocho.

PTOLEMÆI.

1. Ptolemæus Lagi fil. conditor hujus regni.
2. Ptol. Philadelphus.
3. Ptol. Evergetes.
4. Ptol. Philopator.
5. Ptol. Epiphanes.
6. Ptol. Philometor.
7. Ptol. Phyſcon, ſeu Evergetes.
8. Ptol. Lathurus, ſeu Lathyrus.
9. Ptol Alexander, Lathuri frater.

Ptol. Lathurus, iterum.

10. Ptol. Alexander II.
11. Ptol. Alexander III.
12. Ptol. Auletes.
13. Ptol. Διόνυσος.
14. Cleopatra, quæ victa cum Antonio Ptolemæorum familiam perdidit.

RE-

REGES SYRIÆ.

1. Seleucus Nicanor.
2. Antiochus Soter.
3. Antiochus II. Deus.
4. Seleucus II. Callinicus.
5. Seleucus III. Ceraunus, ſeu Pogon.
6. Antiochus III. ſeu Magnus.
7. Seleucus IV. Philopator.
8. Antiochus IV. Epiphanes.
9. Antiochus V. Eupator.
10. Demetrius Soter.
11. Alexander Balæ.
12. Demetrius II. Nicator.
Antiochus Alexand. Balæ filius cæſus à Tryphone.
13. Tryphon, qui & Diodotus Tyrannus.
14. Antiochus VII. Sidetes. *Demetrius Nicanor iterum.*
15. Seleucus V.
16. Antiochus VIII. Grypus.
17. Antiochus IX. Cizycenus.
18. Seleucus VI.
19. Antiochus X. Euſebes.
20. Antiochus XI.
21. Philippus.
22. Demetrius III. Eucerus.
23. Tigranes Arm Rex.
24. Antiochus XII. Aſiaticus.

REGES PERGAMI.

1. Philæterus. Spado.
2. Eumenes, Philetæri frater.
3. Attalus, primus Rex dictus.
4. Eumenes, Attali filius.
5. Attalus, Frater Eumenis.
6. Attalus, Fil. Eumenis, qui Popul. Rom. ſuum ſcripſit hæredem.

REGES TROIANI.

1. Dardanus, Trojani Regni conditor.
2. Erichthonius.
3. Tros, à quo Troja.
4. Ilus, ex quo Ilium.
5. Laomedon, cæſus ab Hercule.
6. Priamus, in quo regnum cecidit.

RE-

REGES LATINI.

1. Ianus & Saturnus.
2. Picus, Saturni Fil.
3. Latinus.
4. Æneas, Trojanus.
5. Aſcanius.
6. Sylvius Poſtumus.
7. Æneas Sylvius.
8. Alba.
9. Latinus II.
10. Capetus.
11. Capys.
12. Calpetus.
13. Tiberinus.
14. Agrippa.
15. Alladius.
16. Aventinus.
17. Procas.
18. Amulius.
19. Numitor, ſub quo condita Roma.

REGES ROMANI.

1. Romulus.
2. Numa Pompilius.
3. Tullius Hoſtilius.
4. Ancus Marcius.
5. L. Tarquinius Priſcus.
6. Servilius Tullus.
7. Tarquinius Superbus.

IN-

INDEX
PRIMÆ PARTIS
TOMI PRIMI.

A

AARON naſcitur, 109, conſecratur, 126. moritur. 134
Abaris Scytha. 354
Abdias Propheta. 346
Abdon iudex Iſraëlis. 215. moritur. 221
Abelis cædes. 63
Abeſan iudex. 202.204
Abiathar Sacerdos. 245
Abigail. 246
Abimelech Rex. 181. 182
Abimelech Sacerdos. 241
Abiron ſeditioſus. 129
Abiſag Sunamitis. 271. 273
Abrahamus. 77.78.79.80. 81.82 83.87
Abias filius Ieroboam. 288
Abias Rex Iuda. 288. 289
Abner. 252.253
Abſalon cædit Ammonem. 252. fugit. 263. reuocatur. 263. rebellat in patrem, 264. cæditur. 265
Achab, 297. moritur, 307 eius familia extinguitur. 319
Achaia. 231
Achaz naſcitur. 348. Ezechiam ſuſcipit. 357. impius. 357
Achilles. 205
Achis Rex Philiſt. 247
Acriſius. 165.169
Adami lapſus. 63. mors. 66
Adonias. 271.273
Adonibeſec. 143
Adraſtus, 173
Ægæus. 174.189
Ægeſtus fil. Numitoris. 351
Ægyptus Rex. 131
Æneas. 207.209.211.212. 213.214
Æneas Syluius. 245
Æolica migratio. 230
Æs & ferrum fuſa. 65
Agamemnon. 202, 207. 213
Agar. 80.83
Aialon iudex, 206
Alba condita. 233
Alcmæon vltimus Archon Athenis perpetuus. 358
Alcmena. 175
Alethes Corinthi Rex. 231
Alladius Rex Latin. 226. eius

eius mors. 332
Amalecitæ. 124. 237
Amaſias Rex Iuda. 330. 331. 335. ejus mors. 337
Amazones. 196
Ambri Rex Iſr. 296
Ammon. 260. cæditur. 262
Amorrhæi 128
Amos Propheta. 344
Amphion. 151
Amphitruo. 175
Amphyction. 130
Amulius. 346. 347. eius mors. 359
Antenor. 209. 211
Aod judex. 153. cædit Eglonem. 156. moritur 165
Aquæ Amaræ. 123
Arbaces Medus. 324. 326
Androdus. 268
Aram naſcitur. 74
Areopagus. 128
Ariadne. 189
Aricinum nemus. 219
Arca conſtruitur. 124. capta à Philiſtæis. 228. 229. 256
Archontes Athenis perpetui. 253. Decennales. 359
Argonautæ. 176
Argus. 102
Aſcanius. 214. 223. 224
Athaliæ nuptiæ. 300. crudelitas. 319. cædes. 320
Atreüs. 200
Atlas. 108
Auentinus Rex Latin. 332. 341
Automenes Rex Corinthi. 349
Aza Rex. 289. 291. 298

B

Baaſa Rex Iſr. 291. 293. moritur. 295
Babylonicæ obſeruationes. 71
Babylonica Turris. 72
Bacchi expeditio ad Indos. 166
Bacchis Rex Corinth. 293
Balaham monetur ab Aſinâ. 135. cæditur. 136
Baracus. 168
Bellerophon. 162
Belzebuth. 308
Benadab primus Rex Syriæ. 304. 305
Benadab II. 329
Benjaminus. 99
Berſabea. 258. 259
Bethſamitæ. 228
Booz. 184
Boreas. 155

C

Cacus. 184
Cadmus. 141. 145. eius proles. 145
Caïni peccatum. 65. cædes. 64
Caleb. 115. 127
Calpetus Rex Latin. 298
Capetus Rex Lat. 286
Capua condita. 345
Capys Rex Lat. 292
Caranus Rex Maced. 342
Carthago condita. 195. 321

Cecrops. 113
Centauri. 193
Cephalus. 155
Ceres. 102
Ceylan vrbs. 245
Charops 1. Athenis Archon decennalis. 359
Chimera. 162
Chuſanus Rex Meſop. 150
Chananæi victi. 134
Cizycus condita. 174
Clytemneſtra, 215
Codrus. 252
Columnæ diſciplinarum ſeruatrices. 66
aquæ Contradictìon. 133
Core. 129
Corinthus. 153
Cres. 77
Creiſſa. 178
Croto Col. Spartan. 353
Cunæ Phrycotis, & Italica. 272
Cyaneæ petræ, 177

D

DÆdalus, 186, 187
Dalila ſcortum. 221
Dan vrbs. 148
Danaüs. 131
Dardanus. 131
Dathan. 129
Dauid inunctus Rex, 237. diſcerpit feras, 238. Saülis furores placat cithara, 238. redditur patri, 239. Goliathum cædit, 240. Saülis in eum inuidia, 241. Micholem ducit, 242 à quâ ſeruatur, 242. fugit ad Abimelech, 243. inde ad Moabitas, 244. Ceylanum vrbem liberat, 245. inuiſitur à Ionatha, 245. parcit Saüli, 246 247. Fugit ad Achis, 247. Redit Siſeleg, 148. luget Saülem, 249. Rex in Hebron, 250. Eius victoriæ, 256. 257. 258. 268. Adulterium, 258. Fugit Abſalonem, 264. Numerat populum, 270. Moritur. 272
Debora. 168. 170
Deidamia. 193
Deiphobus. 209
Demophoon. 212
Deucalion. 115
Deucalioneum diluuium. 117
Diluuium Noëmi. 68
Dina. 93

E

EGlon Rex Moab. 156
Elam Rex Iſraël. 295
Eleuſina vrbs. 88
Elias venit Sarepta, 300. 301. Elicit ignem de cœlo, 302. Fugit, 303. rapitur igneo curru, 308
Eliſæus jungitur Eliæ, 303. Ei ſuccedit, 309. Obtinet filium Sunamitidi, 310. Eum mortuum ſuſcitat, 312. Miracula, 312. 313. Ægrotat, 333. Moritur 334. Mortuum ſuſcitat mortuus. 334
Elon, ſeu Aialon judex. 206
Epigoni. 195
Erichonius Atheniensis, 130. Troianus. 144

Eſaii. 86. 87. 88. 92
Euryſthenes. 231
Etheocles. 152
Euæ peccatum, 63. obitus. 66
Euander. 183
Fumolpus. 154
Europæ raptus. 144
Euryſtheüs. 183
Exodus Iſraëlis. 122
Ezechias Rex Iuda naſcitur. 353

F

FAunus. 179
Filij Dei, & Filij hominum. 67

G

GAbaonitæ fallunt Iſraëlitas, 139. liberantur, 139. vexantur à Saüle. 269
Galgalis populus circumciditur, 138
Ganymedis raptus. 158
Gedeon judex, 171. moritur. 180
Gelboë mons. 149
Geneſis liber, 116
Gieſi. 317
Goliathus gygas, 239. 240

H

HAi vrbs reſiſtit, 138. capitur. 138
Hazaël Rex Syriæ, 316. 318. moritur. 329
Hector. 207
Hellen, 129. eius poſteritas. 130
Helena rapta à Theſeo, 196 à Paride. 203
Heli Pontifex, 222. 225. 227
Helle. 157
Henoch tranſlatus. 64
Heraclidæ, 200. eorum reditus. 230
Hercules. 145. 184. labores, 185. Mors, 194. Fit Deus. 203
Heſiodus Poëta, moritur. 343
Heſione. 190
Hiericus capitur. 138. reparatur. 299
Hipſipyle. 177
Hippodamia. 164
Hippolytus. 196
Hiram Rex Tyriorum, 253. 280
Homerus, mors. 311
Hylas. 191
Hyllus. 199. 201

I

IAbin Rex vincitur, 140
Iacob naſcitur, 86 ſupplantat Eſaü, 87. 88. Fugit 89. Labano ſeruit, 89. Vxores ducit, 90. Labanum fallit, 91. Fugit à Labano, 92. Adit Iſaacum, 94. In Ægyptum deſcendit, 101. moritur. 102
Iaïr judex. 190
Ianus. 167
Icarus. 187
Idæ montis deflagratio. 146

Idololatriæ initium, 71. incrementum. 73
Idumæi tranſitum negant Iſraëlitis. 133
Iehu Rex Iſraël, 318. Seruat Vitulos aureos, 320. moritur. 326
Iephte judex, 197. 198. Filiam immolat, 199. moritur. 201
Ieroboamus fugit in Ægyptum, 283. Creatur Rex Iſraëlis, 284. Monetur à Propheta, 285. Pugnat in Roboamum, 287. Perdit filium, 288. moritur. 290
Ieroboamus filius Ioas Rex Iſraël, 337. moritur. 345
Ieſſe, ſeu Iſaï. 229
Iethro. 115. 127
Iezabel regina, 297. cæditur. 319
Ilium conditum. 157
Inachus. 85. 86
Ioab, 263. 266. 267. 271. 273
Ioachaz Rex Iſraëlis, 326, moritur. 331
Ioas Rex Iuda, 320. Templum inſtaurat, 325. 327, Deprauatur, 328. Vincitur à Syris, 330. Cæditur. 331
Ioas Rex Iſraël, 330. 331. 332. Inuiſit Elizæum, 333. Vincit Syros, 334. 335. & Amaſiam, 336. moritur. 337
Ioathan naſcitur, 346. regnat, 351. Ædificat, 352. moritur. 355
Iobus naſcitur, 101. tentatur, 104. reſtituitur, 107. moritur, 117. eius liber. 116
Ioël Prophetes, 339
Ioiadas Pontifex, 320. moritur. 327
Ionas ad Niniuitas mittitur, 322. Ionas alter ſub Ieroboamo. 337
Ionathas, 235. 245. eius cædes. 249
Ionica migratio. 268
Ioram Rex Iuda. 315
Infelix, 316. moritur, 316
Iordanus Fl. dat viam Iſraëlitis. 137
Ioſaphatus Rex Iuda, 298. 299. 308. 310. 311. eius mors, 313
Ioſephus naſcitur, 91. venditur, 94. in Ægyptum ducitur, 95. tentatur ab herâ, 96. enarrat ſomnia Pharaonis, 97. fit Ægypti Prorex, 98. adeunt eum ſui fratres, 99. Eos agnoſcit, 100. recipit patrem, 101. eum ſepelit. 103. moritur. 104
Ioſue naſcitur, 112. explorat Palæſtinam, 127. ſuccedit Moſi, 137. Solem ſiſtit, 139. moritur. 141
Iphigenia. 206. 218
Iſaâcus naſcitur, 82. Immolari jubetur, 83. 84. Ducit vxorem Rebeccam, 84. deſcendit in Gerara, 87. moritur. 97
Iſaiæ viſio. 350
Isboſeth, 250. moritur. 254
Iſraël. 80. 83
Iſraëlitæ in Ægyptum deſcendunt. 101
Iſthmij Ludi. 160
Itys. 146
Iupiter. 78

La-

L

Labanus, 89. 90. 91. 92
Latinus Fauni fil. 194
Latinus IV. Rex Latin. 245
Laomedon regnat, 179. ceditur. 191
Lapithæ. 193
Leuites Beniaminius, 148
Lia. 90
Linguarum confuſio. 72
Linus. 145
Locri Col. Spartana. 353
Lothus. 82
Lupercalia inſtituta. 358
Lycurgi tutela, 325. fit Legislator Laced. 327

M

Manahen Rex Iſraël, 347. 348. moritur. 349
Manna. 123
Maria ſoror Moſis, naſcitur, 109. fit leproſa, 127. moritur. 133
Medea. 178. 179
Medon. 268
Melampus. 161
Melanthus. 231
Micha Idolon. 148
Micheas Propheta. 384
Michol. 242
Midas. 147
Miletus condita. 174
Minos. 145. 153
Minotaurus. 188
Miphiboſeth, 257. 266
Mo ſes naſcitur, 109. exponitur, & educatur, 110. eius ſtudia, 112. falſæ expeditiones, 112. relinquit aulam, 114. Fugit in Arabiam, 115. eius ſcripta, 116. præficitur Hebræis, 118. Pharaonem caſtigat, 120. educit populum, 122. legem recipit, 124. aquæ contradictionis, 133. moritur, 136. ſepultura eius, 137
Mundi productio. 60
Myrtoum mare... 165

N

Naaman leproſus. 317
Nabal fatuus. 246
Nabod vinea. 306
Nadab Rex Iſraël. 290
Nembrodus, 73. 74
Nileus. 268
Niniuitæ. 322
Ninus. 74
Nobe vrbs. 241. 244
Noëmus naſcitur, 67. fabricat Arcam, 67. Diluuium effugit, inebriatur, 70. moritur. 76
Numitor. 346. 347

O

Obededom. 255
Ochoſias Rex Iuda, 316
Ochoſias Rex Iſraël, 307 moritur. 318
Odolla ſpelunca, 241
Oedipus, 189
Og, Rex Amorrh. 135
Ogyges, 88. Ogygium diluuium. 91

Olym-

Olympiades. 168.351
Ophir. 278
Oreb Petra. 124
Oreſtaſij. 54
Oreſtes. 215. 218
Orpheus. 145
Orythia rapta. 155
Oſeæ Prophetia. 339
Othoniel Iudex, 151. mo-
ritur. 152
Ozæ mors. 255
Ozias, ſeu Azazias Rex Iuda, 228. eius victoriæ, 240. 241. munit Hiero. 242. naſcitur ei filius Ioathan, 346. fit lepro-ſus, 349. moritur. 350

P

Palæſtina diuiditur. 240
Palamedes. 207
Palladium. 210
Pandion Rex Athen. 146.
Pandion alter. 170
Patroclus. 207
Pegaſus equus. 162
Pelias. 178
Pentapolitanorum incendium. 81
Pentaſilea. 208
Penthilus. 229
Perſeus. 160. 169
Phacee Rex Iſr. 350
Phaceias Rex Iſraëlis. 349
Phaëtton. 117
Pharao. 116. 117
Phemonoë. 159
Philoctetes. 209
Philomela. 146
Phinees. 136
Phineus. 177
Phlegyas. 144
Phœnix. 141
Phryxus. 157
Phul Rex Aſſyr. 148
Picus. 170
Pirithoüs. 193. 197
Plagæ Ægypti. 120. 121
Polynices. 192
Polyxena. 211
Priamus. 191
Procas Rex Latin. 341
Procris. 155
Prœtides. 161
Procles. 231
Procne. 146
Prometheus. 103
Proteſilaus. 206
Proteus. 200
Prytanes Corinthij. 349
Pyrrhus filius Achillis. 209. 219

R

Rachel. 90. 94
Rebecca. 84. 86. 90
Remus naſcitur, 352. eius ſtudia. 354
Rhadamanthus. 145
Rhea Syluia Veſtalis, 351. concipit ex Marte. 352
Rheſus. 208
Rhodus. 111
Roboamus Rex Iuda, 283. 284. 285. 287. moritur. 288
Romulus naſcitur, 352. eius ſtudia. 354

S

Saba Regina. 280
Sabbathi quies. 62
Sabbathicus annus primus. 141

Salomon naſcitur, 260. inungitur, 271. accipit à Deo ſapientiam. 274. Ducit vxorem filiam Pharaonis, 274. Eius ædificia, 278.279. Vxores, 281. Deprauatur, 281. 282. eius pœnitentia, 283. moritur. 283
Samaria condita, 297. obſeſſa, 314. liberata, 314. 315
Samſon naſcitur, 204. Res eius geſtæ. 215. 216, 217. 219. capitur, 221. moritur. 222
Samuel, 223. 224. 226. judex populi, 227. 232. 237. moritur, 246
Saraï. 77. 80. 84
Sardanapalus regnat, 321. moritur. 325
Sarpedon. 143
Saül, 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. &c. moritur. 240
Seba rebellis, 267
Seditio Core, Dathan, & Abiron. 129
Sehon Rex Amorrh. 235
Sellum Rex Zachariam Regem cædit. 347
Semeï maledicit Dauidi, 264. cæditur. 272
Semiramis. 75. 77
Serpentes igniti. 134
Seruitus Hebræorum Prima, 150. Secunda, 154. 156. Tertia, 166, 168. Quarta, 171. Quinta, 292
Seſacus Rex Ægypti, 286
Siculi. 174
Sicyoniorum regnum, 73. 202. 219.
Sion Arx. 254
Silo. 161. 141
Smyrna condita. 279
Sinaï Mons. 121
Sparta. 202
Siſeleg, vrbs. 248
Stenelus. 131
Syluius Poſtumus. 224

T

Tabernaculum. 124
Tantalus. 159
Teglath-Phalazar. 351
Teleclus Rex Laced. 341
Telephus. 206
Templum Salomonicum, 274. 275. 277
Tereus. 147
Terræ motus in Iudæâ. 344
Teucer. 131
Thamar à Iuda oppreſſa, 98. Filia Dauidis. 260
Thera Colonia. 230
Theſeus, 188. 193. Proſerpinam conatur rapere, 197. ejicitur Athenis, 202. moritur in inſula Scyro. 203
Thola judex. 183
Thyeſtes. 100
Thymetes. 231
Tiberinus Rex Latin. 304
Tiſamenes. 229
Tithonus. 208
Tobias ſenior naſcitur. 349
Troia, 131. 157. 167. Bellum Troianum, 204. capitur, 208. 210.
Equus Troianus, 210
Troïlus. 208
Tros. 157
Tyrus. 175

Vitu-

V

Vitulus Aureus. 124
Vlyſſes, 205. 211. eius errores, 217. 221. 222

Z

Zacharias filius Ioiadæ cæditur, 329. eius filius item Zacharias dictus. 339
Zacharias Rex Iſraël. 347
Zambri. 296
Zara Rex Æthiopum, 292
Zethus. 151
Zoroaſtes. 74

FINIS.

AVTHORIS
CONSILIVM & SCOPVS.

TAM multæ hactenus in vulgus prodiere Chronologiæ, vt qui hodie nouam aggrediatur, is actum agere, & quod eſt in parœmia γλαῦκ' εἰς Ἀθήνας ferre meditetur Quis enim id operis moliatur poſt Caluiſium, Bellarminum, Genebrardum, Gordonum, Turſellinum, Salianum, Petauium, Gualterium, Labeum, omnes in hac arte principes, & magiſtros. Vnde autem mihi venerit in mentem iis principibus permiſceri velle, aperiam ingenuè, & vt nos Belgæ viri boni, candidiq; loqui ſolemus. Ad Epitomen Turſellinianam omnium tritam manibus propter elegantiam ſermonis, ineptus neſcio quis ludimagiſter aſſuerat continuationem ridiculam, non tantùm dicendi genere turpem, & horridam, ſed & vocibus barbaris, & σολοικισμοῖς ſcatentem. Itaque cum hæc Hiſtoria Turſellini iterum recuderetur, amici venerunt ad me, quondam diſcipuli, rogarunt vt præſciſsa hac veternoſa lacinia, quæ jam pridem non ſine pernicie erat in Scholaſticorum manibus, ego de mea Chronologia vltimos annos decerperem, quibus hanc Turſellini lacunam implerem, & ſic aliquid adiunge-

rem non penitus indignum Turſellino. Addidere multa, quæ hìc pudor meus, & religioſa modeſtia commemorare vetant. Id rogantibus tot amicis iiſque ſuauiſſimis, fateor nihil negare potui, maximè cum ex iis vnus excellentis planè vir igenij maioribus ſtudiis occupatam in hoc libello deſcribendo manum offerret, ne meo nomine (quod vehementer nolebam, nec imprudenter omnino) prodiiſſe videretur. Quid multa prælo committitur opus: Sed malum! eo tempore quo Typographi cum Bibliopolis non conueniebant. Dum igitur ſæpius illi in foro, aut in prætorijs quàm in Typographia, aut Bibliopolio verſantur, inde factum vt hoc opus ex his turbis maculas contraheret, hoc eſt cum multis erroribus prodiret. Suſceptus eſt nihilominus perhonorificè, & ab amicis, & ab ignotis, nec ſine commendatione, quæ eò ſyncerior erat, quod liber autoris nomine careret. Ita denique placuit, vt pars illa minutior reliquarum augeret cupiditatem, plerique omnes aſſererent non eſſe fraudandam hac Chronologia poſteritatem. Acquieui demum licet inuitus, & renitens, paſſuſque ſum hanc lucubrationem, quàm mihi tantùm, ac diſcipulis meis paraueram, publici iuris eſſe, & quam paucorum volueram, omnium manibus teri.

Hæc eſt porro libri hujus jam multis probata methodus. Principio expono breuiter elementa Chronologiæ, nec illa intricata, & petita ex aditis Aſtronomiæ, ſed quæ communia ſunt, quæ non niſi planè rudis

dis & penitus ἄμυσος ignoret nemo, quæ ferè cadunt in vulgarem ſermonem, & quorum ſaltèm neſcire nomina ſit grande probrum. Inter hæc rudimenta irrepſere etiam quæſtiones nonnullæ Chronologicæ, non quæ expleant, ſed augeant eruditam famem. Tum omnium temporum hiſtoriam in duas partes diuido, ſecundum expanſos ab optimis quibuſque Chronologis annos. Duarum autem harum partium Chriſtus naſcens eſt Horizon: quæ Chriſtum præcedunt, ſibi primum Tomum vendicant, quæ ſubſequuta ſunt, alterum. Majores porro illæ partes in minora ſegmenta diuidentur, hoc eſt in Chiliadas, Sæcula, Decadas, in quibus præſtantiſſima quæque aut exponemus, aut delibabimus. Cæterum id jejunè, & exiliter non præſtabimus, vt hactenus Chronologi, ſed quantùm breuitas ſinet, ornatè, & vti ſpero paulò firmius, quàm Turſellinus, qui latinitatis quàm neruorum & lucis videtur fuiſſe ſollicitior: Tuum erit (Lector) ea de re judicium. Interim intelliges offerri in hoc libro tibi præceptiones, & lumina, quæ bis mille, & ampliùs magni ingenij, nec minoris expectationis adoleſcentes illuſtrauere. Tu hoc labore ac doctrina perfruitor, quæ tam multis, tam illuſtribus ingeniis infructuoſa, & inanis non eſt à viris ſapientibus judicata.

ΠΡΟΘΕΩΡΙΑ

SEV

PROLEGOMENA CHRONOLOGIÆ.

NON *huc conueham præceptiones, quæ primo aſpectu Tyrones deterrere ſolent, & vnde plus magiſtri huius artis ſibi gloriæ conficiunt, quàm in diſcipulos ſuos fructus effundunt. Facillima omnia, omnia expeditiſſima propono; & ſi (amice Lector) ex iis, quæ his prolegomenis continentur, aliquid percipere nequeas, animos deſpondere noli, neque arbitrare tibi ad hanc artem aditus eſſe præcluſos. Perge porro; quæ enim in præſentia videbuntur abſtruſa tibi, atque recondita, in ipſo Hiſtoriæ, ac Lectionis ductu denudabunt illa ſeſe, & ſponte incurrent in animum, quem aliis rebus tibi ignotis illuſtraueris. Fidem non imprudenter habere potes homini, qui in hac tradenda Diſciplina annos duo-deuiginti poſuit: qui audiuit non ſemel difficultates, quæ rudes morari ſolent, & iis iniicere deſperationem. Eas, mihi crede, longo vſu, & improbo labore ſic abſterſi, vt Facultatis huius tam expetitæ, quam neceſſariæ Roſas pæne ſine ſpinarum metu colligere poſſis.*

PARS

PARS PRIMA

ELEMENTA CHRONOLOGIÆ AD VIGINTI QVÆSTIONES REVOCATA.

I.

Quid eſt Chronologia?

EST rerum præteritarum ex certis indiciis, & notis ad ſua tempora, & temporum partes accommodatio; puta annos, menſes, &c.

I I.

Quotuplex eſt annus?

Duplex: Solaris & Lunaris; qui fiunt Solis & Lunæ per ſuam Ecclipticam curſu, & conuerſione.

I I I.

Quotuplex eſt annus Solaris?

Duplex; *Exactus* & *Ciuilis*. *Exactus* aliter dicitur *Tropicus*: & *Exactus* quidem; quia Solaris curriculi numeros omnes attendit: *Tropicus* autem, quia incipit ab vno ex quatuor Cardinibus annuis, hoc eſt Solſtitiis, & Aequinoctiis, quæ apud veteres dicebantur Τροπαί. *Ciuilis* autem aliter *Iulianus*, eſt annus ad populi vſum accommodatus, ſtudio Iulij Cæſaris Dictatoris.

I V.

Poteſt ne accuratè cognoſci curſus anni Tropici?

Nequaquam: quia cum vnum & idem cen-

trum non ſit Terræ, & Solaris curſus, ſed is modò magis, modò minùs ſupra eam aſſurgat, hinc fit vt conuerſio Solis, ab vno cardine ad alium, ſit modo major, modo minor. Verùm excogitatus eſt ab Aſtronomis medius quidam Solaris curſus ex velociſſimo; atque tardiſſimo Per προσταφαίρεσις, temperatus, qui à peritis Aſtrologis deprehenſus eſt continere dies 365. horas quinque, minuta 49. Quã de re vide Petauium de Doctrina temporum, lib. 4. cap. 36.

V.

Quid eſt annus Ciuilis, ſeu Iulianus?

Eſt is quo Romani vſi ſunt à tempore Iulij Cæſaris Dictatoris, & quo jam vtuntur Europæi. Is autem continet 365. dies, cum Horis 6. Quæ horæ ſex quadriennio collectæ viginti quatuor horas, ſeu diem vnum efficiunt. Is autem dies quarto quoque anno interſeritur vigeſimo quarto Februarij, qui dies olim dicebatur apud Romanos Sextus Kalendas Martias, & quia eo productiori anno dicebatur 24. & 25. Februarij Biſſexto Kalendas Martias, inde factum vt is annus Biſſextilis nominaretur.

VI.

Quod diſcrimen intercedit inter annum Tropicum, & Iulianum?

Tropicus ille *Medius* de quo egimus, eſt *Iuliano* minor vndecim minutis, ſeu ſcrupulis. Horæ autem in minuta 60. diuiduntur, & hæc iterum in 60 ſicque deinceps quæ prima, ſecunda, &c. vocantur. Quare ſi v. c. anno 1658. Tropicus & Iulianus ſimul inciperent mediâ nocte inter 20. & 21. Martij, poſt annos 133. ſeu anno 1791. anni initium caderet in mediam noctem anni Iuliani, quæ erit inter 19. & 20. poſt annos 266. hoc eſt anno 1924. caderet in mediam noctem inter 19. & 18. atque ita procedendo per 133. Quia poſt 133. annos Æquinoctium ſemper incipit vnâ die tardiùs in Tropico, quàm in Iuliano. Inde contigit vt tempore

Gre-

Gregorij XIII. Pontificis Æquinoctium Vernũ, quod tempore Nicenæ Sinodi ſub Conſtantino Magno aſſignatum fuerat XII. Kal. Aprilis, ſeu in nocte 20. & 21. Martij, anno 1582. hoc eſt per annos 1300. obſeruaretur mediâ nocte inter 10. & 11. Martij. Quare hoc anno 1582. qui *Correctionis* appellatur, decreuit Summus Pontifex, vt poſt quartam Octobris diem ſacram S. Franciſco, decem expungerentur dies, & dies 5. Octobris diceretur 15. Id autem Catholici omnes obſeruarunt, repugnarunt Heterodoxi, ſed zelo repugnandi potiùs, quàm veritatis: Itaque cùm ſcribunt ad amicos Catholicos addere ſolent duos numeros cum his notis *Styli veteris*, & *Styli noui*. Vt autem ſimili deinceps malo prouideretur cautum eruditè, atque ſapienter vt poſt annum 1600. intra quatuor annorum centurias ter Biſſextilis omitteretur; anni videlicet 1700. 1800. 1900. non eſſent Biſſextiles, ſed 2000. Biſſextum numeraret. Quia intra trecentos nonaginta nouem annos annus Iulianus, annum Tropicum Medium, tribus tantùm diebus ſuperat. Qua de re plura, qui de Kalendario Gregoriano ſcripſerunt.

VII.

Quid & quotuplex Menſis Lunaris?

Menſis Lunaris eſt ſpatium, ſeu interuallum, quod Lunæ circuitu deſcribitur. Eſtque duplex ille Lunaris menſis *Periodicus*, & *Synodicus*.

VIII.

Quid eſt Menſis Periodicus?

Eſt interuallum quo Luna ſuum decurrit orbem, diebus videlicet 27. horis 7. minutis 43. cum 7. minutiis, ſeu ſecundis

IX.

Quid eſt Menſis Lunaris Synodicus?

Eſt ſpatium temporis, quo Luna à Sole diuerſa eundem aſſequitur; ideoque aliter vocatur Syzygia. Nam eo tempore, quo Luna or-

 bem

bem ſuum conficit, Sol proprio ſuo motu progreditur, hoc eſt gradus ferè 27. conficit, quos item Luna debet emetiri, vt cum Sole jungatur. Quare menſis Lunaris ille conſtat diebus 29. horis 12. minutis 44 minutiis, ſeu ſecundis tribus. Iſte autem menſis Synodicus replicatus duodecies facit annum Lunarem dierum 354. horarum 8. minutorum 48. minutiarum 38. circiter, & dicitur aliter is annus Lunaris Aſtronomicus.

X.

Quotuplex Lunaris annus?

Duplex; *Aſtronomicus* de quo jam diximus, & *Ciuilis*. *Lunaris* autem ille *Ciuilis* annus eſt, qui conſtat ex menſibus alternis 30. & 29. dierum præſciſè, non habitâ ratione ſcrupulorum; & eo vtuntur Arabes, & Saraceni; quatenus cum motu Solari non implicatur; nos autem à Solari hunc non diſiungimus.

XI.

Quid eſt Cyclus, ſeu Periodus Lunaris?

Eſt motûs Lunaris cum Solari motu conjunctio; ſeu eſt numerus annorum, quo expleto vtrumque ſidus ad idem punctum reuertitur. Is autem numerus olim fuit duorum annorum, deinde quatuor, mox octo, ac denique 19. dictuſque Decemnouennalis, Græcis Dieteris, Tetraeteris, Octaëteris, Enneadecateris, qui vltimus Cyclus excogitatus eſt à Methone. Is autem Decemnouennalis ita colligitur. Annus Iulianus dierum 365. Horarum ſex ſi ducatur per 19. dabit dies 6939. horas 18. Anni verò Lunares 119. habent tantùm dies 6732. horas 23. minuta 24. quæ faciunt menſes Lunares 228. Ergo inſuper addi debent 7. menſes ejuſdem rationis, qui dicuntur *Intercalares*, à Grecis ἐμβολιμαῖοι. At ex illis menſibus 7. reſultant dies 206. horæ 17. minuta 8. minutiæ 22. qui additi ad menſes 228. conficiunt dies 6939. horas 16. minuta 32. minutias 27. Vnde vides Cyclum

ctlum Decemnouennalem Iulianis annis 19. minorem eſſe hora 1 minutis 27. minutiis 32. præter propter. Quam differentiam cum non aduertiſſent Kalendariorum concinnatores magnam induxere in Nouilunia, & Plenilunia perturbationem : adeo vt tempore Gregorij XIII. anno 1582. correctionis, Lunaris anteceſſus deprehenſus ſit quatriduo ferè à conſtitutione cæli, tempore magnæ Synodi Nicenæ, aberrare.

XII.

Quis eſt Cyclus Solaris?

Eſt ſpatium 28. annorum, quibus euolutis litteræ Dominicales ad ſuum initium redeunt. Feriæ enim omnes ſecundum literas illas euoluuntur A, B, C, D, E, F, G, ita tamen vt ordine retrogrado recurrant, expreſſæ hoc technico verſu. *Gaudet Francus Equo, Dacus Cane, Barbarus Arcu.* Si autem nullus ànnus Biſſextilis eſſet, ſeptem harum litterarum complexio annis 7. decurreretur: at ob Biſſextilem cum duæ litteræ vno anno notentur, ordo litterarum illarum euoluitur tantùm annis 28. vei bi cauſa vt redeatur ad G. F. Vnde ductum eſt initium complicationis.

XIII.

Quis eſt Cyclus Indictionis?

Eſt ſpatium 15. annorum ; quod vbi decurſum eſt, reditur ad primum. De Indictione poſtea agemus 2. parte, quæſt. 26. Nunc tantum obſerua nomen Cycli ita conuenire Lunari, Solari, & Indictioni, vt etiam ſingulis eorum partibus conueniat: vnde dicitur 1. 2. 28. Cyclo Solis, 1. 2 19. Lunæ, 1. 2. 15. Cyclo Indictionis.

XIV.

Quid eſt Periodus Iuliana?

Eſt interuallum excogitatum ex triplici contextu Cyclorum Solaris, Lunaris, & Indictionis, conſtans ex annis 7980. Nam 19. ducti in 28. efficiunt 532. qui capti decies quinquies reddunt 7980. ſic autem periodus illa conſtruitur vt vnus tantùm annus ex iis 7980. reperiatur, qui

A 5 ha-

habeat hos numeros 1. Cycli Solaris, 1. Lunaris, & 1. Indictionis; quibus euolutis omnibus numeris, reditur ad annum qui habeat eoſdem numeros. Dicitur autem Iuliana, quia ad methodum anni Iuliani accommodata eſt, & iis annis aptanda, qui Iulij Cæſaris correctionem præceſſerunt, ad vitandas diuerſas annorum rationes, & inueniendas cæleſtes obſeruationes.

XV.

Quis eſt vſus periodi Iulianæ?

Excogitata eſt à Ioſepho Scaligero, illuſtrata à Dionyſio Petauio, a paucis vſurpatur propter difficultatem. Quare repudiata eſt à quibuſdam quaſi πα;ψυδντη, non quod ita putarent, ſed quia ſic volebant eſſe, ad deſugiendum, in eâ percipiendâ, laborem. Statuitur autem in eâ annus aliquis certus cujus habeamus Cyclos Solis, Lunæ, Indictionis, perſpectos, ex quo reliquos omnes ordinamus. Verbi cauſa, annus primus Chriſti habuit Cyclum Solis 9. Lunæ 1. Indictionis Romanæ 3. cum littera Dominicali DC. intelligo hunc annum eſſe Periodi Iulianæ 4713. quia nullus eſt annus in tota Periodo Iulianâ, qui numeros ita diſpoſitos habeat. Quomodo autem ſingulorum annorum reperiri poſſint Cycli, conſule Petauium de doctrina Temporum, & in Rationario, vbi hæc accuratè proponuntur, & reuocantur ad praxim: neque enim hîc exſcriptorem agere volumus, & is liber ad manum eſt. In hac Chronologiâ autem noſtrâ facilè annus omnis Periodi Iulianæ inuenitur, quia ponimus principium Periodi hujus, annis 660. initium mundi præcedere, qui anni 660. anno mundi oblato conjuncti reddunt annum Periodi Iulianæ.

XVI.

Quotuplex eſt annus apud veteres celebris?

Quintuplex; Romanus, Athenienſis, Aegyptius, Arabicus, Iudaicus.

De *Romano* hactenus egimus.

Athenienſis ſpectabat ad Lunæ curſum, ſed hunc

hunc ad Solis motum accommodabat per methodum Methonis,& poſtea Calippi. Methonica annis 19. terminabatur ; Calippica annos 76. complectebatur , & de vtraque vide Petauium in iis accuratiſſimum. Athenienſis porro annus, & Græcus inchoabatur à Solſtitio Aeſtiuo , & primus eius menſis Hecatonbeon dicebatur. Huius autem menſis Νεομηνίαν ſæpe præceſſiſſe , aliquando ſecutam eſſe Solſtitium Θερινὸν docet ſcientiſſimè , & acutiſſimè Petauius.

Ægyptius conſtabat ſemper 365. diebus: vnde quarto quoque anno primus anni dies , quem vocabant Thoth , vno die præueniebat Iulianum . Hoc autem anno vſi ſunt Aegyptij vſque ad deuictam Cleopatram, quando anni illi mobiles more Iulianorum fixi ſunt , vt poſtea dicemus quæſt. 19. Quomodo autem is annus antiquus reuocari poſſit ad Iulianum docebit te accurate Petauius in ſuo Rationario.

Arabicus totus eſt Lunaris , quatenus ſoluitur penitus à Solari . Itaque nullas intercalationes adhibet ; conſtatque ſemper 364. diebus, horis 8. minutis 48. ex quibus Arabes conſtituunt aliquot annos , quos inſerunt opportunè, conſtantes ex diebus 365. Quare primus eorum menſis *Muharran* nullam habet certam in anno Iuliano ſedem, modò in hyemem, modò in æſtatem cadit . De eo vide Petauium lib. 2. & 7 de Doctr. Temp.

Iudaicus in præſentiâ eſt Decemnouennalis iam ab eo tempore , quo tranſierunt Hebræi in Seleucidarum ditionem . De tempore Moſis nihil liquet niſi quod duplicem annum habuere vnum ciuilem , qui à menſe Tiſri Lunari Autumnali inchoatur, alium Eccleſiaſticum à menſe Niſan, & Aequinoctio Verno.

XVII.

Quot ſunt genera principiorum in arte Chronologica?

Tria ; Authorum fides ; obſeruationes cæleſtes ,

ſtes, maximè Ecclipſes Solis & Lunæ, & Epochæ quædam.

Auctorum fides aliquando adeo certa eſt, vt ſtolidus eſſet, qui de eâ dubitaret, nec ratione, ſed verberibus edocendus; vt Xerſem veniſſe in Græciam, Romam à Gallis captam eſſe, Iulium Dictatorem cæſum in Senatu, de quibus nemo vnquam dubitauit. Quo pertinet illud tritum, & tralatitium S. Auguſt. l. 13. de Ciu. c. *Conditam Romam tam certum habeo in rebus humanis, quam Conſtantinopolin, cum Romam viderim oculis meis, de illa vero nihil nouerim, niſi quod aliis teſtibus credidi.* Quæ quidem fides eo firmior, quo pluribus, & melioribus teſtibus innititur, & qui me fallere nec voluerint nec potuerint. De ſcriptoribus autem profanis tenendum eſt illud principium Auguſtini l. 18. de Ciuit. Dei c. 40. *Nos in noſtræ Religionis hiſtoria, fulti authoritate diuina quidquid ei reſiſtit non dubitamus eſſe falſiſſimum, quomodolibet ſeſe habeant cætera in ſæcularibus litteris.*

Ecclipſes, ortuſque & occaſus ſiderum à ſcriptoribus conſignati, valent etiam plurimum ad dignoſcendos temporum characteres, quos magno ſtudio indagauit, & adnotauit Petauius. Verbi cauſa, ſcio accuratiſſimè annum primum Belli Peloponneſiaci: quia in hoc Bello notat Thucydides diligentiſſimus ſcriptor tres Ecclipſes, primam Solis anno belli huius primo; alteram item Solis, anno eius octauo; tertiam denique Lunæ anno 19. Atqui nullus aſſignari poteſt annus in quo hæc omnia ſic poſſint ordinari, niſi annus ante Chriſtum 421. Olymp. 87. an. 2. Vrb. cond. 323. Aeræ Nabonaſſalis 318. Mundi 3623. Periodi Iulianæ 4223.

Epochæ denique ſunt aliqua tempora certa ab omnibus, aut pleriſque Chronologis admiſſa, & quæ in controuerſiam venire vix ſolent; aut certè quæ ſemel ſtatuta reliqua ad ſe trahunt. Dicitur autem Epocha, vel Epoche ab

ἐπο-

ἐποχὴ, id eſt *inhibitio*, quod de eâ dubitari prohibeatur; vel quod tempora quaſi reprimat, vt in iis Chronologus immoretur, & quaſi ſubſiſtat ad ἐπέχω id eſt *inhibeo*, vel *reprimo*.

XVIII.

Quænam ſunt præcipua Epochæ?

Eæ vel ſunt ante Chriſtum, vel poſt Chriſtum natum. Ante Chriſtum; vel ſunt *Sacræ* nempe ex ſacris Bibliis depromptæ; vel *profanæ* hoc eſt, vel *Græcæ*, vel *Romanæ*; has tibi per Synopſin proponimus.

EPOCHÆ SACRAE.		ANNI.	
		Mũdi.	*Per. Iul.*
I.	Diluuium Noemi.	1656.	2316.
II.	Confuſio linguarum.	1878.	2478.
III.	Abrahami Natales.	2039.	2639.
IV.	Εἴσοδος Iſraëlis.	2329	2929.
V.	Ἔξοδος Iſraëlis.	2544.	3144.
VI.	Templi Fundamenta.	3023.	3623.
VII.	Captiuitas Iudaica.	3446.	4046.
VIII.	Solutio Captiuitatis.	3516.	4116.
IX.	70 Hebdom. Danielis initiũ.	3601.	4201.
X.	Profanatio Templi ab Epiph.	3886.	4486.

EPOCHÆ GRÆCÆ.		ANNI.	
		Mundi.	
I.	Ogygis Diluuium.	2292.	
II.	Deucalionis Diluuium.	2540.	
III.	Idæ montis deflagratio.	2613.	
IV.	Raptus Ganymedis.	2678	
V.	Perſei Expeditio.	2693.	
VI.	Ilium conditum.	2727.	
VII.	Argonautarum Expeditio.	2791.	
VIII.	Troiæ ἅλωσις	2870.	
IX.	Heraclidarum reditus.	2950.	
X.	Ionica Migratio.	3010.	
XI.	Lycurgi Tutela ſeu Ἐπιτροπία	3170.	
XII.	OLYMP. ſeu anni Iphiti.	3278.	OLYMP.
XIII.	Æra Nabonaſſaris.	3307.	8. 2.
XIV.	Initium Cyri.	3516.	60. 3.

Xer-

XV.	Xerſis fuga è Græcia poſt pugnam ad Mycalem.	3575.	75. 2.
XVI.	Bellum Peloponneſiacum.	3623.	87. 2.
XVII.	Captæ Athenæ à Lyſandro.	3650.	94. 1.
XVIII.	Pugna Leuctrica.	3683.	102. 2.
XIX.	Pugna ad Cherroneam.	3716.	110. 3.
XX.	Mors Philippi.	3718.	111. 1.
XXI.	Periodus Calippica.	3724.	112. 3.
XXII.	Mors Alexandri Magni.	3730.	114. 1.
XXIII.	Æra Seleucidarum ſeu Imperii Græcorum.	3742.	117 1.
XXIV.	Æra Antiochena.	4006.	183. 1.

ROMANÆ EPOCHÆ.

		Mundi.	*Vrban. Cond.*
I.	VRBS CONDITA.	3301.	
II.	Regiſugium.	3545.	245.
III.	Roma capta à Gallis.	3664.	364.
IV.	Bellum Samniticum.	3711.	411.
V.	Bellum Pyrrhi.	3774.	474.
VI.	Bellum I. Punicum.	3790.	490.
VII.	Bellum II. Punicum.	3836.	536.
VIII.	Bellum III. Punicum.	3905.	605.
IX.	Bellum Iugurthinum.	3943.	643.
X.	Bellum Mitridaticum.	3960.	660.
XI.	Annus Iulianus.	4009.	709.
XII.	Æra Hiſpanica.	4016.	716.
XIII.	Actiaca Victoria.	4023.	723.
XIV.	Anni Auguſtorum.	4027.	727.

CHRISTIANÆ EPOCHÆ.

		An. Chr.	*Mundi.*
I.	NATALIS CHRISTI.		4053.
II.	Paſſio Chriſti.	33	4085.
III.	Excidium Hieroſolymæ *à Tito*.	70.	4123.
IV.	Æra Martyrum, *ſeu Diocletiani*.	284.	4337.
V.	Conſtantinopolis dedicatio.	330.	4383.
VI.	Obitus S. Martini.	401.	4454.

Roma

VII.	Roma capta à Barbaris.	410.	4463.
VIII.	Initium Regni Francici.	420.	4473.
IX.	Ægira Arabum.	622.	4675.
X.	Æra Iezdezirdis.	632.	4685.
XI.	Imperium Occidentale *à Carolo Magno.*	801.	4854.
XII.	Bellum ſacrum primum *Godefridi Bulionij.*	1095	5148.
XIII.	Conſtantinopolis capta *à Francis.*	1204.	5257.
XIV.	Primum Iubilæum, *à Bonifacio 8.*	1300.	5353.
XV.	Conſtantinopolis Turcica.	1453.	5506.
XVI.	Synodus Tridentina *inchoata.*	1546.	5599.
XVII.	Anni Francici initium *à Kal. Ianuarij.*	1564.	5617.
XVIII.	Annus decurrens.	1660.	5713.

XIX.

Quinam anni potiſſimum in Chronologiis prænotantur? & quomodo ex ſe inuicem inueniri queunt?

1. ANNI PERIODI IVLIANÆ procedunt annis 660 ante mundi initium.
2. ANNI MVNDI ante Chriſtum 4053.
3. OLYMPIADES 23. Annis ante Vrbem conditam.
4. ANNI VRBIS CONDITÆ cum anno Mundi 3300. comparantur, cum Olymp. an. 23.
5. ANNI NABONASSARIS cum 7. Vrbis conditæ & cum Olympiadis octauæ anno 1. concurrunt.
6. ANNI IVLIANI annis 45. Chriſti Æram præcurrunt,
7. ANNI CHRISTI in annum Mundi. 4053. Vrb. cond. 754. Nabonaſſaris 749. Iul. 46. Periodi Iulianæ an. 4654. cadunt.

Ita-

Itaque *anni Mundi*, & *Periodi Iulianæ* inueniri poſſunt ex ſe inuicem additis, aut detractis annis 660

Anni *Vrbis conditæ*, & *Mundi* item ex ſe inuicem agnoſci poſſunt additis, aut detractis 3300.

Anni *Olympiadum* & *Vrbis conditæ*, detractis, aut additis annis 23.

Anni *Nabonaſſaris*, & *Olympiadum* dignoſcuntur ex ſe inuicem additis aut ſubtractis annis 30. Cum annis *Vrb. cond.* componuntur adhibitis, aut ablatis annis 6. ſolidis.

Anni *Chriſti* à *Iulianis* ſuperantur annis 45. hos ſi addideris vel dempſeris alterutros annos habebis.

Anni *ab Orbe condito*, & *à Chriſto nato*, additis, aut detractis annis 4053. quibus inter ſe disjungi certum eſt, intelliguntur.

Eodem modo omnes Epochæ inter ſe comparatæ, ex ſe inuicem poſſunt indagari.

XX.

Quot numerari ſolent mundi ætates? Septem.

PRIMA decurrit ab *ortu Mundi*, ad Diluuium Noëmi, annis 1656.

SECVNDA ducitur ab Diluuio Noëmico, & in Abrahami natiuitate quieſcit poſt 382.

TERTIA ab Abrahami ortu ad Exodum, & Moſaicam legem attenditur, 505.

QVARTA ab Exodo, ad fundamenta Templi Salomonici progreditur annis 480.

QVINTA à fundato Templo ad Cyri Imperium extenditur per annos 493.

SEXTA à Cyro ad Chriſti Natales numerat annos 538.

SEPTIMA eſt adhuc in curſu à Chriſto Nato, nec terminabitur, niſi vltimis Comitiis generalibus mundi, & *Octaua* ætate quæ erit ſempiterna.

PARS

PARS ALTERA
ANTILEGOMENA
CHRONOLOGICA,
SEV
PRÆCIPVÆ DIFFICVLTATES CHRONOLOGICÆ CONTROVERSÆ.

QVÆSTIO I.

Vtrum numerus annorum, qui ab orbe condito deſluxerunt accuratè reddi poſſit?

ID aliqui credunt, & ita putant initos eſſe in Patriarcharum ætate numeros, vt ſi quid in vnius ætate reſidui eſſet, alteri aſſignaretur. Et vero, inquiũt *fide intelligimus, κατηρτίσθαι τοὺς αἰῶνας Verbo Dei aptata eſſe ſæcula*.

Exiſtimo nihilominus certò pronunciari non poſſe, & κατ᾽ ἀκριβὲς quot anni in Patriarcharum ætate deſluxerint: Id enim primo diſtinctè aſſerit Theophilus Antiochenus lib. 3. Antolici, vbi negat accuratè cognoſci antiquas illas Patrum ætates διὰ τὸ μὴ ἀναγεγράφθαι ἐν ταῖς ἱεραῖς βίβλοις τοὺς ἐπιτρέχοντας μῆνας, καὶ ἡμέρας *quia nō ſunt annotati in libris Sacris meſes,*

ſes & dies. Prætereà quandoque Scriptura vtitur numero pleno pro facto; & vt eos omittam locos, qui ex aliis ſcripturæ locis poſſunt intelligi, & agnoſci diſtinctius, nonne dicitur 5. Geneſeos, Noëmus natus anno quingentos iuſſus Arcam fabricare: vbi tamen S. Auguſtinus lib. 15. de ciuitate Dei cap. 24. numerat tantùm 480. & viginti annos hic eſſe additos credit, quia numerum plenum, integrumque frangebant. Sed quis expediet difficultatem de Codicibus Græcis, Hebræis, Latinis, quam SS. Patres inſolubilem vocant. Nam 70. Interprethum verſio magnæ olim, & primæ in Eccleſiâ authoritatis ab Adamo ad Mathuſalemum ſingulis Patriarchis ſingulas annorum centurias attribuit, quas Hebræi codices, & vulgata iiſdem adimunt. Qui enim anni tribuuntur Mathuſalemo apud eoſdem 70. vitioſos eſſe mihi certum eſt, & correctione dignos, cùm eius vitam vltra Diluuium extendant, & plures quam homines octo ex aquis illis vltricibus ſaluos eſſe velint, aduerſus Sancti Petri Epiſt. 1. cap. 3. doctrinam. Neque tantùm 70. illi Seniores producunt priorem Patriarcharum vitam, ſed & poſteriorum à Diluuio, quibus & inſerunt Cainam, de quo tamen vulgata, & Hebræa tacent. Ex quibus cum exurgant ἄπορα vnde te expedire nequas, quæcumque ex iis deduces ad ſeriem Chronologicam, erunt στοχαστικά, non ἀποδεικτικά.

Ad propoſitas objectiones. Reſp. 1. ordinationem illam ſæculorum, de quâ loquitur Paulus, propriè intelligi & ad literam de conſtitutione mundi. Deinde quod addere poſſunt in hac annorum diſtributione ſcripturam non plus habituram fidei, quam Hiſtoriam Herodoti atque Thucydidis, nulla eſt comparatio: nam Herodotus, & Thucydides in annis putandis labi poſſunt, ſcriptura non item; prætermiſit autem menſes, hebdomadas, atque dies, quia po-

pulari

pulari modo loqui voluit. Cum enim alicuius vitam proponimus, annis appellatis, menſes omittere ſolemus, & dies, ne ſcrupuloſiùs accurati videamur.

QVÆSTIO II.

De Cainam Iuniore an ſit Patriarchis adnumerandus?

HEbrei codices, quibus vulgata ſubſcribit Salam faciunt Arphaxadi filium: at ſeptuaginta Interpretes interjiciunt inter vtrumque *Cainam*, quem vulgò *Iuniorem* vocant, ad diſcrimen alterius *Cainan* filij Enos ante diluuium. S. quoque Lucas texens Genealogiam Seruatoris hunc Cainan eodem quo Septuaginta ſtatuit oco. In eo itaque poſita difficultas, quibus ſit potior adhibenda fides.

DICO mihi videri Cainan illum Iuniorem retinendum eſſe, omiſſumque in textu Hebræo, & vulgatà, reponendum eſſe ex S. Luca: quemadmodum omiſſi quatuor Reges in Genealogia Chriſti à Matthæo, reſumuntur ex libris Regum. Eſt enim gemina, & ſimilis difficultas, ac proinde par debet eſſe reſponſio. Et verò cum argumentum affirmans præualeat neganti; quid eſt cur hoc obtrudatur, cum illud ſit ad manum? Non inuenitur in Geneſi; eſto: ſed reperitur apud Lucam, qui non minùs verè loquutus eſt quàm Moſes. Quod autem dicunt hunc etiam Cainan non extare in antiquis Lucæ exemplaribus; id primus, quod ſciam, dicere auſus eſt gregalis Caluini Theodorus Beza, qui in opinionem ſuam nimis credulos Orthodoxos pertraxit; quaſi aliquâ apud homines fide dignus eſſet, qui diuinam rejuraſſet. Cainam ergo hunc retinemus, cum multis eruditis, cuius patrem, filium, annos habemus ex Septuaginta Interpreti-

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA

pretibus; quibus cum adſtipuletur Lucas, nefas eſt tot teſtibus derogare fidem.

QVÆSTIO III.

Quo ætatis anno Thare genuerit Abrahamum, anno 70. an. 130?

OPinionem de annis 70.tantùm faciunt probabilem, meo judicio, Sancti Hieronymus, & Auguſtinus: qui quamuis fundamentum oppoſitæ ſententiæ de 130. inſolubilem nodum duxerint, hunc nihilominus ſoluere vtcumque conati ſunt. Quæ enim rationes pro annis 70. proferri ſolent, non difficulter expediuntur.

EXISTIMO igitur, contra quod aliàs ſenſeram, Abrahamum ortum eſſe anno 130.Patris ſui Thare, & hac ratione cum multis magnis viris innitor Attigerat ætatis annum 75. Abrahamus cum ſepeliit patrem; obiit autem pater Thare ætatis ſuæ 205. ex quibus ſi detrahas 75. ſuperſunt 130. igitur hoc ætatis anno 130.Thare genuit Abrahamum non 70. Aſſumptio eſt Geneſeos cap.11. verſu vltimo: *Et facti ſunt dies Thare ducentorum quinque annorum & mortuus eſt in Haran*. Difficultas ergo tota circa propoſitionem vertitur, quæ ſic probatur. Moſes Geneſeos 12. verſ. 4. *Egreſſus eſt itaque Abrã ſicut præceperat ei Dominus, & iuit cũ eo Loth. Septuaginta quinque annorum erat Abram cum egrederetur de Haran, tulitque Sarai vxorem ſuam, & Loth filium fratris ſui, &c.* quæ verba quaſi enarrans, & explicans S. Stephanus Act.7. verſ.4. *Tunc exijt de terra Chaldæorum, & habitauit in Haran. Et inde poſtquã mortuus eſt pater eius, tranſtulit illum in terram iſtã* &c. Quæ verba clariſſima vt confundant aduerſarij, duas confingunt peregrinationes

tiones Abrahami, aiuntque de prima locutum Moſem, de altera ſanctum Stephanum. Oſtendo igitur tranſitus duos illos Abrahami eſſe fictitios, ac primum falſum eſſe, & cum ſecundo confundendum. Tum abiit ex Haran patre demortuo, & ætatis ſuæ 75. Abrahamus cum filium non haberet; at in ſecundo tranſitu jam genuerat Iſaacum, igitur ſecundus ille tranſitus nullus eſt. Sic enim Stephanus de hac peregrinatione loquens, factâ mortuo Thare, verſ. 5. *Et nō dedit ei hæreditatem in ea, nec paſſum pedis; ſed repromiſit dare illi eam in poſſeſſionem, & ſemini eius poſt ipſum, cùm non haberet filium.* Quæ adeo certa ſunt, vt mirum ſi aliquos reperiri, qui in iis tricari velint. Opponunt tamen; eodem modo loquitur ſcriptura de anno quo genitus eſt Abraham ex Thare, quo modo loquutus eſt de anno quo reliqui Patriarchæ nouum genuerunt filios ſuos. *Vixit Reu 32 annis, & genuit Sarug, &c. Vixit 30. annis Sarug, & genuit Nachor, &c. Vixit Nachor viginti nouem, & genuit Thare, &c. Vixitque Thare 70. annis & genuit Abram, Nachor, & Aran*, &c. Sed nonne magnum diſcrimen agnoſcunt? Nam in reliquis generationibus vnus filius proponitur, Thare autem tres genuiſſe, & ex iis Aran quem Thare primogenitum fuiſſe ex Auguſtino, & aliis patribus non malè conficit Torniellus. Fatemur igitur hoc anno Thare 70. genitum Aran; anno autem 130. patris ortum eſſe Abrahamum. Cur autem diſtinctiùs de natiuitate tanti Patriarchæ non ſit locutus Deus, noſtrum non eſt cum Deo expoſtulare. Omitto quam obſcurè locutus eſſet S. Stephanus, agens tamen quodammodo interpretem Moſis, ſi duos illos tranſitus confudiſſet, quam intuliſſet in codices ſacros παραγραφήν, vtique à legis Doctoribus, auditoribus ſuis, non ferendam. Prætermittam quomodo Abrahamus neſcierit Nachoris ſobolem? cur non conciliarit tum nu-

ptias

ptias Iſaaici, aut certè de iis non cogitauerit. Cur earum mentionem non fecerit Eliezeli vernæ ſuo, quando miſit eum in Meſopotamiam, vt quæreret Iſaaco vxorem. Qui plura volet legat Labeum in actuario Concordiæ ſuæ Chronologicæ excurſione 8. & huic aduerſantem Petauium Rationarij temporum parte 2. lib 2. cap.3. apud quos reperias quæcumque ab vtrâque opinione de annis 70. aut 130. dici confingique poſſunt.

QVÆSTIO IV.

De mora Iſraelitarum in Ægypto.

Tria aut quatuor ſcripturæ loca difficilem hanc quæſtionem reddunt, hîc breuiter expendenda.

Primus locus habetur ad Galatas cap.3. v. 17. *Hoc autem dico teſtamentum confirmatum à Deo, quæ poſt quadringentos, & triginta annos facta eſt lex*, &c.

Alter habetur Geneſeos 15. verſ 13. *Dictumque ad eum* (Abrahamum) *ſcito prænoſcens quod peregrinum futurum ſit ſemen tuũ in terra non ſua, & ſubjicient eos ſeruituti. & affligent quadringentis annis.* Quod repetitur quaſi depromptum ex hoc loco, Act. 7. verſ. 6. *Locutus eſt autem ei Deus quia erit ſemen tuum quaſi accola in terra aliena, & malè tractabunt eos annis quadringentis, & gentem cum ſeruierint judicabo ege dixit Dominus, & poſt hæc exibunt, & ſeruient mihi in loco iſto.*

Tertius denique locus legitur, Exodi 12. verſ. 40. *Habitatio autem filiorum Iſrael, quæ manſerunt in Ægypto fuit quadringẽtorum triginta annorum, quibus expletis, eadem die, egreſſus eſt omnis exercitus Domini de terra Ægypti*

Duobus potiſſimum his locis Geneſeos, &

Act.

Actorum quidam permoti quadringentos annos aſſignarunt commorationi Iſraëlitarum in Aegypto, à tempore quo Iacob eò venit inuitatus à Ioſepho. Quod cum dictum eſſet incautiùs à Genebrardo, inuenti ſunt aliqui, qui propugnare vellent, quod ipſe viuens non defenderet. Hæc autem ſententia ita conuellitur. Caath auus Moſis cum Iacobo venit in Aegyptum, vti conſtat ex Geneſ. 46. verſ. 11. Ille vixit annis 133. Exod. 6. verſ. 18. Aram filius Caath pater Moſis vixit 137. Ibidem verſ. 20. Moſes erat 80. annorum cum Pharaonem alloquutus eſt. At 133. 137. & 80. In vnum ducti conficiunt tantum 350. ex quibus deducendi anni patrum quando genuerunt, & anni Caath quando venit in Aegyptum. Ergo 400. anni commorationis in Aegypto ſacris codicibus aduerſantur.

Primus ergo locus Pauli intelligitur de promiſſione factâ Abrahamo anno ætatis 75. à quo ad Exodum anni 430. exactè decurrunt.

Alter locus Geneſeos de ortu Iſaaci accipi debet, de quo ſub initium capitis ſermo: at inde ad Exodum 400. anni præcisè numerantur

Tertius locus plus difficultatis habet in Hebræo textu, & in vulgatâ, ſed nullam in textu 70. Seniorum, qui ſic legunt. *Habitatio filiorũ Iſrael, qua inquilini in terra Aegypti, & in Chananaa fuerunt, tam ipſi quam eorum patres fuit annorum quadringentorum triginta.* Quæ quidem vt Pauli ad Galatas verbis mirificè concinunt, ita ad promiſſionem factam Abrahamo ætatis ſuæ 75. nullo negotio aptari queunt. Quod autem objiciunt hic incredibilem hominum multitudinem, cui procreandæ plus temporis exigitur, irridetur ab omnibus, qui ſingularem in eâ fœcunditate Dei liberalitatem agnoſcunt.

QVÆ-

QVÆSTIO V.

An annis quadringentis ab exitu Iſraelis ex Ægypto, ſeu lege data per Moſem locata ſint Templi Salomonici fundamenta?

HAnc difficultatem ſoluere videtur diſtinctiſſimè Scriptura lib.3. Regum ſtatim initio capitis 6. *Factum eſt quadringenteſimo, & octogeſimo anno egreſſionis filiorum Iſrael de terra Ægypti, in anno quarto, menſe Zio (ipſe eſt menſis ſecundus) Regni Salomonis ſuper Iſrael, ædificari cœpit domus Domino.* Atenim hîc obſeruandum Sixtina Biblia aliter legere, quemadmodum & legit Seuerus Sulpitius Iuliodunenſis Presbyter: neque enim ſcribunt anno *quadringenteſimo octogeſimo*, ſed *quadringenteſimo quadrageſimo*, hoc eſt minùs annis quadraginta quàm vulgata. Quæ duo tamen conciliari poſſunt, ſi dixerimus *octogeſimum* annum ſumi ab egreſſo de Aegypto, *quadrageſimum* ab ingreſſu in Chananitidem, quemadmodum nonnumquam vſurpatur in Scripturâ: vt Deuteronomij cap.4.verſ. 45.&46. *Et hæc teſtimonia, & ceremoniæ, atque iudicia quæ locutus eſt ad filios Iſrael, quando egreſſi ſunt de Ægypto trans Iordanem, &c.*

Vt autem qui à veritate recedunt numquam inter ſe concinunt: Ita factum vt qui clariſſimum hunc tertij Regum locum deſeruerunt, in diuerſas pugnanteſque abirent ſententias. Ioſephus enim, & Melchior Canus 592. annos numerant: Serrarius 680: Sigonius in Sulpitium Seuerum 588: Chronicon Alexandrinum, ſeu Faſti Siculi 630: Clemens Alexandrinus plures 520: Petauius 520: Alij 574; Alij 599. Quantò ſatiùs eſſet cum Dio dicere 480. His enim verbis apertiſſimis conſtantiſſimè putamus adhæreſcendum.

At-

Atenim, inquiunt qui nobis aduerſantur, ſeparandi ſunt anni ſeruitutis, ab annis Iudicum. Vnde id habent? Quia, aiunt, *terra* dicitur *quieuiſſe*, & tempore illorum Iudicum terra non quieuit furentibus bellis, & hoſte vaſtitatem inferente. Verum enim verò an toto Iudicum tempore *terra quieuit?* vt terra dicatur quieuiſſe, nonne ſatis eſt aliquo tempore quieuiſſe? Quod & ipſe ſacer Textus videtur inſinuare. Cum enim dixiſſet de Iabino Chananæo Iudic. 4. verſ. 3. *Per viginti annos vehementer oppreſſerat eos*; tum adiungit ſequenti verſu 5. *Erat autem Debora Prophetis vxor Lapidoth, quæ iudicabat populum in illo tempore*. Ergo tempore Iudicum Seruitus Iſraëlitas opprimebat. Quod ſi verum eſt de hac ſeruitute, cur & non de aliis? Cur enim Petauius Meſapotamenam excludit temporibus Othonielis? Moabiticam præfecturâ Aod? Sicut & Madianiticam Gedeonis? Cur Ammoniticam inſerit temporibus Iair? Philiſtinam aliquot Iudicum annis. Maneant igitur 480. illi anni ſic putati inter Iudices quos appellat Scriptura, vt nulli redundent, nulli deſint, ab exitu de Aegypto; aut 440. ab irruptione in Palæſtinam (nihil enim intereſt; & hoc pacto varietas codicum defenditur) neque leuibus difficultatibus, quæ nec Scaligerum, nec ejuſdemmodi audaces criticos, pugnaces alioquin homines terruerunt, nos abripi patiamur.

QVÆSTIO VI.

Quandonam inchoentur anni ſeptuaginta captiuitatis ab Hieremia prænunciatæ? quandonam finiantur?

De initio captiuitatis huius Iudaicæ tres vulgò proponuntur opiniones, quæ ma-

gnos omnes vindices habent, & propugnatores.

PRIMA eſt Petauij, Gordoni, Tirini, & aliorum quorunmdam, qui eam deſumunt ab anno 4. Ioachini, & 1. Nabuchodonoſoris.

SECVNDA eſt Caietani, Genebrardi, Scaligeri, ab eo tempore, quo Iechonias abductus eſt Babylonem, eique ſubſtitutus Sedecias.

TERTIA denique communiſſima eſt reliquorum Scripturæ Interpretum; qui eam conſtanter deſumunt, à vaſtitate Hieroſolymitanâ, & incendio Templi per Babylonios, quæ opinio literis ſacris longè meliùs accinit, quam aliæ duæ præcedentes.

Primus Scripturæ locus quo ſe tuetur hæc opinio deſumitur ex Hieremiæ cap. 25. vbi hæc deſolatio pronunciatur *vniuerſa* verſu 11. *Et erit vniuerſa terra in ſolitudinem, & in ſtuporem, & ſeruient omnes gentes iſtæ Regi Babylonis ſeptuaginta annis*. At contigit tantùm vt vniuerſa terra deſolaretur, & omnes gentes ſeruirent, exciſâ vrbe incenſoque templo; Igitur hinc deducendum principium 70. annorum. Prætereà docet vates hæc euentura, vbi *Rex Ægypti de calice biberit*, & populi quos hic enumerat victi fuerint; at id factum dumtaxat inflammato Templo, & capto Sedeciâ.

Alter locus depromitur ex lib. 2. Paral. cap. 36. verſu 19. *Incenderunt hoſtes domum Dei, deſtruxeruntque murum Hieruſalem, vniuerſaſque turres combuſſerunt, & quidquid pretioſum erat demoliti ſunt. Si quis euaſerat gladium ductus eſt Babylonem, ſeruiuit Regi, & filiis eius, donec imperaret Rex Perſarum, & compleretur ſermo Domini ex ore Hieremiæ, & celebraret terra Sabbata ſua. Cunctis enim diebus deſolationis egit Sabbatum, vſque dum complerentur ſeptuaginta anni*. Igitur hæc Sabbata, & 70 annorum deſolatio ſumitur ab incensâ domo Domini, & deſtructis Hieroſol.

De-

Denique Hieremias Epiſtolâ qua denunciat Iudæis ſub Sedeciâ captiuitatem habeturq; vltimo capite Prophetiæ Baruch verſ. 1. & 2. Ita loquitur. *Abducemini in Babyloniam captiui à Nabuchodonoſor Rege Babyloniorum, &c. eritiſque ibi annis plurimis, & temporibus longis, vſque ad generationes ſeptem; poſt hoc autem educam vos in pace*. Hic autem, omnium Interpretum judicio, *per generationes ſeptem* intelliguntur ſeptem annorum decades, ſeu anni 70. Igitur à capto Sedeciâ hi anni 70. decurrunt.

Quid ad hæc tam ἀποδεικτικὰ aduerſarij? Dicuntur hi anni, inquiunt, 70. Deſolationis, quia intra illos contigit deſolatio. Ridiculè. Aſſume enim centum annos, aſſume ducentos, intra illos contigerit deſolatio, ideone dicentur centum, vel ducenti anni deſolationis. Sed præterea nihil dicunt, nam Hieremias tempore Ioachini præcinit Iudæis in pœnam contumaciæ 70. annorum captiuitatem; ſub initium enim capitis; *Quod factum eſt ad Hieremiam de omni populo Iuda in anno 4. Ioachim*. Et poſtea verſu 11; *& ſeruient omnes gentes iſta Regi Babylonis 70. annis*: Igitur tum non erat inchoata ſeptuagenaria deſolatio.

QVÆSTIO VII.

De Olympiadibus.

VT hic omittam primam Olympiorum certaminum inſtitutionem ab Hercule, duo numerantur initia Olympiadum.

Primum conjungitur cum anno τῆς ἐπιτροπείας, ſeu Tutelæ Lycurgi annis poſt Troiam euerſam 300. ante Olympiadem in quâ fuit victor Corœbus 108. Id eſt anno Mundi 3170. Meminerunt huius Principij Olympiadum Ariſto-

 de-

demus Elienſis, & Polybius apud Euſebium; traduntque viginti ſeptem Olympiadas totas ad Coræbum vſque decurriſſe, ſed ſub initium 28. victorem hunc fuiſſe renunciatum, ac tum primum nomina Olympionicarum notari conſueuiſſe. Quin etiam eos annos Iphitæos vocant bonæ notæ ſcriptores, cum Iphitus Lycurgi σύγχρονος fuerit, cujus etiam ſententiæ authorem Plutarchus laudat Ariſtotelem. Vulgò tamen Iphitæi anni ſequenti Olympiadum initio tribuuntur.

Alterum ergo idque receptiſſimum principium à Coræbo victore in ſtadio ducitur, ex quo Olympiades, tempus in Græcia celebratiſſimum defluxerunt. Dictæ ſunt ab vrbe Olympiâ Piſâ, in Elide, & celebrabantur ad Alphæum fluuium, magno totius Græciæ concurſu quarto quoque anno abſoluto. Quare cum ſingulis Olympiadibus aſſignantur anni quinque, tum computantur extrema. Hos autem ludos, vel inſtituit, vel potius reparauit Iphitus Rex Elidis ex genere Herculis, circa ſolſtitium Æſtiuum: Itaque Olympiadum anni non conueniunt cum anno Romano à Kalendis Ianuarij, vnde ſæpe natus error.

Hic porrò annus primus Olympiadum ſeu Iphitæus ab ἁλώσει Troiæ 408. annis disiungitur & ante Romam conditam ex computo Varroniano annis 22. caditque ſine dubio in annum ante Chriſtum 776. inchoatum, & 777. abſoluendum, ac proinde ex noſtro calculo in annum Mundi 3278. Is autem annus demonſtratur ex Thucydidæis Eccliplibus quarum meminimus in Elementis Chronologiæ, quæſtione 17. & ex illuſtriſſimo loco Cenſorini; de quibus vide Petauium in Doctr. Temp. & Rationario; ſed diſtinctiùs in libello Gallico quem inſcripſit *Lydium lapidem* aduerſus delirum, ineptumque Chronographum, vbi hoc caput de Olympiadum annis magis eruditè tractari nequit.

QVÆ-

QVÆSTIO VIII.

De Anno Vrbis conditæ, ſiue de Romanis Palilibus.

DE anno Vrbis conditæ, duæ celebriores eruditorum opiniones pro erri ſolent. PRIMA eſt Verrij Flacci, & Faſtorum Capitolinorum, qui ſunt quaſi acta publica: hæc autem vrbem conditam ponit anno 4. Olympiadis ſextæ exeuntis.

ALTERA longè illuſtrior vtpote Imperatorum calculo ſæpe firmata, & adhibita ſemper in ſæcularibus, ludis eſt M. Varronis, viri ſui temporis vndecumque doctiſſimi. Is vrbis conditum rejicit in annum tertium eiuſdem Olymp. ſeu annum Iphiti 23.

Quò autem anni huius tempore Vrbs ſtatuta ſit, dubitatur: Nam Palilia ſub finem Aprilis edebantur, celebrata in honorem naſcentis Vrbis. At Tarutius Firmanus qui Vrbis Genethliacas rationes confecit, ait eam Octobri menſe conditam: cui & accinit Manilius lib. 4. *Heſperiam ſua Libra tenet, qua condita Roma.*

Annus autem conditæ Vrbis colligitur ex variis Ecclipſibus, quarum celebratiſſima eſt Lunæ quæ contigit nocte eius diei, quo debellatus eſt Perſes, & quam Sulpitius Gallus Tribunus Militum, iubente Paulo Aemilio pro concione expoſuerat, tempore æſtiuo. Ea autem contigit nocte inter 21. & 22. Iunij. Hæc autem ex tabulis Aſtronomicis cadit in annum ante Chriſtum 168. quod planè conuenit Varronianæ ſupputationi, & annum Vrbis conditæ rejicit in annum ante Chriſtum 753. Olympiad. VI. annum 3. Mundi 3301. Periodi Iulianæ 3901.

QVÆSTIO IX.

De Æra, ſeu Epocha Nabonaſſaris.

QVis fuerit iſte Nabonaſſar non eſt facilè ſtatuere. Neque enim eſt Salmanaſſar, vt demonſtrat Petauius; nec (quod turpiori adhuc errore credidit Alexander Polyhiſtor) Sardanapalus. Suſpicatur Petauius hunc Nabonaſſarum eſſe Baladan Merodachi patrem, cujus fit mentio 4. Regum cap. 20. aut certè Ilulæum, qui notatur in canone Mathematico Ptolæmei, quem Scaliger edidit. Sanè hîc ſatiùs eſt fateri ingenuè te neſcire, quàm cum periculo lapsûs vaticinari.

Porrò Aera iſta nobilis ex variis Ptolemæi obſeruationibus, ſecundùm eam directis, cadit in annum ſeptimum Vrbis conditæ, & ante Chriſtum natum 747. Olympiad. 8. ann. 2. (hoc eſt mundi 3307.) Id autem rectè conficit Petauius, & in Doctr. Temp. & in Ration. part. 2. lib. 3. cap. 3. cùm ex Ecclipſibus variis, tum ex illuſtri loco Cenſorini. In canone autem Scaligeri jam citato, fit mentio Mardokempadi, qui annis tantùm 26. ab initio Nabonaſſari remouetur. Videtur is eſſe Merodach filius Baladan, qui miſit legatos ad Ezechiam circa annum 14. Regni ejus, *vt illum interrogarent de portento, quod acciderat ſuper terram; ex quo loco Ezechiæ tempora colliges.*

QVÆSTIO X.

In quæ tempora cadat hiſtoria Iudithæ.

PRætermiſſis eâ de re variis opinionibus, vt Euſebij, & qui eum ſecuti ſunt Augu-

guſtini, Bedæ, &c. ſub Canalyſi, Sulpitij Seueri ſub Ocho, Riberæ, & Tornielli ſub Xerſe: Adrichomij ſub Artaxerxe, Mercatoris ſub Dario Hyſtaſpidâ, &c. exiſtimo cum Serrario, Bellarmino, Petauio, aliiſque ſexcentis Iudith hæ hiſtoriam ad Manaſſis tempora pertinere, cùm Rex iſte captiuus apud Babylonios detineretur.

Fuit autem Nabuchodonozor, de quo fit mentio in hac hiſtoria, Merodachus, ſeu Mardokempadus Babylonius princeps qui Manaſſem ceperat. Medis tum præerat Arphaxadus, quem Deiocem Petauius, aliique putant; Is Ecbatana condiderat, id eſt repararat, vt etiam tradit Herodotus. Nabuchodonozoris autem nomen ita conuenit Babyloniis, vt etiam Aſſyriis aptaretur, ſicut oſtẽdit contra Scaligerum Serrarius. Manaſſes ergo captus ſit à Principe Aſſyrio, ſeu Babylonio regni ſui octauo. Sequenti anno Nabuchodonozor vicerit Deiocem, ſeu Arphaxadum, miſeritque legatos in Syriam. Manaſſis decimo, Nabuchodonozoris 13. venerit in Syriam Holophernes, & ad Bethuliam caput perdiderit ebrius Iudithæ manu. Certè hæc geſta eſſe abſente Rege innuit Scriptura, cujus in hac Hiſtoriâ nulla mentio, ſed tantùm Pontificis, qui Regis abſentis gerebat vices. Captum autem Manaſſem eſſe, & ductum Babylonem catenis vinctum traditur lib. 2. Paralip. cap. 33. at quandiu fuerit in vinculis non adſcribitur. Probabile videtur emiſſum eſſe à Babylonio; quaſi Rex ille liber ſibi futurus eſſet vtilior fœderatus, quam vinctus, & captiuus.

Objiciuntur Achioris verba, ex quibus tum colligitur deſtructum fuiſſe Templum Hieroſolymitanum, in codicibus Græcis ὁ ναὸς τοῦ θεοῦ αὐτῶ ἐγενήθη εἰς τὸ ἔδαφος. Sed reſponderi poteſt, vel Achiorem ignarum rerum Iudaicarum loqui, vt Gabaonitæ in libro Ioſue; vel hæc de templo non legi ab Hieronymo, qui hunc li-

 brum

brum Latinè vertit ex Chaldæo,& à Græcis addita quæ Euſebium & Auguſtinum induxerunt in fraudem;vel deniq; vt notat Serrarius hæc eſſe intelligenda de prophanatione,quam à Babyloniis factam eſſe meritò plerique ſuſpicantur.

Ad reliquas objectiones Heterodoxorum ferè, obſerua captum fuiſſe Manaſſem à Babylonio Principe, non ab Aſſyrio Rege: Ignotam tùm Aſſyriis Hebræam gentem, vtpote tenuem, & quam totam putabant à ſuis Imperatoribus abductam, & alia quæ apud Bellarminum, & Serrarium leges.

QVÆSTIO XI.

De tempore Eſtheris,& quis fuerit eius maritus Aſſuerus?

MVltis maritis pulcherrima hæc mulier apud Scriptores nupſit, Artaxerxi, Ocho, Dario Medo, Cambyſi, Dario Hyſtaſpidæ, Xerxi, Artaxerxi Mnemoni, deniq; Artaxerxi Longimano, cui vni videtur relinquenda.

Non fuit Eſtheris maritus *Artaxerxes Ochus*, alioqui liber Iudithæ non eſſet in Canone, inquit Ioſephus, cum poſt Eſdram, vt aſſerit, nulli recepti ſint Canonici. Et præterea ſeniores fuiſſent Eſther, atque Mardochæus.

Non *Darius Medus*; quia *Artaxerxes* eſt Perſica vox, non Medica: nec adeo extenſum fuit eius regnum, ac Aſſueri, diuiſum in 127. prouincias ab Indiâ ad Æthiopiam.

Non *Cambyſes*, quamuis faueat ei nomen: Eſdræ enim 1.cap.4.dicitur Aſſuerus: at tantùm Cambyſes regnauit 7.annis: Aſſueri legitur Regni 12°. cap.3. hujus Hiſtoriæ verſ.7.

Non *Xerxes*, quidquid Scaliger deblateret, & nos plumbeos, Aſinos, Ceritos appellet. Nec enim moramur eum more ſuo conuiciantem,

nec

nec hebraizantem, quaſi Xerxes ſit Hebræis ξαξάρης, Eſther Græcorum & Herodoti Ἄμηςρις; vel Ἄμηςρις, quam Hebræi efferunt *Heſther*. Sed tempora quæ producit bonus ille Chronologus non conueniunt, & aliunde Ameſtris illa nota eſt, & genere nequaquam Hebræa.

Non *Darius Hyſtaſpis*; quia hic habuit vxores duas nobis notas neutram Iudæam cũ conſtet eas Cyri filias fuiſſe Atoſſam, & Artiſtonam.

Non *Artaxerxes Mnemon*, tum quia liber non eſſet in Canone, vt potè poſterior Eſdrâ; tum quia Plutarchus qui vitam eius accuratè conſcripſit nihil habet quod Eſtherem ſapiat: neque verò vxores eius conueniunt Statira veneno ſublata, aut Atoſſa Perſica muliĕr.

Supereſt ergo vt ſit *Artaxerxes μακρόχειρ*, ſeu *Longimanus*, & ita Ioſephus putat: conuenit etiam Nehemias Iudæus Regis Pincerna, & extera bellè quadrant.

Ad difficultatem de ætate Mardochæi dici poteſt translatum fuiſſe non in ſe, ſed in Patre, aut auo, quod eſt Scripturæ familiare. De Amano *Macedone* etiam difficultas mouetur, quod longè poſtea Perſis noti fuerint Macedones: verum vt arbitror Aman hoc loco dicitur *Macedo*, id eſt *Peregrinus*, & *Externus*; Itaque nomen gentis non erit: vt apud nos dicuntur Turcæ, qui Turcæ reuera non ſunt; & in Oriente Hiſpani & Angli etiam vocantur Franki. Itaque Macedo idem erit ac *Peregrinus*, aut, ſi voles idem ac *Occidentalis*. Vide ſi plura petis Bellarminum, Serrarium, & Petauium, &c.

QVÆSTIO XII.

Quid ſint? & vnde incipiant, vbi deſinant 70. Hebdomades Danielis?

HÆ ſeptuaginta Hebdomades omnium conſenſu ſunt ſepties ſeptuaginta decades

annorum, ſeu quadringenti nonaginta anni quos pariunt ſeptuaginta ſepties replicati.

Quidam recentes Chronographi, ſecuti veterem Cronologum Africanum, huc obtrudunt annos Lunares ſimplices etiam detractis ἐμβολιμαίοις, & qui reddant tantùm annos 475. Sed communiter exploduntur, & videtur propriè, ac populariter Angelus locutus Danieli, de annis Solaribus.

Ait ergo *μεταξύ* τῆς ἑβδομάδος *in dimidio*, ſeu *dimidia parte* vltimæ *Hebdomadæ*, ſeu vltimo annorum ſeptennario, ac proinde tertio cum dimidio vltimæ decadis, finem imponendum eſſe legalibus ſacrificiis, quando Chriſtus in cruce moriens exclamabit *conſummatum eſt*. Erit ergo initium hujus Hebdomadis vltimæ principium τῆς κηρύξεως Chriſti; tum poſt tres annos euolutos cum dimidio, & poſt quatuor paſchata morietur in cruce Chriſtus: ac denique anno Chriſti 36. mundi 4090. vltima Hebdomas Danielis terminabitur. Inchoabuntur igitur hæ 70. Hebdomades anno mundi 3600. tolle enim 490. ex 4090 reſtant 3600. Is autem cadit in annum 20. Artaxerxis Longimani, quo vrbs ſancta plenè, perfectéque à Nehemiâ abſoluta eſt, & inde illæ 70. Hebdomades decurrunt. At obſerua Regni Artaxerxis principia eſſe duo, primum quando cum patre regnare cœpit, alterum poſt parentis obitum. Hic autem 20. annus à primo regni principio debet procedere; Sicque intricatiſſima difficultas, omnium judicio, non difficiliter expedietur.

QVÆSTIO XIII.

De initio periodi Calippicæ.

CVm videret Calippus inſignis Mathematicus minùs aptam eſſe Methonicam Ennea-

de-

decateridem, vt curſus Lunaris, cum Solari adæquaretur; aliam excogitauit ipſe, annorum 76. in quâ nihil penitus commutauit de ſitu menſium intercalarium.

Hæc autem periodus inchoata eſt anno, qui ſecutus eſt proximè victoriam Alexandri ad Arbella de Dario, celebrem Ecclipſi Lunari; ac proinde ejus periodi exordium cadit in annum 3. Olymp. CXII. Nabonaſſaris 419. vt eruditè probat Petauius ex quatuor Timocharidis obſeruationibus illigatis periodi Calippicæ apud Ptolemæum. Itaque hujus æræ principium conjungitur cum Vrbis conditæ 424. mundi 3724. per. Iul. 4384.

QVÆSTIO XIV.

De Ephoca Alexandrea, ſeu Philippica.

Dicta eſt hæc Æra *Alexandrea* quia cadit in obitum Alexandri Magni: nuncupatur autem *Philippica*, ab Aſtronomis *Philippi Thoth*, quia mortuo Alexandro Magno ſubſtitutus eſt in ejus locum Aridæus Philippi ex pellice filius, quaſi Regis larua, à Ducibus, quorum intererat tum aliquem Alexandri ſucceſſorem renunciari; Is autem Aridæus tum in gratiam patris, dictus eſt Philippus, & ab eo periodus ſeu Epoche, vel Æra Philippica. Diſtat autem à Calippicâ ſeptem annis, ſed computatis extremis.

Hæc autem cum incipiat à morte Alexandri qui obiit Olymp. 114. an. 1. menſis Iulij 19. vt demonſtrat Petauius; ejus initium eſt idem annus 1. Olymp. 14. Nabonaſſaris 425. periodi Iulianæ 4390. vrb. cond. 430. mundi 4730.

QVÆSTIO XV.

Quid ſit Æra Seleucidarum?

NOmen trahit hæc Epoche à Seleuco in Syria Rege, quondam Alexandri Magni Duce. Arabes eam vocant *Terik-dhikain*, ſeu *Dilkarnaim*, id eſt, Æram *τοῦ Δικέρωτος Corniger*, quomodo Alexandrum Magnum appellant, qui ſe Iouis Ammonis Cornuti filium putari volebat. Iudæi appellant Æram contractuum, quod eam in ſuis contractibus adhiberent: in libris Machabæorum dicitur Æra *Imperÿ Græcorum*, quamquam aliter in primo aliter in ſecundo libro vſurpetur.

Iam verò Æra iſta ducit initium ab anno 12. poſt Alexandri obitum: quando Seleucus Babyloniâ potitus mortuo Alexandro, & ex eâ fugatus, Antigoni metu, illam cum exiguâ Macedonum manu, fugato Nicanore Antigoni Duce, recuperauit. Et quamquam ex eadem vrbe poſtea pulſus eſſet per Demetrium Antigoni filium, reditus tamen primus Seleuci fixit Æram Seleucidarum ad Olympiadem 117. ineuntem, ſeu ejus annum primum, qui eſt ab initio Cyri 248. Nabonaſſaris 437. Ante Chriſtum 312. poſt Troiæ ἁλώσεως 882. Vrbis conditæ 442. mundi 4742. periodi Iulianæ 5342.

Porro *Imperÿ Græcorum* duplex initium in Machabæorum libris. Liber enim primus procedit à Niſan ſeu vere; liber ſecundus à Tiſri ſequente ſeu Autumno: atque ita liber primus anteuertit ſecundum, non vno anno, ſed tantùm menſibus ſex, quamuis inter putandum vno anno præuenire videatur. Id autem omiſſis aliis, ex vno loco conficitur apertiſſimè. Antiochus Eupator primo Machabæorum Hieroſolymam obſedit anno Græcorum 150. qui Sabbati-

baticus erat, vt hîc innuitur, & aſſerit Ioſephus. Libro ſecundo eadem obſidio traditur contigiſſe anno Imperij Græcorum 149. qui & fuiſſe dicitur Sabbaticus. Quod ſtare nequit niſi qui à Tiſri numeratus eſt 149. à Niſan habeatur 150. Vnde multò magis refelles eos, qui menſibus 18. voluerunt librum ſecundum primo præueniri; quod inde falſitatis conuincitur, quod annus ille libro ſecundo eſſet 148. non 149.

QVÆSTIO XVI.

De Æra Antiochena.

INuenitur & alius computandorum annorum character ductus ab eo tempore quo Antiocheni ſunt *αὐτονομίαν* conſecuti, à Iulio Cæſare victore Pompeij in pugnâ Pharſalicâ, quando inquit Chronicon Alexandr. pag. 438. προετέθη ἐν Ἀντιοχείᾳ τῇ μεγάλῃ ἐλευθερία αὐτῆς *propoſita in Antiochia vrbe magna libertas eius*, καὶ πρῶτον ἔτος τῆς πεντεκαιδεκαετηρίδος, ἀπὸ πρώτου ἔτους Γαΐου Ἰουλίου Καίσαρος *annus primus pentecadecaeteridos ab anno primo Iulij Cæſaris*. Id autem quamquam contigiſſet 23. Maij vt obſeruat idem Chronicon; ductum eſt nihilominus ejus initium à menſe Octobri, vt docet Petauius, videlicet ſecundum Orientalium morem. Ea autem maximè vtitur Euagrius Hiſtoricus, ex quo potiſſimum hujus Epochæ initium conficitur.

Hæc autem ſinè dubio ex putatione Euagrianâ vt pluribus accuratiſſimè docet Petauius cadit in Olympiadis 183. ann. 1. Vrb. Cond. 705. ante Chriſtum 48 Nabonaſſaris 701. mundi 4006 periodi Iulianæ 4666.

QVÆSTIO V.

An annis quadringentis ab exitu Iſraelis ex Ægypto, ſeu lege data per Moſem locata ſint Templi Salomonici fundamenta?

HAnc difficultatem ſoluere videtur diſtinctiſſimè Scriptura lib.3. Regum ſtatim initio capitis 6. *Factum eſt quadringenteſimo, & octogeſimo anno egreſſionis filiorum Iſrael de terra Ægypti, in anno quarto, menſe Zio (ipſe eſt menſis ſecundus) Regni Salomonis ſuper Iſrael, ædificari cœpit domus Domino.* Atenim hîc obſeruandum Sixtina Biblia aliter legere, quemadmodum & legit Seuerus Sulpitius Iuliodunenſis Presbyter: neque enim ſcribunt anno *quadringenteſimo octogeſimo*, ſed *quadringenteſimo quadrageſimo*, hoc eſt minùs annis quadraginta quàm vulgata. Quæ duo tamen conciliari poſſunt, ſi dixerimus *octogeſimum* annum ſumi ab egreſſo de Aegypto, *quadrageſimum* ab ingreſſu in Chananitidem, quemadmodum nonnumquam vſurpatur in Scripturâ: vt Deuteronomij cap.4.verſ. 45.&46. *Et hæc teſtimonia, & ceremoniæ, atque iudicia quæ locutus eſt ad filios Iſrael, quando egreſſi ſunt de Ægypto trans Iordanem, &c.*

Vt autem qui à veritate recedunt numquam inter ſe concinunt: Ita factum vt qui clariſſimum hunc tertij Regum locum deſeruerunt, in diuerſas pugnanteſque abirent ſententias. Ioſephus enim, & Melchior Canus 592. annos numerant: Serrarius 680: Sigonius in Sulpitium Seuerum 588: Chronicon Alexandrinum, ſeu Faſti Siculi 630: Clemens Alexandrinus plures 520: Petauius 520: Alij 574; Alij 599. Quantò ſatiùs eſſet cum Dio dicere 480. His enim verbis apertiſſimis conſtantiſſimè putamus adhæreſcendum.

At-

Atenim, inquiunt qui nobis aduerſantur, ſeparandi ſunt anni ſeruitutis, ab annis Iudicum. Vnde id habent? Quia, aiunt, *terra* dicitur *quieuiſſe*, & tempore illorum Iudicum terra non quieuit furentibus bellis, & hoſte vaſtitatem inferente. Verum enim verò an toto Iudicum tempore *terra quieuit?* vt terra dicatur quieuiſſe, nonne ſatis eſt aliquo tempore quieuiſſe? Quod & ipſe ſacer Textus videtur inſinuare. Cum enim dixiſſet de Iabino Chananæo Iudic. 4. verſ. 3. *Per viginti annos vehementer oppreſſerat eos*: tum adiungit ſequenti verſu 5. *Erat autem Debora Prophetis vxor Lapidoth, quæ iudicabat populum in illo tempore*. Ergo tempore Iudicum Seruitus Iſraëlitas opprimebat. Quod ſi verum eſt de hac ſeruitute, cur & non de aliis? Cur enim Petauius Meſapotamenam excludit temporibus Othonielis? Moabiticam præfecturâ Aod? Sicut & Madianiticam Gedeonis? Cur Ammoniticam inſerit temporibus Iair? Philiſtinam aliquot Iudicum annis. Maneant igitur 480. illi anni ſic putati inter Iudices quos appellat Scriptura, vt nulli redundent, nulli deſint, ab exitu de Aegypto; aut 440. ab irruptione in Palæſtinam (nihil enim intereſt; & hoc pacto varietas codicum defenditur) neque leuibus difficultatibus, quæ nec Scaligerum, nec ejuſdemmodi audaces criticos, pugnaces alioquin homines terruerunt, nos abripi patiamur.

QVÆSTIO VI.

Quandonam inchoentur anni ſeptuaginta captiuitatis ab Hieremia prænunciatæ? quandonam finiantur?

DE initio captiuitatis huius Iudaicæ tres vulgò proponuntur opiniones, quæ ma-

gnos omnes vindices habent, & propugnatores.

PRIMA eſt Petauij, Gordoni, Tirini, & aliorum quorunmdam, qui eam deſumunt ab anno 4. Ioachini, & 1. Nabuchodonoſoris.

SECVNDA eſt Caietani, Genebrardi, Scaligeri, ab eo tempore, quo Iechonias abductus eſt Babylonem, eique ſubſtitutus Sedecias.

TERTIA denique communiſſima eſt reliquorum Scripturæ Interpretum, qui eam conſtanter deſumunt, à vaſtitate Hieroſolymitanâ, & incendio Templi per Babylonios, quæ opinio literis ſacris longè meliùs accinit, quam aliæ duæ præcedentes.

Primus Scripturæ locus quo ſe tuetur hæc opinio deſumitur ex Hieremiæ cap. 25. vbi hæc deſolatio pronunciatur *vniuerſa* verſu 11. *Et erit vniuerſa terra in ſolitudinem, & in ſtuporem, & ſeruient omnes gentes iſtæ Regi Babylonis ſeptuaginta annis*. At contigit tantùm vt vniuerſa terra deſolaretur, & omnes gentes ſeruirent, exciſâ vrbe incenſoque templo; Igitur hinc deducendum principium 70. annorum. Præterea docet vates hæc euentura, vbi *Rex Ægypti de calice biberit*, & populi quos hic enumerat victi fuerint; at id factum dumtaxat inflammato Templo, & capto Sedeciâ.

Alter locus depromitur ex lib. 2. Paral. cap. 36. verſu 19. *Incenderunt hoſtes domum Dei, deſtruxeruntque murum Hieruſalem, vniuerſaſque turres combuſſerunt, & quidquid pretioſum erat demoliti ſunt. Si quis euaſerat gladium ductus eſt Babylonem, ſeruiuit Regi, & filiis eius, donec imperaret Rex Perſarum, & compleretur ſermo Domini ex ore Hieremiæ, & celebraret terra Sabbata ſua. Cunctis enim diebus deſolationis egit Sabbatum, vſque dum complerentur ſeptuaginta anni*. Igitur hæc Sabbata, & 70 annorum deſolatio ſumitur ab incensâ domo Domini, & deſtructis Hieroſol.

De-

Denique Hieremias Epiſtolâ qua denunciat Iudæis ſub Sedeciâ captiuitatem habeturq; vltimo capite Prophetiæ Baruch verſ. 1. & 2. Ita loquitur. *Abduceminì in Babyloniam captiui à Nabuchodonoſor Rege Babyloniorum, &c. eritiſque ibi annis plurimis, & temporibus longis, vſque ad generationes ſeptem; poſt hoc autem educam vos in pace.* Hic autem, omnium Interpretum judicio, *per generationes ſeptem* intelliguntur ſeptem annorum decades, ſeu anni 70. Igitur à capto Sedeciâ hi anni 70. decurrunt.

Quid ad hæc tam ἀπροσδιόνυσα aduerſarij? Dicuntur hi anni, inquiunt, 70. Deſolationis, quia intra illos contigit deſolatio. Ridiculè. Aſſume enim centum annos, aſſume ducentos, intra illos contigerit deſolatio, ideone dicentur centum, vel ducenti anni deſolationis. Sed prætereà nihil dicunt, nam Hieremias tempore Ioachini præcinit Iudæis in pœnam contumaciæ 70. annorum captiuitatem; ſub initium enim capitis; *Quod factum eſt ad Hieremiam de omni populo Iuda in anno 4. Ioachim.* Et poſtea verſu 11. *& ſeruient omnes gentes iſtæ Regi Babylonis 70. annis*: Igitur tum non erat inchoata ſeptuagenaria deſolatio.

QVÆSTIO VII.

De Olympiadibus.

VT hîc omittam primam Olympiorum certaminum inſtitutionem ab Hercule, duo numerantur initia Olympiadum.

Primum conjungitur cum anno τῆς ἐπιτροπείας, ſeu Tutelæ Lycurgi annis poſt Troiam euerſam 300. ante Olympiadem in quâ fuit victor Coræbus 108. Id eſt anno Mundi 3170. Meminerunt huius Principij Olympiadum Ariſto-

demus Elienſis, & Polybius apud Euſebium; traduntque viginti ſeptem Olympiadas totas ad Coræbum vſque decurriſſe, ſed ſub initium 28. victorem hunc fuiſſe renunciatum, ac tum primum nomina Olympionicarum notari conſueuiſſe. Quin etiam eos annos Iphitæos vocant bonæ notæ ſcriptores, cum Iphitus Lycurgi σύγχρονος fuerit, cujus etiam ſententiæ authorem Plutarchus laudat Ariſtotelem. Vulgò tamen Iphitæi anni ſequenti Olympiadum initio tribuuntur.

Alterum ergo idque receptiſſimum principium à Coræbo victore in ſtadio ducitur, ex quo Olympiades, tempus in Græcia celebratiſſimum defluxerunt. Dictæ ſunt ab vrbe Olympiâ Piſâ, in Elide, & celebrabantur ad Alphæum fluuium, magno totius Græciæ concurſu quarto quoque anno abſoluto. Quare cum ſingulis Olympiadibus aſſignantur anni quinque, tum computantur extrema. Hos autem ludos, vel inſtituit, vel potiùs reparauit Iphitus Rex Elidis ex genere Herculis, circa ſolſtitium Æſtiuum: Itaque Olympiadum anni non conueniunt cum anno Romano à Kalendis Ianuarij, vnde ſæpe natus error.

Hic porrò annus primus Olympiadum ſeu Iphitæus ab ἁλώσει Troiæ 408. annis diſiungitur & ante Romam conditam ex computo Varroniano annis 22. caditque ſine dubio in annum ante Chriſtum 776. inchoatum, & 777. abſoluendum, ac proinde ex noſtro calculo in annum Mundi 3278. Is autem annus demonſtratur ex Thucydidæis Eclipſibus quarum meminimus in Elementis Chronologiæ, quæſtione 17. & ex illuſtriſſimo loco Cenſorini; de quibus vide Petauium in Doctr. Temp. & Rationario; ſed diſtinctiùs in libello Gallico quem inſcripſit *Lydium lapidem* aduerſus delirum, ineptumque Chronographum, vbi hoc caput de Olympiadum annis magis eruditè tractari nequit,

QVÆ-

QVÆSTIO VIII.

De Anno Vrbis conditæ, ſiue de Romanis Palilibus.

DE anno Vrbis conditæ, duæ celebriores eruditorum opiniones pro erri ſolent.

PRIMA eſt Verrij Flacci, & Faſtorum Capitolinorum, qui ſunt quaſi acta publica: hæc autem vrbem conditam ponit anno 4. Olympiadis ſextæ exeuntis.

ALTERA longè illuſtrior vtpote Imperatorum calculo ſæpe firmata, & adhibita ſemper in ſæcularibus, ludis eſt M. Varronis, viri ſui temporis vndecumque doctiſſimi. Is vrbis conditum rejicit in annum tertium eiuſdem Olymp. ſeu annum Iphiti 23.

Quò autem anni huius tempore Vrbs ſtatuta ſit, dubitatur: Nam Palilia ſub finem Aprilis edebantur, celebrata in honorem naſcentis Vrbis. At Tarutius Firmanus qui Vrbis Genethliacas rationes confecit, ait eam Octobri menſe conditam: cui & accinit Manilius lib. 4. *Heſperiam ſua Libra tenet, qua condita Roma.*

Annus autem conditæ Vrbis colligitur ex variis Ecclipſibus, quarum celebratiſſima eſt Lunæ quæ contigit nocte eius diei, quo debellatus eſt Perſes, & quam Sulpitius Gallus Tribunus Militum, jubente Paulo Aemilio pro concione expoſuerat, tempore æſtiuo. Ea autem contigit nocte inter 21. & 22. Iunij. Hæc autem ex tabulis Aſtronomicis cadit in annum ante Chriſtum 168. quod planè conuenit Varronianæ ſupputationi, & annum Vrbis conditæ rejicit in annum ante Chriſtum 753. Olympiad. VI. annum 3. Mundi 3301. Periodi Iulianæ 3901.

guſtini, Bedæ, &c. ſub Canalyſi, Sulpitij Seueri ſub Ocho, Riberæ, & Tornielli ſub Xerſe: Adrichomij ſub Artaxerxe, Mercatoris ſub Dario Hyſtaſpidâ, &c. exiſtimo cum Serrario, Bellarmino, Petauio, aliiſque ſexcentis Iudithæ hiſtoriam ad Manaſſis tempora pertinere, cùm Rex iſte captiuus apud Babylonios detineretur.

Fuit autem Nabuchodonozor, de quo fit mentio in hac hiſtoria, Merodachus, ſeu Mardokempadus Babylonius princeps qui Manaſſem ceperat. Medis tum præerat Arphaxadus, quem Deiocem Petauius, aliique putant; Is Ecbatana condiderat, id eſt repararat, vt etiam tradit Herodotus. Nabuchodonozoris autem nomen ita conuenit Babyloniis, vt etiam Aſſyriis aptaretur, ſicut oſtẽdit contra Scaligerum Serrarius. Manaſſes ergo captus ſit à Principe Aſſyrio, ſeu Babylonio regni ſui octauo. Sequenti anno Nabuchodonozor vicerit Deiocem, ſeu Arphaxadum, miſeritque legatos in Syriam. Manaſſis decimo, Nabuchodonozoris 13. venerit in Syriam Holophernes, & ad Bethuliam caput perdiderit ebrius Iudithæ manu. Certè hæc geſta eſſe abſente Rege innuit Scriptura, cujus in hac Hiſtoriâ nulla mentio, ſed tantùm Pontificis, qui Regis abſentis gerebat vices. Captum autem Manaſſem eſſe, & ductum Babylonem catenis vinctum traditur lib. 2. Paralip. cap. 33. at quandiu fuerit in vinculis non adſcribitur. Probabile videtur emiſſum eſſe à Babylonio; quaſi Rex ille liber ſibi futurus eſſet vtilior fœderatus, quam vinctus, & captiuus.

Objiciuntur Achioris verba, ex quibus tum colligitur deſtructum fuiſſe Templum Hieroſolymitanum, in codicibus Græcis ὁ ναὸς τοῦ θεοῦ αὐτῷ ἐγενήθη εἰς τὸ ἔδαφος. Sed reſponderi poteſt, vel Achiorem ignarum rerum Iudaicarum loqui, vt Gabaonitæ in libro Ioſue; vel hæc de templo non legi ab Hieronymo, qui hunc li-

brum Latinè vertit ex Chaldæo,& à Græcis addita quæ Euſebium & Auguſtinum induxerunt in fraudem;vel deniq; vt notat Serrarius hæc eſſe intelligenda de prophanatione,quam àBabyloniis factam eſſe meritò plerique ſuſpicantur.

Ad reliquas objectiones Heterodoxorum ferè, obſerua captum fuiſſe Manaſſem à Babylonio Principe, non ab Aſſyrio Rege: Ignotam tùm Aſſyriis Hebræam gentem; vtpote tenuem, & quam totam putabant à ſuis Imperatoribus abductam, & alia quæ apud Bellarminum, & Serrarium leges.

QVÆSTIO XI.

De tempore Eſtheris, & quis fuerit eius maritus Aſſuerus?

MVltis maritis pulcherrima hæc mulier apud Scriptores nupſit, Artaxerxi, Ocho, Dario Medo, Cambyſi, Dario Hyſtaſpidæ, Xerxi, Artaxerxi Mnemoni, deniq; Artaxerxi Longimano, cui vni videtur relinquenda.

Non fuit Eſtheris maritus *Artaxerxes Ochus*, alioqui liber Iudithæ non eſſet in Canone, inquit Ioſephus, cum poſt Eſdram, vt aſſerit, nulli recepti ſint Canonici. Et præterea ſeniores fuiſſent Eſther, atque Mardochæus.

Non *Darius Medus*; quia *Artaxerxes* eſt Perſica vox, non Medica: nec adeo extenſum fuit eius regnum, ac Aſſueri, diuiſum in 127. prouincias ab Indiâ ad Æthiopiam.

Non *Cambyſes*, quamuis faueat ei nomen: Eſdræ enim 1.cap.4.dicitur Aſſuerus: at tantùm Cambyſes regnauit 7.annis: Aſſueri legitur Regni 12°. cap.3. hujus Hiſtoriæ verſ.7.

Non *Xerxes*, quidquid Scaliger deblateret, & nos plumbeos, Aſinos, Ceritos appellet. Nec enim moramur eum more ſuo conuiciantem,

nec

nec hebraizantem , quaſi Xerxes ſit Hebræis ξαξάρης, Eſther Græcorum & Herodoti Ἄμιστρις; vel Ἄμιστρις, quam Hebræi efferunt *Heſther*. Sed tempora quæ producit bonus ille Chronologus non conueniunt , & aliunde Ameſtris illa nota eſt, & genere nequaquam Hebræa .

Non *Darius Hyſtaſpis* ; quia hic habuit vxores duas nobis notas neutram Iudæam cũ conſtet eas Cyri filias fuiſſe Atoſſam , & Artiſtonam .

Non *Artaxerxes Mnemon* , tum quia liber non eſſet in Canone , vt potè poſterior Eſdrâ ; tum quia Plutarchus qui vitam eius accuratè conſcripſit nihil habet quod Eſtherem ſapiat : neque verò vxores eius conueniunt Statira veneno ſublata, aut Atoſſa Perſica muliër .

Supereſt ergo vt ſit *Artaxerxes* μακρόχειρ, ſeu *Longimanus*, & ita Ioſephus putat : conuenit etiam Nehemias Iudæus Regis Pincerna , & cætera bellè quadrant .

Ad difficultatem de ætate Mardochæi dici poteſt tranſlatum fuiſſe non in ſe, ſed in Patre, aut auo, quod eſt Scripturæ familiare. De Amano *Macedone* etiam difficultas mouetur , quod longè poſtea Perſis noti fuerint Macedones: verum vt arbitror Aman hoc loco dicitur *Macedo*, id eſt *Peregrinus*, & *Externus* ; Itaque nomen gentis non erit : vt apud nos dicuntur Turcæ, qui Turcæ reuera non ſunt ; & in Oriente Hiſpani & Angli etiam vocantur Franki . Itaque Macedo idem erit ac *Peregrinus* , aut, ſi voles idem ac *Occidentalis*. Vide ſi plura petis Bellarminum, Serrarium, & Petauium, &c.

QVÆSTIO XII.

Quid ſint ? & vnde incipiant, vbi deſinant 70. Hebdomades Danielis ?

HÆ ſeptuaginta Hebdomades omnium conſenſu ſunt ſepties ſeptuaginta decades

annorum, ſeu quadringenti nonaginta anni quos pariunt ſeptuaginta ſepties replicati.

Quidam recentes Chronographi, ſecuti veterem Cronologum Africanum, huc obtrudunt annos Lunares ſimplices etiam detractis ἐμβολιμαίοις, & qui reddant tantùm annos 475. Sed communiter exploduntur, & videtur propriè, ac populariter Angelus locutus Daniëli, de annis Solaribus.

Ait ergo *μεσαζούσης τῆς ἑβδομάδος in dimidio*, ſeu *dimidia parte* vltimæ *Hebdomadæ*, ſeu vltimo annorum ſeptennario, ac proinde tertio cum dimidio vltimæ decadis, finem imponendum eſſe legalibus ſacrificiis, quando Chriſtus in cruce moriens exclamabit *conſummatum eſt*. Erit ergo initium hujus Hebdomadis vltimæ principium τῆς κηρύξεως Chriſti; tum poſt tres annos euolutos cum dimidio, & poſt quatuor paſchata morietur in cruce Chriſtus: ac denique anno Chriſti 36. mundi 4090. vltima Hebdomas Danielis terminabitur. Inchoabuntur igitur hæ 70. Hebdomades anno mundi 3600. tolle enim 490. ex 4090 reſtant 3600. Is autem cadit in annum 20. Artaxerxis Longimani, quo vrbs ſancta plenè, perfectèque à Nehemiâ abſoluta eſt, & inde illæ 70. Hebdomades decurrunt. At obſerua Regni Artaxerxis principia eſſe duo, primum quando cum patre regnare cœpit, alterum poſt parentis obitum. Hic autem 20. annus à primo regni principio debet procedere; Sicque intricatiſſima difficultas, omnium judicio, non difficiliter expedietur.

QVÆSTIO XIII.

De initio periodi Calippicæ.

CVm videret Calippus inſignis Mathematicus minùs aptam eſſe Methonicam Ennea-

de-

decateridem, vt curſus Lunaris, cum Solari adæquaretur; aliam excogitauit ipſe, annorum 76. in quâ nihil penitus commutauit de ſitu menſium intercalarium.

Hæc autem periodus inchoata eſt anno, qui ſecutus eſt proximè victoriam Alexandri ad Arbella de Dario, celebrem Ecclipſi Lunari: ac proinde ejus periodi exordium cadit in annum 3. Olymp. CXII. Nabonaſſaris 419. vt eruditè probat Petauius ex quatuor Timocharidis obſeruationibus illigatis periodi Calippicæ apud Ptolemæum. Itaque hujus æræ principium conjungitur cum Vrbis conditæ 424. mundi 3724. per. Iul. 4384.

QVÆSTIO XIV.

De Ephoca Alexandrea, ſeu Philippica.

DIcta eſt hæc Æra *Alexandrea* quia cadit in obitum Alexandri Magni: nuncupatur autem *Philippica*, ab Aſtronomis *Philippi Thoth*, quia mortuo Alexandro Magno ſubſtitutus eſt in ejus locum Aridæus Philippi ex pellice filius, quaſi Regis larua, à Ducibus, quorum inter erat tum aliquem Alexandri ſucceſſorem renunciari; Is autem Aridæus tum in gratiam patris, dictus eſt Philippus, & ab eo periodus ſeu Epoche, vel Æra Philippica. Diſtat autem à Calippicâ ſeptem annis, ſed computatis extremis.

Hæc autem cum incipiat à morte Alexandri qui obiit Olymp. 114. an. 1. mẽnſis Iulij 19. vt demonſtrat Petauius; ejus initium eſt idem annus 1. Olymp. 14. Nabonaſſaris 425. periodi Iulianæ 4390. vrb. cond. 430. mundi 4730.

QVÆSTIO XV.

Quid ſit Æra Seleucidarum?

NOmen trahit hæc Epoche à Seleuco in Syria Rege, quondam Alexandri Magni Duce. Arabes eam vocant *Terik-dhikain*, ſeu *Dilkarnaim*, id eſt, Æram τῦ Δικέρωτος *Cornigeri*, quomodo Alexandrum Magnum appellant, qui ſe Iouis Ammonis Cornuti filium putari volebat. Iudæi appellant Æram contractuum, quod eam in ſuis contractibus adhiberent: in libris Machabæorum dicitur Æra *Imperij Græcorum*, quamquam aliter in primo aliter in ſecundo libro vſurpetur.

Iam verò Æra iſta ducit initium ab anno 12. poſt Alexandri obitum: quando Seleucus Babyloniâ potitus mortuo Alexandro, & ex eâ fugatus, Antigoni metu, illam cum exiguâ Macedonum manu, fugato Nicanore Antigoni Duce, recuperauit. Et quamquam ex eadem vrbe poſtea pulſus eſſet per Demetrium Antigoni filium, reditus tamen primus Seleuci fixit Æram Seleucidarum ad Olympiadem 117. ineuntem, ſeu ejus annum primum, qui eſt ab initio Cyri 248. Nabonaſſaris 437. Ante Chriſtum 312. poſt Troiæ ἁλώσεω 882. Vrbis conditæ 442. mundi 4742. periodi Iulianæ 5342.

Porro *Imperij Græcorum* duplex initium in Machabæorum libris. Liber enim primus procedit à Niſan ſeu vere; liber ſecundus à Tiſri ſequente ſeu Autumno: atque ita liber primus anteuertit ſecundum, non vno anno, ſed tantùm menſibus ſex, quamuis inter putandum vno anno præuenire videatur. Id autem omiſſis aliis, ex vno loco conficitur apertiſſimè. Antiochus Eupator primo Machabæorum Hieroſolymam obſedit anno Græcorum 150. qui Sabbati-

baticus erat, vt hîc innuitur, & aſſerit Ioſephus. Libro ſecundo eadem obſidio traditur contigiſſe anno Imperij Græcorum 149. qui & fuiſſe dicitur Sabbaticus. Quod ſtare nequit niſi qui à Tiſri numeratus eſt 149. à Niſan habeatur 150. Vnde multò magis refelles eos, qui menſibus 18. voluerunt librum ſecundum primo præueniri; quod inde falſitatis conuincitur, quod annus ille libro ſecundo eſſet 148. non 149.

QVÆSTIO XVI.

De Æra Antiochena.

INuenitur & alius computandorum annorum character ductus ab eo tempore quo Antiocheni ſunt *αὐτονομίαν* conſecuti, à Iulio Cæſare victore Pompeij in pugnâ Pharſalicâ, quando inquit Chronicon Alexandr. pag. 438. *προετέθη ἐν Ἀντιοχείᾳ τῇ μεγάλῃ ἐλευθερία αὐτῆς proposita in Antiochia vrbe magna libertas eius, καὶ πρῶτον ἔτος τῆς πεντεκαιδεκαετηρίδος, ἀπὸ πρώτου ἔτους Γαΐου Ἰουλίου Καίσαρος annus primus pentecadecaeteridos ab anno primo Iulij Cæſaris.* Id autem quamquam contigiſſet 23. Maij vt obſeruat idem Chronicon; ductum eſt nihilominus ejus initium à menſe Octobri, vt docet Petauius, videlicet ſecundum Orientalium morem. Ea autem maxime vtitur Euagrius Hiſtoricus, ex quo potiſſimum hujus Epochæ initium conficitur.

Hæc autem ſinè dubio ex putatione Euagri anà vt pluribus accuratiſſimè docet Petauius cadit in Olympiadis 183. ann. 1. Vrb. Cond. 705. ante Chriſtum 48 Nabonaſſaris 701. mundi 4006 periodi Iulianæ 4666.

QVÆ-

QVÆSTIO XVII.

De Annis Iulianis.

CAius Iulius Cæſar Dictator ordinaturus Reipublicæ Romanæ perturbatiſſimum ſtatum, ab anno emendando duxit exordium, quod corruptus is eſſet, corruptis Pontificum intercalationibus. Itaque adhibito Soſigene inſigni Aſtrologo, & aliis Mathematicis, ad eam formam annum Romanum reuocauit, de quâ diximus in Elementis Chionologiæ Quæſito 5. Id vt faceret annum induxit qui *confuſionis* appellatur conſtantem ex diebus 445. vt notat Cenſorinus cap 20. de die Natali, quo Kalendis Ianuarij proximis annus emendatus Iulianus, ab Authore dictus, procederet.

Is autem annus eſt Vrb. Cond. 709. Ante-Chriſtum 45. Olymp CLXXXIII. ann. 4. mundi 4009. Nabonaſſaris 704. cujus Thoth fuit 3. Septembris periodi Iulianæ 4609. Cyclo Solis 21. Lunæ 4. litteræ Dominicales C. B. quando Cæſar 4. iniit Conſulatum, vt ſcribit Cenſorinus, & Dio huic adſtipulatur. Hujus autem anni ſedes probatur ex Ecclipſibus ſub Auguſto, Claudio, Nerone, de quibus conſule Petauium.

QVÆSTIO XVIII.

De Æra Hiſpanica.

VNde id nominis *Æra* deductum ſit torſit hactenus fruſtra Philologos: Apage enim quæ hîc de Ære, ſeu Tributo Hiſpani ſomniant. Meliùs dicetur Æram ſignificare notam numeri, vel computum, aut ſupputationem quod colli-

colligit ex Nonio Marcello Reſendius, & apud eundem Marcellum ex Lucilio. Nec etiam occurrit ratio, cur hæc nota temporis excogitata ſit, & huic anno potiſſimùm affixa: quæ enim ab Hiſpanis, & Scaligero proferuntur mera ſomniantium deliria ſunt, quæ tam prudenter tacentur, quàm ignorantur.

Iam verò hæc Æra cadit in annum 8. Iulianum qui habuit Coſſ. Appium Claudium, pulchrum, & C. Norbanum Flaccum, Vrb. Cond. 716. mundi 4016 periodi Iulianæ 4676. quod ex multis Idacij locis, qui maximè eâ vſus eſt, conficit Petauius. Hunc conſule & in Doctr. Temp. & in Rationario.

Obſeruabis autem hanc vocem *Æra*, non fuiſſe Hiſpanis peculiarem, & addictam; ſi quidem præfigitur Carthaginienſibus Concilijs, & Gallicis, & paſſim S. Leonis Epiſtolis: quæ aliàs Barbara, & exotica, peregrinitatem amiſit aliquando, à ſequioris æui Scriptoribus vſurpata, pro temporis notâ.

QVAESTIO XIX.

De Auguſti principatu, eiuſque initio.

QVinque ex Hiſtoriâ Romanâ colligi poſſunt Octauiani principis initia.

PRIMVM ab auunculi ſui nece Idibus Martiis anno Iuliano ſecundo Vrb. condit. 710. mundi 4010. Olymp. 184. ann. 1. Nabonaſſaris 705. periodi Iulianæ 4670. Tumque Octauianus erat annorum 18. cum 6. menſibus circiter.

SECVNDVM ducitur ab eius Triumuiratu cum M. Antonio & Lepido, qui initus eſt anno ſequenti v. c. 711. mundi 4011. Ex alterutro horum principiorum Auguſto tribuas licet 57. vel 56. imperij annos.

TER-

TERTIVM ab Actiacâ victoriâ, quâ potitus eſt fugato Antonio Vrb. condit. 723. die ſecunda vel tertia Septemb. Iuliano 15. ante Chriſtum 31. Nabonaſſaris 718. mundi 4023. Periodi Iulianæ 4683 quo tempore vt vult Ioſephus Herodes Regni ſui anno 7. variâ ſorte cum Arabibus depugnabat.

QVARTVM ab Antonij & Cleopatræ nece, quorum ille Kal. Sextil. ſeu primo Auguſti, hæc quarto Kal. Sept. ejuſdem Auguſt. 29. ſibi necem conſciuere, quando vt canit Horatius Octauiano victori:

Portus Alexandrea ſupplex,
Et vacuam patefecit aulam

Is eſt vrbis cond. 724. Iulianus 16. Ante Chriſtum 30. Nabonaſſaris 719. mundi 4028. periodi Iulianæ 4628. Is autem eſt 14. à Iulij Cæſaris nece: quare ad eum tria luſtra Horatij referri nequeunt, ſed cadunt in victorias de Rhætis & Vindelicis relatas anni 15. ab hoc principio.

QVINTVM denique ducitur ab anno quo Octauianus Cæſar anno Vrb. cond. 727. Iuliano 19. 17. Kal. Februarias authore Munatio Planco Auguſtus appellatus eſt, atque ex eo anno propriè anni Auguſtorum procedunt. Id ex Cenſorini aureo loco colligitur, qui annum Iulianum 283. ait eſſe Romanum Auguſtorum 265. Is autem eſt mundi 4027. Nabonaſſaris 722. periodi Iul. 4687.

QVÆSTIO XX.

De Annis Actiacis.

ACtiaci quoque anni in Hiſtoriâ Romanâ celeberrimi, in tres diuerſos annos cadunt, quia tribus modis conſiderari poſſunt.

PRIMO à victoriâ relatâ ad Actium, qui ſunt

ſunt Græcis ἀπὸ τῆς ἐν Ακτίῳ μαχῆς. Hæc autem, Dione teſte, contigit Vrbis conditæ 723. de quo ſupra egimus.

SECVNDO ſumitur ab anno quo fructum Actiacæ victoriæ Octauianus collegit in Aegypto, Antonio, & Cleopatrâ ſublatis: Maximè autem ab obitu Cleopatræ; à quâ ſicuti ſcribit Dio ex Senatus decreto Aegyptij tempora dinumerarunt. Is autem annus fuit Vrb. cond. 724. qui Coſſ. Octauio IV. & Licinio Craſſo, prænotatur. Et hunc Actiacum Aegiptiorum annum vocat Cenſorinus, committitque cum Iuliano 16. vt benè Petauius monet.

TERTIO denique quando anni Aegyptiorum ex erroribus facti ſunt immobiles anno Nabonaſſaris 714. cum Neomenia Thoth incidit in Auguſti 29. & deinceps ad vnum diem ſemper alligatus eſt ad formam anni Iuliani. Hanc Epocham Theon vocat ἀποκαταστάσιν, quæ accidit annis 5. à Cleopatræ nece qui fuit Vrb. cond. 729. mundi 4027. periodi Iulianæ 4687. De eo vide Petauium de Doctr. Temp. lib. 10. cap. 71.

QVÆSTIO XXI.

De Annis Herodis, & eorum initio.

PEndet principium Regni Herodiani, ex duplici ejus initio, de quo Petauius de Doct. Temp. lib. 10. cap. 65. & alij Cronographi.

PRIMVM cadit in Vrb. cond. 713. Cn. Domitio Caluino ſecundum, & C. Aſinio Pollione Coſſ. Olymp. 185. ann. 1. Nabonaſſaris 709. Iuliano 6. Ante Chriſtum 40. quando Herodes Antipæ, ſeu Antipatri filius Regnum Iudææ obtinuit à Senatu præter ſpem, cum Romam fugiſſet ad Antonium, Antigono filio Ari-

Ariſtobuli per Pacorum, & Parthos reſtituto, & exauthorato Hyrcano.

ALTERVM cadit in Vrb. condit. 717. M. Vipſanio Agrippâ, & L. Caninio Gallo Coſſ. cum captis à C. Soſio, & Herode Hieroſolymis ipſâ jejunij die anno Sabbatico, Antigonus captus cruci affixus, & jugulatus eſt, vltimus ipſe Rex Haſamonæorum. Is annus eſt Iulianus 9. Olymp. 185. 4º mundi 4017. Iulianæ periodi 4677. Nabonaſſaris 712. Inde ergo procedunt anni ejus anni 37. qui à Ioſepho ei tribuuntur; alioquin annis 41. regnauerit. Obiit autem anno quo Chriſtus natus, miſerè circa feſta Paſchalia ferè ſeptuagenarius, quamquam de ætate ejus ſit difficultas, ſicut & de anno mortis, de quibus recondita apud Petauium leges.

QVÆSTIO XXII.

Quomodo intelligatur hoc Iacobi Oraculum de Chriſto. Geneſos 49. verſ. 10. Non auferetur ſceptrum de Iuda, & dux de femore ejus, donec veniat qui mittendus eſt, &c.

EXponitur hoc vulgò vaticinium, de naſcente Chriſto; quaſi is venturus eſſet quando *Sceptrum*, id eſt, *Regnum*, quod Tribus Iudæ retinebat Leonis inſtar (vnde Hebraicè legitur *de ſub pedibus ejus*) prædam conſeruantis, in Herodis alienigenæ manus tranſierit. Erat enim is Idumæus, vel Aſcalonita, vel potius ex patre, & auo vtrumque, Proſelytus. A Romanis factus eſt Rex Iudæorum ſublatis legitimis hæredibus.

Verum hæc ſolutio difficultate non caret: neque enim Tribui Iudæ alligatum erat regnum & populi Hebræi regimen: ſi quidem in Tribu Benjamini regnum fuit, & judices quidam ex

aliis

aliis tribubus legitimè populum gubernauere. Quin Haſamonæi qui Hebræam Remp. adminiſtrarunt, non erant ex Tribu Iuda, ſed Leuiticâ: & dicere genere materno contigiſſe Iudam, nihil eſt dicere, ſi quidem Tribus Leui cum omnibus aliis copularetur.

Reſpondeo igitur cum Petauio hîc per *ſceptrum* intelligi adminiſtrationem politicam, per Iuda autem non ſolam Tribum Iuda, ſed reliquos Iudæos, qui tum vnum corpus politicum efficiebant. Tum ergo ſceptrum defeciſſe dicitur, cum non Iudæus origine, & ſanguine ſed Idumæus, & ἀλλόφυλος; nec electus à Iudæis ſponte, ſed ab exteris vi & armis intruſus regnum vſurpauit. Sicque Prophetia adimpleta eſt, & Chriſtus diu expectatus venit. Cætera quæ habet Petauius de Republicâ ſenſim deficiente, non placent, & exitum huius oraculi longiùs rejiciunt, ſcilicet ad ἅλωσιν Hieroſolymitanam.

QVÆSTIO XXIII.

De anno Chriſti Natali,

ſiue

De Aera Dionyſiana.

Dionyſius cognomento Exiguus qui viuebat tempore Iuſtiniani Imp. fuitque Caſſiodoro familiaris, tradidit nobis Aeram communem, & quâ hactenus Chriſtiani vſi erant nemine reclamante, donec hoc & ſuperiori ſæculo ea in controuerſiam venit; quæ Chriſtianos in eo ita diſiunxit, vt de Chriſti Natali anno, jam ſex numerentur opiniones. Porro aliud eſt verus Ortus Chriſti, aliud Aera Chriſtiana: nam ortus Chri-

Chriſti in finem anni labentis cadit, & 25. Decembris, Aera in principium anni ſequentis rejicitur, & Kalendas Ianuarij mox imminentes.

Nos conſtanter opinioni Dioniſij & Eccleſiæ adhæreſcimus, neque Dionis & Ioſephi auctoritate nos abripi patimur, vt rem tot ſæculis receptam relinquamus. Nam quod attinet ad Ioſephum legatur Salianus, ex quo prope volumen conficias ex erroribus Ioſephi; certè circa hæc tempora grauiter allucinatum eſſe ſapiens nemo negauerit. Dio autem quam negligens fuerit in Iudaicis rebus, quàm de iis ἀνιστορήτως ſcripſerit etiam fatentur qui ejus ſcripta deoſculantur. Ex hoc vno tu ejus alia σφάλματα diſces. Libro 48. vbi de duobus filiis Ariſtobuli loquitur fratrem Hyrcani non Antigonum vti reuerà nominabatur, ſed Ariſtobulum vocat. I nunc & hujus hominis arbitrio rem conteſtatiſſimam, dirimendam committe.

Objicimus autem tibi in *Synopſi*, & ſententiam noſtram, & aliorum qui ab eâ receſſerunt, quos hic refutare non licet, ne nimium opus excreſcat.

SYNO-

SYNOPSIS OPINIONVM.

DE ANNO NATALI CHRISTI.

Anni mũdi	Autores.	*Anni V. C.*	Conſules.	*An. Iul.*	OLYMPiad.	*Per. Iul.*	*Na. bon.*
4047	ANTONIVS CAPELLA.	747	Tib. Clau. Nero. Cn. Calpur. Piſo.	39	193 2	4707	742
4048	KEPLERVS	748	D. Lælius Balbus. C. Antiſtiùs Vetus.	40	193 3	4708 4.15. C	743
4049	DEKERIVS PETAVIVS.	749	Aug. Cæſar XII. L. Cornelius Sulla.	41	193 4	4079 5.16. B.A.	744 Au 24.
4050	O	750	C. Caluiſius Sab. II. L. Paſſienus Rufus	42	194 1.	4710 16.17 C	745
4051	BARONIVS SCALIGER. CALVISIVS GORDON.	751	Cn. Corn. Lentulus M. Valer. Meſſalin.	43	194 2.	4711 7.18. F.	746
4052	ONVPHRI. PERERIVS. SALIANVS	752	Aug. Cæſ. XIII. M. Plautius Syluan.	44	194 3	4712 8.19. E.	747
4053	DIONYSIVS exiguus Eccleſia & multi.	753	Cor. Lentulus. Calphurnius Piſo.	45	194 4.	4713 9.20. D.C.	748
4054	ÆRA Chriſti DIONYSIANA.	754	C. Iulius. Cęſ. N. A. L. Æmilius Paulus.	46	195 1.	4718 10.21 B.	749

QVÆSTIO XXIV.

Quo ætatis ſuæ anno paſſus fuerit Chriſtus?

NOn hic proferam varias, abſonaſque de anno Chriſti patientis ſententias vt Irenæi inter 40. & 50. annum, cum tamen baptizatum dicat XV. Tiberij Cæſaris: vt Clementis Stromatei qui anno vitæ 30. cùm 15. annos ſub Auguſto 15. ſub Tiberio contriuiſſet; ſic & eorum omnium qui ſub Geminis eum eſſe paſſum voluerunt de iis ſi otium eſt vide Petauium de Doctr. Temp. lib. 12. cap. 9. vbi multa leges ſcitu non indigna. His prætermiſſis, ſicut & de pluribus Paſchatis breuiter.

DICO Chriſtum paſſum eſſe ætatis ſuæ anno 33. cum aliquot menſibus; hoc eſt decuriſſe τρία ὁλόκληρα ἔτη, vel vt diſtinctius Ignatius, & Euſebius τρία καὶ ἥμισυ ἔτη τῆς κηρύξεως, & poſt τρεῖς τῶν ἐτῶν δεκάδας. Itaq; Chriſti Paſſio incidit in Olymp. 202. annum 4. vrb. cond. 785. Mundi 4085. 19. Tiberij iam ab aliquot menſibus inchoato Ser. Sulpitio Galgâ, & L. Cornelio Sullâ Coſſ. Probatur teſtimonio Phlegontis, cujus verba laudantur in Chronico Alexand. & apud Simplicium, vbi fit mentio Ecclipſeos quæ contigit patiente Chriſto his verbis. ἀφ' δ' ἐ τετάρτῳ ἔτει τῆς σβ'. Ολυμπιάδος ἐγένετο ἔκλειψις Ηλίου μεγίστη τῶν ἐγνωσμένων πρότερον, καὶ νὺξ ὥρα ἕκτη τῆς ἡμέρας ἐγένετο, ὥς καὶ ἀστέρας ἐν οὐρανῷ φανῆναι. Σεισμός τε μέγας κατὰ Βιθυνίαν γενόμενος. *Anno quarto ducenteſimæ ſecũdæ Olympiadis facta eſt Ecclipſis maximaquæ antea in cognitionẽ venerũt; & nox hora ſexta diei facta eſt, vt aſtra in cælo apparerẽt, & terræmotus magnus in Bithynia factus eſt* Conueniũt ferè verba Dionyſij Ep. 7. ad Polycarpũ, quibus abſtineo, quia reuocãtur

in

in dubium. Hoc dico Originem vt illo teſtimonio, vt gentiles conuincat, & Tertullianum prouocare ad Archiua Ethnicorum, quibus hæc continebantur. Nec dicant obſiſtere obſeruationes cæleſtes: nam vt aſſerunt in hac arte Magiſtri quos noui, & qui magnam vitæ partem in his Mathematicis obſeruationibus contriuerunt, omnes cum hoc anno tam benè conueniunt, vt jam prope temerarium videatur ſententiam adeo expeditam, noſtrorumque & externorum teſtimoniis confirmatam in dubium reuocare.

QVÆSTIO XXV.

De excidio vrbis Heroſolymæ atque Templi per Titum.

NOn conueniunt quoque de hoc tempore Chronologi, quorum omiſſis variis opinionibus, & maximè veterum caduco, & ruente fundamento ſubnixis.

DICO Hieroſolymam captam eſſe anno Veſpaſiani 2. Templum incenſum eſſe Loi, vel ab Lunarium X. die hoc eſt Auguſti Feria V. quæ feria prima fuit: vrbem verò penitus veniſſe in Romanorum manus die x. Goripiæi, ſiue Auguſti xxxi. Feriâ vii. anno à Chriſto nato 70. à paſſo 32. anno Iuliano 115. vrb. cond. 823. Olymp. 212 anno 2. mundi 4123. Periodi Iulianæ 4783. Hæc autem ducta ex Ioſephi libris ἁλώσεως certiora ſunt, quàm quæ ex putationibus quorumdam veterum circumferuntur. Hoc autem excidio gens per vniuerſum orbem ſparſa eſt, teſtis pœnâ ſuâ, criminis quod cædendo Chriſtum admiſiſſet. Meminit Chriſti perhonorificè Ioſephus; at hanc laudem inſertam eſſe à Chriſtianis Iudæi contendunt, & iis aliqui Chriſtiani adſtipulantur. Nonnulli

tra.

tradunt ex Ioſephi verſione in Hebraicam linguam, ſcriptâ etiam antequam Euſebius ſcriberet, & manuſcripto codice paginam vnam Iudæos abſtuliſſe Romæ, vnde poterant reuinci. Sed hæc majoris eſt otij, & operis controuerſia, quàm aliàs excutiemus.

QVÆSTIO XXVI.

De Aera Martyrum, ſeu Diocletioni.

CEleberrima eſt Epocha ſeu Aera dicta *Martyrum* quâ vſi ſunt Chriſtiani Aegyptij, eamque dicebant τὸ Πασχάλιον, ſeu Æram τοῦ Πασχάλιυς. Antea dicebatur *Diocletiani*, ſed in odium hominis Sanguinarij, Chriſtiani expunxere nomen ejus, & ei Martyrum indidere appellationem.

Ejus autem periodi quando contigerit initium non leuis eſt difficultas. Hactenus creditum eſt inchoaſſe ab ejus Imperio, & 2. Conſulatu cum Ariſtobulo, qui cadit in vrb. cond. 1038. Olymp. 266. an. 1. Periodi Iulianæ 4998. ſed ex Gruteri inſcriptione colligitur anno ſuperiori jam creatum fuiſſe Diocletianum Imp. quia in ea 2° ejus Conſulatus cum Ariſtobulo notatur 2° Tribunitiæ poteſtatis, at Tribunitia poteſtas inchoatur cum Imperio. Aeræ ergo Diocletiani initium ducitur ab anno Chriſti 284. vrb. cond. 1037. Olymp. 265. an. 4. Nabonaſſari 1033. cujus Thoth cadebat in 13. Iunij, Mundi denique 4337. Non inchoari autem à Palilibus, primus deprehendit Petauius, quod vulgò dicebatur ex Panegyrico malè intellecto.

QVÆ.

QVÆSTIO XXVII.

De Indictione.

QVis fuerit author Indictionum, & quandonam cœperint illæ, nihil eſt quod ſciam in totâ Chronologiâ incertius; neque certius vnde id nominis quindecim annis ita collectis, ac decurrentibus impoſitum ſit. Quod enim vulgò dicitur de *triplici* ſtipendiorum genere auri, argenti, æris ſemper procedentibus donec numerus 15. exhauſtus eſſet, quod legitur apud S. Eligium ſerm. 2. perinde eſt ac ſi nihil diceretur; cur enim in 15. non in 20. quieſcitur. Neque magis ſatisfacit quod dicitur Conſtantinum ſtipendia militum à 16. ad 15. annum contraxiſſe; id enim gratis, & ſine authore jactatur.

Quod ſpectat ad INITIVM, Chronicon Alexandrinum, ſeu Faſti Siculi, Indictiones incipit à primo C. Cæſaris anno, additque inchoari à 1. die Septembris. Nam ad illum annum adſcribit *ἀρχὴ Ἰνδικτιώνων*; Tum Olymp. 273. ann. 1. *Ἰνδικτιώνων Κωνσταντινιανῶν ἀρτιῶθεν ἀπ' ἀρχῆς*. Vnde orta ſuſpicio eſt ab Imperatoribus dictas Indictiones; maximè cum in codice Theodoſiano fiat mentio Valentiacæ Indictionis.

Quidquid ſit de aliis Indictionibus, initium CONSTANTINIANARVM, quæ plus celebritatis habent, ſumitur à Chriſti anno 312. quò Coſſ. fuere Conſtantinus 2. & Licinius item 2. Immò exinde omnium Indictionum deducetur initium, vt bene Petauius probat.

Quis autem primus ſcriptor vſus ſit hoc nomine Indictionis dubitatur: Athanaſij enim locus de Synodis, & in Synodo Romana me-

ritò ſuſpectus eſt Petauio. Mihi etiam non placet quod profertur ex Ambroſio ad Epiſcopos Æmiliæ, ob affectatum menſem vnde incipit Indictio. Nihil quoque apparet in Nicena Synodo, quamquam eam citet Onuphrius Panuinius. Verùm Indictionis crebra in jure mentio, & in Conciliis. Obſeruat etiam Petauius alio tempore inchoatas eſſe, quàm à menſe Septembri; at in genere Conſtantinopolitanam incipere à Kal. Septembris; Cæſaream ab 8. Kal. Octob Pontificiam à ſequentibus Kal. Ianuarii certiſſimum eſt.

QVÆSTIO XXVIII

De Epoche obitus S. Martini Turonenſis Epiſcopi.

MOrs S. Martini Turonenſis in Galliâ Præſulis ſanctiſſimi, fuit olim in Gallia temporis Epoche) celeberrima, nec à Gallo Chronographo prætermittenda.

Obiit autem vir ille ſanctiſſimus anno, vt putant eruditi, vel 400. vel 401. Quia vt ſcribit Gregorius Turonenſis mortuus eſt die Dominicâ in vico Condate *Gaude*; Eccleſia xi. Nou. deceſſiſſe canit: at is dies non conuenit, niſi 400. qui erat reuera Dominicus, aut 401. qui erat Feria 2. Sed nihil intereſt cum mediâ nocte expirarit, vt habet idem Gregorius. Fallitur autem ipſe, cum id contigiſſe aſſerit, Attico, & Cæſario Coſſ nam hoc anno Chriſti 397. xi. Nouemb. erat Feria 4. Minus errat Baronius, ſed errat tamen, dum hanc mortem rejicit in annum 402. tum enim xi. Nouemb. cecidit in Feriam tertiam. Placet tamen magis annus Chriſti 401. Quia ſcribit Seuerus Sulpitius Iuliodunenſis Martinum ex quo pollutus eſt communione Itacianorum pœnitentem vixiſſe annis ſexdecim: at adijt Maximum Im-

Imperatorem Martinus eodem Sulpitio teſte anno Chriſti 386. vnde ad annum 401. anni 16. decurrunt. Addit Gregorius obiiſſe Martinum Epiſcopatus xxvi. ætatis 80. quæ excutere eſt alterius loci.

QVÆSTIO XXIX.

De initio Monarchiæ Francorum.

INitium Monarchiæ ſuæ Franci ducunt à Pharamundo; Sed quod mirum ! ne ejus quidem meminit primus Francicarum rerum ſcriptor Gregorius Turonenſis, ſed tantum Chlogionis, Merouæi, & Chilperici parentis magni Clodouæi.

Proſperi Chronicon editum à Pithæo viro doctiſſimo, ad annum Honorij 26. hæc habet *Faramundus regnat in Francia*. At Honorij annus 26. cadit in annum Chriſti 420. Igitur hoc anno, vel ſequenti inchoata eſt Monarchia Francorum. De aliorum Regum Franciæ initiis conſule Petauium Doctr. Temp lib. xi. cap. 48. Qui hæc omnia miro labore, & induſtriâ inueſtigauit, & excuſſit.

QVÆSTIO XXX.

De initio Mahamedis & Hegiræ Saracenicæ.

MAhamedes nequiſſimus impoſtor, genere Arabs conditione Opilio, ex omnibus Religionibus, & ſectis quæ tum vigebant ſuperſtitionem excogitauit ad diſtinendos homines factam, atque natam: Cum ejus causâ vocaretur in periculum capitis, fugit: & ab ejus fugâ nomen Hegiræ factum; eſt enim *Hegira* Arabibus quod Græcis *διωγμός* Hæc

C 2 autem

autem ſuga facta eſt die veneris, quæ Neomenia erat popularis Arabum, & Lunæ corniculatæ; vt putat Petauius Iulij XVI. anni à Chriſto nato 622. Heraclij XI. Arabes autem νεομηνίας ſuas ἀπὸ τῆς φάσεως, & tertiâ Lunâ ſolent exigere. Præterea ex antiquo Arabes colebant Venerem, & apud illos dicebatur Venus Κυβὰρ; vnde preces Mahumetanorum apud Cedrenum ἀλλᾶ ἀλλᾶ ὗά Κυβὰρ, ἀλλᾶ. Cum igitur hæc omnia in vnum diem incidiſſent, dies veneris, φάσις Lunaris, & Propheta ſuus fugâ ereptus morte, Hegiræ huic nomen, & celebritatem fecere.

Anno autem Heraclij 18. Chriſti 628. Mahamedes ex Aethribo vrbe Fœlicis Arabiæ profectus cum ſuis Saracenis agrum ad habitandum armatus petiit, & impetrauit. Obiitque anno decimo Hegiræ ſuæ, Chriſti 631. Heraclij 21. Imperij ſui nono. Quæ quidem ex Theophane, & Cedreno certa, vt Hegiræ hujus in annum Chriſti 662. Iulij 16. conſtitutio, ex Arabicis periodis proſtat apud Scaligerum lib. 5. Emendationis temporum, quem conſule ſi otium eſt.

QVÆSTIO XXXI.

De Æra Iezdezirdis Perſæ.

CElebris hæc Epocha, eſt maxime apud Aſtrologos Arabas, ducta à poſtremo Rege Perſarum quem Saraceni Imperio priuarunt, & vitâ. De hoc Rege ſcribit Haython Armenes, Saracenos anno Chriſti 632. Heraclio imperante irruentes in Chaldæam pugnaſſe cum *Aſchaioth* Rege Perſarum (ita vocat Iezdezirdem) eoque cæſo Perſico Imperio potitos, delegiſſe Imperatorem ſibi ex ſtirpe Mahamedis, quem Caliphum dixere. Paulò poſt autem Turquianos (hi Turci ſunt) qui Perſis auxi-

auxiliaturi venerant, ſeſe Saracenis adjunxiſſe, & ab iis Mahumedicam hauſiſſe ſuperſtitionem; Hæc Haytonius.

Primus autem menſis anni hujus Perſici dicitur *Pharuadin*, aliter *Phurdin*, qui anno iſto 632. cecidit in diem Iunij 16. & Feriam 3. Fuit autem hic annus 308. Periodi magnæ Cynicæ cujus hoc loco meminit Petauius; quem conſule rem hoc loco accuratè tractantem lib. XI. cap. 51. & aliàs.

QVÆSTIO XXXII.

De anno Cõſtantinopoleos à Turcis expugnatæ.

CVm tam famoſa fuerit vrbis nobiliſſimæ expugnatio, venit tamen in controuerſiam tempus ejus, & dubitatur vtrum an. 1452. an 1453. à Barbaris capta ſit; Sed de die adhuc major difficultas: non defuerunt enim plerique viri boni qui hanc cladem rejicerent in Ferias Pentecoſtes, quaſi Spiritus ſanctus, de quo Græci non ſentiunt vt Catholicos decet, tum vltionem in eorum capita effudiſſet, cum in naſcentem Eccleſiam dona ſua & gratias effudit; quæ ab Eccleſiaſtis magnâ verborum pompâ tractare ſolent & amplificari.

E duobus annis illis, 1453. magis arridet Petauio, idq; probat ex hiſtoriâ Politicâ Conſtantinopolitanâ à Martino Cruſio edita, vbi capta dicitur anno 6961. menſe Maio, Feria tertia, manè qui annus Conſtantinopolitani computi detractis de more 5508. reuocatur ad annum Chriſti 1453. Idemquoque tradit Laonicus Chalcocondylas anno 1453. Feria tertiâ, menſe Maio 27. vbi legendum 29 alioqui die Dominica capta eſſet.

De die certum eſt quoque veniſſe hanc vrbem in Turcorum manus Feriâ tertiâ poſt Domini-

cam Trinitatis: Quod eruditè de more Petauius probat cap. vltimo lib. 11. Hic enim benè emendat Chronicon Hungaricum Abrahami Batſchæi vbi dicitur vrbs capta *Feria tertia poſt Corpus Chriſti, feſtum*, cum *ante* ſcribere debuiſſet.

QVÆSTIO XXXIII.

De principio anni ſecundum Francos, à Kal. Ianuarij numerari ſoliti, non à Paſchate.

NOn eſt omittenda poſtrema hæc Epoche, licet certiſſima quoad annum, quia ex ejus ignoratione non poſſunt intelligi inſtrumenta publica antiqua, non iiſdem cum noſtris temporum characteribus notata.

Carolus enim nonus edicto publico cauit anno Chriſti 1564 ne deinceps in publicis, priuatiſque Tabulis, & omni forenſi inſtrumento duceretur initium anni à Paſchate, ſicut ad hoc vſque tempus factitatum erat; verum ab Incarnatione, ſeu potius Kalendis Ianuarij. Is autem annus prætere a re duplici memorabilis eſt; & quod Maximilianum II. Imperatorem agnouit, & Ioannes Caluinus Maij 27 patriæ ſuæ, & Catholicæ Religionis fax ſit extinctus Geneuæ, vbi ſuæ ſectæ Caliphamagebat.

TOMVS

TOMVS PRIMVS
ANNALIVM
MVNDI,
SEV
CHRONICI
VNIVERSALIS,
Ab Orbe condito ad Chriſti Natales perducti.

Diuiditur Tomus iſte Primus
in tres Partes.

PARS PRIMA.

Præter ea quæ ex ſacris litteris deſumit, tempora continet, ἄδηλον, & μυθικὸν,
Quorum meminit Cenſorinus libro de die Natali:
Quæ tamen, vt ille, non producemus tantùm ad Olympiadas, ſed ad ROMAM conditam;
Eritque hoc tempus triginta trium Sæculorum,
Seu ter mille trecentorum annorum.

PARS ALTERA.

Complectetur tempus ἱστορικὸν,
Ab VRBE CONDITA,
Quæ non eſt minus nobilis Epoche
quàm OLYMPIADES
Ad CHRISTVM NATVM.
Et quia id tempus notius eſt & illuſtrius,
ſeptem duntaxat ſæcula cum dimidio,
ſeu annos,
Septingentos quinquaginta tres explicabit, ſed quia pars vberior eſt,
In duo ſegmenta diuidetur, quorum primum ad primum bellum Punicum
Producetur, aliud in Chriſto nato definet.

PARS PRIMA
TOMI PRIMI,
CONTINENS
TRIGINTA TRIA
SÆCVLA.

Ab orbe condito ad Romam conditam.

QVamquam hæc tempora parum certa ſint, & multis fabellis inuoluta, id tamen damni ſacri codices penſant, & res à mundi cunabulis geſtæ, quas ignorari noluit Deus, ipſe officio perfunctus hiſtorici. Hæc diuina ſic proponemus, vt quæ de ſe fructum ferunt, non careant voluptate. Aſpergemus iis ex profanis Scriptoribus aliqua, quæ licet minùs certa ſint, ſicut minus vera, ingenioſè tamen conficta excolent ingenium & mores effingent, quò potiſſimum hiſtoria collineare debet.

Pars illa porro prima, libris decem coercebitur. *Primus* Chiliadas annorum duas, ſeu viginti ſæcula expediet. *Secundus* dimidiam tantùm Chiliadem exponet ſeu ſæcula quinque. *Octo reliqui libri* ſingulis ſæculis aptabuntur, diſtributi illi in decadas, ſeu capita decem, quæ ſic ingenium illuſtrabunt, vt memoriam iuuent.

LIBER PRIMVS.

PRIMA ET SECVNDA MVNDI CHILIAS,

SEV

VIGESIMA PRIMA SÆCVLA.

Hoc eſt ab orbe condito ad annum mundi bis milleſimum.

CAPVT PRIMVM.

***Hexahemeron*, ſeu *Mundi productio*.**

C*Vmper infinita ſæcula Deus ſolus ipſe ſibi, & mundus, & locus & omnia fuiſſet*, inquit, Tertullianus; non punctotemporis, ſed diebus ſeptem, dignam authore primo & ſummo machinam condidit. Hujus quaſi ſolum & fundamentum effinxit ſupremum cœlum, & quod antiqui dixere πρώτιϛον, ſeu Chaos, hoc eſt terram, & aquas huic ad cælum vſque ſuperfuſas. Et in cælo quidem creauit Angelos, gratas ſibi charaſque mentes, ita tamen vt in gratiâ liberè perſiſterent; quorum aliqui eam perdidere peccantes ex inuidentiâ, vel ſuperbiâ; alij ſubditi Deo, & rebellibus ſociis repugnantes, æternùm fœlices eſſe meruerunt.

Chaos.

Pri-

Primo die in alterâ mundi parte, quæ ex terrâ conſtabat, & aquis, Deus Optimus Maximus produxit lucem (vnde enim meliùs auſpicaretur) eámque per obſcuram illam aquarum congeriem effudit. *Lux.*

Altero die ex aquarum parte addenſatâ, & veluti in grandes laminas curuatâ multiplex tornauit cælum, & cui poſtea ſtelas affixit, & in quibus Planetæ decurrerunt: Spatiumque interjectum inter cælum vltimum, & aquas naturæ ſuæ indolique relictas, igne compleuit, & aëre; quorum hic aquis adhæreſceret, ille citimum terris lamberet cælum. *Cælum.* *Aer ignis.*

Tertius dies orbi, in quo homines, & animalia viuerent, perficiendo addictus fuit. Ac primùm tellus aquis inuoluta explicata eſt; dumque partes ejus attolluntur aliquæ, aliæ ſubſidunt, in capaces lacunas irrumpens aqua copioſior effecit maria: Pars minor atque tenujor per vniuerſum terræ corpus, ſeſe molliter inſinuans, & fluuios, & fontes, & lacus exhibuit. Cæterum exhalationes ſordidæ omnes atque turpes, quæ fœcunditati tel uris obſiſterent, in maria projectæ pelagi ſalſedinem amaram effecerunt. Iis igitur terra fœcibus purgata, accedente fœcundâ Dei juſſione, & herbas, & flores, & arbores omnis generis oſtendit; oneratas quidem fructibus ſi ſub Autumnum; decoras tantùm floribus, ſi verè mundus conditus eſt. *Terra aquis exſoluta, ſit fertilis.* *Cur mare Salſum.*

Sepoſitus eſt quoque tum Paradiſus voluptatis, amœniſſima mortalium innocentium futura ſedes: an in Babyloniâ, an in Armeniâ? Incertum; cum vtrobique fluuij quatuor Tigris, Euphrates, Phiſon, atque Gehon à viris eruditis inueniantur. *Paradiſus voluptatis.*

Quarto die ſtellis planetiſque cælum diſtinctum eſt, atque primigenia lux ante creata ad Solis corpus quaſi ad fontem ſuum reuocata eſt, ex quo in Lunam reliquaque corpora lucida promanaret. *Stellæ & Planetæ.*

Volucres & Piſces.

Sequenti die qui quintus fuit, eductæ ſunt ex aquis volucres, ibidemque formati Piſces, incredibili vtrumque genus copiâ, & varietate.

Creatus Adamus.

Sextus dies vbi pecudes, & carentes ratione animantes conditas aſpexiſſet, ſanctius his, & diuinius animal miratus eſt, in quo non modo ſupremi numinis, vt in beſtiis veſtigia, ſed ipſa imago diſtinctiùs eluceret: in cuius mente vnâ, tres facultates intelligentia, voluntas, atque memoria, tres vnius Dei, ὑποστάσεις exhiberent: Qui plus ratione ſuâ, manuque poſſet, quàm omnia animalia viribus: qui inferiori ſui parte conditionem pecudum attingeret, ſuperiori beatis mentibus æquaretur. Is autem ex limo formatus, diuinique ſpiritus animatus aurâ, cum ſolus viueret, in placidum delapſus eſt ſomnum; ex quo mox èxcitatus vidit è coſtâ ſuâ, manu quoque diuinâ efformatam conjugem ſuam, vt eam ſuauiùs, tanquam partem ſui, deamaret.

Eua facta.

Sabbat quies.

Ita mundo perfecto, elaboratoque per ſex dies, ſeptimo demum quieuit Deus: Cujus ſanctitudinem coluerunt homines Sabbato, donec reparati mundi potiùs, quàm conditi Chriſtus haberi rationem voluit: ſicque religioſus ille dies, à ſeptimo ad primum, à Sabbato ad Dominicum tranſiit.

CAPVT II.

Prima Patriarcharum Series.

ſeu

A mundi exortu ad diluuium, annumque mundi milleſimum ſexcenteſimum quinquageſimum ſextum.

EFfictus igitur diuinâ manu primus hominum parens, & caput Adamus, cum ſibi com-

compare, & adiutrice Eua, in horto voluptatis poſitus eſt; vt beatam ſibi poſteriſque vitam facili in Deum obſequio conſequeretur. Abſtinendum ei duntaxat fuit ab eſu fatalis pomi; feciſſetque, niſi pro conjuge, peccati cauſam, miſer accepiſſet. Hæc enim ſuadente malo Genio, ex Serpente loquenti, Dei juſſa non violauit modo, ſed & perfecit blanditiis ſuis, vt homo Vxorius plùs diſplicere fœminæ ſibi ſubditæ, quàm Conditori ſuo vereretur. Culpam ſtatim excipit pœna: præcipites ejiciuntur ex amœniſſimis locis in regionem ſpinis, vrticiſque diſtinctam, & quæ plerumque colenti malignè reſponderet: Cæterum nudi, egentes, cum prauis animi motibus, domeſticis hoſtibus, mali ipſi & miſeri, malorum & infortunatorum progenitores. *Adami lapſus.* *Et pœna.*

Ab anno primo ad 129.

Duo non multò poſt iis editi ſunt in lucem filii Cainus & Abelus, inſtitutis moribuſque diſſimillimi. Hic enim paſtioni pecorum animum adiecit, ille coluit terram; & vterque ex inſtitutione paternâ Deum ſacrificio veneratus eſt. Placuit Dei Abelis victima, quia pinguis, & ſelecta, ejuſque fumus rectâ iit in cælum; manipuli Caini diſtricti, ac pæne ſine granis, parum, gratum atque in terras reflexum Numini fumum exhibuerunt. Pupugit grauiter Cainum hæc Dei in Abelem amoris ſignificatio; & quoniam fratris pietatem æmulari nolebat, eundem perdere decreuit. Itaque abductum ab oculis parentum Abelem crudeliter interemit, iiſque diuturnum de filio tantæ indolis reliquit luctum. Ipſe deſperatus, & amens, totius corporis aſſiduo, inuſitatoque tremore parricidij ſui diuinitùs accepit ſignum, morique volens, ac timens, diu quæſiuit, & vitauit mortem, factus caput & princeps impiorum, atque damnatorum. *Caini & Abelis ortus ac mores.* *Abelis cædes.* *Caini pœna.*

130.

Erat autem progenies Caini parum grata

Deo:

Deo: ne is tamen omnino Adami ſtirpem abjeciſſe videretur, in Abelis locum editus eſt Sethus, in quo cæſi pietas reſloreſceret; immò & tempore ipſo magis augeretur.

Sethus.

235.

Enos.

Fuit enim acceptus quidem Deo Sethus, ſed ejus filius Enos ipſi etiam Numini familiaris, cujus cultum præcipuo quodam ſtudio, & ardore curauit, non ſibi tantùm, ſed aliis bonus.

325. 395. 460.

Cainam Malaleel Iared.

De Cainam, Malaleelo, Iaredo, nihil quidem ſacri Codices ſuggerunt, ſed piè creditur à majorum pietate atque virtutibus non degeneraſſe, ſi quidem inter Dei filios in diuinis litteris annumerantur.

622.

Henochus translatus à Deo.

Iaredi verò filius Henochus in amicitiam ita ſe ſui Conditoris inſinuauit, vt nondum emenſo mediæ vitæ curriculo, annos natus 365. mundi 922. translatus ſit à communi mortalium conſortio, & ſepoſitus ad Anti Chriſti tempora, tum Legis à naturâ inditæ futurus teſtis ac præco; & martyrio coronandus, vitâ ad tantam gloriam tot annis non inutiliter reſeruatâ.

687.

Mathuſalem.

Henochus Mathuſalemum genuit omnium Longæuorum celeberrimum, qui ante annum vitæ milleſimum hoc eſt 990. obiit, ne bonus ſenex, diluuium, & vltionem Dei terribilem ſuis oculis haurire cogeretur.

688.

Caini cædes.

Hoc anno Cainus egreſſus ex Enochiâ ciuitate, quam ante condiderat, & de nomine filij ſui dixerat, fanaticorum more ſolus errabat in ſyluâ, & ad omnem foliorum commotionem trepidans inter frutices deliteſcebat. Venabatur eodem tempore in eâdem ſyluâ nepos eius Lamechus polygamus. Is ex ramorum, foliorumque motu admonetur ab adoleſcente famulo,

lo, hîc latere feram; eò jaculum dirigit, actumque tranſuerberat. Verùm tam imprudens jaculator, quàm impotens vindex, agnitâ quam fecerat hominis ſibi conjunctiſſimi cæde, adjungit errori crimen: fuſtuario tam malè ſeruum excipit, vt is paulò poſt ex plagis, & contuſionibus, totâ fremente familiâ, miſer interierit. Ita ſuo, ſuorumque crimine circumſeptus primus parricida & inuidus infœliciter occubuit Cainus.

700.

Iabel, Iubal, Tubalcaim.

Ad hæc tempora referre poſſis filios Lamechi πολυγυναίου Iabelem & Iubalem ex Adâ, Tubalcaimum de Sellâ genitos, ingenioſos omnes, & de humano genere benè meritos. Iabel enim primus pelles & tentoria excogitauit, & portatiles illas domos paſtoribus, & Nomadibus vtiles. Iubal ad neceſſitatem adjunxit etiam voluptatem Muſicorum inſtrumentorum primus author, & artifex. Tubalcain denique æs, ferrumque fudiſſe dicitur, non quod antea vomeres, cultrique non eſſent, ſed quæ metalla tum ad terram ſubigendam & animantes cædendas adhibebantur, ille in belli vſum tranſtulit primus miles; dignus minimùm Perillæo ſupplicio, qui homines aduerſus homines armaſſet, nec eos jam ingenio, ſed ære, ac ferro reddidiſſet metuendos.

874.

Lamechus Noemi pater.

Suſcepit Mathuſalemus Lamechum, non mulieroſum illum Caini, nepotem, ſed Noemi patrem, virum minimè malum, & cui ſumma laus eſt talem filium edidiſſe, atque in eius natalibus prophetaſſe.

930.

Mors Adami.

Hoc anno primus hominum parens Adamus obiit, tum maximè expertus quanti ſtetiſſet ſibi, ac poſteris, eſus pomi fatalis. Hunc damnatum eſſe, ac reprobum voluerunt Ta-

tiani

tiani diſcipuli , & Encratitæ ; quos arguunt meritò ſancti Patres , & ob id in crimen vocant. Audaciùs ergo , ne quid dicam grauius , aſſeruit Rupertus , *Id à multis liberè negari, à nullo ſatis firmiter defendi*. Qui enim jam id diceret , minimùm temerarius eſſet : & verò huic labem temeritatis allinas ſapienter , quem S. Irenæus blaſphemum appellauit. Vtrum autem Adamus ſepultus ſit in monte Caluario , adeò vt in eius cranium Chriſti morientis in Cruce ſanguis deciderit ? Non credo, nec mecum crediderunt Patres emunctæ naris ; & qui id ſcripſere , nomine gigantis Adamo cognominis , in fraudem inducti videntur eſſe : neque ſemper cum magnis Viris falli lubet.

940.

Obitus Euæ. Decem annis ab Adamo , tradunt Hebræi Euam mortuam eſſe , viditque mariti mortem, vt ejus exemplo mori diſceret ; ab eo tantùm diſiuncta ſupplicio , quantùm à viri Sapientis crimine , mulier parum cauta , & à ſerpente ſeducta , diſtabat.

1001.

Duæ columnæ in quibus omnium diſciplinarũ monumẽta Sub initium alterius Mundanæ Chiliadis , filij Sethi quas acceperant à parentibus cognitiones Aſtronomiæ , cæterarumque diſciplinarum , ita conſignare decreuerunt , vt numquam interciderent mundi excidio , quod geminum aliquando fore à parente audierant, vnum aquis immiſſis , aliud igne diuinitùs accenſo. Duas itaque columnas excitarunt , lapideam vnam , quæ aquis ; lateritiam quæ ignibus reſiſteret, & in vtraque doctrinarum omnium principia deſcripſerunt. Inſani ! qui non viderent haud opus eſſe , vel aquis , aut igne , vt hæc eorum opera conciderent, ſed tempore, omnibus aquis, omnibus flammis edaciore.

1042.

Filiorum Dei nuptiæ Setho mortuo , qui ſuperſtite tanto viro liberi eius atque nepotes ſanctimoniæ conſtanter

ter adhæſerant, hoc ſublato, ſui ac parentis obliti, pluris fecere voluptates corporis, quàm animi, indeque qui dicebantur filij Dei, hominum filij cum Caini poſteris jure vocari meruerunt. Eorum enim Sethianorum quidam libidinoſi, filias Cainitas duxerunt vxores formoſas illas quidem vultu, ac corpore venuſtas, ſed multùm de paternis moribus, & indole referentes. Ex hac copulâ filiorum Dei, & hominum nati liberi, plus de matribus, quàm de patribus retinuere. Iſti gigantes dicti ſunt, hominum Deique contemptores: Illos enim mancipiorum habuere loco; hunc coluere quantùm res ſuæ atque voluptates ventris, & infra, exegerunt. Horum exemplis labefactari plerique omnes filiorum Sethi in eadem cum affinibus ſuis, & patruelibus ſcelera irruerunt. Quibus tandem permotus è Cælo Deus emittere ſtatuit vltrices aquas, vt hæc ſcelerum ſentina penitus elueretur.

cum filiabus hominum.

Gigantes.

1536.

Tum cunctis in ſcelera præcipitantibus oblitiſque Dei, perſtitit nihilominus in ejus obſequio, de Sethi ſanguine Noëmus, natus jam anno mundi 1050. Lamechi patris anno 182. Hunc virum pium atque juſtum ſepoſuerat Deus, qui in ſuam familiam virtutem inſpiraret, vt in vnâ minimùm ſtirpe, vera religio vigeret, atque ſeruaretur. Annum itaque vitæ 480. aut vt loquitur ſcriptura numerum plenum pro fracto proponens, 500. cùm jam vir Sanctus decurriſſet, Arcam intra annos centum viginti jubetur conſtruere, quæ totius mundi reliquias caperet, atque juſtitiæ. Huic operi etiam adlaborarunt ipſi perituri mercede conducti, deridentes tamen Noëmum, quaſi delirum ſenem, à quo inuitabantur in Arcam, & ad pœnitentiam. Sed tum demum ſeriùs agnouere verum vatem fuiſſe, quando omnis aditus in Arcam, & ad ſalutem præcluſus fuit.

Noemus Deo addictus Arcam fabricare iubetur.

CA-

CAPVT III.

ALTERA SERIES PATRIARCHARVM.

A diluuio, ſeu Mundi anno 1656. ad annum 2000.

1656.

Diluuium Noemicũ. ANno ab orbe condito milleſimo ſexceteſimo quinquageſimo ſexto, Noëmus cum tribus liberis Semo, Chamo, atque Iapheto eorumque vxoribus, ac ſuâ, imperante Deo Arcam ſubiit, cùm priùs in eam boni genij perduxiſſent par vnum, aut aliquantò plus, ex omnibus animantibus quæ in aquis viuere non poterant, aut ex ſolo coitu generarentur. Arcæ porro hujus longitudo trecentorum, latitudo quinquaginta, altitudo triginta cubitorum fuit: Ea capacitas ſatis ampla fuit vt totius mundi fermentum caperet. Hanc autem cum ſic clauſiſſet Noëmus, obliuiſſetque, vt eam aqua ſubire non poſſet; ecce de cælo ruere non imbres, ſed flumina pluviarum, latentes in terræ viſceribus aquæ ipſa etiam maria ſupra terram attolli; eo denique inundationem aſſurgere, vt cubitis quindecim ſupra montium vertices altiſſimos emineret. Satis id erat ne quid eorum, quod Deus perire decreuerat, aut ingenio, aut mole corporis ab interitu vindicaretur.

1657.

Diluuij finis. Poſtquam diebus centum atque quinquaginta ſemper excreuiſſet eluuies, minui cœpta eſt, tumque Arca quieuit in monte Lubac Armeniæ, & hîc fluitare deſiit, in hujus montis vertice molliter ſubſidens. Non ita multò poſt apparuerunt alia montium cacumina, emiſſuſque

coruus

coruus à Noëmo non rediit; ſed aut incubuit cadaueribus, aut inſedit Arcæ. Columba verò indidem miſſa reuenit, cum vbi pedem figeret in ſicco non inueniſſet in ea parte in quam volatum direxit. Iterum autem eadem laxata, ramum Oleæ recentem attulit, quo Noëmus intelligeret in humilioribus etiam locis, in quibus Oleæ prouenire ſolent, aquas nullas eſſe. At tertium exire iuſſa deinceps viſa non eſt.

Noëmus itaque paulò poſt egreſſus ex Arca *εὐχαριστία* ce ebrauit, eâ pietate, quâ defunctum publico orbis periculo decuit. Tum verò qui tantùm erat à naturâ ſignum pluuiæ, cæleſtis arcus, factus eſt teſſera nobilior fœderis Deum inter, & homines, & fide iuſſor quaſi conſtitutus, ne vmquam ſimili eluuione vniuerſum terrarum orbem Deus inundaret. Exinde etiam, effœtis diluuio terris, homini carnium permiſſus eſt cibus: non quod ante vetitus eſſet (cui enim bono tot ouium greges.) ſed tum apertè datus eſt, qui antea tacitè duntaxat conceſſus erat. *Mūdi Sa-toria.*

1658.

Statim ergo reparari cœptus eſt orbis; natique ſunt Semo, Ælamus, & Aſſur, poſthabiti tamen Arphaxado, quia tum dignitatem, & excellentiam ſupra reliquo fratres, non natura, ſed parentis volunta saſſignabat. *Repara-tur Mūdus*

1659.

Altero autem à vindicibus aquis anno ex Semo centenario natus eſt Arphaxadus; ex quo Chriſti genealogia deducitur: hoc ſolùm (quid autem maius expetatur) memoriâ & commendatione digniſſimus. *Arpha-xad.*

Quo etiam tempore à Iapheto (is ea profanis Iapetus videtur appellari) Gomer, Gog, & Medai nati ſunt: ex Chamo Chus, Meſraim, Phuth, & Chanaan ſuſcepti, magnarum omnes gentium, populorumque progenitores, quorum tamen nomina nonnili ab eruditis, eaque *Filii fi-liorum Noemi.*

ex

ex Phœnicum linguâ multo labore & ſtudio eruuntur.

1671.

Noemus inebriatur

Interea dum ejus filij liberis operam dabant, Noëmus colendis agris vacabant impenſiùs. Tum plantauerant vitem, eamque omni induſtriâ curabat; hæc cum dediſſet generoſiſſimum vinum, id hauſit bonus ſenex tam merum, atque copioſum vt crapulam edormire cogeretur. In eâ dum æſtuat, vt ſolent ebrij, detexit imprudens, quod natura pudorque celant. Quod cùm vidiſſet εἴρων Chanaan jam adultus, cum riſu denunciauit parenti ſuo Chamo, hic fratribus petulanter indicauit; qui pudentiores verecundè, & officiosè cooperuerunt patrem. Is autem euigilans, ac redditus ſibi, Semi, Iaphetique pietate collaudatâ, iis eorumque poſteris bene precatus eſt; Chanaan nepotem ſuum maledictione perculit, & in filio quoque nocente, acerbiſſimè parentem mulctauit reum.

1694.

Cainan junior.

Iam verò ex Arphaxado Cainan junior extitit, de quo magnæ inter Chronologos lites; dum qui proſtat apud Lucam & ſeptuaginta Interpretes, ex Hebræis codicibus, & vulgatâ expungitur. Sed nos aientem Spiritum ſanctum, quàm homines, ex ejus ſilentio negantem conficientes partem, audire malumus.

1723. & 1753.

Sale. Cainam junior ſuſcepit Sale ætatis ſuæ anno trigeſimo: qui eâdem pariter ætate Hebbrem

Heber. genuit, vnde Hebræa gens, atque lingua traxere nomen.

1787.

Heberi item non multùm prouectiori (erat enim tantùm annorum triginta quatuor) natus

Phaleg. eſt Phaleg, cui nomen videtur indidiſſe ſub ejus natales acta gentium, populorumque diuiſio ſeu ἀποδασμὸς τῶν ἐθνῶν. Quando videli-

delicet ex præſcripto Noëmi diuiſus eſt terrarum orbis vniuerſus in tres portiones. Semo Aſia ceſſit omnis, præter Aſiam minorem, & partem Syriæ: Iapheto tota Europa cum Aſiâ minore: Chamo Africa vniuerſa, cum Palæſtinâ, atque Phœnice; ſed ea tum informata diuiſio, perfecta non eſt niſi poſt inchoatam Babylonicam turrim, atque interruptam, & quod pietas incœperat, ſcelus abſoluit. *Orbis prima diuiſio*

1818.

Ex Phalego natus eſt Reu, quem Septuaginta Interpretes, & ex iis Ioſephus, Epiphanius, & Auguſtinus vocant *Ragau*. Is ſolo nomine cognitus eſt, eoque apud ſcriptores miſerè deformato. *Reu.*

1827.

Quidam Chronologi ex hoc anno malè deducunt antiquiſſimas Chaldæorum obſeruationes annorum 1903. quas ad Ariſtotelem Babylone miſit Calliſthenes ejus diſcipulus, vti ſcribit Simplicius. Nam anni 1827. & 1903. in vnum ducti conficiunt 3730. quo anno Alexauder ibidem obiit: at Calliſthenes jam anno Alexandri 5. ob libertatem linguæ tortus interierat, & conjurationis reus. Quomodo igitur hæc ingenij monumenta miſit ad præceptorem ſuum, cum jam mortuus eſſet. Quare melius ſupra rejcientur, aut à Calliſthene miſſa non ſunt, aut nunquam extitere. *Obſeruationes antiquæ Babylonicæ.*

1850.

Reu, ſiue Ragau ætatis ſuæ anno trigeſimo ſecundo genuit Sarug, ſiue *Serug*, quod nomen teſte Epiphanio *Prouocationem* ſonat; quia ſub eo, vt idem teſtatur, prima jacta ſunt Idololatriæ fundamenta. Tum enim pingi cœperunt homines, eorumque vultus coloribus delineari, atque diſtingui; maximè qui ceteris præcelluiſſent, aut de ſociis bene meriti, non tantùm vixiſſent ſibi, ſed aliis. Iis autem imaginibus cum Principes jus Aſyli adjunxiſſent, & *Sarug.* *Initium Idololatriæ.*

ad eas mira quædam Dæmones ſactitaſſent, idola cœperunt eſſe, quæ antea tantùm fuerant animi grati monumenta.

1854.

Babylonicæ Turris. Hoc anno mortales ſpargendi per vniuerſum orbem conuenerunt in campum Senaar regionis Babylonicæ, & monimentum commune publicis ſumptibus excitare decreuerunt. Cæterum hoc opus tantæ altitudinis eſſe voluerunt, vt eſſet omnibus perfugium, ſi quando Deus oblitus fœderis cum omnibus initi, nouum diluuium moliretur. Turrim itaque hi omues conuenæ diligenter ædificant ex lateribus & bitumine quibus hæc abundat regio, vaſtam in primis atque firmam, dignamque impenſis, labore, & induſtriâ totius generis humani.

1878.

Cedrenus inſanos homines in hoc monumento vecordiæ ſuæ, atque ſtupiditatis annos quadraginta tres poſuiſſe credit: nos cogitemus de eo meliùs, & aſſeramus non eſſe paſſum tandiu, tam multos inſanire. Dum ergo opus creſceret in immenſum, adeoque aſſurgeret, vt propè nubibus æquaretur (ad duo millia paſſuum aſſurrexiſſe molem, quidem autumant) *Linguarũ confuſio.* à Deo momento temporis interruptum eſt, atque diſcuſſum obliterato in pleriſque omnibus natiuo idiomate, linguiſque ſeptuaginta duabus inter ſuperbos illos ridiculoſque latomos diſtributis. Ita volentes nolentes ab ſe inuicem receſſerunt ſublato linguæ commercio, effuſique per vniuerſum orbem terrarum varia regna variaſque nationes confecerunt. Turris illa [illegible] συγχύσεως *Babel* dicta ventiſque diſcuſſa, & afflata fulminibus, hodie, etiamnum in ſuis ruderibus durare perhibetur, & homines magna voluiſſe, Dum magna potuiſſe loquitur.

1879.

Nembrodus Tum vero Nembrodus filius Chuſi, Chami

Chami nepos, ab Imperij cogitatione, quod informarat animo, non deſtitit. Cum enim perpuliſſet omnes ad Turrim & vrbem ſtatuendam, quâ ipſe poſtmodum ejectis conditoribus, vnus Dominus & Tyrannus frueretur, iiſdem jam artificibus in varias orbis partes diſtributis, vtrumque abſoluit opus, Babylonicum inſtituit regnum quod annis tenuit ſexaginta quinque, rude & informe, vt omnia ſolent eſſe prima, cultius in Aſſyrio Imperio, cujus fermentum, aut prima delineatio fuit.

Author regni Babylonici.

Ad eadem tempora referas licet initia regnorum Aegypti, & Arabiæ, quorum principia fabuloſa in Euſebij Chronico, & Diodori Sicilienſis Bibliothecâ τὰ μυθικὰ ſapiunt. De vrbibus quoque tum ſtatutis Edeſſa, Niſibi, Thebis, Hebrone Memphi, libera tibi fides erit, quæ tam antiquæ fuerunt, vt huc transferri ſine veritatis diſpendio queant.

Initia quorundã regnorum, & vrbiũ.

1880.

Nachorem auum Abrahami hoc anno genuit Sarus ætatis ſuę trigeſimo, cui cognominis frater Abrahami nonnullos induxit in fraudem, in hoc enim conueniunt vultus, & nomen, vt ſimilitudine plerumque decipiant.

Nachor.

1890.

Sicyoniorum regno dedit initium Aegialus, à quo Peloponneſus Aegialia dicta eſt. Ei ſucceſſit Europs ex quo nomen Europæ orbis parti minimæ ſed pulcherrimæ nonnulli faciunt, longe antequam à Ioue Tauro Europa Tyria in fabulis raperetur. Hoc regnum annis vndecim poſt Aſſyrium fundatum mille circiter annis durauit, penſante ejus anguſtias, diuturnitate.

Sicyoniorũ regni initia.

1909.

Nachor ætatis ſuæ vigeſimo nono ſuſcepit Thare patrem Abrahami, cujus arte & ingenio creuit idololatria. Hic enim ex pictore factus plaſtes, vt ſcribit Epiphanius in Panario, homulos ex Argillâ luto; finxit, vnde alij dein-

Thare ſub quo creuit idololatria.

deinceps artifices ex pretioſiore materiâ ſtatuas conflarunt; quibus cum ſe Dæmon reſponſis ſuis, & oraculis permiſcuiſſet, vanus idolorum cultus eas radices egit, vt ad eum penitus exſtirpandum Deus ipſe factus hominibus aſpectabilis requireretur.

1944.

Succedit Belo Ninus.

Moritur hoc anno Belus in profanâ hiſtoriâ, in ſacrâ Nembrod, regni ſui anno 65. quem ſucceſſor filius ejus Ninus conſecrauit: quare & poſtea cultus ejus ad Syros tranſiit ſub nomine Baal. Nini porrò hujus opus fuit Niniue aliter Ninus ad Tigrim fluuium vrbs 480. ſtadiorum, cujus amplitudini magnificentia reſpondebat. Hæc tum Aſſyrij Imperij caput, facta quoque eſt domina orbis terrarum. Vtrum autem Ninus ille, præterea dictus ſit Aſſur lis eſt adhuc ſub judice, & ad cauſam dirimendam temporis longinquitas, & ſcriptorum inopia plurimum officiunt.

1979

Aram naſcitur.

Thare anno ætatis ſuæ ſeptuageſimo Aram genuiſſe creditur primogenitum ſuum: fruſtra enim hanc natalium & naturæ prærogatiuam, atque dignitatem nonnulli arrogant Abrahamo, quam ſanctus Auguſtinus aliique Patres ei ſapientiùs denegarunt. Nos in magnum virum diſpendio veritatis eſſe nolumus officioſi.

1992.

Ninus Zoroaſtrē debellat.

Ninus Imperij ſui anno quadrageſimo octauo bello appetiit Zoroaſtrem, quem alij Nembrodo σύγχρονον faciunt. Is Rex Bactrianorum fuit, & Magiæ princeps qui fœdum hoc hominis cum Dæmone commercium primus inter mortales ſparſit. Is naſcens riſiſſe dicitur, & huic cerebrum ita palpitaſſe, vt admotam repelleret manum. Cum diu, varioque euentu cum Nino Zoroaſtes ille dimicaſſet, ab illo demum victus, & cæſus eſt. Alij afflatum fulmine malunt interiiſſe, digno planè mortis genere Dæmonis amico, atque conuictori.

Regni

1996.

Regni ſui anno quinquageſimo ſecundo mortus eſt Ninus, cui ſucceſſit vxor Semiramis virilis animi fœmina. Hæc cum videret filium ſuum Ninyam impuberem tali ferendo imperio minus parem, id ementita ſexum interuertit, ac in ſe tranſtulit, annisque quadraginta duobus ſupra fœminam adminiſtrauit. Babylonem jam à Belo ſtructam ſic amplificauit, ornauitque, vt eam condidiſſe meritò dixeris. Quæ autem geſſerit bella, quos populos aut vicerit, aut ſaltem tentarit, apud Iuſtinum diſces. Neque enim omnia repræſentare poſſumus, neque ſitim omnium ſatiare: fontes nonnumquam indicare contenti.

Moritur Ninus, ſuccedit ei Semiramis.

LIBER II.

DIMIDIA MVNDI CHILIAS TERTIA.

Ab anno 2000. *ad* 2500.

CAPVT I.

SÆCVLVM MVNDI VIGESIMVM PRIMVM.

Ab anno 2000. *ad* 2100.

2001

Ortus Nachoris. SEquimur in hac parte Salianum, laborioſum in primis Chronologum, & in ſcripturis apprimè verſatum. Is hoc anno putat natum Nachorem alterum fratrem Abrahami. Et vero ejus vendibilis conjectura: cum enim filiam Arami Nachor vxorem duxerit, vt fieret eius gener, potuit eſſe annis viginti minor; & hanc diſtributionem temporum, nemo, vt reor, improbabit.

2006.

Moritur Noemus. Anno ætatis ſuæ nongenteſimo quinquageſimo, obiit humani generis ſeruator Noëmus, vbi vidiſſet orbem ſuis nepotibus plenum. Verus is germanuſque Chriſti Typus fuit, cum vterque mundum ſeruarit ligno.

Cùm

2038.

Cum Semiramis annis duobus ſupra quadraginta Ninyæ filij Thronum occupaſſet, eius quoque cubile mater impudica tentauit, & de inceſto concubitu filium appellauit. At is pudicitiam ementitus, regni tamen ſollicitior, quàm caſtimoniæ interemit matrem, quam nihilominus ſub ſpecie columbæ volucris ſalaciſſimæ coli, & ſignis Aſſyriæ militaribus, vtpotè bellicoſiſſimam, præfigi voluit: ſic eo tempore vitia conſecrabantur. Is autem caſtiùs acquiſiuit, quàm geſſit imperium: nam inter pellicum greges inertiſſimè conſenuit; ſemel tantùm, & in magno ſcelere fortis. *Semiramis cæditur à filio ſuo Ninya*

2039.

Hoc anno natus eſt ex Thare anno ætatis eius 130. tertius eius Filius Abramus, futurus Meſſiæ Chriſtique parens. Cur autem tandiu diſtulimus ortum hominis nunquam ſatis citò naſcituri, ſcriptura prohibuit, quæ vna veros vitæ terminos præfinire poteſt. *Naſcitur Abramus.*

2048.

Aramo ſeptuagenario natus eſt Lothus ex patruo, quàm ex patre commendatior. Cæterum nihil hic moramur Rabinos, qui hunc ex Aramo octenni natum fabulantur; horum enim hominum deliria confutare, prope delirare eſt. *Lothus naſcitur.*

2049.

Anno ſequenti ex eodem Aramo genita eſt Sara, aliter Sarai, decennio toto minor Abramo, mulier in quâ ſapientia cum pulchritudine decertauit. Et chariſſima quidem marito fuit, licet ſterilis, tum tamen facta mater, cum prolem fœcundæ deſperarent. *Sarai naſcitur.*

2097.

Cres Curetum, ſeu Corybantum vnus regnaſſe tum perhibetur in Cretâ, cui & ſuum reliquit nomen. In hac inſula Gnoſſon condidit, Minois Palatio, quam de ſe celebratiorem. Dicti autem ſunt Corybantes, vel à genere ton- *Cres, vnde Creta.*

dendi capilli, vel quod Iouem puerum nutriiſſent, pulſantes æra dum puer ille Deus vagiret, ne à Saturno patre detegeretur, atque voraretur. Tum enim Dij, & fallebantur, atque ſtringebantur in cunis, & tinnitibus æris, Apium more, vitam debebant ſuam, & incolumitatem.

2100.

Iouis tempora antiquiſſima.

Circa hæc igitur tempora, vel paulò poſt Iouem antiquiſſimum vixiſſe veteres hiſtoriæ produnt: plures enim fuiſſe Ioues certum eſt, & Ioues Cretenſes: is autem creditus Deorum, Hominumque pater, poſt tot mortales genitos, genitus ipſe, Abramo σύγχρονος fuit. Imperium præterea inuaſiſſe patris dicitur, non expectaſſe; fratres habuiſſe duos Neptunum Claſſis ſuæ pręfectum, cui ideo cum Tridente maris imperium Poëtæ conceſſere; & Plutonem funerum, & Libitinarij apparatus inuentorem, cui demandabant ideo mortuorum curam. Cæterum ob Iouem dictum Deum Cretenſes mendaces habiti.

Κρῆτες ἀεὶ ψεῦσται,

Quòd eius quem Deorum maximum prædicarent, in ſuâ inſulâ cunas, & ſepulchrum judicarent, inquit Callimachi Scholiaſtes, abſurdiſſimo quod confingi poſſit mendacio, de Deo, qui nec naſci queat, nec mori.

CAPVT II.

SÆCVLVM MVNDI XXIII. ab anno mundi 2100. ad 2200.

2108.

Abramus tranſit in Meſopotamiam.

DEgebat in vrbe Chaldeorum Vr (Vrchoam Ptolemæus vocat) Abramus permixtus Idololatris, à quibus abducebatur à verâ numinis religione, Hebræi etiam ſcribunt tum San-

Sanctum virum in fornacem conjectum eſſe, ſpirantem, & viuum, etiam adnitente patre, ſed Dei beneficio incolumem euaſiſſe, Aramo fratre primogenito, fideli quidem, ſed dubitante, flammis abſumpto. Verùm hæc hiſtoria ſapit ſomnia delirorum magiſtrorum, quibus ita ſomniare inter vigilandum ſæpe contigit. Vt vt ſe res habuerit, à Deo juſſus eſt inde faceſcere, & Aran, ſeu Charram (vulgò Carras) Meſopotamiæ commigrare. Paruit illico vir obſequentiſſimus, & carere bonis, & patria quàm religione maluit, jam ſeptuagenarius. Filium optimum ſecutus eſt Thare pater, non quia Deum, ſed quia ſuum Abramum diligebat, à quo ab idolorum cultu, ad veri Numinis cultum traductum eſſe, cum pleriſque, credimus. Neque verò quæ propter Deum bona ſua deſeruerat exul familia ſenſit inopiam: hîc facta armentis, pecore, atque mancipiis ita diues; vt ſi patria eſt vbicumq; eſt bene, patriam dicere ſuam poſſet Abramus Meſopotamiam.

2114.

Poſt annos quinque plenos, cum Thare patrem ſuum fato functum Abramus ſepeliſſet, vlteriùs progredi juſſus eſt, & in Palæſtinam proficiſci, quæ tum eius generi promiſſa, dici cœpit *Terra promiſſionis*. Paruit ſtatim, deduxitque ſecum Lothum nepotem ſuum, & eos omnes quos ad veri Dei cultum cum Sarai, vxore perduxerat, facti ambo eis non corporis, ſed animi parentes. Emenſus eſt tum Palæſtinam ſecundum longitudinem; immò & deſcendit in Aegyptum, exponere compulſus pudicitiam conjugis, ne ipſe cum eâ, atque ſuis emori fame cogeretur. Perducta eſt enim ſtatim Sarai in Palatium Pharaonis, & ejus thalamis addicta. Iamque nihil propiùs erat quàm vt ei ſtuprum inferretur, cum morbo acutiſſimo correptus Pharao, & inſuper admonitus à Deo,

Promitti tur Abramo Palæſtina, quã adire iubetur.

cur ita caſtigaretur, mulierem intactam prope ex geniali thoro remiſit ad maritum, cum multis muneribus, & amicâ interpellatione. Hoc periculo defunctus Palæſtinam repetit, vbi propter Paſtorum iurgia à nepote reuulſus eſt ſuo, & circa Hebronem tabernaculum fixit. Sed hæc omnia non vnius anni anguſtiis, ſed plurium interuallo contigere.

2118.

Captiuum Lothum Abramus liberat.

Separatus ab Abramo Lothus conſederat in valle pulcherrimâ Pentapolitanorum, quam Perſæ, & Babylonii Aſſyriorum ſubditi aggreſſi ſunt bello, partâque de imbellibus victoriâ, fœdè vaſtarunt. Abductus eſt inter captiuos cum ſuâ familiâ Lothus: tanti ſtetit ei ab homine Deo acceptiſſimo recedere. Nihilominus nepoti ſuo vir ex æquo & bonus, & fortis ſubuenit, armatiſque ex familiâ ſuâ trecentis octodecim vernulis, aſſequutus eſt exercitum victorem, eumque ex variis locis magno tumultu aggreſſus nocte, & fugere turpiſſimè compulit, & prædam ei omnem excuſſit. Redeunti ab eâ expeditione occurrerunt gratulaturi principes vicini, inter reliquos Melchiſedechus Regulus Chananeus ſimul & Sacerdos (malè hunc Semum, & Henochum quidam fabulantur) qui cum obtuliſſet Deo ſacrificium ἀναίματον ex vino, atq; pane, ac victori bene precatus eſſet, ab eo ſpoliorum hoſtilium decimas recepit, vnde decimæ natæ videntur eſſe. Sic ſuſcepta pietatis causâ expeditio, religioſè terminata eſt.

Melchiſedecho ſoluta decimæ.

2124.

Agar grauida, & fugitiua, modeſtior redit.

Agar facta concubina Abrami cum ex eo concepiſſet, oblita eſt ſeruilis conditionis ſuæ, & Dominam Sarai deſpexit quâ conſentiente, ac perductrice fuerat facta mater. Verum enim verò hera ſapiens & fortis oſtendit dictis & factis quid in illâ poſſet. Quæ cum tolerare nollet ambitioſa muliercula, fugit in deſertum, vt à ſe pœnas ipſa exigeret. Sed hîc admonita ab An-

Angelo, & faſtum coram Dominâ in præſentiâ &in ejus ſinu anno inſequenti filium Iſmaelem poſuit, facta ſimul, & ſerua modeſta, & fœcunda mater.

2138.

Anno ætatis ſuæ nonageſimo nono imperatur Abramo circumciſio, & ejus extenditur nomen, ab eo tempore dicendus Abrahamus; vt ejus imminuto corpore, nomen, & exiſtimatio creſcere viderentur quàm autem eſſet acceptus Deo, tum Lothus expertus eſt, qui in eius gratiam euaſit incolumis ex incendio, quod etiam terras, & aquas aſſumpſit.

Circumciditur Abramus.

Statuerat enim tum Deus incendio perdere Sodomam, Gomorrham, Adamam, Seboim atq; Segor, ob præpoſteram libidinem quinque vrbes infames. Indidem igitur nepotem Abrahami educere decreuit, vnum duntaxat inter tot ſceleratos innocentem. Tres itaque bonos genios venuſtiſſimorum juuenum ſpecie immittit Sodomam, qui eum incolumem præſtent. In eos ſtatim irruunt impuriſſimi ciues, & ad horrendam, abominandamque libidinem, fruſtra Lotho reclamante, omniaque molıente, hoſpites ejus depoſcunt, atque ab incœpto v x facinore, perculſi cæcitate, fruſtra domus januam quærentes abſiſtunt.

Pentapolitanũ incendiũ ex quo Lothus eximitur.

Trahitur ergo propè per vim ab Angelis Lothus, cum vxore, duabuſque filiis, quibus accuratè præſcribitur, ne incendium, & mox comburendos improbos, vel vno dignentur aſpectu. Ignis interea de cœlo permixtus ſulphure cum horrendo fragore, terræque motibus ruit in vrbes quatuor (nam quinta Segor Lothi precibus conceſſa eſt) qui cum incolis totam illam regionem amœniſſimam ita depaſtus eſt, vt præter paludem aquæ fœtidæ (Aſphaltites lacus, ac mare mortuum vulgo dicitur) reliquerit nihil, & circum cautes exuſtas, inter quas prognatæ arbores mala ferunt pul-

chra quidem aſpectu, ſed tactu putrida, & cinerea, certiſſimas imagines fœdiſſimæ voluptatis.

Vxor Lothi in ſtatuam ſalis conuerſa. Neque verò tota Lothi familia euaſit incolumis: ejus vxor victa curioſitate fœminis innatâ, cum retrò ſpectaſſet, illicò pœnas inobedientiæ dedit in ſtatuam ſalis conuerſa. Hæc hactenus perdurare dicitur informis molles, nullis diluta imbribus, nullo pecorum dente, nullis viatorum cultellis detrita; naturâ nouam ſemper ſufficiente materiam, & damna externa, vi quâdam interiori, reparante.

Lothi inceſtus. At Lothus reformidans ne ad vrbeculam quoque Segor pertineret incendium, eam reliquit, & fugit ad montes, vbi cauernam pro domo habuit. Hîc eius filiæ ratæ nullos eſſe viros, mortaleſque omnes vt olim aquis, ita nunc ignibus exterminatos, parenti quem inebriarant miſcuerunt ſeſe, Ammonemque & Moabum ex eo inceſto concubitu pepererunt, parentes Ammonitarum, & Moabitarum. Ita, viro bono, atque juſto per imprudentiam filiarum, & intempeſtiuum prolis amorem, innocenti eſſe non licuit.

Abrahamus Gerara venit. Eodem anno Abrahamus ad Abimelechum regnantem Geraris virum frugi, & φιλόξενον tranſiit, qui etiam plagis, & admonitu diuino prohibitus eſt, ne Sarai conjugio implicaretur, quam Abrahamus ſororem dicebat. Queſtus eſt amicè de hoſpite ſuo Rex minimè malus, quòd ab eo pæne deductus eſſet ad ſcelus: Sed gentis illius indoles parum pudica juſtam Abrahami reddebat excuſationem, & metum ejus non inanem fuiſſe nimis oſtendebat.

2139.

Natales Iſaaci. Hoc anno natus eſt cum ingenti parentum, & totius familiæ gaudio Iſaacus, vnde & traxit nomen: Hebræis enim *Iſaac*, riſus eſt. Lactatus eſt ab ipſa parente toto quinquennio, quæque magno Dei beneficio nonagenaria ex

patre

patre centenario filium pepererat, non minori, eundem aluit. Quamquam hîc non admittimus fabulam, quæ tantùm Saræ tribuit lactis, vt id pluribus infantibus nutriendis ſuffecerit. Depromptum id ex Rabbinis, magnis in gratiam gentis ſuæ miraculorum fictoribus, & quibus non pluris prodigia, quàm ipſi Deo conſtare ſolent. *Lactatur à Sara.*

2144.

Anno ætatis ſuæ quinto ablactatur Iſaacus, & in hujuſce rei gratiam, ex ſuſceptâ gentis conſuetudine inſtructum eſt ab Abrahamo nobile conuiuium, iis omnibus, qui venerant exactam fœliciter infantiam filij gratulaturi. *Ablactatur Iſaacus.*

Hoc tempore majores animos præ ſe ferens Iſmaël, quàm concubinæ, & ancillæ filius exigebat, Iſaâcumque excipiens malè, Saram offendit; quæ apud maritum perfecit, vt ille cum parente ſuâ Agare, non improbante cælo, paternâ domo ejiceretur. Ambobus tamen expulſis a numine prouiſum eſt non ita multò poſt, quamquam ſub initium eorum ſalus deplorata videretur. Charior videlicet erat Deo Abrahamus, quàm vt ejus ſanguis, cuicumque tandem ſanguini conjunctus eſſet diuinam liberalitatem, & munificentiam non experiretur. *Iſmael cum Agare ejicitur.*

2163.

Vigeſimum quintum ætatis annum agebat Iſaacus chariſſimus Abrahamo propter egregiam indolem, præclaraſque corporis, & animi dotes, cum ſanctiſſimum Patriarcham tentare volens Deus, & videre quid poſſet vir obſequentiſſimus, imperat parenti vt filium amantiſſimum jugulet, & ſacrum paret ipſe, cujus victima ſit qui viuebat in oculis ejus Iſaacus. Nihil tergiuerſatur ille, nihil cauſatur, ſed vxore inconſultâ, quæ moras injiceret, ad locum eminentiſſimum Palæſtinæ feſtinat, ad montem Moriah, quem tum vt ſcribunt Hebræi, columna ignea denotabat. Ventum erat ad radi- *Tentatur Abrahamus, iuſſus Iſaacum immolare.*

ces montis ; hic famuli ſubſiſtere juſſi cum jumento ; ligna quibus comburendus erat imponuntur Iſaaci humeris ; Pater vnâ manu gladium, alterâ ferebat ignem, magna doloris incentiua. Cum perueniſſent ad montis verticem, blandaque ſermocinatione viam conſumpſiſſent, cauſam demum itineris filio aperit Abrahamus, quid Deus juſſerit, vno verbo, ipſi ſtatim paternâ manu moriendum. Indicata optimo juueni Dei voluntas, & patris, ſatis fuit vt ſine cunctatione veſtimenta poneret, offerret vinculis manus, aſcenderet in paratam lignorum ſtruem, vt non coactus, ſed ſponte, dignaque cælo victima mori putaretur: Iamque filij jugulum pater impetebat, cutemque juuenis perſtringebat mucro, cum diuinâ vi, atque voce inhibetur Abrahamus, & filij loco cædere jubetur Arietem, qui vel caſu hîc inuentus eſt, vel delatus ab Angelo, cornibus inter vepres impeditis, apparuit. Parere Deo voluiſſe, etiam cum vnici filij jacturâ, ſic Numini placuit, vt innumeris ſancti hominis nepotibus Deus filium ſuum accenſeret, & Chriſtus Meſſias Abrahamum diceret auum, qui Deum ipſum parentem appellaturus erat.

2175.

Moritur Sara. Anno ætatis ſuæ centeſimo vigeſſimo ſeptimo Sarai viuendi finem fecit Hebrone, ſepultaque eſt à filio, & marito cum multis lacrymis in ſpelunca, quam eius coniux ab Hethæo Ephrone ſiclis argenti quingentis redemit; ne terra illa prophana diceretur quam vt ſuam iuſtiſſimus poſſidebat Abrahamus.

2179.

Iſaacus Rebeccam accipit vxorem. Iam quadragenarius erat Iſaac, & vxor illi adiungenda, quò diuini Numinis promiſſiones patenti factæ implerentur: Sed hanc coniugem Chananitidem eſſe nolebat Abrahamus. Itaque Eliezerum induſtrium hominem domui ſuæ præpoſitum adigit ſacramento, ne pateretur vm-

vmquam ſemen ſuum permiſceri ſanguine Palæſtinorum; iret verò in Meſopotamiam, & hinc virginem Iſaaci conſanguineam adduceret. Proficiſcitur trans Euphratem cum multis muneribus procurator, inciditque, ita Deo volente, in Rebeccam cuius miratur pulchritudinem, amat ſuauiſſimos mores, φιλόξενον, & liberalem experitur. Dedit enim aquam illa ſitienti, immò & camelis eius ſatis laborioſè ſuffecit potum; quam ille beneuolentiam, eligendæ ſponſæ domino ſuo teſſeram, Deum rogarat. Vnum ſupererat & maximum, vt Iſaaco ſanguine jungeretur: cum ergo accepiſſet eam eſſe filiam Bathuelis, ſororem Labani, Nachoris neptem, nihil cunctandum ratus, admittit hoſpitium Bathuelis, offert viginti armillas & inaures antidotalia, eamque volentem ad Iſaacum deducere parat. Vbi quieti tantiſper indulſit, & Rebeccæ muliebris mundus, ſuppellexque parata eſt, dat in viam ſeſe, Gerariſque propinquior incidit in deambulantem Iſaacum, qui magnâ cum voluptate dignam ſuis nuptiis Rebeccam accepit vxorem. Suauiſſimæ mulieris conuictu mœror omnis abſtergetur, quem ex Saræ parentis obitu iam toto triennio fouebat in pectore, & tam bonæ coniugis aſpectus, colloquia, facilitas, eum priſtinæ tranquillitati, & adminiſtrationi familiæ, lætum & alacrem reſtituerunt.

2197.

Tum Argiuorum regno Inachus initium dedit, adeo antiquus vt eius parentes ignorarentur, ideoque κατ' ἐξοχὴν dictus eſt *Priſcus*. Is nomen fluuio dedit qui Argos alluit. Frater eius Phoroneus fuit ex quo Pelaſgus genitus eſt, ex hoc Lycaon, ex hoc Calliſto, ex hac Arcas, & alij deinceps in fabulis illuſtres. *Argiui regni initia ab Inacho, eiuſque familia.*

Inachi filia fuit Io, vel Ione à Ioue compreſſa, quam cum Iuno vxor Iouis Zelotypa in Græciâ malè vexaſſet, illa deportata in Aegyptum,

Iſis Dea fuit, quæ in Græciâ & Poëtarum figmentis vacca mugierat.

Inachi vxor Niobe fuit filia Phoronei, apud Mythologos in Scopulum conuerſa; cui fabulæ locum dedit in continuâ filiorum morte dolor ac ſtupor.

Ex Ione, atque Ioue genitus eſt Epaphus, cuius Libya filia fuit; hæc Neptuno dedit Belum & Agenorem. Beli filius Danaus fuit, ex hoc Hypermneſtra, quæ ex Lynceo Abantem genuit, ex Abante nati Acriſius, & Prœtus; ex Acriſio Danaë, ex hac Perſeüs. Danai autem frater ex Belo Ægyptus fuit Lyncei pater.

Iam verò Agenori tres filij nati ſunt Cadmus, Phœnix, & Cilix, ad hæc Europa à Ioue rapta; ex Cadmo Polydorus, ex hoc Labdacus, ex hoc Laius, ex hoc Oedipus deinceps geniti. Phœnicis & Cilicis nulla ſoboles proditur. Horum plerique ſuis annis recurrent, quos tamen omnes in hunc locum conjecimus vt Hiſtoriæ Græcæ prima tempora notaremus, & magnum τῆς μυθολογίας Seminarium.

2199.

Rebecca concipit & parit geminos Eſau, & Iacob.

Effluxerant iam anni viginti ab Iſaäci, & Rebeccæ nuptiis, nec ex illis vlla proles apparebat, magno vtriuſque mœrore, qui jam ſobolem, non ex naturâ, ſed ab vno expectabant Deo. Neque ille promiſſis ſuis, & Abrahamo defuit. Concepit geminos Rebecca, qui etiam ex vtero matris inimicitias videntur inchoaſſe: hi enim inter ſe pugnabant, ſeſe inuicem protrudebant, tanto prægnantis dolore, vt illa jam concepiſſe quereretur. Primus exiit ex aluo materna Eſaü Piloſus, & *Rufus* vnde nomen ei *Seir* inditum eſt: Secutus eſt glabro corpore Iacob pedem fratris manu tenens, vnde dictus *Iacob*, id eſt, *ſupplantator*, quod nomen ominis plenum fuiſſe demonſtrauit euentus.

CA-

CAPVT III.

SÆCVLVM MVNDI XXIII.

Ab anno 2200. ad 2300.

2213.

OBijt Abrahamus ætatis ſuæ anno centeſimo ſeptuageſimo quinto, præ ſenio, & viribus paulatim deficientibus, ſepultuſque à liberis ſuis cum Sarai conjuge in ſpelunca duplici, Patriarcharum tumulo famoſiſſimâ. *Vir planè magnus, & quem votis ſuis æquare Philoſophia non potuit, minuſque fuit quod illa finxit, quàm quod ille geſſit*, vt de eo ſcripſit Ambroſius. *Abrahami mors.*

2214.

Circa id temporis apparuit indoles duorum fratrum Eſaü, & Iacobi. Hic enim naturâ facilis & Cereus in Scholis, quas Hebræi Tabernacula vocant, animum excoluit: Ille venatione, & arte ſagittandi corpus exercuit, factus tum venator bonus, & tempore bellicoſus miles, ſed vitiis militaribus obnoxius, furto & crudelitati. *Adoleſcētia Iacobi & Eſau.*

2218.

Hoc fortaſſis annos Eſaü primogenitus vendidit jus ſuum Iacobo fratri, & vendidit edulio lentis, & pane famelicus, homo ſolicitior ventris, quàm honoris. Quod cum feciſſet per ludum, seriò id factum eſſe, & approbante Numine miſer intellexit, quando per fraudem Iacobus ei paternam benedictionem ſubripuit. *Eſau vendit ius primogeniti.*

2228.

Sub annum Iſaaci nonageſimum fames deſæuiens in regionem quam incolebat illum ad Abimelechum in Geraris Regem diuertere *Iſaacus deſcendit in Gerara.*

com-

compulit. Erat is Regulus patri ſuo cognominis, ſicut & patri ſuo Picoli, militiæ magiſter. Ab eo Rege beneuolè ſuſceptus eſt vir bonus, & diues: qui tamen veritus inſidias ob Rebeccam tum etiamnum non inuenuſtam, quamquam prope octogenariam, eam Hebræorum more ſororem dixit, vt pote conſanguineam. At cum eâ colludens familiariùs, quàm cum ſorore, quod erat detexit imprudens. Nec ideo cum eo actum duriùs, a ſapienti, & caſto principe, quàm vt blandè, atque amicè corriperetur: neque enim majorem pœnam, juſtus in gente parum pudicâ timor, exigebat.

2238.

Eſau duxit vxores alienigenas.

Quadragenarius Eſaü implicuit ſe nuptiis exterarum muliercularum, duxitque filias duas Hethæorum Regulorum. Id Iſaacus & Rebecca vehementer improbarunt, tum quia duas homo mulieroſus adſciuerat, tum quod exteras, à quibus ἀλλοφυλισμοῦ periculum erat. Sed homini temerario, atque præcipiti potior fuit voluptas, quam pietas, atque religio.

2272.

Eleuſina vrbs condita.

Hoc anno Ogyges in Atticâ Eleuſinam condidit, vrbem myſteriis Cereris, hoc eſt occultis, non ſacris, ſed ſceleribus famoſam.

2276.

Iacobus fratri præripit benedictionem.

Annum centeſimum trigeſimum ſeptimum decurrebat Iſaacus jam decrepitus ſenex, lippis oculis, & caligantibus, cum vltimam benedictionem impertiri primogenito ſuo voluit, quam tamen is, officio pietatis in patrem, obtineret. Significat itaque Eſaü filio vt venatum eat, atque ex prædâ opimum prandium apparet, quo hanc ſingularem gratiam conſequatur. Mora nulla, cum arcu & ſagittis venator bonus pergit ad ſyluas. Interim Rebecca quæ diuinitùs nouerat minorem anteponendum eſſe majori, Iacobum filium mittit ad gregem, atque hinc pinguiſſimos hœdos duos deferre jubet,

bet, quorum pellibus manus, & collum eius glabra cooperiat, ſicque perſonam Eſaü ementiatur; coquit ad hæc panes, & pulmentum parat quo veſcebatur libenter Iſaacus. Præterea iniicit eius humeris primogeniti veſtem odoram, & ad celebritates, feſtaque ſepoſitam; eum denique inuitum atque repugnantem compellit ad fraudem, quâ debitam ſibi, & primogenito gratiam ſuffuraretur. Quamquam autem ex breuitate temporis, & voce ſubodoraretur ſuſpicioſus ſenex inſidias; cum tamen Iacobi manus, collumque palpaſſet hœdinis pellibus amictas, tactui potiùs, quàm auribus credidit. Itaque poſt ſumptos cibos, hauſtumque vinum, & oſcula identidem impreſſa, Iacobo bene precatus eſt, eumque ſuæ præfecit familiæ.

Vix erat peracta fabula cum ex venatione rediit Eſaü, obtulitque cibos patri, ſed jam ſaturo, & comedere, eique benedicere recuſanti, quod indictum eſſe non poſſet, quod jam dictum erat. Hinc irâ percitus Eſaü fratrem perdere decreuit: quare vt maleuolentiam eius, furoremque declinaret Iacobus, ex parentum conſilio ad Labanum auunculum in Meſopotamiam proficiſcitur. Quo in itinere myſticam in ſomnis ſcalam vidit, cuius infima pars adhærebat terræ, ſumma cælum attingebat. Diſtinguebatur hæc Angelis aſcendentibus, & deſcendentibus: hoc itu atque reditu terræ cum cælo commercia, per Iacobi nepotem Meſſiam, ſignificabantur.

Fugit Iacob.

Scalam myſticam vidas.

Tandem Carras ad auunculum peruenit, à quo ſuſceptus eſt amiciſſimè; is viciſſim famulatum ei ſuum obtulit, hac conditione, vt Rachelem filiam poſt annos ſeptem obtineret vxorem. Illam enim vt vidit, amauit, & eius gratiâ, æſtus, frigora, adnexoſque vitæ paſtoritiæ labores patientiſſimè, ac conſtantiſſimè tolerauit.

Famulatur Labano Iacobus.

Mor-

2278.

Moritur Rebecca. Mortua eſt hoc anno Rebecca ætatis ſuæ centeſimo decimo octauo; cum annis centum vxor Iſaaci, duodeuigintì virgo vixiſſet. Obiiſſe creditur ex mœrore, cum videret exulem Iacobum delicias ſuas, maritum ſenem affixum lectulo, Eſaü filium in ſe affectum malè, & quod longè grauius erat, Hethæorum, & Iſmaëlitarum vxoribus immorigeris & rebellibus irretitum periculosè, in omnibus ſibi charis infortunata.

2283.

Iacob Liam & Rachelē vxorem ducit. Euolutis annis ſeptem famulatus pro ſuo iure Rachelem coniugem Iacobus exigit; acquieſcere fingit Labanus eius juſtæ petitioni, celebrantur nuptiæ, apparatur conuiuium; ſed concubiâ nocte pro Rachele Lia ſoror, velata antiquo more ſupponitur, minus pulchra, & laborans lippitudine. Sequenti diluculo patefactâ fraude grauiter Iacobus expoſtulat; ſed Soceri viri impotentis excuſationem admittere compellitur, mores hujus regionis non ferre, nempe vt minor natu, nubat ante majorem; ſi Rachelem habere velit eam altero ſeruitutis ſeptennio redimendam eſſe; ſe poſt ſeptiduum hanc ipſi daturum vxorem in anteceſſum, quandoquidem ejus amore flagraret; videret porro ne labori parceret, faceretque, dum bono fruatur, quod fecerat vt eo frueretur. Sic deperibat Rachelem Iacobus, vt eam tam duris conditionibus duceret.

Augetur magna ſobole Iacobus. Paſcit igitur aliis ſeptem annis Labani greges. Quo tempore numeroſam ſobolem ſuſcepit. Primo enim anno conjugii Lia Rubenum peperit; ſequenti Simeonem; tertio Leui, quarto Iudam. Quo item anno ex Balâ Rachelis ancillâ Dan genitus eſt, ſicut ex eadem anno quinto Nephtali; Balam enim Rachel marito ſuo cum multis lacrymis obſtruſerat, vt quæ in ſe non erat, in famulâ fœcundâ videretur. Eodem quo-

quoque anno quinto Zelpha Iacobo Gadum dedit, vt anno ſexto Azerem (Eo enim Liæ proceſſit æmulatio, vt ipſa quoque ad maritum ancillam ſuam perduceret. Quo item anno ineunte Iſſacharum, exeunte Zabulonem Lia ipſa effudit. Septimus demum annus Ioſepho filio nobilitatus eſt quo vno damni numerus à Rachele penſatus eſt. Lia quoque Dinam filiam eodem anno enixa eſt, parente ſuâ magno ſuæ familiæ damno pulchriorem.

2290.

Auctus prole tam numeroſâ Iacobus molitur in patriam reditum, vt hîc ſuæ proſpiciat familiæ, neque alteri ſemper laboret, ac vigilet. At commodior erat Labano Paſtor induſtrius, vt tam facilè dimitteretur. Retinetur ergo per vim, ſed pactâ mercede, quæ viſa eſt auaro homini deterrima. Varias enim, & nigras omnes oues filiis ſuis inde procul paſcendas dedit, commiſit Iacobo candidas, eâ lege vt agni matribus concolores, domini eſſent; varij, Paſtoris. Verum à ſapienti opilione vir iniquus deluſus eſt. Cum enim arietes vere primo oues inirent, calente venere objiciebat eis virgas ex parte decorticas, ſicque varias, quarum aſpectus, fœtus diuerſi coloris procurabat. At cum ſœtura deterior erat atque ſerotina, nihil matribus objiciebat in coitu; hoc modo & plures & præſtantiores Iacobo naſcebantur. Labanus pactum mutauit ſepties, & mox ſibi agnos varios ſeponebat, mox genero relinquebat: Sed conditionem ſuam Iacobus ſubmotis virgis variis, adhibitiſque vere, vel Autumno ſemper reddidit meliorem.

Iacobus Labanum per vi[ginti annos] famulatur ſed eum deludit.

2292.

Hoc anno vaſtauit Helladem, ſeu Achaiam ingens inundatio, quæ quia Ogygis tempore contigit, Ogygium diluuium audiit. Is in attica rerum potiebatur indigena princeps, miſer tantæ cladis, regnique deſolati ſpectator.

Diluuium OGYGIUM

Fuit

Fuit porrò hæc eluuies publicâ & Noëmicâ longè minor, ſed major quàm Deucalionæa, quam celebriorem tamen reddidere figmenta Poëtarum.

2296.

Iacobus fugit à Labano. Iam annus abierat ſextus, neque diſcendendi poteſtatem genero ſuo faciebat ſocer, eam ſumere Iacobus decreuit, communicatoque cum vxoribus coſilio clam in Palæſtinam ad parentem Iſaacum proficiſci. Commodiſſima tum ſe dedit occaſio; aberat enim tridui itinere occupatus tondendis ouibus Labanus; hoc tempore dat ſe in viam Iacobus, & tantùm feſtinat quantùm greges, & magna familia patiuntur. Iamque Euphrate pertranſito videbat montem Galaad, cum Labanus auditâ generi fugâ expeditus in equo cum ſuis aduolat, vt aut volentem reducat, aut malè mulctet redire renuentem. Verùm nocte monetur à Deo, ne cum genero agat aſperiùs, & hominem acceptiſſimum cælo abire patiatur. Paruit vtcumque Numini Labanus, nec vltra verborum contumeliam proceſſit: excuſſit tamen ejus impedimenta, vt inueniret Deos ſuos quos Rachel callidè ſubripuerat; ij nihilominus inuenti non ſunt, eadem Rachele inſedente cameli clitellis, quibus inditi erant, & menſtrua ſimulante. Verbis vltro citroque jactis & exprobrationibus vtrimque veris, inter ſe ſocer & gener fœdus ineunt in monte vicino, conſtructâque ex lapidibus menſâ ſupereâ, in ſignum redintegratæ, & nunquam abrumpendæ amicitiæ coram Deo comederunt; vnde loci nomen *Galaad*, id eſt *tumulus teſtis* Redit ergo trans Euphratem Labanus: Iacobus cæpto pergit itinere: quando & vidit Angelos, in loco inde dicto *Manahin*, hoc eſt *caſtra*, vel gratulantes reditum, vel etiam auxilium pollicentes. Hoc certi mox expertus eſt; occurrit enim ei Eſaü bene ſtipatus armatis, & inferre paratus injuriam: ſed ille

fratris

fratris & muneribus, & animi demiſſione, &, quod caput fuit, internis Dei monitionibus, placatus, amiciſſimè Iacobum complexus eſt. Offerebat & ſe viæ ducem, ſed ſapienter, & modeſtè actis gratiis non admiſit comitatum Iacobus, veritus in viâ turbarum cauſam; ſuo ergo Eſaü perrexit itinere, Iacobus ſuo, ſpei plenus, quod ſuperiori nocte cum Angelo luctatus, ab eo victus non erat, ſed extorſerat ab illo benedictionem cum nomine Iſraëlis, licet eliſo femore: quâ ex pugnâ intellexerat, qui genio reſtiterat, non eſſe ab hominibus ſuperandum.

CAPVT IV.

SÆCVLVM MVNDI XXIV.

Ab anno mundi 2300. ad 2400.

2305.

Rectè omnia ſanctiſſimo Patriarchæ Iacobo procedebant degenti circa Sichimorum vrbem; ſed eam tranquillitatem temerari jadoleſcentis libido turbauit. Dina Iacobi filia pulcherrima liberiùs ſubibat vrbem, & curioſiùs, quàm vt in improbâ, & Veneri addictiſſimâ gente diu caſta poſſet eſſe. Et verò in eam cum oculos conjeciſſet Sichemus filius Hemoris in hac regione principis, tanto illius amore correptus eſt, vt & eam per vim raperet, & nolenti ſtuprum inferret. Poſtea tamen cum præpoſterus deferbuiſſet ardor, eam à parente vxorem petiit. Subſcripſit ejus petitionibus ſapienter Iacobus, ſed cum eâ cautione, vt ipſe cum ſuis omnibus circumcideretur, & hanc filiorum Dei reciperet notam. Mora nulla, cum ſuis omnibus maribus, præputia circumcidit. At die tertio, cum dolor eſſe ſolet ex vulnere grauior, & acutior, Simeon *Sichimorum clades ob Dinam violatam.*

& Le-

& Leui cum famulis armati vrbem irrumpunt, viros affixos lectulis jugulant, mulieres & pueros captiuos, cum multis ſpoliis abducunt. Hoc facinus vniuerſos Chananæos in familiæ vnius excidium armare potuerat, niſi metum eis panicum Deus incuſſiſſet, & plus valuiſſet Iacobi pietas ad miſericordiam, quam filiorum improbitas ad vltionem ſacrilegæ temeritatis. Certè ſtatim inde ſibi demigrandum credidit ſapiens Paterfamilias, ibique conflatis omnibus idolis quæ reperiri potuerunt inter prædam, & materiâ ſub Terebintho defoſsâ, Luzam perrexit, quam altari excitato Bethelem dixit, ſiue *domum Dei*, quòd hic peculiari religione à nepotibus ſuis colendum Deum intellexiſſet; etiam de futurâ ſuorum pietate ſollicitus.

2306.

Mors Rachelis. Excepit anni ſuperioris tumultum, & trepidationem, hujus anni luctuoſa mors Rhachelis, quæ verno tempore filium peperit inter tot tormina, vt eum meritò dixerit *Benoni*, id eſt *filium doloris*. At pater *Beniaminum* hoc eſt *filium dexteræ* ſeu chariſſimum vocari maluit; ne mœror in morte conjugis dilectæ ſuſceptus, quoties eum appellaret, refricaretur.

Iacobus Iſaacum adit. Racheli juſta cum accuratè perſoluiſſet Iacobus in agro Bethlemitico, Hebronem ad parentem Iſaacum perrexit, vt ejus quoque familiæ proſpiceret: quoniam is affixus lectulo, & celebs, ac prope capularis ſenex rebus ſuis ſatis prouidere non poterat. At enim paſcendis vtriuſque familiæ gregibus regio erat anguſtior; quare filios & pecora, per diuerſa loca, paſcuaque diſperſit. De iis autem bonus pater cum ſolicitior eſſet Ioſephum mittit vt videret, quo in ſtatu ſua res eſſet, quâ filij valerent. Non facile inuenit eos patri obſequentiſſimus adoleſcens; *Ioſephus mittitur ad fratres* jam enim relictis Sichimis vbi paſcebant greges venerant Dothain: Quod cum accepiſſet à viatore indigenâ, eò feſtinus aduolauit.

Puta-

Putabat adire fratres innocentiſſimus juuenis, in acerbiſſimos inimicos incidit: qui vbi eminus illum accedentem viderunt, iniere conſilium de eo tollendo, tum quia ſe ſomniis ejus, magnæ fortunæ indicibus, contemptos putabant, tum quod à parente ſuauiùs amaretur, & ſibi videretur anteponi. Spoliatum itaque talari tunicâ non ineleganti, quâ ex amore donatus erat à patre, demittunt in ciſternam veterem, tum confractam, & aquis carentem, vt in eâ fame necaretur. At Iudæ genus hoc mortis viſum eſt atrocius, & in puerum, & in fratrem: Suaſit ergo fratribus ſuis vt Madianitis, ſeu Iſmaëlitis mercatoribus, illac fortè tranſeuntibus, venderetur potius, à quibus in Ægyptum, & perpetuam ſeruitutem deportaretur, ſicque ſpes omnis de ejus imperio, & principatu in ſuos fratres infringeretur. Conſilium placuit omnibus vt vtilius, & honeſtius: retrahitur Ioſephus ex ciſternâ, venditur viginti Siclis argenteis, ſeu decem circiter aureis Francicis, atque inter multas complorationes ab ignotis hominibus & barbaris à patriâ procul abducitur. Facinus tam improbū & audax celare oportebat Iacobum: veſtem itaque pretioſam fratris in pleriſque locis diſciſſam, & hœdino tinctam ſanguine, per certum hominem præmittunt ad patrem, vt ſuperuenientes ipſi lacrymas eius, & dolorem abſtergerent ſacrilegi conſolatores. Quid cogitaret aliud bonus ſenex quàm laceratum à ferâ Ioſephum? Tot ergo lacrymis amantiſſimi filij mortem proſecutus eſt, vt filiis eas abrumpere conantibus negaret, niſi tantùm patris morte, & tumulo poſſe terminari.

Venditur Ioſephus Madianitis.

Ioſephus interea perductus in Ægyptum cubiculario Pharaonis venditus eſt, quem ita ſibi demeruit adoleſcens ingenioſus, & ſolerſ, vt bonis eius omnibus præficeretur; dum herus ſine ſolicitudine, ab eius adminiſtratione penderet totus, ipſe ſuo genio indulgere contentus,

Ioſephus vēditur in Ægypto.

Admi-

2316.

Ioſephi tentatur pudicitia ab Hera.

Adminiſtrabat Ioſephus Putipharis domum ſapienter, atque fœliciter jam annos decem, & in eâ cum ſingularis caſtimoniæ, & integritatis laude verſatus erat acceptus Domino ſuo propter virtutes quas pulchritudo, & palæſtra pulchriores efficiebant. Hæc tamen forma caſtiſſimum adoleſcentem tantùm non perdidit.

Eius enim amore flagrans & mulier Ægyptia, & Hera, non tantùm verbis pollicitationibus, & minis inuitabat, ſed adhibitâ manu compellebat ad ſtuprum. Iamque ſanctum Iuuenem procax fæmina ſic conſtringebat, vt ab eius complexibus niſi relicto pallio expedire ſe nequaquam poſſet; illud in manibus mulieris imprudentiſſimæ, reliquit imprudens, quæ eo abuſa eſt, vt in caput innocentis debitam criminii ſuo pœnam refunderet. Exclamabat ergo ſibi propè vim, & dedecus illatum à ſeruo, oſtẽtat ipſam raptoris veſtem, miſcet clamori quæſtus & lacrymas, denique accuſationem ſic adornat & Hera, & in ſpeciem caſta, in ſeruum, & adoleſcentem, vt illam nulla ſceleris afflaret ſuſpicio, hic tentator herilis pudicitię flagris conſciſſus in publicum carcerem compingeretur. Non poterat vltra deprimi virtus quam vt venderetur, laceraretur flagellis, ad furcam, & coruos deſtinaretur: Inde tamen emerſit ad potentiam propè regiam, atque dignitatem. Miſerrimus enim in ſpeciem adoleſcens, ſuauiſſimis moribus ita demeruit ſibi carceris cuſtodem, vt non eum modò vinculis eximeret, ſed cuſtodiæ, vinctiſque omnibus præficeret. Quo in munere ita ſe geſſit, ita vixit præfectus facinoroſis hominibus, atque furciferis, vt jactarent illi publicè (inquit Philo) Ioſephum diuinitus datum ſibi, ad ſolatium turpiſſimæ, & acerbiſſimæ calamitatis.

Detruditur in carcerem.

Fit quaſi præpoſitus carceris.

2317.

Vaticinari incipit Ioſephus.

Inditus etiam Ioſepho Prophetiæ ſpiritus, &

& ars ex ſomniis ariolandi hoc anno claruit. Dati erant in vincula iuſſu Pharaonis Aulici duo, quorum vnus ei à poculis, alter piſtorum Magiſter erat. Vidit pocillator in ſomnis vitem cum triplici palmite ſenſim frondeſcentem, vnde ſuccreſcentes vuæ paulatim matureſcerent, ex quibus exprimebatur ab ipſo muſtum in calicem principis. Vidit piſtorum præfectus caniſtra tria ſuis humeris impoſita, & in eorum eminentiſſimo cupedias, quæ arte piſtoriâ fingi, condirique ſolent; in eas irruebant volucres, ſtringebant, rapiebant, efferebant. Ex iis ſomniis intellexit Ioſephus rapiendum intra tres dies in furcam piſtorem, pocillatorem reſtituendum officio poſt tres dies: & vanum conjectorem non fuiſſe Ioſephum oſtendit tertius exinde dies, hujus reſtitutione, illius ſuſpendio celebris.

2318.

Iſaacus hoc anno ætatis ſuæ centeſimo octogeſimo, luminibus extinctis, jam ab annis quadraginta ex parte mortuus, penitus viuere deſiit; egregium Chriſti patientis, in monte Moriah, & quandiu vixit exemplar. *Moritur Iſaacus.*

2319.

Altero anno ex quo ſe verum conjectorem ſomniorum probarat Ioſephus, vidit Pharao inter dormiendum vaccas ſeptem præpingues emergentes ex Nilo, quas aliæ ſeptem indidem exortæ, ſed ſtrigoſæ, atque macilentæ confecerunt. Cum euigilaſſet Rex, neque multò poſt indormiiſſet, vidit ſeptem ſpicas plenis folliculis, quas totidem tenues, & afflatæ vredine conſumpſerunt. Cum accitis Magis Ægyptiis hæreret aqua, quaſi ad ſe rediens poculorum magiſter ſuggeſſit Ioſephum; qui ſtatim euocatus prædixit his ſomniis ſeptem fertilitatis, ac totidem ſterilitatis annos imminere Ægypto ex varii Nili incrementis. Cæterum monuit Regem, vt prioribus annis ſubſequentibus proſpiceret, *Ioſephus enarrat ſomnia Pharaonis.*

ceret, nec pateretur ſeptem primis annis nata projici, vel profundi, quæ ſeptem poſterioribus erant neceſſaria. Aptiorem putauit Pharao neminem, qui prouideret Ægypto, quam vatem cui Deus eiuſmodi ſcientiam indidiſſet.

Conſtituitur pro-Rex Ægypti.

Statuitur ergo Ioſephus reclamante nemine, ſecundus à Rege, eique vniuerſa regni adminiſtratio committitur, quam geſſit eâ integritate, & ſapientiâ, vt non modo incolumem præſtaret Ægyptum, & regibus ſuis omnino ſubditam, ſed & vicinas quoque gentes, ſpoliatas tamen diuitiis, ab interitu vindicaret. Tantum ad ſalutem multorum vnius innocentis virtus afflicta potuit!

2326.

Thamaris cum Iuda furtiuus concubitus

Thamar nurus Iudæ perditis duobus maritis Here, & Onano, hominibus nequam, & libidinem potiùs in nuptiis, quàm prolem quærentibus, cum tertius ei frater Sela conjux dari differretur: acceptâ ſcorti perſonâ & cultu ex ſocero ſuo duos concepit vno coitu. Vtero ejus intumeſcente poſt aliquot menſes ad pœnam depoſcitur, & adducitur igni. Sed arrhabone repræſentato Iudæ, annulo videlicet, baculo, & armillis, ab ipſo ſceleris participe, & judice excuſata, & minus nocens renunciata, dimittitur. Anno exeunte & menſibus nouem exactis Gemellos peperit: prior brachium protulit Zara, cui coccineam vittam alligauit obſtetrix vnde dictus *Oriens*: Pharez nihilominus fratrem anteuertit, ita nominatus, quod primus materni vteri ſepta, membranaſque ſeparaſſet, ambo licet ex furtiuo concubitu nati, genealogiam illuſtrauere Seruatoris.

2326.

Ioſephi fratres primùm Ægyptũ adeunt.

Eodem tempore perrexerunt in Ægyptum, parente imperante ſimul & fame, Iacobi filij, vt emerent frumenta, quibus Chanatritis, vicinæque Ægypto regiones deſtituebantur. Et primò quidem de induſtriâ malè verbis excepti ſunt

ſunt à Ioſepho, & habiti pro exploratoribus. Dumque excuſantes ſe, familiæ ſeriem texunt, & in eâ Benjaminum appellant, eum ipſum, niſi mendaces haberi velint jubentur adducere, vade interim retento in vinculis (ſed in ſpeciem tantùm) Simeone. Referunt autem frumenti non leuem copiam, & præterea ejus pretium inditum ſarcinis. Ita cum multo commeatu ad patrem redeunt, ſed inſuper cum triſtiſſimo nuncio, de reuellendo ab ejus complexibus Beniamino. Hunc tamen mitigauit vtcumque, annona copioſiùs ſubuecta, quæ moras huic acerbiſſimæ ſeparationi pollicebatur.

2328.

Statuerat Iacobus emori fame potiùs, quàm à ſe dimittere Beniaminum: ſed ita loquebatur Satur; cum eſurire cœpit, vrgentibus quoque famelicis filiis, & Simeonem in vinculis oſtentantibus, multis tandem cum lacrymis ab ſe delicias ſuas abduci ſinit. Beneuolè fratres omnes accipiuntur à Ioſepho, immo & adhibentur conuiuio, ita diſpoſiti ſicut eorum ætas poſtulabat, magnâ in conuiuas, ſed præcipuâ in Benjaminum amoris ſignificatione. Retulerant ſecum inuentum in ſaccis prioris tritici pretium, quò bonâ fide agere viderentur: de hac non dubitabat Ioſephus, ſed vtrum amarent minorem fratrem; vtrum Benjaminus, quam ipſe expertus erat, apud eos laboraret inuidiâ. Pecuniam igitur iterum ſingulis imperat reſtitui ſicuti priùs, ſed & præterea Scyphum ſuum condi jubet in ſarcinula Benjamini, ita lætos & alacres remittit ad patrem. Verùm brevis ea voluptas fuit. Paucis enim emenſis ſtadiis, eos equites circumſiſtunt, vt latrones & ingratos magno conuicio excipiunt, qui tam benè à prorege optimo accepti ab ejus Scypho in quo vaticinaretur, non abſtinuiſſent manus. Illi, freti ſcilicet innocentiâ ſuâ, deponunt ſarcinas, eaſque ſatellitibus excutiendas objiciunt. Sed cum ad

Beniaminus deducitur in Ægyptũ.

Benjamini ſaccum ventum eſſet, in ejus ore cum pecunia Scyphus apparuit. Quæ conſternatio? Qui queſtus? quæ in lantrunculum innocentem conuicia, & fortè verbera? Iis tamen neglectis, vt publici graſſatores in vrbem, & ad ſupplicium retrahuntur. Miſeri igitur coram prorege abjectis in terram corporibus, omnibus pœnis ſe fatentur dignos, quarum minima fuerit, ſi tam bono principi, duram infortunati homunciones ſeruiant ſeruitutem. Negat Ioſephus ſibi moris eſſe mulctare innocentes; vnum ſibi furem famulaturum, nihil ſe morari reliquos, cœptâ porrò viâ ad patrem pergerent, & fratris ſupplicio ſapere diſcerent. Hic Iudas, qui fratrem potiſſimùm Iacobo reducendum ſuſceperat, filiis etiam vadibus oblatis, rogat & obteſtatur proregem, ne bono ſeni tantus inuratur dolor, vt filio quem plus ſuis oculis amabat, æternum careat: prouideat ne morituro patri renouetur dolor jam ante annos duodecim perdito Ioſepho hujus pueri vterino fratre ſuſceptus: abire ſinat corculum patris delicatum adoleſcentem, fortiorem ſe ac vegetiorem vtiliùs & conſtantiùs eidem famulaturum. Iacebant interea reliqui fratres, afflictis humi vultibus, feriebant pectora, lacerabant crines, agebant omnia, quæ vltimam deſperationem ſignificarent.

Agnitio Ioſephi.

Hic vltra continere lacrymas non potuit bonus prorex, & frater, ac famulis ablegatis, Ioſephum ſe, & fratrem, & ab iis venditum voce patriâ prodit. Cohorreſcentes ad hæc verba timere vetat; aſſerit ſe Dei conſilio deſtinatum in Ægyptum, vt eorum multorumque ſaluti proſpiceret. Cæterùm quoniam famis adhuc quinque ſupererant anni, illico reuolarent ad patrem, eumque cum ſuis omnibus adducerent in Ægyptum, de futurum planè nihil proregis ditiſſimi parenti, & fratribus. Quod cum ore ipſo Pharaonis confirmatum eſſet, abeunt muneribus diuites, cum multis curribus, & jumen-

mentis, vt quantocyus, patrem, liberos, omnia ſua deportarent. Quibus auditis & viſis quaſi reuixiſſet hoc nuncio capularis ſenex, nihil tergiuerſatus ad longum iter, & laborioſum accingit ſe ſe, & videre Ioſephum, aliquot qui vitæ ſupererant annis bene redemptum putauit.

2329.

Iſraelitæ deſcendunt in Ægyptum.

Hoc anno qui Iacobi centeſimus trigeſimus fuit abſolutus, Iſraëlitæ ſubierunt Aegyptum à Pharaone, Ioſephoque magnificè ſuſcepti. Collocati ſunt porro in terrâ Geſſen, quæ & paſcendo pecori apta erat, Hebræoſque ab idololatris diſiungebat, & cum diſcedendum foret, facilem aperiebat exitum in Palæſtinam. Iacobus autem amantiſſimè ſuum complexus Ioſephum, & à Rege, ac aulicis cum multo honore ſuſceptus, & cultus nihil ſibi optauit vitæ, quàm ne ob ejuſmodi beneficia in Deum, & Regem, ingratus eſſe videretur.

2330.

Naſcitur Iobus.

Circa hæc tempora natus eſt in Huſſitide regiuncula Iobus, ex Zarâ filio Eſaü. Sic origine Idumæus vir tantus fuit, magno ejus virtutis argumento, quod inter ſceleratos homines contribules ſuos, ita vixerit, vt ſtatui poſſet Iſraëlitis, boniſque omnibus patientiæ, atque pietatis exemplum.

2334.

Ioſephus Ægyptum penitus ſubdit Pharaoni.

Vt Aegyptij frumentum fame ſæuiente reciperent ex horreis publicis & pecora, & agros, & corpora ſua, Sacerdotibus exceptis, regio addixerant fiſco, quò jam Pharao non tantùm Rex Aegypti, ſed etiam Dominus eſſet. Mutatis ergo colonis ad libitum, ut quid Rex poſſet, Ioſephus oſtenderet, exeunte vltimo famis anno, gratis dedit agricolis omnibus, & ſemina, & cibos, vnde tererent ſimul & viuerent. Tum aſſignauit omnibus Aegyptiis agros ſuos, cum eâ tamen cautione, ut quintam frugum partem quotannis deinceps penſitarent fiſco: quod &

Regijs rationibus vtile,& perhonorificum principi, populo non incommodum, immo acceptiſſimum accidit, quem de mancipio faceret penſionalem, & cenſuarium. Ita ſapientiſſimus Pharaonis Miniſter, potentiſſimum reddidit principem, nec ejus ſubditos attriuit; vſus liberalitate, quæ multis prodeſſet, noceret nemini, ſummamque induceret in Ægyptum fœlicitatem, quam vnam ſpectare debent, non ſibi, ſed ſubditis facti, natique principes.

2336.

Sparta condita. Sparta nobilis in Peloponneſo, & Laconiâ ciuitas hoc anno vel condita, vel reparata legitur à Sparto, Phoronei filio, qui nomen ei ſuum impoſuit. Alij tamen hoc nomen & ſtructuram ad Spartam Eurotæ filiam transferunt. Sic etiam debita magnis hominibus gratia reuocatur in dubium, neque ſuus eſt certus honos, etiam vrbium magnarum conditoribus.

2342.

Argus regnat Argis. Hoc anno Argiuorum Regno Argus nomen dedit. Centoculum nobis hunc Poëtæ bubulcum repræſentant, etiam alieniſſimo tempore. Ita prudentiſſimi hominis in præueniendis, & præuidendis caſibus ſolertiam venuſtiſſimam, inconcinnâ corporis deformitate texerunt.

Ceres floret in Græcia. Circa eadem quoque tempora, vt ſcribit S. Auguſtinus, Græcia frugibus ſuis vti cœpit, cum hactenus frumento aliunde importato vixiſſet, per Cererem agrum colere & ſerere, ac metere ſegetem edocta. Quæ res mulierculæ tum diuinos honores peperit, cum de multis bene mereri, ſatis erat ad ſummam gloriam, & immortalitatem.

2345.

Iacobus moritur in Ægypto. Euolutis ſeptemdecim annis in Ægypto Iacobus in grauem incidit morbum, quo ſtatim ſibi moriendum intellexit. Euocat igitur ad ſe Ioſephum, ejuſque liberos duos Manaſſem & Ephraim, quos filijs ſuis, atque familiæ Iſraëlis per

per adoptionem acceнſeri jubet, vt Ioſephi familia duas inter Hebræos conficeret tribus, ſi quando Palæſtinâ, promiſsâ Abrahamo regione potirentur. Tum decuſſatis manibus vtrique precatus eſt bene, quo geſtu majorem ſubdendum minori præcipuit; Ephraimi Tribum in regnorum partitione futuram Iſraëlitici Regni præcipuam, generandum ex eâ Ioſue, qui populum in Chananitidis poſſeſſionem inducturus eſſet. Filiis quoque reliquis benedixit, ſed maximè Iudæ in cujus ditione ſeruandum denunciat ſceptrum, donec Dei filius nepos ſuus Meſſias, inter homines verſaretur. His peractis impetratâque à Ioſepho ad Hebronem in ſpelunca duplici ſepulturâ, vir optimus, & cælo acceptiſſimus obiit. Curatum eſt funus eius magnificè, & ex filii dignitate; tantoque apparatu perlatum H bronem à filiis, & Ægyptiis, vt non ad ſepulchrum, ſed ad triumphum duci videretur.

2369.

Prometheus vir prudentiſſimus, vt ejus innuit nomen, tum viuebat in Aſſyria, & ad montem Caucaſum, quem conſendebat ſæpe, vt inde faciliùs, & accuratiùs ſiderum obſeruaret motus. Has cæli periodos tantâ ſollicitudine ſpectauit, vt fabulis dederit locum, in quibus per Mercurium alligatus ad Caucaſum fingitur, admotâ pectori Aquilâ, quæ cor ejus exederet. Ita Græca vox αἰετὸς Latinam Aquilam peperit. Dicitur & furatus eſſe ſacrum ignem applicitâ ad Solis rotam ferulâ, vt ex luto à ſe fictos Homulos animaret. Vſum ignis videlicet mortales edocuit, inuenitque modum, quo eliceretur è cælo, quo igne bene vſi homines, quaſi nouam, & meliorem duxere vitam: molliores tamen exinde redditi, & morbos, & febres ſunt experti, quæ mala terris immiſſa ob raptum ignem à Prometheo Heſiodus, Sappho, alij vates ingeniosè cecinerunt. Ita miſerum hominem ex *Prometheus inclareſcit.*

ſapiente Poëſis fecit, addixitque perperam graui ſupplicio virum, qui ſuis popularibus profuerat, & qui potiùs aram in quâ coleretur, quam ſaxum, cui vinciretur, promeruerat.

2399.

Moritur Ioſephus. Obiit hoc anno ætatis ſuæ centeſimo decimo Ioſephus, *Orbis ſeruator* appellatus, quod ſuâ prouidentiâ, & induſtriâ Aegyptum vicinaſque gentes ab interitu vindicaſſet. Hunc ideo nonnulli cultum volunt ab Aegyptiis ſub nomine Serapidis. Quod ſi verum eſt nec prudentiorem, nec caſtiorem, nec meliorem Deum idololatria venerata eſt.

2400

Iobus probatur. Aetatis annum ſeptuageſimum ſecundum agebat Iobus Arabum, Idumæorumque ditiſſimus, cui ouium ſeptem millia, tria camelorum, juga boum quingenta, cum totidem Aſinis, ſeruulis ac vernis tantę familiæ reſpondentibus. Filios quoque ſeptem ſuos, ac tres filias ſic inſtituerat optimus pater, vt in Deum pij, in parentes obſequentes, inter ſe concordes viuerent, cælo atque hominibus acceptiſſimi. Cæterum tot bonis præerat, tantæque fortunæ viri peſſimi nepos bonus, & vitæ innocentiâ ac virtutibus, quàm dignitate, & diuitijs longè clarior. Quadam ergo die cuſtodes hujus prouinciæ Genij conuenerunt in vnum locum negotiorum causâ, & huic conſilio præerat Angelus quidam quaſi Dei Vicarius. In eum quoque cœtum irrepſit cacodæmon, quem ſtatim detectum interrogauit præſes quid ſentiret de Iobo? & vtrum inter mortales huic ſanctimoniâ inueniſſet parem? Faſſus eſt quod erat Genius nequam, ſed cauſam virtutis tantę malitioſè refudit in bona, quibus circumfuſus erat, quæ ſi ſubducerentur, virtus hominis iis innixa rueret, eodemque tempore Iobus & pius, & diues eſſe deſineret. Qui Dei perſonam ſuſtinebat & vices cæleſtis genius, Satanæ virum juſtum probandum obtulit,

cum

cum ampliſſimâ in res ejus externas nocendi poteſtate. Is autem ſic diſponit infortunia, ſic calamitates miſcet, & conglobat, vt quantumuis inuicta patientia his labefactari poſſe videretur.

Vno igitur eodemque die Boues & Aſinæ cum Bubulcis, & Agaſonibus per Sabæos graſſatores ſunt abacti: tactæ oues de cœlo cum opilionibus; Chaldæi equites in tres turmas diſtributi, tribus in diuerſis locis paſcentes camelos omnes abduxerunt: Liberos item eius omnes cum generis & nuribus, primogeniti fratris domus à fundamentis concuſſa inuoluit, & obruit. Quæ omnia eodem tempore, per ſingulos, ex ſingulis cladibus ſuperſtites ſic nunciatæ ſunt, vt alter importunè ſuperueniret alteri, nulla viro ſanctiſſimo reſpirandi, & colligendi ſui poteſtas relinqueretur.

Expectabat hoſtis vocem aliquam maledicam in Deum, quod calamitatum illarum ſaltem aliquam aut non amolitus eſſet, aut non diſtuliſſet. At vir patiens juxta ac fortis quis fuiſſet exiſtens ex vtero matris, quis futurus eſſet poſt obitum mandandus humi conſiderauit, atque ita de Deo locutus eſt ſummo fortunæ, & infelicitatis arbitro, vt qui ejus manum liberalem amauerat, caſtigantem oſculari crederetur.

Non ita multò poſt cum ſe iterum immiſiſſet in bonorum geniorum cœtum ſpiritus nequam & inuidus, objurgatus à cæleſti præſide quod irrito conatu Iobum agreſſus eſſet, impudenter conqueſtus eſt ſibi ſatis magnam non eſſe conceſſam in ſanctum virum poteſtatem. Nouam itaque & ampliorem obtinuit, videlicet vt non tantùm in res ejus externas, ſed in ejus quoquè corpus, ſeclusâ tamen morte, quàm dirè poſſet, & atrociter deſæuiret. Corrumpit igitur puncto temporis optimam alioquin in Iobo corporis habitudinem, ſicque humores perturbat,

vt ad omnem morbum ſuſcipiendum habiles eſſent. Ægrotationes deinde ſic diſpenſat vt inuicem ſuccederent ſibi, leues, grauibus; ſanabiles, deploratis; viciſſitudinemque inducit omni continuatiore grauiorem.

Vtrùm autem ea morborum ſeries parum durauerit, aut ad multùm temporis producta ſit, Incertum: probabilius eſt tamen eam ſeptennio toto tenuiſſe; ne diuturnitas, quâ nullum eſt ad affligendam patientiam telum potentius, hoſti calidiſſimo, & tergiuerſationes excuſationeſque quærenti defuiſſe videretur. Hoc profectò certiſſimum principem aliàs virum bonis omnibus ſpoliatum eò redactum eſſe, vt cum totum ejus corpus in vnum vlcus abiiſſet fœdum oculis, naribus tetrius; cum eam mephitim exhalaret, quam nec famuli, nec ipſa recta ferre poſſent, Iobus non jam homo ſed putridum cadauer, fœtentis inſtar jumenti, & tantùm non expirantis, extra vrbem portaretur à veſpillonibus, & in ſterquilinium abjiceretur. Hic nudus ſub dio, ſuoque ac loci pædore ſquallidus, deficientibus linteis erumpentem ex membris omnibus ſaniem abradere teſtâ, & paleis vtcumque abſtergere cogebatur. Aderat enim domeſticorum nemo qui ferret auxilium; tantùm vxor impia & *atrox Diaboli iaculum*, inquit Chryſoſtomus, identidem accedebat, manu compreſſis naribus, non vt ei aliquid daret ſolatij, ſed vt maritum ad maledicendum Deo, & inferendas ſibi ex deſperatione manus inuitaret. Sed eam à ſe leuiori conuicio vir bonus placidè repellebat, ſtultitiam & loquacitatem, innata fœminis vitia, ſceleratiſſimæ mulieri exprobrare contentus.

C A-

CAPVT V.

SÆCVLVM MVNDI XXV.

Ab anno Mundi 2400. ad 2500.

2401.

IN hunc annum commodè cadit Ephraimitarum clades, cujus mentio 1. Paralypomenon, quando Gethæi prædones irruentes in Ægyptum Hebræorum vicinorum pecora conati ſunt abigere. Occurrerunt eis nouem fratres, Ephraimi filij, Ioſephi nepotes, qui dum fortiùs quam cautiùs in graſſatores viros bellicoſos irruunt, eorum inſidiis intercepti, dum frater fratri fert ſuppetias, internecione ceciderunt. Pater autem eorum Ephraim, vbi liberos luxit quandiu natura, quantum ratio poſtularet, aliis edendis ſtatim operam dedit, & mox *Beriam* genuit octogenarius, cuius nomine domus ſuæ cladem ſignificauit, & ad eam reponendam, hoſti poſteritas ejus inuitabatur.

Ephraimitarum clade, à Gethæis latronib.

2407.

Spectauerat jam toto ſeptennio Iobum Deus cum Dæmone, morbiſque teterrimis colluctantem. Cum itaque amicos ejus inſolens morbi genus, & inaudita hactenus calamitas accidiſſet, ipſe eorum colloquio Deus intereſſe voluit, & ſuam in regendis hominibus prouidentiam ab incautis mortalium accuſationibus vindicare. Steterunt tunc amici coram amico, ſed ſtupidi, & elingues ad aſpectum tanti caſus, & famâ, & omni conſolatione majoris. Aſſuetudine tamen, & oratione Iobi miſerias ſuas, & reliquorum hominum deplorantis animati, ſermones cum eo contulerunt. In iis diſputatum de ærumnis innocentium, & de diuinâ Iuſtitiâ. Sed iis contentionibus vlteriùs quàm par eſſet pro-

Iobus reſtituitur ſanitati, & bonis.

procedentibus, Deus ipſe finem impoſuit, locutus ex nube quæ Iobi vertici imminere videbatur. Inde adſtantes fortis Magiſter erudiit, Iobum imprimis erratum ſuum magnâ animi demiſſione confitentem; cui tunc ſe Deus aſpectabilem præbuit, cumque vno hoc aſpectu priſtinæ reddidit ſanitati. In ejus quoque gratiam amicis placatus eſt, cum pro iis ſacrificium, jubente Deo, vir Sanctus obtuliſſet. Quibus auditis in Huſſitide factus eſt magnus ad eum videndum, ſalutandumque concurſus, munera vndecumque delata, quæ tam celeriter annuente cælo multiplicata ſunt, vt bona ejus omnia, oues, cameli, boues, aſinæ, mancipia multiplicarentur. Edidit ei quoque vxor totidem quot amiſerat liberos, animi, & corporis dotibus illuſtriores, & tantarum diuitiarum futuros hæredes. Quibus omnibus oſtendit Deus, nec bonam, nec aduerſam fortunam nocere viro ſapienti; huic eripi poſſe bona, & valetudinem, virtutem non poſſe; & eam eſſe nonnumquam in ſterquilinio, quàm in purpurâ clariorem.

2412.

Atlantis tempora. Refertur ad hunc annum Atlas Rex magnus, Aſtrologus major; qui quod plerumque montem Mauritaniæ conſcenderet ipſis nubibus ſuperiorem, cælum fulcire ſuis humeris creditus eſt, & huic monti ſuum reliquit nomen. Nihil porro hîc moramur fabulas, vt cælum ab eo ſuſceptum hoſpitio, & quia ei ſtruebat inſidias in Atlanticum mare præcipitatum: vt os Gorgonis in Clypeo Perſæi Regem hunc indurantis in rupem; quia hîc nos hiſtoricum non Mythologum agimus.

2438.

Amenophis Pharao vexat Iſraelitas. Amenophis ſecundus, ſeu Amenopſes hoc anno Ægyptum adminiſtrare cæpit. Is à pleriſque putatur eſſe Memnon, cujus ſtatua Solis afflata radiis aut loquebatur, aut videbatur loqui. Rex iſte oblitus Ioſephi, & exoſus Iſraelitas

tas eos ſupra modum afflixit, omnique ratione exterminare conatus eſt. Principio grauiſſima tributa extorſiit per atroces publicanos: deindè rapuit vniuerſos in teterrimam ſeruitutem; tum iis conſtituit immanes operum præfectos, qui exigerent labores viribus majores, non reddentes penſum conſtitutum, flagellis acerbiſſimè, & vſque ad mortem ſæpe conſcinderent. Cum nihilominus Deo ſic volente multiplicarentur, perdere mares omnes recens natos decreuit; idque per obſtetrices Aegyptias molitus eſt. Sed illæ Deo piam eis cogitationem inſpiranti, quàm Pharaoni crudelitatem imperanti parere maluerunt. Ideo diuites ſunt effectæ, & fœcundæ, familiaſque ſuas & amplas, & locupletes reliquere. Sic extorris licet à verâ religione nulla operam Deo nauauit, ſine gratiâ, & beneficiò; cæloque adlaborantes etiam improbos ſua præmia manent.

2459

Hoc anno genita ſoror Moſis Maria ab *Amarore* traxit nomen, quod tempore difficillimo, & inter lacrymas amariſſimæ ſeruitutis in lucem exiiſſet. *Maria naſcitur.*

2461.

Natus hoc anno & ſeruatus Aegyptiarum obſtetricum operâ frater Moſis Aaron, ſicut & plerique alij infantes Hebræi. Quod cum ſuboluiſſet Pharaoni, eas à ſe vocatas grauiter increpuit: At eum mulieres ſubdolæ officioſo deluſere mendacio; quaſi Hebrææ mulieres obſtetricibus nihil egerent, earumque in ſuis partubus operam, & auxilium præuenirent. Inde edictum prodiiſſe dicitur de mergendis Nilo infantibus Iudæis, ſed irrito pariter conatu; nam multi nece ſunt ſubducti, & is maximè qui ſeruitutem hanc ſuſtulit, cum magnâ clade, ac prope ruinâ Aegyptiorum. *Aaron naſcitur.*

2464.

Hoc enim anno MOSES editus eſt ex Am- *Naſcitur Moſes.*

ramo, atque Iochabethâ, partu tam facili, & expedito matris, vt obſeruantes Aegyptios, & huic incubantes ſefellerit. Seruatus eſt porro, magnâ ſolicitudine domi nonaginta diebus, & donec tempus inſtaret quo ſatellites tertio quoque menſe, de more, Judæorum domos excuterent. Tum enim ne puer cum totâ familiâ, & parentibus interiret, vanoque & periculoſo conatu ſeruatus eſſet, expoſitus eſt ab iiſdem in Nili ripa caricibus, & papyis conſita, & vbi mollius flumen reſtagnabat. Eodem fermè tempore accedebat ad fluuium, vt in eo ſe elueret Thermutis filia Amenophis; quæ conſpicata adhæreſcentem papyro fiſcellam, eam ad ſe per famulam deferri juſſit. Inuentus infans pulcherrimus & miſerrimus accendit in ejus pectore amorem ſimul, & commiſerationem. Eum ergo ſtatuit alere: ſed deerat nutrix; puella ſoror infantis in excubiis â matre poſita, & non procul abeſſe juſſa, nunciauit Hebræam mulierem vicinam nutricem bonam ſibi notam eſſe; hæc ſtatim euocatur, ei committitur infans pactâ mercede, & Moſes, id eſt *Extractus* appellatur. Fatale ergo erat Aegyptiis, vt qui eos Rubeo mari inuoluturus eſſet, per naufragium ad principatum, & regiam adoptionem promoueretur.

Exponitur. *Liberatur.* *Nutritur à matre.*

2467.

Redditus hoc anno Thermuti Regis filiæ à Iochabethâ matre ablactatus Moſes, vt in aula deinceps nobiliùs educaretur. Hunc enim filia Pharaonis habuit filij loco; ſiue verè dixerit ſuum vt ſcripſere Philo, Niſſenus, & Auguſtinus; ſeu vt alij, pluresque malunt, in ejus familiam, tantùm adoptione tranſierit. Quæ autem de conculcato tum à Moſe Pharaonis diademate Flauius Ioſephus habet, aut de prunis inſertis ori, vnde impeditioris linguæ ſit factus, quæ Rabbini ſcribunt, meritò inter fabulas computamus. Nec enim in Moſis laudes in-

Moſes in aula educatur.

tem-

tenta ſcriptura, ſi hæc ita ſe haberent, vnquam tacuiſſet; nec appareret vlla ratio, cur res tanti momenti ſcriptor ſapientiſſimus, & fideliſſimus diſſimulaſſet.

2466

Phorbas Rex Argiuorum hoc anno regnum iniit; & poſt annos aliquot (tempus enim ignoratur) Rhodum inſulam occupauit, atque induſtriâ ſuâ vindicauit à ſerpentibus. Exinde frequentari cœpta, aëre tam commodo vſa eſt, vt in eâ nullo non die Sol appareret. Quare Soli ſacra fuit, cui & Coloſſum excitauit ipſa pari magnitudine, & celebritate.

Rhodus frequentata.

2469.

Interiit tum crudelis Amenophis, Iſraëlitarum capitaliſſimus hoſtis, cui ſucceſſit Orus, de cujus moribus ſcriptores non conueniunt. Hunc enim quidam Chronologi, aliter Buſirim dictum volunt, hominem crudelem & Barbarum etiam vſque ad aras, & Religionem. Hunc quoque pyramidum in Ægypto conditorem arbitrantur, ad quas excitandas contendunt eum operâ Iudæorum vſum eſſe, atque ſeruitute. Sed Buſiridis tempora Danao *συγχρόνου*, huc commodè transferri nequeunt. Neque de pyramidum ætate ſatis prudenter quiſquam pronunciare poteſt, cum authorum hujus inſaniæ nomina modis omnibus extinxerint Ægyptij, in eorum odium capitale: Aduerſus quos profectò, tantò non flagraſſent, ſi exterorum, & peregrinorum labore conditæ eſſent, non indigenarum, vt hiſtoriæ parens Herodotus innuit. Accedit quod à pleriſque Orus iſte mitioris ingenij fuiſſe perhibeatur, à quo & decretum antiquatum volunt de mergendis Nilo infantibus Hebræis, adnitente Thermuti in gratiam ſui Moſis. Alioqui cur tot infantes inuenti eſſent, cum Iudæi mox Ægyptum reliquerunt; certum argumentum imminutæ antea crudeliſſimæ ſeruitutis.

Moritur Amenophis.

Orus ei ſuccedit.

Sep-

2471.

Moſis ſtudia. Septennis Moſes liberalibus diſciplinis excoli cœptus, in quibus ita profecit, vt eas non diſcere, ſed reminiſci videretur; Magiſtros præueniret ingenio, dignuſque judicaretur, quem verè ſuum diceret filia Pharaonis.

2491.

Naſcitur Ioſue. Hoc anno plerique Ioſue magnum ducem Hebræorum natum eſſe volunt, ex Tribu Ephraim, cujus pater in Hebræo textu & vulgatâ *Nun* apud 70. Græcoſque ſcriptores Ναυῆ dicitur. Ioſue autem primùm à parente ſuo vocatus eſt Oſee, ſeu vt Græcus textus habet Αὐσῆ, vel Αὐσῆς: quod nomen habuit donec emiſſus eſt ad Palæſtinam explorandam, exinde enim Ioſue dici cœpit, nomine tantum in ſpeciem induſtriore, cum vtrumque *Seruatorem* ſonet: Sed hoc ſignificantiùs fuit atque vulgarius, quo ſic appellari placuit hominem de populo bene meritum, vt id eſſet majoris adhuc beneuolentiæ & amoris in gentem ſuam incentiuum.

2495.

Moſis falſæ expeditiones. In annum trigeſimum primum Moſis Faſti Siculi ſtatuunt Hermopolim à Moſe conditam, & bellum aduerſus Æthiopas ſummâ ſapientiâ, & fœlicitate toto decennio geſtum. Addit Ioſephus vrbem hanc dictam eſſe Merrhim, ab eâ muliere, quæ ipſum ex aquis eduxerat, tunc mortuâ. Bellum autem Aethiopicum cujus potiſſimum causâ vrbem hanc excitatam volunt, Hebræi volunt inchoatum fuiſſe ſapienter, & ingenioſè Ibibus delatis à Moſe, quæ ſerpentes interemerunt in deſerto regionis hujus, qua ſe tutos credebant Aethiopes. Quomodo autem fructum hujus belli Reginam Aethiopiſſam reduxerit Moſes, quàm fortiter, & prudenter ſe in hoc bello geſſerit apud Ioſephum leges, & fabulas cum Theodoreto, Eugubino alijſque credes. Hujus autem fabulæ cauſa putatur eſſe vxor Moſis Aethiopiſſa, quam Iudæorum Magiſtri

giſtri fingentes ſuo more, vt Auguſtiorem facerent, & conſtituerunt Reginam, & ex interiori Aethiopiâ deduxerunt. Quaſi vero vir omni celebritate clarior, ab vxore Reginâ, & ex vltimis orbis partibus accitâ poſset accipere gloriam, & commendationem.

2496.

Cecrops vir Aegyptius, Diphyes dictus quod geminam linguam calleret Græcam & Aegyptiam, hoc anno Regni Athenienſis fundamenta jecit, ſicut & idololatriæ in Græciâ. Hic enim Iouem primus ibidem coluit, eique ſimulachrum, & aram poſuit, ac victimas immolauit, quarum ſanguinem nondum hæc regio viderat. Eo regnante Athenis, in arce, olea ſponte nata eſt, Vbi ex Minerua hujus arboris Deâ, inditum nomen. Sic eodem tempore Attica & Regi & Dæmoni ſubdidit ſeſe; ſed hunc tardiùs, quam illum excuſſit. *Cecropia & idololatria in Græcia initia.*

trem injuſtè pulſabat, ab eo repulſus eſt contumelioſè, rogatuſque, numquam ſuperiori die fecerat Ægyptij cædem, hodiernâ fratris ſui cumulare vellet. Percutit Moſem hæc interrogatio; ſibique illico fugiendum ratus, ſeceſſit in eam Arabiæ partem, quam incolebant Madianitæ, à nonnullis dictam Æthiopiam. Hîc cum officioſè defendiſſet filias Raguelis, ſeu Iethro in hac regione Sacerdotis ſimul, & Reguli, aduerſus Paſtorum injuriam, ab eo eſt ſuſceptus hoſpitio, data vxor Sephora filia, ex quâ duos liberos ſuſcepit. Interim pauit ſoceri ſui greges, egitque paſtoritiam vitam, regiæ dominationis olim rudimentum, donec ad majora, & principe Hebræorum digna vocaretur.

Fugit ad Iethru. In Arabiam.

2505.

Hoc anno natus eſt Calebus fortiſſimus, & prudentiſſimus Paleſtinæ explorator, dignuſque habitus propter ſingularem in Deum fiduciam, qui eam videret, & viſâ potiretur.

Naſcitur Calebus.

CAPVT II.

ALTERA DECAS SÆCVLI XXVI.

Ab anno 2510. ad 2520.

2512.

DEucalion vxorem habuit Pyrrham conſanguineam ſuam Epimethei patrui filiam, qui cum ex Ephebis vix egreſſus, junctus eſt matrimonio, vt adhuc propiùs jungerentur. Quidam hunc regnaſſe volunt in Theſſaliâ, alij ad Parnaſſum: ſed eadem dicunt, cum aliàs Theſſalia ad Parnaſſum montem vſque pertinuerit. Hic autem non armis & per vim, ſed induſtriâ & facilitate, conſecutus eſt imperium, qui regnandi modus ad hominem propiùs ſpectat; vt violentus & armatus ad feram.

Deucaliō regnat ad Parnaſ.ū.

Circa

2514.

Moſis ſcripta. Geneſis & liber Iobi.

Circa hæc tempora quidam Moſem ſummo otio perfruentem, ſcripſiſſe putant Geneſos librum, & alium quod Iobi patientia exprimitur Hos tamen alij referunt ad moram in Cadesbarne, vbi tum erat Moſes diuinis reuelationibus illuſtratior. Vtraque opinio probabilitate non caret. Quod enim hic aliqui obiiciunt initium collocutionis cum Deo Moſis ad rubum, priuatis reuelationibus ad ſcribendam Geneſim neceſſariis non aduerſatur. Nulla eſſet de Iobo difficultas, ſi iam mortuus eſſet: ſed ſi tum is liber ſcriptus eſt poſtea huic additus finis, quod in libris ſacris ſæpe contingit, non vno tempore à capite ad calcem ſcriptis. Tunc autem, & inter Iſraëlitarum calamitates ſcriptum non ambigo: ſic tamen, vt in eo quem habemus libro Iobi, Moſes interpretis tantùm vices expleuerit, cum id opus Arabicam Dialectum ſapiat, quo modo ab ipſo Iobo compoſitum plerique eruditorum arbitrantur; ſed contractum hunc legimus à Moſe, & patria linguâ donatum, vt ad aſpectum tantæ patientiæ, miſeri Hebræi tolerare fortiter, & conſtanter ediſcerent aſperrimam ſeruitutem.

CAPVT III.

DECAS III. SÆCVLI MVNDI XXVI.

Ab anno 2520. ad 2530.

2528.

Pharao Cenchres regnare incipit.

OMiſſum varios Ægypti Principes, qui ad rem noſtram nihil faciunt, vt Acenchrim Reginam, quæ Oro ſucceſſit; ſicut & qui eam excepit fratrem Achorim, aliter Rathorim, & Rathos. Poſt eos creatus eſt Pharao Cenchres, cui

cui vulgò anni ſexdecim regni tribuuntur. Is eſt Pharao obſtinatione ſuâ, plagiſque inflictis à Deo, ac demum funeſtiſſimâ morte, quàm ſuo regno celebratior. Quo regnante peſſimè habitos eſſe Iudæos, ſignificant in cælum eorum voces, ac queſtus, quibus tandem permotus Deus illos eripere decreuit, vt homines numini mancipatos, quibus inflictas injurias Deus ipſe grauiùs, quàm illatas ſibi caſtigare plerumque ſolet.

CAPVT IV.

DECAS IV. SÆCVLI XXVI.

Ab anno 2530. *ad* 2540.

2539.

IObus ætatis ſuæ anno ducenteſimo decimo ſeptimo, finem viuendi fecit, filiorum nepotum, pronepotum, abnepotum turbâ circumſeptus; de cujus laudibus tacere mortales debent, cum eum extollendum in facris Codicibus Deus ipſe ſuſceperit. *Moritur Iobus.*

2540.

Deſæuierunt eodem tempore ignis, & aqua incendio Phaëtonteo, & Deucalioneo diluuio, quæ vatibus magnam fingendi, mentiendique licentiam ſuffecerunt. *Phaëtōtis incendium*

Phaëtonte regnante aër ſic incaluit, vt ſyluæ paſſim, atque meſſes incendia conciperent; hinc datus fabulæ locus de eo currus parentis Solis inſcitius regente, & dum inflammaret cælum atque terras, per Iouem fulminato. Eodem quoque ſpectant ſorores ejus, quæ dum fratrem lugent impenſiùs in populos conuerſæ, electrū fundunt pro lacrymis, tam diu flere juſſæ, quàm pretioſè.

Paulò poſt cum ad Parnaſſum in Hellade aquæ terras obruiſſent, multoſque mortales *Diluuium Deucalioneum.*

ſuſtu-

rogat, geminum diſcit, vnum maius atque auguſtius, & quo breui voculâ natura ſupremi Numinis exprimebatur; aliud familiarius, & magis ad captum Iudæorum. Imparem ſe tanto negotio aſſerit, tùm quod Blæſus eſſet, & impeditioris linguæ tùm quod legationis hujus neque apud ſuos, neque apud Aegyptios inuenturus eſſet fidem. Adjungitur ei comes Aaron frater, vir facundus & eloquens, datur in manu virga, magnum in edendis prodigiis inſtrumentum, & quod erat caput, ac vtroque potentius, ſpondet auxilium Deus; obſequatur tantùm Moſes, reliqua hujus curæ fore, qui nec temerè quidquam ſuſcipiat, nec præſcribat.

Accingit ſe ad iter Moſes, ſoceroque ſalutato, cum vxore & liberis verſus Aegyptum proficiſcitur. Sed hic graue periculum adiit ab Angelo, quod filium ſuum non circumcidiſſet: hoc tamen diſcuſſit Sephora, præputio filij reſciſſo, & ad mariti pedes abjecto vt quantùm diligeret Moſem oſtenderet, cujus ſalutem filij ſanguine redemiſſet. *Iter Moſis.*

Interea monitus Aaron à Deo venit obuiam fratri, quem amantiſſimè complexum Moſes ſocium accipit legationis. Aaronis ſuaſione remittitur ad patrem cum liberis Sephora, vt maritus ejus expeditior, tanti momenti negotium exſequeretur. *Aaron ei occurrit.*

Ingrediuntur Aegyptum ambo, principibus Iſraëlitarum denunciant imminere libertatem, & miraculis faciunt dictis ſuis fidem. Hoc primùm exigebatur, vt liberari populus vellet, Moſes princeps agnoſceretur, tentaretur ab eo Pharao legitimè, vtrum ſponte præſtare vellet, ad quod inuitus, & ingratis cogendus erat. Sed erat Pharao ille Cenchres contumacior, vt ſtatim pareret; ſuperbior, vt ſe demitteret, ſceleratior vt ſolis Dei monitis ad officium reuocaretur. Legatos igitur abigit, Hebræam plebem quaſi otioſam grauat oneribus, præpoſitos gen-

tis

tis flagris dilacerat, & acerbè adeo populum vniuerſum vexat, vt Iudæi de Moſe liberatore ſuo, propè meritò queri viderentur, qui dum abrumpere parat, duriorem effeciſſet ſeruitutem.

Induratur Pharao. Indurabatur ergo Pharao, & de ſe, & per Magos ſuos Iannem, & Mambrem, qui ſignis opponebant ſigna; & ſicut Moſes virgam ſuam mutarat in Draconem, ita ſuas illi verterant in colubros, quos tamen Moſaicus Draco deuorarat. Molliendus ergo, ſubigenduſque Rex plagis fuit, ac per vim ad populum laxandum compellendus.

Plagæ Ægypti decem. *Principio* Nilus vniuerſus vertitur in ſanguinem, & ſitientibus Ægyptiis cruorem tantùm, & ſaniem offert; Sed id Magi quoque Ægyptij

1. Sãguis. præſtitere, & popularium inſuper ſuorum plagam adauxere.

2. Ranæ. *Deinde* incredibilis Ranarum, Buffonumque copia per totam Ægyptum ſpargitur, coaxatione, & vliginoſa fœditate importuna: Addidere & Moſaicis, Ranas ſuas Magi, & paſſus eſt Deus eos poſſe, vt grauius Ægyptij mulctarentur.

3 Sciniphes. *Tertio*, virgâ Moſis percuſſa tellus, ſciniphes edidit, minutum animal, hominibus, & iumentis metuendum, quod videret nemo, ſentirent omnes. Id autem prodigium fruſtra tentarunt Magi, Deo vim Carminum prohibente, vt ipſi confeſſi ſunt.

4. Muſcæ. *Quartò*, Sciniphibus ſuperuenerunt Muſcæ, quæ alis obſtreperent, proboſcide pungerent, morſu, & contactu omnia contaminarent. Has facibus abigere (quod aptum videbatur remedium) moliebantur Ægyptij; ſed illis, ita volente Deo, nihil nocebat ignis, & integris inter flammas alis, atque corporibus, quaſi pyrauſtæ volitabant. His malis cedere tantiſper viſus eſt Pharao; verùm ſublato malo, ad ingenium, id eſt ad contumaciam, ſtatim rediit.

Quintò

Quintò, igitur in omnia animalia atroci peſte ſæuitum, valentibus interea, & ſanis Iſraëlitarum pecoribus, & jumentis. *5. Peſtis animaliũ.*

Sextò, peruaſit ad ipſos quoque homines lues. Sparſus enim Moſis manu de camino cinis, vlceribus fœdis, & purulentis homines, & animalia cooperuit, & quaſi viuentibus turpiſſimis cadaueribus totam impleuit Ægyptum. *6 Vlcera hominum.*

Septimò, quia non acquieſcebat niſi ad tempus Pharao, grando permixta fulguribus arbores omnes excuſſit contriuitque. *7. Grãdo.*

Octauò, ſi quid ex grandine, & ignibus ſuperfuit, incredibilis multitudo locuſtarum depaſta eſt. *8. Locuſtę.*

Nonò, tergiuerſante adhuc Rege tenebræ ſunt per totam regionem effuſæ, verum adeo cæcæ, vt eas nec ignes vincerent, nec accenſæ faces diſſiparent; adeò craſſæ vt ſentiri, palparique viderentur. Præterea inter has diſcurrentia cum horrifico ſtrepitu monſtra Ægyptios exanimabant metu, conſilij inopes, ſiquidem vicinus & frater vicinum & fratrem non videbat, at tenebroſis omnes quaſi concluſi ergaſtulis, hærere, vbi ſors tulerat, compellabantur. *9. Tenebrę*

His demum Pharao domitus, viſus eſt acquieſcere, & de emittendis Hebræis ſeriò cogitare. Quo tempore mutuati ſunt Iudæi vaſa aurea, & argentea, pretioſaſque veſtes ab Ægyptiis, quibus ad feſtum diem celebrandum vterentur: neque ſe valdè difficiles famulis abituris, & quos malè metuebant, heri præbuerunt. Non ita Pharao, quem puduit cum ſuis ſubditis, ac mancipiis pepigiſſe.

Decima ergo plaga atterendus fuit, diuiniſque flagellis quaſi Colophon imponendus; & ſanè malum id omnium longè grauiſſimum extitit. Cum enim Paſcha ſuum Hebræi celebraſſent, Agnumque ſolemni ritu, præſcriptoque comediſſent, intinctis ejus ſanguine ſuperliminaribus, exterminatores Angeli per totam Ægy- *10. Primogenitorũ nex.*

ptum

ptum diſcurrerunt, atque hominum & animalium primogenitos omnes, in domibus quarum portæ ſacro carerent cruore, ſubſtulerunt. Sic nulla domus tantæ cladis exſors fuit, præter Hebræas. Quare vbi primum diluxit Ægyptij, metu grauioris mali, obliti etiam præ timore repetere diuitias ſuas, & ſolliciti potiùs de vitâ, quàm de fortunis, tergiuerſantes Hebræos abire compulerunt.

2544.

Iſraelis EXODVS. Sic exierunt ex Ægypto Iſraëlitæ ſani omnes valenteſque ad ſexcenta virorum millia cum liberis, & conjugibus, cum in ea ducentis & amplius hæſiſſent annis ab ingreſſu Iacobi, vitis inſtar ſucciſæ, inter cædes & plagas lætiùs, & vberiùs pubeſcentes.

Columna. Sequenti die bonis viatoribus apparuit columna noctu lucida, vt eos illuſtraret; opaca interdiu, vt vindicaret ab æſtu. Tum ad mare caſtra poſuerunt, vbi Pharao, mutatâ de more voluntate, eos aſſecutus eſt, vt ad ſeruitutem acerbiorem, quàm antea, fugitiua mancipia retraheret. Quid ageret inermis multitudo, hinc & inde vallata rupibus inacceſſis, objecto à fronte mari, à tergo vrgente crudeliſſimo Rege, cum parato ad vindictam exercitu? Iuſtiſſima erat timoris cauſa, niſi hunc Deus inhibuiſſet. Iubet ille Moſem virgâ Sinum Arabicum percutere, qui nihil cunctatus, hinc & inde ſubmouit fluctus, viamque latiſſimam quaſi cryſtallino vtrimque vallatam muro deduxit. Et vt maris fundus lubricus admitteret veſtigia, ſpirans ventus vrens, & ſiccus ſic vliginem, & algam omnem abſumpſit, vt neque commodius, neque pulchrius iter ad ambulandum requireretur. Hanc igitur incognitam hactenus mortalibus viam ingrediuntur Iſraëlitæ; ſubeunt & Aegyptij, ſed interpoſitâ inter vtrumque populum ſacrâ nube, quæ luceret illis, his teterrimas tenebras affunderet. Iamque illi oppo-

Via per mare rubrum aperitur.

ſitum

ſitum tenebant littus, hi medio maris alueo continebantur, cum ecce emicare è nube fulmina, equos curruſque disjicere, turbare ordines tanto tumultu, vt certiſſima clades expectaretur. Et verò fugere parabant omnes, Deoque pro ſuis ita pugnanti ſe negabant pares: cum retenti hactenus diuinâ vi, ſuperuenientes fluctus, impeditos ſic obruerunt, vt ex tanto exercitu ne vnus quidem cladis nuncius ſupereſſet. Projecta ad littus Arabicum Ægyptiorum cadauera, cum armis & impedimentis, Hebræos armauere, atque inſtruxere.

Ægyptii aquis obruun tur, cum Pharaone.

Inde tridui ſine caſtrametatione confectum eſt iter, deſerto malignè aquas ſufficiente; ſed terminus longæ hujus viæ difficilior fuit. Subſtiterunt enim ad aquas adeò amaras, vt iis ſedare ſitim deſperarent. Hinc exorta populi naturâ queruli murmuratio, quæ mirabiliter compreſſa eſt. Indicauit enim Moſi Deus lignum, quod vbi primùm aquas attigit, dulces eas & potabiles reddidit: ſiue tum primùm hæc ei virtus indita eſt, ſiue vim eam mirabilem jampridem acceptam ſeruabat.

Aqua amare facta dulces.

Vbi peruenerunt ad deſertum Sin poſt dies triginta ab exitu, farina commeatuſq; defecere. Hinc iterum querelæ, quas & præſens fames, & futuræ majoris timor, & ciborum Aegyptiorum recordatio accendebant. Sed tum quoque Deus ingratis non defuit. Nam præter ingentem coturnicum copiam ad eorum caſtra vento delatam, parauit eis cibum exquiſitiſſimum, & delicatiſſimum, formatum in nubibus per Genios bonos, qui quidem dictus eſt *Manna*, quia primùm cum admiratione, & hac voce *Manhu*, id eſt, *quid eſt hoc?* Susceptus eſt. Hoc manna quotidie paulò ante Solis exortum cadebat in terras, candidâ priùs pruinâ, quaſi mappâ, ſubſtratas. Neque plùs vno durabat die, præterquam pridie Sabbati; tum enim in duos ſeponebatur dies, aliàs ſequenti die com-

Deficit commeatus Iſraeli.

Pluit Manna.

putreſcebat, aut minus erat edule. Certa quoque erat ſingulis menſura conſtituta; & ea ſatis erat omnibus; qui plus colligeret, fruſtra laborabat. Exorto verò Sole, quidquid ſupererat, ſoluebatur in rorem, atque diffluebat. Eo autem cibo non tantùm veſcebantur homines, ſed & jumenta, & pecora. Verum tempore ipſo viſus eſt improbis cibus ille leuior, & qui nauſeam pareret: at eo ſic vſi ſunt viri boni, & innocentes, vt in eo omnem omnium ciborum ſuauitatem, & ſaporem experirentur.

Petra Oreb per iuſſa virgâ ſuffecit aquas.

Tandem ventum ad extrema Deſerti *Sin*, locumque Raphidim, vbi renouati ſunt, propter deficientes aquas populi turbulenti quæſtus. At hi quoque prodigio ſunt compreſſi. Nam Orebi petra virgâ Moſis coram gentis principibus percuſſa, eos euomuit latices, qui populum per totum deſertum, reliquamque viam ſequerentur, eiſque abundè & pecori aquas ſufficerent.

Pugnat Ioſue aduerſus Amalecitas.

Poſtea pugnatum, Ioſue duce, aduerſus Amalecitas; ſed Ioſue manu, Moſes precibus pugnabat; & erat ejus elatis in cœlum manibus alligata victoria, quam plenam, & incruentam, & cum multis ſpoliis Hebræi retulerunt.

Lex datur in monte Sinai.

Inde victores peruenerunt ad montem Sinai, ſed eum montem fumantem igne, & fulminibus emicantem duntaxat eminus aſpexerunt. Ex eius porro ardenti vertice Angelus Dei Vicarius Decalogi præcepta, inter fulgetra, & tubas intonuit; vt intelligeret populus, ejus eſſe mandata exhaurienda, cujus ad imperium, & vocem fulmina reboarent. Tum autem Deum inter, & gentem Hebræam percuſſum eſt fœdus, cæſis victimis in altari ad radices Sinai; vnde Moſes vocatus eſt ad Dei colloquium, & in montis cacumine diebus quadraginta, comite Ioſue manſit impaſtus.

Idea Tabernaculi proponitur Moſi.

Hic jubetur conficere Tabernaculum, & Sanctuarium apparatu ſingulari, & qui religionem viſu ipſo excitaret; hoc eſt

Arcam,

Arcam, propitiatorium, menſam in qua proponerentur panes, candelabrum, Altaria, omnia ex auro lignisque protioſis, niſi aliud altaris, ignisque ratio poſtularet. Hæc omnia non malè repræſentabant templum portatile, & erranti populo per deſerta, religioſa hæc machina ſatis erat ad externum cultum religionis. Tum quoq; vocatus eſt Aaron ad Pontificatum cum ſuis liberis, eique pretioſæ veſtes ſunt aſſignatæ, tantæ dignitati reſpondentes. De his omnibus in apice Sinai Moſes ſingulatim edoctus eſt à Deo, dignus tali diſciplinâ tantæ gentis Magiſter, & rector.

Vitulus aureus cõflatur, & adoratur.

Sed cum populo videretur ſui Legiſlatoris abſentia diuturnior, cumque vel periiſſe inter ignes, vel raptum eſſe ſuſpicaretur, petiit ille, immo extorſit ab Aarone, vt ſibi conflaretur Deus, non ille terribilis, & qualem viderat inter ignes, & fulmina; ſed mitior & qualẽ Apim in Ægypto ſpectarat. Conflatur ergo à Pontifice tergiuerſante, vitulus ex auro, attollitur, adoratur, victimis, ebrietate, ſaltationibus placatur. Inter hæc ad uit Moſes cum Tabulis lapideis etiam paratis à Deo, ejuſque digito exaratis; quas ad aſpectum tantæ impietatis frangit, armat Leuitas aduerſus idololatras, atque ex iis viginti tria millia inter ludos, choreas, crapulam, religiosè juxta ac fortiter contrucidat. His peractis redit ad montem placaturus Deum, vbi eum aſpexit vt mortalis poteſt, & verſatus eſt cum eo amicè, ac familiariter: vnde in ejus fronte remanſerunt radij duo, quaſi duo cornua, indicia diuini cum eo colloquij, quibus venerabilior, & auguſtior efficiebatur. Ita deſcendit ex monte cum duabus tabulis, quas pararat ipſe, ſed Deus ſcripſerat, ſuſceptuſque eſt cum ſingulari totius populi voluptate, qui ex hoc facto ſibi reconciliatum agnoſcebat Deum, cujus gratiam ſibi tam vtilem, quàm pernitioſum furorem toties expertus erat.

2545.

Aaron conſecratur. Tabernaculum erigitur.

Sequentis anni principio conſecrati ſunt ſolenni ritu Aaron, eiuſque liberi: Tum eodem ductu paratum Sanctuarium, ſingulis Tribubus aurum, & pretioſa quæque ſufficientibus tantâ copiâ, vt ſibi populus nihil ad propria ornamẽta reſeruaſſe videretur. Neque verò Deus ſe ab hominibus vinci paſſus eſt: infudit enim artificibus ſcientiam ſingularem, vt materiam quãtumuis exquiſitam operis forma ſuperaret.

Mors Nadabi, & Abiuſi.

Poſt dies octo à conſecratione Sacerdotum, Aaron Pontificem egit: eoque faciente ignis delapſus è cœlo victimas depaſtus eſt cum magnâ totius populi voluptate; quæ tamen Nadabi, & Abiuſi filiorum Aaronis morte turbata eſt: Cum enim impoſuiſſent in thuribulis ſuis prophanum ignem, & in eo thus contra Dei vetitum adoleuiſſent, erumpente ex altari igne ſacro afflati, integris corporibus & veſtibus interierunt, illatique extra caſtra per conſanguineos ſepulti ſunt imperante Moſe, vt oſtenderetur hoc ſupplicio numquam in rebus religionis parùm, impuneque peccari. Hebræorum & interpretum quidam eis ebrietatem affingũt, quam hoc ſupplicio mulctatam volunt: Sed ij, neque de Deo ſatis magnificè, neque de mortuis ſatis honorificè cogitant.

Iethro inuiſit Moſem.

Non ita multò poſt ad Moſen generum ſuum, cum Sephorâ ejuſque liberis, Raguel, liberatum Iſraëlem gratulaturus venit: quem à manè ad veſperam laborioſiſſimè jus dicentem ab improbo, & ſuperuacaneo labore ſubſtraxit, electis judicibus, qui de leuioribus rebus ſtatuerent, dum ipſe ſe ad majora negotia recentem ac vegetum reſeruaret.

Ignis in murmuratores deſæuit.

Inde mota ſunt caſtra, ac triduo toto continuatum iter; qui labor ab ignauis ceſſatoribus, & contra in Deum columna præcedentem, & aduerſus Moſem ductorem queſtus expreſſit. Sed ignis miſſus è cœlo, vel exiſtens è terris in

ſer-

torpentes,& ignauos deſæuiit, ab aliis longiùs ſejunctos ; & majorem intuliſſet cladem , niſi hunc Moſes ſuis precibus extinxiſſet.

Ventum poſtea ad locum, cui à caſu inditum eſt *ſepulchrorum* nomen. Hic enim carnes optauit populus, eaſque per Moſem extorſit à Deo, miſſis toto menſe coturnicibus, quæ captu faciles incredibili copiâ caſtra circumuallabant. Iis autem ita ingurgitarunt ſe quidam carniuori, vt ex crapula perirent ad multa millia, totumque hunc locum tumulis diſtinguerent, vnde nomen ei *ſepulchra guloſorum*. *Sepulchra concupiſcentiæ.*

Eodem tempore Moſis quoque imminutus eſt labor, additis ſeptuaginta viris, quorum operâ in regendo populo vteretur; quos & Iudices, & Prophetas conſtituit Deus, iis ita communicato Moſis ſpiritu, vt ipſe nihil detrimenti ſentiret. *Sanhedrin, ſeu concilium 70. Seniorum.*

Publicum jurgium, priuatum, & domeſticum excepit. Rixatæ enim ſunt inter ſe (quod non eſt incredibile) fœminæ; ſed quod mirum non inſipientes; quas qui conciliare debuerat Aaron, dum ipſe abit in partes, magis diſtraxit. Attollebat Moſem vxor Sephora, & meritò reliquis hominibus anteponebat; cum contra deprimebat Maria ſoror, ſeu repugnandi ſtudio, ſeu quod ita putaret; & Mariæ fauit Aaron, loquutus de ſe paulò ſuperbiùs. Diſplicuiſſe Numini hanc controuerſiam oſtendit Mariæ, & Aaronis grauis increpatio, cum inſigni Moſis laude conjuncta. Neque vltra verba in Pontificem progreſſus eſt Deus. At Mariam nocentiorem afflauit leprâ, ſubmouitque caſtris; quò tamen poſt ſeptem dies, ob vnius Moſis preces, & mente, & corpore ſanior reuocata eſt. *Rixa de Moſis præſtantia.* *Maria mulctatur lepra.*

Sub idem tempus de explorandâ Chananitide conſilium ſumptum eſt. Submiſſi exploratores viri fortes, & induſtrij, quorum optimi fuerunt Calebus, & Ioſue, vt ad populum certa *Miſſi exploratores in Chananitidem.*

referrent. Regionem itaque totam diebus quadraginta luſtrarunt, & ex eâ retulerunt eximios fructus; inter cæteros botrum ingentem, & prægrauem, duorum hominum onus in vecte. Redeuntes terram quidem fertilem dixerunt (id allati ſatis innuebant fructus) ſed cultores alere gigantes, quibus Hebræi compoſiti nani, & pumiliones viderentur. Inde ſeditio concitata aduerſus Moſem, quam repugnantes cæteris exploratoribus Ioſue, Calebuſque fruſtra moliti ſunt compeſcere. Hanc ergo Deus repreſſit ipſe, non ſine graui nocentium pœnâ. At miſeri dum præpoſterè ſcelus emendare volunt, auxerunt. Nam abſque monitu Dei, & Moſis imperio Amorrhæos aggreſſi, fuſi, fugatique ſunt: didiceruntque damno ſuo, timorem, & audaciam improborum, ex æquo periculoſas eſſe, & magnarum calamitatum procreatrices.

Hebræi vincuntur ab Amorrhæis.

2546.

Circa hæc tempora Athenis conſtitutum eſt judicium, quo celebratiùs, & ſeueriùs nullum orbis vidit. Id quoniam in hoc colle Mars judicatus erat, Areopagus dictus, templumque inædificatum, in quo cauſæ capitales dirimebantur, tantâ integritate, vt ne quis fucus fieret, hic neque exordiri, neque perorare liceret Oratoribus, ſed nudè, & ſimpliciter cauſam explicare. Reddebatur etiam jus in tenebris, & de nocte, ne ſordidus reorum cultus, & ſquallor valeret ad intempeſtiuam commiſerationem. Porrò in hoc foro ſederunt judices integritatis tantæ, vt eò ex omnibus partibus Græciæ, & Aſiæ cauſæ deferrentur; dignique haberentur, quibus poſtea ſummi momenti controuerſiæ committerentur.

Areopag. inſtituitur.

Apud Hebræos item hoc anno ſeueriſſimè judicatum eſt, longè tamen juſtiùs, quàm in Græciâ, quia huius judicii Deus arbiter fuit. In deſerto Pharan deprehenſus Iudæus homuncio die Sabbati ad coquendos cibos colligens ligna,

Iudæus ligna colligens in Sabbato lapidatur

gna, primùm datus eſt ab hominibus in vincula, mox Dei juſſu lapidibus obrutus, oſtendit quàm religioſâ, & accuratâ quiete colendus eſſet dies ille ſacer, cùm labor in ſpeciem neceſſarius, & ſine dubio tenuis, tam graui ſupplicio mulctaretur.

2547.

Quartus ab exitu Ægyptiaco annus ſeditioſorum tumultu, & pœnâ memorabilis extitit. Core Leuites, Datan & Abiron Rubenitæ, cum ducentis quinquaginta Leuitis, aliiſque multis improbis, & aliis tribubus Aaronem exuere Pontificatu moliti ſunt. Diſplicuit adeo Numini in ſacrum hominem coniuratio, vt tres illos ſeditionis authores (priùs ab eorum tabernaculis, ſubmoto populo, eorumque liberis innocentibus mirabiliter ſuſpenſis in aëre) hiatu terræ viuos, & ſpirantes hauſerit, reliquos ignibus ex altari incenderit, & penitus abſumpſerit. Neq; verò mitiùs cum eorum fautoribus, & hanc cladem Moſi exprobrantibus, actum eſt. Hi enim eodem igne ſacro ſuccenſi, amoris in ſacrilegos homines pœnas luerunt. Aaronis Pontificia dignitas firmata eſt, cum eius virga, virgis principum in ſingulis Tribubus permixta floruiſſet, & recentes edidiſſet Amygdalas, reliquis ſterilibus, & exſuccis.

Seditioſi Core, Dathan, & Abiron viui terra hauriũtur.

CAPVT VI.

DECAS VI. SÆCVLI XXVI.

Ab anno 2550. ad 2560.

2552.

CIrca hæc tempora referre licet initia Græcæ gentis, cuius author fuit Deucalionis filius Hellen, frater Amphictyonis, à quo Ἕλληνες traxere nomen.

Hellen & Grecę gẽtes initia.

Iam verò Hellen tres ſuſcepit filios ex Orſeide, Æolum, Dorum, & Xuthum. Ab Æolo Æoles dicti, ſicut & Aeolica dialectus; à Doro, Dores, & Dorica. Ex Xutho geniti ſunt Achæus, & Ion; ab hoc Iones, & Ionica lingua, ab illo Achæi, in quorum nomen poſtea omnes Græci transfuſi ſunt. At de his plura Geographi, hic pauca iſta delibaſſe ſufficiat, ne magni parentis clariſſima in hiſtoriis ſoboles ignoraretur.

2555.

Amphictyon Athenis regnat. Hoc anno regnare cœpit Athenienſium Rex tertius Amphictyon, Helleni frater. Is duxerat vxorem Atthidem filiam Cranai ſecundi Athenienſium Regis, cui tamen affinitate neglectâ regnum eripuit, dignus qui poſtea ab Erichthonio conjuratione factâ eodem vnde ſocerum detruſerat throno pelleretur. Hujus autem Amphictyonis inuentum eſt Concilium Græciæ ex ſeptem ciuitatibus, ſeu populis conflatum, opus eximium, & Græcis facilè inter ſe diffidentibus omninò neceſſarium, quo Regionis incolumitas ſtetit, ſtetiſſetque diu, niſi publicis rationibus priuata odia, & amores præualuiſſent.

CAPVT VII.

DECAS VII. SÆCVLI XXVI.

Ab anno 2560. ad 2570.

2565.

ERichthonius aliter Erechthæus hoc anno Amphictyoni vicem repoſuit, & Athenis expulit, vnde hic majori crimine ſocerum gener expulerat.

Hunc Mythologi Vulcani filium faciunt, atque terræ, quæ Dei huiusclaudi ſemen excepit dum

dum Mineruâ ſibi à Ioue per Stygem jurante promiſsâ, potiri conaretur. Hinc natus Erichthonius cum pedibus Draconis, verius obtortis, & informibus. Quam turpitudinem vt tegeret primus junxit currum, aſſequutus ingenio, vt qui ſerpebat inter homines ſuper hominum capita & Rex, & Rex egregius emineret.

2568.

Sthenelus, quem Pauſanias Sthenelam vocat hoc anno Inachidarum vltimus obtinuit imperium Argiuorum; erat is Crotopi filius, Triopæ nepos. Eius filius Gelanor hereditarium habere non potuit Imperium, depulſus à Danao Ægyptio, tanto flagrabant odio indigenæ Reges illi, vt illis & peregrinus, & exul anteponeretur. *Stenelus Rex Argiuorum.*

CAPVT VIII.

DECAS VIII. SÆCVLI XXVI.

Ab anno 2570. ad 2580.

2574

Hoc anno Troia à Dardano condita, & tum Dardania dicta ab authore. Erat is Dardanus Iouis & Electræ filius, regnabatque in vrbe Tuſciæ Corytho cum fratre Iaſio, ſeu Iaſione. Quidam tamen hunc Arcadem fuiſſe malunt; quidquid ſit de patriâ peractâ cæde fugit in Samothraciam, vnde trajecit in Aſiam, & ad Oram Helleſponti; vbi Teucer rerum in Troade potiebatur Rex indigena. Alij volunt Teucrum origine Cretenſem fuiſſe, & longè poſt Dardanum veniſſe in Troadem. Sed de rebus tam longinquis, & authorum diſſentione diuerſis nihil certi ſtatui poteſt. Communior opinio tradit Dardanum à Teucero benignè ſuſceptum datâ etiam huic filiâ Batieâ, ex qua ge- *Dardanus Troiam condit.*

nuit Erichthonium, Teucero autem mortuo ejus regno potitum eſſe, quod anno vno ſupra triginta tenuit; initio autem regni ſui Troiam ſeu Dardaniam condidiſſe. Ita cognatæ vrbes Roma, atque Troia conditoribus fratricidis debebantur.

2579.

In id temporis videtur incidere Regnum Rameſſis Ægyptiorum Regis, qui alio nomine Ægyptus dictus eſt; quamquam in ſacris Literis antea ſic vocetur per πρ. λγψι. Expuleratis porrò, quò tutiùs regnaret, fratrem ſuum Danaum; qui præceps ejectus à fratre, ab exteris Argiuis & benigne exceptus eſt, & ad regnum vocatus mortuo Sthenelo, expulſoque ejus filio Behanore. Quare Danai Regis Argiuorum initia ab hoc anno mundi 2579. procedunt. Tum Ægyptus qui fratrem priuatum, & infœlicem deſpexerat, eidem & Regi, & beato reconciliari voluit, ac filiabus ejus quinquaginta, filios ſuos totidem maritos obtulit. At plus valuit apud Danaum veteris injuriæ recordatio; quam augebat quoque mortis metus, ſibi ex oraculo, per generum imminentis. Monuit igitur crudelis pater filias ſuas, vt primâ nuptiarum nocte feſſos ex concubitu viros omnes ſuos jugularent, quod præſtitere præter vnam Hypermneſtram, quæ Lynceum dimiſit incolumem. à quo poſtea Danaus interfectus eſt. Crudeles illæ Belides ab auo ſic dictæ, ob tantum ſcelus in inferis dolium pertuſum, & vndecumque perfluens implere fruſtra hauſtis ex puteo vicino lymphis perhibentur; leuiori vtique ſupplicio, vt aquas duntaxat inaniter effundant æternum, quæ tantùm cognati ſanguinis vnâ nocte perdiderunt.

Danaus regnat Argis.

Belides.

CAPVT IX.

DECAS IX. SÆCVLI XXVI.

Ab anno 2580. ad 2590.

2583.

Hoc anno in Deſerto Tſin, non procul à Cades-barne Maria ſoror Moſis diem clauſit extremum, & magnifico publicoque funere in monte Sein, tanquam populi mater tumulata eſt.

Maria ſoror Moſis moritur.

Sed inter hos luctus accidit Moſi, atque Aaroni caſus grauior, & luctuoſior. Populus enim deſtitutus aquis, quæ eum hactenus erant ſecutæ ex Orebi petrâ defluentes, contra eos inſurrexit, & præſens tanto malo remedium non precibus, ſed propè minis flagitauit. Iubetur à Deo bono animo eſſe Moſes, virgâque ſumptâ alloqui ſilicem qui ad ejus imperium ſitienti populo eſſet aquas ſuffecturus. Paruit dubitans Moſes. (Quis enim crederet hac gratiâ dignum rebellem populum, & toties in Deum contumacem.) & cum fratre dubitante acceſſit ad rupem, eamque dubitans interpellauit; immo, & quod imperatum non erat, bis virgâ percuſſit. Rupes nihilominus aquas populo ejuſque jumentis largiſſimè vomuit. Diſplicuit adeo Numini in viris tantis diffidentia, vt ſtatim negarit eos in regionem promiſſam Abrahamo ingreſſuros, ſed morituros in ejus limine; neque multis precibus rogatus, vt ſententiam mutaret, exorari voluit.

Aquæ contradictionis.

Pergit porrò exinde Moſes cum populo, & tranſitum ab Idumæis cognatis ſuis, quàm poſteſt honeſtis precibus, & conditionibus rogat; nihil impetrat tamen ab atroci principe, & qui multùm de moribus Eſaü retinebat: Itaque longiori circuitu (quia per vim ingredi prohibe-

Idumæi negant tranſitum Iſraelitis.

tis flagris dilacerat, & acerbè adeo populum vniuerſum vexat, vt Iudæi de Moſe liberatore ſuo, propè meritò queri viderentur, qui dum abrumpere parat, duriorem effeciſſet ſeruitutem.

Induratur Pharao. Indurabatur ergo Pharao, & de ſe, & per Magos ſuos Iannem, & Mambrem, qui ſignis opponebant ſigna; & ſicut Moſes virgam ſuam mutarat in Draconem, ita ſuas illi verterant in colubros, quos tamen Moſaicus Draco deuorarat. Molliendus ergo, ſubigenduſque Rex plagis fuit, ac per vim ad populum laxandum compellendus.

Plagæ Ægypti decem. *Principio* Nilus vniuerſus vertitur in ſanguinem, & ſitientibus Ægyptiis cruorem tantùm, & ſaniem offert; Sed id Magi quoque Ægyptij

1. Sãguis. præſtitere, & popularium inſuper ſuorum plagam adauxere.

2. Ranæ. *Deinde* incredibilis Ranarum, Buffonumque copia per totam Ægyptum ſpargitur, coaxatione, & vliginoſa fœditate importuna: Addidere & Moſaicis, Ranas ſuas Magi, & paſſus eſt Deus eos poſſe, vt grauius Ægyptij mulctarentur.

3 Sciniphes. *Tertiò*, virgâ Moſis percuſſa tellus, ſciniphes edidit, minutum animal, hominibus, & iumentis metuendum, quod videret nemo, ſentirent omnes. Id autem prodigium fruſtra tentarunt Magi, Deo vim Carminum prohibente, vt ipſi confeſſi ſunt.

4. Muſcæ. *Quartò*, Sciniphibus ſuperuenerunt Muſcæ, quæ alis obſtreperent, proboſcide pungerent, morſu, & contactu omnia contaminarent. Has facibus abigere (quod aptum videbatur remedium) moliebantur Ægyptij; ſed illis, ita volente Deo, nihil nocebat ignis, & integris inter flammas alis, atque corporibus, quaſi pyrauſtæ volitabant. His malis cedere tantiſper viſus eſt Pharao; verùm ſublato malo, ad ingenium, id eſt ad contumaciam, ſtatim rediit.

Quintò

Quintò, igitur in omnia animalia atroci peſte ſæuitum, valentibus interea, & ſanis Iſraëlitarum pecoribus, & jumentis. *5. Peſtis animaliū.*

Sextò, peruaſit ad ipſos quoque homines lues. Sparſus enim Moſis manu de camino cinis, vlceribus fœdis, & purulentis homines, & animalia cooperuit, & quaſi viuentibus turpiſſimis cadaueribus totam impleuit Ægyptum. *6 Vlcera hominum.*

Septimò, quia non acquieſcebat niſi ad tempus Pharao, grando permixta fulguribus arbores omnes excuſſit contriuitque. *7. Grādo.*

Octauò, ſi quid ex grandine, & ignibus ſuperfuit, incredibilis multitudo locuſtarum depaſta eſt. *8. Locuſtę.*

Nonò, tergiuerſante adhuc Rege tenebræ ſunt per totam regionem effuſæ, verum adeo cæcæ, vt eas nec ignes vincerent, nec accenſæ faces diſſiparent; adeò craſſæ vt ſentiri, palparique viderentur. Præterea inter has diſcurrentia cum horrifico ſtrepitu monſtra Ægyptios exanimabant metu, conſilij inopes, ſiquidem vicinus & frater vicinum & fratrem non videbat, at tenebroſis omnes quaſi concluſi ergaſtulis, hærere, vbi fors tulerat, compellabantur. *9. Tenebrę*

His demum Pharao domitus, viſus eſt acquieſcere, & de emittendis Hebræis ſeriò cogitare. Quo tempore mutuati ſunt Iudæi vaſa aurea, & argentea, pretioſaſque veſtes ab Ægyptiis, quibus ad feſtum diem celebrandum vterentur: neque ſe valdè difficiles famulis abituris, & quos malè metuebant, heri præbuerunt. Non ita Pharao, quem puduit cum ſuis ſubditis, ac mancipiis pepigiſſe.

Decima ergo plaga atterendus fuit, diuiniſque flagellis quaſi Colophon imponendus; & ſanè malum in id omnium longè grauiſſimum extitit. Cum enim Paſcha ſuum Hebræi celebraſſent, Agnumque ſolemni ritu, præſcriptoque comediſſent, intinctis ejus ſanguine ſuperliminaribus, exterminatores Angeli per totam Ægyptum *10. Primogenitorū nex.*

ptum diſcurrerunt , atque hominum & animalium primogenitos omnes , in domibus quarum portæ ſacro carerent cruore , ſuſtulerunt . Sic nulla domus tantæ cladis exſors fuit , præter Hebræas . Quare vbi primum diluxit Ægyptij, metu grauioris mali , obliti etiam præ timore repetere diuitias ſuas, & ſolliciti potiùs de vitâ, quàm de fortunis , tergiuerſantes Hebræos abire compulerunt .

1544.

Iſraelis. EXODVS.

Sic exierunt ex Ægypto Iſraëlitæ ſani omnes valenteſque ad ſexcenta virorum millia cum liberis , & conjugibus , cum in ea ducentis & amplius hæſiſſent annis ab ingreſſu Iacobi, vitis inſtar ſucciſæ, inter cædes & plagas lætiùs , & vberiùs pubeſcentes .

Columna.

Sequenti die bonis viatoribus apparuit columna noctu lucida , vt eos illuſtraret ; opaca interdiu , vt vindicaret ab æſtu . Tum ad mare caſtra poſuerunt , vbi Pharao , mutatâ de more voluntate , eos aſſecutus eſt , vt ad ſeruitutem acerbiorem, quàm antea , fugitiua mancipia retraheret. Quid ageret inermis multitudo , hinc & inde vallata rupibus inaceſſis , objecto à fronte mari, à tergo vrgente crudeliſſimo Rege, cum parato ad vindictam exercitu ? Iuſtiſſima erat timoris cauſa , niſi hunc Deus inhibuiſſet. Iubet ille Moſem virgâ Sinum Arabicum percutere , qui nihil cunctatus , hinc & inde ſubmouit fluctus , viamque latiſſimam quaſi cryſtallino vtrimque vallatam muro deduxit.

Via per mare rubrum aperitur.

Et vt maris fundus lubricus admitteret veſtigia , ſpirans ventus vrens , & ſiccus ſic vliginem , & algam omnem abſumpſit , vt neque commodius , neque pulchrius iter ad ambulandum requireretur . Hanc igitur incognitam hactenus mortalibus viam ingrediuntur Iſraëlitæ ; ſubeunt & Aegyptij, ſed interpoſitâ inter vtrumque populum ſacrâ nube , quæ luceret illis , his teterrimas tenebras affunderet , Iamque illi oppo-

ſitum

ſitum tenebant littus, hi medio maris alueo continebantur, cum ecce emicare è nube fulmina, equos curruſque disjicere, turbare ordines tanto tumultu, vt certiſſima clades expectaretur. Et verò fugere parabant omnes, Deoque pro ſuis ita pugnanti ſe negabant pares: cum retenti hactenus diuinâ vi, ſuperuenientes fluctus, impeditos ſic obruerunt, vt ex tanto exercitu ne vnus quidem cladis nuncius ſupereſſet. Projecta ad littus Arabicum Ægyptiorum cadauera, cum armis & impedimentis, Hebræos armauere, atque inſtruxere. *Ægyptii aquis obruuntur, cum Pharaone.*

Inde tridui ſine caſtrametatione confectum eſt iter, deſertò malignè aquas ſufficiente; ſed terminus longæ hujus viæ difficilior fuit. Subſtiterunt enim ad aquas adeò amaras, vt iis ſedare ſitim deſperarent. Hinc exorta populi naturâ queruli murmuratio, quæ mirabiliter compreſſa eſt. Indicauit enim Moſi Deus lignum, quod vbi primùm aquas attigit, dulces eas & potabiles reddidit: ſiue tum primùm hæc ei virtus indita eſt, ſiue vim eam mirabilem jampridem acceptam ſeruabat. *Aquæ amaræ factæ dulces.*

Vbi peruenerunt ad deſertum Sin poſt dies triginta ab exitu, farina commeatuſq; defecere. Hinc iterum querelæ, quas & præſens fames, & futuræ majoris timor, & ciborum Aegyptiorum recordatio accendebant. Sed tum quoque Deus ingratis non defuit. Nam præter ingentem coturnicum copiam ad eorum caſtra vento delatam, parauit eis cibum exquiſitiſſimum, & delicatiſſimum, formatum in nubibus per Genios bonos, qui quidem dictus eſt *Manna*, quia primùm cum admiratione, & hac voce *Manhu*, id eſt, *quid eſt hoc?* Suſceptus eſt. Hoc manna quotidie pauló ante Solis exortum cadebat in terras, candidâ priùs pruinâ, quaſi mappâ, ſubſtratas. Neque plùs vno durabat die, præterquam pridie Sabbati; tum enim in duos ſeponebatur dies, aliàs ſequenti die com- *Deficit commeatus Iſraeli.* *Pluit Manna.*

putreſcebat, aut minus erat edule. Certa quoque erat ſingulis menſura conſtituta; & ea ſatis erat omnibus; qui plus colligeret, fruſtra laborabat. Exorto verò Sole, quidquid ſupererat, ſoluebatur in rorem, atque diffluebat. Eo autem cibo non tantùm veſcebantur homines, ſed & jumenta, & pecora. Verum tempore ipſo viſus eſt improbis cibus ille leuior, & qui nauſeam pareret: at eo ſic vſi ſunt viri boni, & innocentes, vt in eo omnem omnium ciborum ſuauitatem, & ſaporem experirentur.

Petra Oreb percuſſa virga ſufficit aquas.

Tandem ventum ad extrema Deſerti Sin, locumque Raphidim, vbi renouati ſunt, propter deficientes aquas populi turbulenti queſtus. At hi quoque prodigio ſunt compreſſi. Nam Orebi petra virgâ Moſis coram gentis principibus percuſſa, eos euomuit latices, qui populum per totum deſertum, reliquamque viam ſequerentur, eiſque abundè & pecori aquas ſufficerent.

Pugnat Ioſue aduerſus Amalecitas.

Poſtea pugnatum, Ioſue duce, aduerſus Amalecitas; ſed Ioſue manu, Moſes precibus pugnabat; & erat ejus elatis in cœlum manibus alligata victoria, quam plenam, & incruentam, & cum multis ſpoliis Hebræi retulerunt.

Lex datur in monte Sinai.

Inde victores peruenerunt ad montem Sinai, ſed eum montem fumantem igne, & fulminibus emicantem duntaxat eminus aſpexerunt. Ex eius porro ardenti vertice Angelus Dei Vicarius Decalogi præcepta, inter fulgetra, & tubas intonuit; vt intelligeret populus, ejus eſſe mandata exhaurienda, cujus ad imperium, & vocem fulmina reboarent. Tum autem Deum inter, & gentem Hebræam percuſſum eſt fœdus, cæſis victimis in altari ad radices Sinai; vnde Moſes vocatus eſt ad Dei colloquium, & in montis cacumine diebus quadraginta, comite Ioſue manſit impaſtus. Hic jubetur conficere Tabernaculum, & Sanctuarium apparatu ſingulari, & qui religionem viſu ipſo excitaret; hoc eſt

Idea Tabernaculi proponitur Moſi.

Arcam,

Arcam, propitiatorium, menſam in qua proponerentur panes, candelabrum, Altaria, omnia ex auro lignisque protioſis, niſi aliud altaris, ignisque ratio poſtularet. Hæc omnia non malè repræſentabant templum portatile, & erranti populo per deſerta, religioſa hæc machina ſatis erat ad externum cultum religionis. Tum quoq; vocatus eſt Aaron ad Pontificatum cum ſuis liberis, eique pretioſæ veſtes ſunt aſſignatæ, tantæ dignitati reſpondentes. De his omnibus in apice Sinai Moſes ſingulatim edoctus eſt à Deo, dignus tali diſciplinâ tantæ gentis Magiſter, & rector.

Sed cum populo videretur ſui Legiſlatoris abſentia diuturnior, cumque vel periiſſe inter ignes, vel raptum eſſe ſuſpicaretur, petiit ille, immo extorſit ab Aarone, vt ſibi conflaretur Deus, non ille terribilis, & qualem viderat inter ignes, & fulmina; ſed mitior & qualē Apim in Ægypto ſpectarat. Conflatur ergo à Pontifice tergiuerſante, vitulus ex auro, attollitur, adoratur, victimis, ebrietate, ſaltationibus placatur. Inter hæc ad uit Moſes cum Tabulis lapideis etiam paratis à Deo, ejusque digito exaratis; quas ad aſpectum tantæ impietatis frangit, armat Leuitas aduerſus idololatras, atque ex iis viginti tria millia inter ludos, choreas, crapulam, religiosè juxta ac fortiter contrucidat. His peractis redit ad montem placaturus Deum, vbi eum aſpexit vt mortalis poteſt, & verſatus eſt cum eo amicè, ac familiariter: vnde in ejus fronte remanſerunt radij duo, quaſi duo cornua, indicia diuini cum eo colloquij, quibus venerabilior, & auguſtior efficiebatur. Ita deſcendit ex monte cum duabus tabulis, quas pararat ipſe, ſed Deus ſcripſerat, ſuſceptuſque eſt cum ſingulari totius populi voluptate, qui ex hoc facto ſibi reconciliatum agnoſcebat Deum, cujus gratiam ſibi tam vtilem, quàm pernitioſum furorem toties expertus erat.

Vitulus aureus cōflatur, & adoratur.

torpentes, & ignauos deſæuiit, ab aliis longiùs ſejunctos; & majorem intuliſſet cladem, niſi hunc Moſes ſuis precibus extinxiſſet.

Ventum poſtea ad locum, cui à caſu inditum eſt *ſepulchrorum* nomen. Hic enim carnes optauit populus, eaſque per Moſem extorſit à Deo, miſſis toto menſe coturnicibus, quæ ea ptu faciles incredibili copiâ caſtra circumuallabant. Iis autem ita ingurgitarunt ſe quidam carniuori, vt ex crapula perirent ad multa millia, totumque hunc locum tumulis diſtinguerent, vnde nomen ei *ſepulchra guloſorum*. *Sepulchra concupiſcentiæ.*

Eodem tempore Moſis quoque imminutus eſt labor, additis ſeptuaginta viris, quorum operâ in regendo populo vteretur; quos & Iudices, & Prophetas conſtituit Deus, iis ita communicato Moſis ſpiritu, vt ipſe nihil detrimenti ſentiret. *Sanhedrin, ſeu concilium 70. Seniorum.*

Publicum jurgium, priuatum, & domeſticum excepit. Rixatæ enim ſunt inter ſe (quod non eſt incredibile) fœminæ; ſed quod mirum non inſipientes; quas qui conciliare debuerat Aaron, dum ipſe abit in partes, magis diſtraxit. Attollebat Moſem vxor Sephora, & meritò reliquis hominibus anteponebat; eum contra deprimebat Maria ſoror, ſeu repugnandi ſtudio, ſeu quod ita putaret; & Mariæ fauit Aaron, loquutus de ſe paulò ſuperbiùs. Diſplicuiſſe Numini hanc controuerſiam oſtendit Mariæ, & Aaronis grauis increpatio, cum inſigni Moſis laude conjuncta. Neque vltra verba in Pontificem progreſſus eſt Deus. At Mariam nocentiorem afflauit leprâ, ſubmouitque caſtris; quò tamen poſt ſeptem dies, ob vnius Moſis preces, & mente, & corpore ſanior reuocata eſt. *Rixa de Moſis præſtantia.* *Maria mulctatur lepra.*

Sub idem tempus de explorandâ Chananitide conſilium ſumptum eſt. Submiſſi exploratores viri fortes, & induſtrij, quorum optimi fuerunt Calebus, & Ioſue, vt ad populum certa *Miſſi exploratores in Chananitidem.*

referrent. Regionem itaque totam diebus quadraginta luſtrarunt,& ex eâ retulerunt eximios fructus;inter cæteros botrum ingentem, & prægrauem, duorum hominum onus in vecte. Redeuntes terram quidem fertilem dixerunt (id allati ſatis innuebant fructus) ſed cultores alere gigantes,quibus Hebræi compoſiti nani, & pumiliones viderentur. Inde ſeditio concitata aduerſus Moſem, quam repugnantes cæteris exploratoribus Ioſue, Caleb uſque fruſtra moliti ſunt compeſcere.Hanc ergo Deus repreſſit ipſe, non ſine graui nocentium pœnâ. At miſeri dum præpoſterè ſcelus emendare volunt. auxerunt. Nam abſque monitu Dei, & Moſis imperio Amorrhæos aggreſſi, fuſi,fugatique ſunt: didiceruntque damno ſuo, timorem, & audaciam improborum, ex æquo periculoſas eſſe, & magnarum calamitatum procreatrices.

Hebræi vincuntur ab Amorrhæis.

2546.

Areopag. inſtitutus.

Circa hæc tempora Athenis conſtitutum eſt judicium, quo celebratiùs,& ſeueriùs nullum orbis vidit. Id quoniam in hoc colle Mars judicatus erat, Areopagus dictus, templumque inædificatum, in quo cauſæ capitales dirimebantur, tantâ integritate, vt ne quis fucus fieret, hic neque exordiri, neque perorare liceret Oratoribus, ſed nudè, & ſimpliciter cauſam explicare. Reddebatur etiam jus in tenebris, & de nocte, ne ſordidus reorum cultus, & ſquallor valeret ad intempeſtiuam commiſerationem. Porrò in hoc foro ſederunt judices integritatis tantæ, vt eò ex omnibus partibus Græciæ, & Aſiæ cauſæ deferrentur; dignique haberentur, quibus poſtea ſummi momenti controuerſiæ committerentur.

Iudæus ligna colligens in Sabbato lapidatur

Apud Hebræos item hoc anno ſeueriſſimè judicatum eſt, longè tamen juſtiùs, quàm in Græciâ, quia huius judicii Deus arbiter fuit. In deſerto Pharan deprehenſus Iudæus homuncio die Sabbati ad coquendos cibos colligens ligna,

gna,

gna, primùm datus eſt ab hominibus in vincula, mox Dei juſſu lapidibus obrutus, oſtendit quàm religioſâ, & accuratâ quiete colendus eſſet dies ille ſacer, cùm labor in ſpeciem neceſſarius, & ſine dubio tenuis, tam graui ſupplicio mulctaretur.

2547

Quartus ab exitu Ægyptiaco annus ſeditioſorum tumultu, & pœnâ memorabilis extitit. Core Leuites, Datan & Abiron Rubenitæ, cum ducentis quinquaginta Leuitis, aliiſque multis improbis, & aliis tribubus Aaronem exuere Pontificatu moliti ſunt. Diſplicuit adeo Numini in ſacrum hominem coniuratio, vt tres illos ſeditionis authores (priùs ab eorum tabernaculis, ſubmoto populo, eorumque liberis innocentibus mirabiliter ſuſpenſis in aëre) hiatu terræ viuos, & ſpirantes hauſerit, reliquos ignibus ex altari incēderit, & penitus abſumpſerit Neq; verò mitiùs cum eorum fautoribus, & hanc cladem Moſi exprobrantibus, actum eſt. Hi enim eodem igne ſacro ſuccenſi, amoris in ſacrilegos homines pœnas luerunt. Aaronis Pontificia dignitas firmata eſt, cum eius virga, virgis principum in ſingulis Tribubus permixta floruiſſet, & recentes edidiſſet Amygdalas, reliquis ſterilibus, & exſuccis.

Seditioſi Core, Dathan, & Abiron viui terra hauriũtur.

CAPVT VI.

DECAS VI. SÆCVLI XXVI.

Ab anno 2550. *ad* 2560.

2552.

Circa hæc tempora referre licet initia Græcæ gentis, cuius author fuit Deucalionis filius Hellen, frater Amphictyonis, à quo Ἕλληνες traxere nomen.

Hellen & Græcæ gẽtis initia.

Iam verò Hellen tres ſuſcepit filios ex Orſeide, Æolum, Dorum, & Xuthum. Ab Æolo Æoles dicti, ſicut & Aeolica dialectus; à Doro, Dores, & Dorica. Ex Xutho geniti ſunt Achæus, & Ion; ab hoc Iones, & Ionica lingua, ab illo Achæi, in quorum nomen poſtea omnes Græci transfuſi ſunt. At de his plura Geographi, hic pauca iſta delibaſſe ſufficiat, ne magni parentis clariſſima in hiſtoriis ſoboles ignoraretur.

2555.

Amphictyon Athenis regnat.

Hoc anno regnare cœpit Athenienſium Rex tertius Amphictyon, Helleni frater. Is duxerat vxorem Atthidem filiam Cranai ſecundi Athenienſium Regis, cui tamen affinitate neglectâ regnum eripuit, dignus qui poſtea ab Erichthonio conjuratione factâ eodem vnde ſocerum detruſerat throno pelleretur. Hujus autem Amphictyonis inuentum eſt Concilium Græciæ ex ſeptem ciuitatibus, ſeu populis conflatum, opus eximium, & Græcis facilè inter ſe diſſidentibus omninò neceſſarium, quo Regionis incolumitas ſtetit, ſtetiſſetque diu, niſi publicis rationibus priuata odia, & amores præualuiſſent.

CAPVT VII.

DECAS VII. SÆCVLI XXVI.

Ab anno 2560. ad 2570.

2565.

ERichthonius aliter Erechthæus hoc anno Amphictyoni vicem repoſuit, & Athenis expulit, vnde hic majori crimine ſocerum gener expulerat.

Hunc Mythologi Vulcani filium faciunt, aeque terræ, quæ Dei huius claudi ſemen excepit dum

dum Mineruâ ſibi à Ioue per Stygem iurante promiſsâ, potiri conaretur. Hinc natus Erichthonius cum pedibus Draconis, verius obtortis, & informibus. Quam turpitudinem vt tegeret primus junxit currum, aſſequutus ingenio, vt qui ſerpebat inter homines ſuper hominum capita & Rex, & Rex egregius emineret.

2568.

Sthenelus, quem Pauſanias Sthenelam vocat hoc anno Inachidarum vltimus obtinuit imperium Argiuorum; erat is Crotopi filius, Triopæ nepos. Eius filius Gelanor hereditarium habere non potuit Imperium, depulſus à Danao Ægyptio, tanto flagrabant odio indigenæ Reges illi, vt illis & peregrinus, & exul anteponeretur. *Stenelus Rex Argiuorum.*

CAPVT VIII.

DECAS VIII. SÆCVLI XXVI.

Ab anno 2570. ad 2580.

2574

HOc anno Troia à Dardano condita, & tum Dardania dicta ab authore. Erat is Dardanus Iouis & Electræ filius, regnabatque in vrbe Tuſciæ Corytho cum fratre Iaſio, ſeu Iaſione. Quidam tamen hunc Arcadem fuiſſe malunt; quidquid ſit de patriâ peractâ cæde fugit in Samothraciam, vnde trajecit in Aſiam, & ad Oram Helleſponti; vbi Teucer rerum in Troade potiebatur Rex indigena. Alij volunt Teucrum origine Cretenſem fuiſſe, & longè poſt Dardanum veniſſe in Troadem. Sed de rebus tam longinquis, & authorum diſſentione diuerſis nihil certi ſtatui poteſt. Communior opinio tradit Dardanum à Teucro benignè ſuſceptum datâ etiam huic filiâ Batieâ, ex qua genuit *Dardanus Troiam condit.*

nuit Erichthonium, Teucro autem mortuo ejus regno potitum eſſe, quod anno vno ſupra triginta tenuit; initio autem regni ſui Troiam ſeu Dardaniam condidiſſe. Ita cognatæ vrbes Roma, atque Troia conditoribus fratricidis debebantur.

2579.

In id temporis videtur incidere Regnum Rameſſis Ægyptiorum Regis, qui alio nomine Ægyptus dictus eſt; quamquam in ſacris Literis antea ſic vocetur per πρ. λγψι. Expuleratis porrò, quò tutiùs regnaret, fratrem ſuum Danaum; qui præceps ejectus à fratre, ab exteris Argiuis & benigne exceptus eſt, & ad regnum vocatus mortuo Sthenelo, expulſoque ejus filio Behanore. Quare Danai Regis Argiuorum initia ab hoc anno mundi 2579. procedunt. Tum Ægyptus qui fratrem priuatum, & infœlicem deſpexerat, eidem & Regi, & beato reconciliari voluit, ac filiabus ejus quinquaginta, filios ſuos totidem maritos obtulit. At plus valuit apud Danaum veteris injuriæ recordatio; quam augebat quoque mortis metus, ſibi ex oraculo, per generum imminentis. Monuit igitur crudelis pater filias ſuas, vt primâ nuptiarum nocte feſſos ex concubitu viros omnes ſuos jugularent, quod præſtitere præter vnam Hypermneſtram, quæ Lynceum dimiſit incolumem. à quo poſtea Danaus interfectus eſt. Crudeles illæ Belides ab auo ſic dictæ, ob tantum ſcelus in inferis dolium pertuſum, & vndecumque perfluens implere fruſtra hauſtis ex puteo vicino lymphis perhibentur; leuiori vtique ſupplicio, vt aquas duntaxat inanitèr effundant æternum, quæ tantùm cognati ſanguinis vnâ nocte perdiderunt.

Danaus regnat Argis.

Belides.

C A-

CAPVT IX.

DECAS IX. SÆCVLI XXVI.

Ab anno 2580. *ad* 2590.

2583.

HOc anno in Deſerto Tſin, non procul à Cades-barne Maria ſoror Moſis diem clauſit extremum, & magnifico publicoque funere in monte Sein, tanquam populi mater tumulata eſt.

Maria ſoror Moſis moritur.

Sed inter hos luctus accidit Moſi, atque Aaroni caſus grauior, & luctuoſior. Populus enim deſtitutus aquis, quæ eum hactenus erant ſecutæ ex Orebi petrâ defluentes, contra eos inſurrexit, & præſens tanto malo remedium non precibus, ſed propè minis flagitauit. Iubetur à Deo bono animo eſſe Moſes, virgâque ſumptâ alloqui ſilicem qui ad ejus imperium ſitienti populo eſſet aquas ſuffecturus. Paruit dubitans Moſes. (Quis enim crederet hac gratiâ dignum rebellem populum, & toties in Deum contumacem) & cum fratre dubitante acceſſit ad rupem, eamque dubitans interpellauit; immo, & quod imperatum non erat, bis virgâ percuſſit. Rupes nihilominus aquas populo ejuſque jumentis largiſſimè vomuit. Diſplicuit adeo Numini in viris tantis diffidentia, vt ſtatim negarit eos in regionem promiſſam Abrahamo ingreſſuros, ſed morituros in ejus limine; neque multis precibus rogatus, vt ſententiam mutaret, exorari voluit.

Aquæ contradictionis.

Pergit porrò exinde Moſes cum populo, & tranſitum ab Idumæis cognatis ſuis, quàm poteſt honeſtis precibus, & conditionibus rogat; nihil impetrat tamen ab atroci principe, & qui multùm de moribus Eſaü retinebat. Itaque longiori circuitu (quia per vim ingredi prohibe-

Idumæi negant tranſitum Iſraelitis.

bantur, & irrumpere) Palæſtinam Hebræi quærere compelluntur.

Aaron moritur.

Cum perueniſſent ad montem Hor, imperante Deo, Aaron indumentis Sacerdotalibus ſpoliatur, iiſque magna pompâ, filius ejus Eleazarus exornatur; Statimque cum veſtibus animam poſuit exauthoratus Pontifex, bonis Iſraëlitis fato functis adlectus, & ibidem cum magno fratris, ac totius populi luctu ſepultus eſt.

Victus Chananæus Rex Arad.

Interea contra Hebræos Palæſtinam affectantes parauit expeditionem Rex Aradiorum Chananæus, & victor euaſiſſet, ſi viribus humanis certatum eſſet. Certè quandiu ſuis non pugnauit Deus, vincere viſus eſt Aradius, & prædas aliquas de Iſraëlitis abegit. Sed victi cùm ſe obſtrinxiſſent voto, ac victoriarum auctori totum hoc regnum addixiſſent, ita debellarunt Aradios, vt in hac regione nihil relictum ſit præter nomen *Horma*, quo Dei omnia ſuperantis potentia, populi auſi Deo reſiſtere internecina clades ſignificabatur.

Serpentium ignitorum morſus ſanati viſo ſerpente æneo.

Victores Hebræi per mediam Idumæam in promiſſam patribus ſuis Palæſtinam irrumpere cogitabant; Sed id fieri vetuit Deus, inuitis nepotibus Eſaü, & ferro armiſque viam aperiri per cognatam regionem prohibuit. Hinc iterati queſtus improborum, de longiori itinere, de cibo, de potu, ineptiſque faſtidiis, quibus per Moſem contemptum ipſe Deus impetebatur. Has obmurmurationes repreſſerunt igniti ſerpentes, hoc eſt rutili micanteſque ignium inſtar, vel morſu venenum inſpirantes, quo inflammata corpora ardentiſſimâ febre corripiebantur. Hic tandem malo ſerpens æneus affixus perticæ, & tantùm ſpectatus ab ægris remedium attulit; vt intelligerent ſanitatis hujus auctorem Deum eſſe, quæ depoſitis, ac jamjam efferendis, non pluris ſtetiſſet, quàm vno oculorum intuitu.

Ab hoc tempore curæ omnes Iſraëlitarum ad

Ioſue Moſis ſucceſſor eligitur.

ad bella conuerſæ ſunt; itaque tum deſignatus Ioſue ſucceſſor Moyſis, qui deinceps quaſi candidatus præfecturæ, & *temporaria*, expeditiones ſuſciperet Imperator.

Amorrhæi Og, & Sehon deuicti.

Ac principiò tentati Reges Amorrhæi duo Og Baſanites, & Sehon Heſebonius: & hic quidem rogatus, vt amicum concederet tranſitum nihil nocituris, cum ſuis copiis eum interclуſurus adfuit: ille de ſtirpe Gigantum reliquus, & duodecim pedibus major, cum ſuis copiis fortiſſimis, & expeditiſſimis ſocio ſuppetias tulit: ſed ambo victi, deleti, trucidati regiones ſuas omni cultore vacuas victoribus cum ingenti prædâ reliquerunt.

Bellum in Madianitas.

Ab iis itum ad vicinos Madianitas, qui timore perculſi, cum ſuo Rege Balaco in auxilium euocarunt Balahamum vatem Meſopotamenum, vt Hebræis ille malediceret, eoſque quaſi vinctos anathemate, ſibi deuincendos, & ſubjugandos objiceret. Et ſapienter primò venire noluit Balahamus, quia id Deus prohibuerat, mox tamen muneribus, & promiſſis corruptus, ad Balacum perrexit inſidens aſinæ: Quæ cum à viâ militari recederet, ne trucidaretur Herus ab Angelo occurrente cum ignito gladio, is contra eam verberibus contunderet, vt reuocaret in viam, hæc vocibus humanis eum admonuit de periculo ſuo, quod ipſe mox oculis vſurpauit. Maledicere autem juſſus Iſraëli eum contra benedictionibus cumulauit, eaque protulit de victoriis Hebræorum, de Chriſto venturo, de Magis ex ſuo ſanguine eum adoraturis, vt Dei animatus ſpiritu Prophetes, non à malo genio afflatus ariolus putaretur.

Aſina Balahami.

Balahami impuriſſimum conſilium.

Poſtea tamen idem vates conſilium Balaco ſuggeſſit ex æquo turpe, ac impium; nempe vt per meretriculas aggrederetur viros fortes, & illecebris ac lenociniis corruptos à veri numinis cultu abalienarent. Et vero iniquiſſimis conſiliis reſpondit euentus; Quidam enim Madianitico-

ticorum Scortulorum formâ capti cæcatique poſtquam cum iis turpiſſimè volutati ſunt, non modò epulis, & ſacris Madianitarum interfuerunt, ſed quod omnem ſuperat fidem; & impietatem, myſteriis Beelphegor, ſeu Priapi initiati ſunt, vt hac profeſſione publicâ veri Dei cultum ejuraſſe viderentur. Hos igitur jubente Deo Moſes à principibus tribuum judicatos in crucem agendos curavit, quo ſupplicio paratus in populum Dei furor deferbuit. Verùm longè

Phinees nobile facinus. magis eum repreſſit Phinees filius Eleazari Sacerdotis, cujus pium ardorem Deus, & dictis, & factis probauit. Zambri quidam libidinoſus Hebræus Madianiticum ſcortum coram vniuerſo populo in tentorium ſuum perduxit, idque tantùm non in propatulo inuerecundè, ac turpiter iniit. Rem ferendam non putauit eſſe Pontificis filio Phinees, armatus pugione irruit & vno ictu vtrumque configens vtriuſque ſanguine Deo & Caſtimoniæ, ſic candidatus ſacerdotij, perlitauit.

Madianitæ deleti. Inde aduerſus impuriſſimas copias, & Priapo dignas, auſas etiam concurrere, dimicatum fortiter ab hominibus pietate, & iuſtâ vltione ſuccenſis: quo in conflictu cecidere principes omnes Madianitæ, cecidit iis permixtus Balahamus, dignus perire non militis, ſed carnificis manu. Viri omnes jugulati cum mulieribus, quæ virum nouerant; virgines & pueri in ſeruitutem abducti, omnes dedere pœnas acerbiſſimas ſuæ, & alienæ impietatis.

2584.

Moritur Moſes. Vbi peruenit Moſes ad radicem Abarim montis editiſſimi, & vnde proſpectus in Palæſtinam datur, partem ejus Nebo dictam, ejuſque verticem, cui nomen Phaſga, jubetur conſcendere, & inde ſpectare regionem, quam tot laboribus quæſiuerat, diffidentiâ ſuâ pæne in ejus aditu perdiderat. Hic bene precatus populo, legeque diuinâ multis, & accuratè com-

m cn-

mendatâ, ætatis ſuæ anno vigeſimo ſupra centeſimum, ſenſibus adhuc integris, & corpore ſic affectus, vt longam adhuc vitam ſperare poſſet, tantùm quia ſic volebat Deus, blandè in eius complexibus expirauit, & per libitinarios Angelos ſepulturæ mandatus in valle, quæ Abarim inter, & Phogor montes inter currebat. Sed quo loco tumulatus fuerit, hactenus latuit: ne apud gentem idololatriæ deditam, vir adeò benè de illâ meritus, diuinos honores conſequeretur. Id enim maximè curabat Dæmon, locumq; portentis celebrem reddere moliebatur, ſed eius conatum Michael Archangelus retudit, & diſſipauit improbiſſimi veteratoris conſilia, quæ tantùm eo ſpectabant, vt contra Dei leges, pro Deo mortalis Moſes ab Iſraëlitis non ingratis haberetur.

Sepultus ab Angelis in ignoto loco.

Finito in tanti viri morte iuſtiſſimo luctu, Ioſue à Deo iam, atque Moſe ſublectus, capeſſit imperium: ſtatim in vrbem Hiericuntem præmittit exploratores, qui ſitum eius, ſtatumque renuncient. Diuertêre illi ad Raab ſtabulariam mulierem, cuius operâ, atque conſilio ſeruati incolumes redieruut ad ſuos, datâ hoſpiti ſalutis teſſerâ, vittâ coccineâ, quæ domum eius, vniuerſamque ſam liam ſoſpitem, tutamque præſtaret.

Ioſue Moſi ſuccedit.

Exploratores Hiericuntis à Raab ſeruati.

Inde ventum ad Iordanem, quem ferentes arcam Sacerdotes vix pedibus attigerant, cùm eius aquæ ſteterunt, à dextrâ obice, qui aſpectabilis non eſſet, diuinitùs obiecto, vt à fonte venientes fluctus inhiberentur, & creſcentes ſenſim verſus caput retro agerentur. Interea à læuâ reliqua pars fluminis in lacum Aſphaltitem decurrens alueum patentem & ſiccum aperuit, in eum prægrandes lapides duodecim, à duodecim viris ſingularum Tribuum comportati ſunt, æternum tranſitus huiuſce ſtupendi monumentum. Poſtquam autem populus vniuerſus ad alteram euaſit ripam, inde quoque

Siccatus Iordanis dat trãſitum Hebr.

Arca

Arca deportata fluuium priſtino reſtituit alueo, & in ejus gratiam penſiles contra naturam ſuam aquas continuiſſe ſe Iordanus oſtendit.

Populus in Galgalis circumciſus. Poſthæc in Galgalis defixa ſunt Caſtra, hoc eſt in *loco ſeparationis*, quod hic populus circumcidi juſſus eſſet acutiſſimis petris, quibus ager abundat. Hic igitur Iſraëlitæ filiorum Dei notam ſuſcepere jam annis quadraginta intermiſſam, per quam Abrahami nepotes a Chananæis incircumciſis diſtinguerentur.

Capitur Hiericus. Sanatis vulneribus, corporibuſque refectis nouo bellandi genere, & quaſi Choreis tentata Hiericus. Diebus enim ſeptem eam vrbem muniti ſſimam, & propugnatoribus pleniſſimam clangentibus ſacerdotum tubis circuierunt Iſraëlitæ: Septimo etiam die ſepties; quando tubis acutum inſonantibus, & populo ad Ducis juſſionem vociferante, muri firmiſſimi licet omni ex parte ita ceciderunt, vt facilem vndecumque in vrbem ſternerent viam. Hic immaniter etiam in animantes ſæuitum, parcitum nemini (ſic enim juſſerat Ioſue, ſic vouerat) præterquam iis quos Domus Raab, ſigno notata continebat: omnes ei facti proſelyti; ipſa etiam mater familias Salmoni nupſit, in Tribu Iudâ principi; ſic jus hoſpitij ſeruaſſe ſuis omnibus ſaluti, ipſi inſuper honori fuit.

Reſiſti Hai ob furtum. Acham. Captâ hoc portento Hiericunte, quænam ciuitas non reſeraret portas? Reſtitit tamen Hai πολίχνη, immò populum hactenus terribilem fugientem vidit propter vnius hominis culpam. Achamus enim aliquid ex Hiericuntino Anathemate ſubduxerat; agnitâ tamen ſortibus, mali causâ; ſacrilegus, lapidibus cum tota familia obrutus, & conſumptus igne, ſupplicio ſuo reddidit fratribus animos & audaciam, quæ ſuo crimine extinxiſſe videbatur.

Vrbs Hai intercipitur. Deinceps vrbs Hai capta ſtratagemate, vt Ioſue nontantùm fortis, ſed & prudens Imperator agnoſceretur: Rex hujus vrbis actus in cru-

crucem, in eam Hiericuntinus furor, & clades extenſa, ad reliquarum terrorem.

Quominus vicini Gabaonitæ eandem ſubirent aleam, calliditas impediit. Quaſi enim longè diſſiti, detritis calceis, & veſtibus, jumentiſque oppido laſſis, cum Iſraële fœdus jungere poſtularunt, & impetrarunt interpoſito Sacramento. Sed patefactâ demum fraude, addicti ſunt cædendis lignis, aquiſque in domum Domini comportandis, indeque Nathinæi dicti; mollius hoc genus ſeruitutis ad pœnam fraudis, miſeris hominibus propè neceſſariæ Imperatori bono ſatis viſum fuit. *Gabaonitæ Hebræos fallunt.*

Verùm in eoſdem Gabaonitas grauior à Regibus vicinis quinque pernicies incubuiſſet, niſi eam & repente, & noctu ſuperueniens Ioſue diſcuſſiſſet. Adfuit & mancipijs ſuis Deus: nam fugientes Amorrhæos lapidibus obruit è cælo, reliqui palantes ferro demeſſi. Et vt plenior eſſet victoria, hujus ſpectator, & adjutor eſſe ab homine Sol ipſe juſſus eſt, & horis totis quatuordecim producere diem; vt deſperarent Chananæi reſiſtere Imperatori, cujus ad vocem quos colebant vt Deos, Sol, & Luna, more famulorum obſequerentur. Capti ſunt tum quoque in vnâ eâdemque ſpeluncâ deliteſcentes Reges quinque, qui priùs conculcati à Principibus Iſraëlitis in cruce pependerunt: vt tum ſe Reges obliuiſcerentur, qui poſt ſeruiles contumelias, etiam reſeruato mancipiis ſupplicio interirent. *Liberātur per Ioſue Gabaonitæ.* *Sol ſtare iubetur.*

Inde quaſi appendices tantæ victoriæ captæ vrbes Maceda, Lebna, Lachis, Gazer, Dabira, in quas omnes ſine diſcrimine ſexus, ætatiſque ſæuitum; non crudeliter tamen qui ſic imperat Deus, cujus juſſiones aliquando ſeueræ videntur eſſe, numquam ſæuitiam redolent; quia multis magniſque criminibus, propriis & alienis, ſupplicia taxant. *Vrbes captæ ab Iſraelitis & exterminatæ.*

Iabi-

2585.

Victus Iabia cum aliis Regibus ad aquas Meron.

Iabinus Rex Azor, tractûs hujus potentiſſimus, vicinos Reges aliorum Regum clade ſupplicioque territos in auxilium ſuum acciuit cum equitatu plurimo, atque peditatu, & cum iis ad aquas Meron caſtra defixit, vt hic de inuadendis Hebræis conſultaret: Fruſtra: eos enim incautos inuaſit Ioſue, oppreſſitque tam ſubitò, vt priùs ſe victos eſſe, quàm hoſtem adeſſe intelligerent. Permixti gregariis militibus trucidati ſunt Reges, equi equiteſque jugulati, incenſi cum ſuis curribus Aurigæ Atque vt belli ſementis extingueretur; vrbs Aſara magni regni caput in cineres abiit. Reparata tamen poſtea & nouum bellum, & nouum Regem huic cognominem aduerſus Iſraëlitas ſuffecit, quando eorum crimina; Phœnicis inſtar hanc ex illius cineribus excitarunt.

2589.

Palæſtinæ diuiſio inter duodecim Tribus, ſeu duodecim filios Iſraelis.

Hic primus annus γεω γιας ſimul, & κλη ϱχιας aſſignari ſolet, diſtributa per Ioſue inter Hebræos Palæſtinâ; cujus pars trans Iordanem Ruben, Gad, & dimidiæ tribus Manaſſis, jam ceſſerat: tum verò cis Iordanem conſederunt Nephtali, Aſer, Zabulon, Iſſachar, altera dimidia pars Manaſſis, Ephraim, Dan, Simeon, Benjamin, & Iuda; videlicet à Dan quæ poſtea Cæſarea Philippi, ad Berſabee, ſeu meliùs ad Rhinocoluram, aut fluuium turbidum, vel torrentem Aegypti. Ea Palæſtinæ longitudo non plus ſexaginta Leucarum Aſtronomicarum; latitudo à Petra Arnon ad mare duodeuiginti circiter. Tribus Leui ἄκληρος, reliquis tribubus permixta eſt, eique aſſignatæ 48. vrbes, ex quibus ſex Aſyli jure donatæ ſunt, cis Iordanem tedes, Sichem, & Hebron, Grans, Boſor, Ramot, & Gaulon, vt ad eas confugerent, qui imprudentes feciſſent cædem, ibique tuti conſiſterent donec negotium componeretur. Ita viri Deo conſecrati per totam Palæſti-

læſtinam ſparſi, vt pietatem vbique docerent atq; tuerentur, nulla pars bonis exemplis vacaret.

Tum quoque fixis Iſraëlitis, fixa eſt tabernaculi ſedes, & in Silo collocata: Quaſi Deus eorum peregrinationis comes, in partem quoque quietis venire peroptaret; eorumque ſe fortunæ admirabili facilitate quodammodo accommodaret. *Tabernaculum in Silo locatur.*

CAPVT X

DECAS X. SÆCVLI XXVI.

Ab anno 2590. ad 2600.

2595.

CAdit in hunc annum eruditorum iudicio primus annus Sabbaticus, quoniam terræ cultura per ſex annos qui Sabbaticum annum præcurrere debent, non ab ingreſſu in Palæſtinam, ſed à diuiſione ſumi debent. Quomodo enim terram nondum ſuam coluiſſent, aut arma ſimul, ligoneſque tractaſſent. Fuit autem is annus inchoatus à decima die menſis Tiſri anni ſuperioris ab ingreſſu duodecimus, ab Exodo quinquageſimus ſecundus. Et verò is annus accidit annis mundi 3891. 2919. 4017. Quos omnium Chronologorum iudicio conſtat eſſe Sabbaticos. Vtrum autem Sabbaticus ſemper cum Iubilæo coinciderct, tam bene Petauius probat, & tam multos hodie adſtipulatores habet, vt pudeat non ſequi. *Primus annus Sabbaticus.*

2596.

Hoc anno Phœnix, & Cadmus Agenoris filij Thebis Ægyptiis profecti Tyrum, & Sidonem obtinuerunt, & eo vſque Ægyptiacam ditionem extenderunt, rebus nauticis, & maritimis illuſtres. A Phœnice, Phœnicia Syriæ pars nomen *Phœnix & Cadmus veniũt ex Ægypto.*

nomen traxit, ſic etiam appellanda, quoniam Palmis, & Dactylis abundabat. Cadmus in Græciâ, quam in Syriâ memorabilior extitit. Nam à fratre pietatis cauſa reuulſus, vt quæreret ſororem Europam, conſedit tantiſper in Græciâ, vrbibus paſſim fœliciùs ſtatutis, quàm conſeruatis; ſed importatis eò litteris ex Phœniciâ celeberrimus.

2600.

Moritur Ioſue.

Ioſue centum annorum ac decem, admonito publicè in Comitijs generalibus populo, vt religioni conſtanter adhæreret; & fœdere ſolemni Deum inter, & Hebræos inito atque renouato anno præfecturæ ſuæ decimo ſeptimo obiit placidiſſimè. Vir fortis ac bonus Imperator, & meritò ducibus omnibus anteponendus, vtpotè cui non homines modo, ſed & aſtra paruerint, & plures occiderit Reges, quàm plerique alij milites interemerunt. Hoc ſublato ſeniores populum rexerunt ſub ſpecie *ἀριστοκρατίας*, ſeu verius *θεοκρατίας* quibus meritò Othonielem annumeres, vt hinc ejus præfecturæ anni octoginta procedant quæ tamen timidè proferimus: Cum ſeruitutum & judicum anni, quàm olim Hebræis, tam hodie videantur Chronologis difficilia, atque impedita.

LIBER IV.

SÆCVLVM MVNDI VIGESIMVM SEPTIMVM.

Ab anno mundi 2600. ad 2700.

CAPVT I.

DECAS I. SÆCVLI XXVII.

Ab anno 2600. ad 2610.

2601.

Hoc anno incertum quo duce an Salmone, an Calebo, an Othoniele, expeditio ſuſcepta eſt contra Adonibeſec, qui victus ingenti ſuorũ ſtrage, in vrbem ſuam Beſec aufugit. In eâ obſeſſus, dum fugere parat, retractus è fugâ, pedibus manibuſq; truncatus eſt pœnâ vtique talionis huic inflictâ, quâ in Reges, ſeptuaginta vſus erat. Hos enim bello captos, pedes manuſque mutilatos, canum inſtar cibis adjectis alebat; hoc illis fœlicior, quod illi vixere diu miſeri; hic paulo poſt ex vulneribus ſuis interierit. *Adonibeſec ceditur.*

2602.

Deinceps captæ ſunt vrbes nobiles Hieroſolyma, Hebron, Dabira, Luza, aliæque nonnullæ. Dabiram, quæ aliter Cariath Sepher, ſeu ciuitas literarum dicebatur, cepit Othoniel, & vrbis occupatæ præmium fuit Axa Calebi filia, cum ingenti dote, quam etiam nuptæ pre[...] *Vrbes Chananæorũ captæ.*

apud

apud patrem meliorem fecere, & vberiorem. Luza, aliàs Bethel, Ephraimitis, à ciue ſuo prodita eſt, indicante locum, quò facilè capi poſſet. Is ideò ſeruatus, & cum opibus ſuis abire permiſſus, nouam inter Ephraimitas Luzam condidit: Infœlix qui patriam antiquam perdiderat, vt nouam multo labore, majori dedecore ſtatueret.

2603.

Phlegyas templum Apollinis incedit.

Phlegyas Martis filius, Ixionis pater, Lapitharum in Theſſaliâ Rex, cum agnouiſſet Coronidem filiam ſuam ab Apolline vitiatam, eo furore exarſit, vt ſtatim Delphico Dei templo ſubjiceret faces. Quam ob cauſam ab eo ſagittis tranſuerberatus ad inferos dejectus eſt, ſuppoſituſque ſaxo à monte ſic reuulſo, & pendente vt jam caſurus videatur: ſic imminentem capiti ſuo ruinam æternum expectat, & veretur minori damno, quàm timore, ſed hoc propter diuturnitatem atrociori. Huic fuere ſubditi, & cognomines Theſſali, latrones ſacrilegi, Deorum hominumque contemptores, quos immiſſo diluuio Neptunus exſcidit, Iupiter æternis Tartari pœnis addixit, Principi ſuo vt ſceleribus, ita ſuppliciis conjunctiſſimos.

2605.

Erichthonius Rex Troianorum.

Mortuo Dardano ſucceſſit ejus ex Batiæâ Teucri filius Erichthonius, alter Troianorum Rex qui regnum hoc annis ſexaginta quinque geſſit, imperio diuturniore, quàm clariore. Hujus filius, ex Aſtyoche Simoentis filiâ, Tros fuit.

2606.

Europæ raptus.

Europæ raptus huc commodius transferri poteſt, quæ filia Agenoris à Cretenſibus rapta eſt, & exportata naui, cui inſigne Taurus eſſet, idque factum ſub auſpiciis Iouis tum imperantis in Cretâ. Alij tamen malunt hanc Europam Aſteri Cretenſium Regis vxorem fuiſſe. Sed quid mirum variè ſentire, qui fabulas ſcribunt.

Cadmus

2607.

Cadmus ab Agenore patre juſſus Europam quærere, nec redire niſi hac inuentâ; vbi hanc aut reperiri, aut reduci poſſe deſperauit, in Beotiam venit, ibiq; de ſuo nomine Cadmeam arcem condidit. Aduerſus eam conſpirantes indigenæ, & in eum repente aduolantes locum dedere fabulæ, quaſi ex ſatis dentibus Draconis prognati eſſent, quos ſapienter inter ſe commiſſos, nullo negotio Cadmus deleuerat. *Cadmus in Bœotiā venit.*

Cadmi filiæ recenſentur Autonoë, Ino, Semele, Agane. Autonoë nupſit Ariſtæo Arcadum Regi perditis opibus, & reparatis illuſtri. Ino maritum Athamantem habuit, cujus furore theatra omnia Græciæ perſonant. Semelem Iupiter compreſſit, & ex eâ peperit Bacchum. Agane Echionis vxor Pentheum Thebanorum Regem filium ſuum in Bacchi Orgiis, Mænas ipſa, manibus ſuis dilacerauit, omnes ſuis, vel maritorum ſceleribus famoſæ. *Filiæ Cadmi.*

Cadmi σύγχρονος, & ſocius Linus cum eo ex Phœnicia in Græciam litteras tranſtulit, in Muſicâ tam verſatus, vt ideo Apollinis, & Terpſicores filius haberetur. Is à Mythologis Orpheum & Herculem docuiſſe perhibetur, & ab hoc impactâ in caput citharâ mactatus, quod paulò ſeueriùs increpitus eſſet; & tum Muſica, quod maximè decebat, furorem hominis impotentis non compeſcuit. *Linus Muſicus.*

2608.

Nati ex Europâ de Ioue grauidâ Minos, Rhadamantus, & Sarpedon. Priores duo tantâ juſtitiæ laude floruerunt, vt digni habiti ſint qui cum Æaco de æternâ fœlicitate vel calamitate mortuorum ſtatuerent. De tertio non conueniunt tempora, cum ad Troiam occiſus eſſe perhibeatur. Sarpedonem igitur meliùs Laodamiæ Bellerophontis filiæ, filium cecinit Homerus, & ab hac parte veriùs Poëta, quàm Herodotus Hiſtoricus ſcripſit. *Minos. Rhadamantus, Sarpedō.*

CA-

CAPVT II.

DECAS II. SÆCVLI XXVII.

Ab anno 2610. ad 2620.

2613.

De Æmonis deflagratio.

IDa mons annis à diluuio Deucalionis ſeptuaginta tribus, concepit ignem, quo magna pars ſyluarum eius abſumpta eſt. Tum inuentus eſſe dicitur vſus ferri à Dactylis idæis; quomodo excoqui poſſet, & in laminas duci; cum iidem obſeruaſſent hoc incendio liquatum, & purgatũ ſcoriâ metallum, terræ rimis quibuſdam ſuſceptum abiiſſe in virgas ductiles, & ſegmenta, quæ igne deinceps emollita, malleiſque contuſa in opera quælibet aptarentur. Tum quoque mons ex hoc caſu feracior redditus coli cœpit, atque frequentari. Sic ei ſua clades profuit, minus vtili, celebrique futuro, niſi deflagraſſet.

2615.

Pandion primus Rex Athen.

Pandion Erichthonij filius hoc anno ſucceſſit patri, regnumque tenuit Athenis annis quadraginta. Duas habuit ille filias, quarum natu majorem Procnen vxorem dedit Tereo Thracum Regi, cujus operâ Regem Ponti debellarat. Cum diu Procne vixiſſet in Thraciâ, obtinuit à marito, vt Athenas profecturus adduceret ſecum Philomelam ſororem. Adduxit ille; ſed in viâ virginis formâ captus, eam corrupit: & ne flagitij rumor emanaret, elinguem illam incluſit in turri, ac ſeruo cuſtodiendam tradidit, in mari periiſſe commentus. Verùm Philomela calamitatem ſuam, & dedecus in tela expreſſam, ad ſororem deferendam curauit; quæ diſſimulato furore, donec celebrarentur Orgia, quibus Thriciciæ mulieres per agros impunè

Tereus Procne Philomela Trys.

vagan-

vagantur, cum bacchantibus, ad liberandam ſororem perrexit, & vinculis ſolutam in Palatium Terei clam deduxit. Tum filium Itym jugulauit, & patri edendum appoſuit, vlta crimen majori crimine, & atrociori. Omnes denique Deorum miſericordiâ (vt fabulæ volunt) in aues conuerſi ſunt; Tereus in Vpupam, vnde adhuc criſtatus quaſi vir militaris incedit, & aſſiduè has voces ingeminat πȣ̃, πȣ̃, quibus filium aut crudeles fœminas quærit: Itys Phaſianus euolauit ales pulcherrima, & nota Colchis: Procne in hirundinem, Philomela in luſciniam mutatæ calamitates ſuas adhuc flere videntur. Quamquam Gorgias, & Marcus Varro Philomelam in hirundinem, Procne in Luſciniam tranſiiſſe velint, magnâ in re tam falsâ mentiendi, errandique conceſſa facultate. Omnes porro etiam poſt obitum in his volucribus ſeruare videntur odij veſtigia, & quid fecerint, quid tentarint homines, factæ volucres oſtendunt.

2616.

Temporibus Pandionis vixiſſe Midas creditur Gordij Bubulci filius, omnium mortalium ditiſſimus. Obtinuiſſe fingitur à Baccho, vt quidquid tangeret, in aurum verteretur. Poſtea cum nihil edere, nihil bibere poſſet, damnato voto, elui juſſus eſt in Pactolo fluuio Lydiæ, huic arenas aureas dedit euoluere. Midæ aures vægrandes, & Aſininas affingũt Poëtæ, vel quod malè de Muſicâ pro Pane Deo aduerſus Apollinem judicaſſet; vel quod aſinos Baccho chariſſimos malè mulctaſſet; vel, quod ſimiliùs vero, quia delatoribus præbebat aures, & in ſuo regno multos haberet quadruplatores. Ita magnæ huic aures datæ, vt longæ dicuntur eſſe principibus manus. Sed hæc incerta, iſtud veriſſimum; Midam diuitem fuiſſe, ſed ſtolidum; Regem, ſed nimis credulum, & ad accipiendas accuſationes faciliorem; qui mores

Midas Rex Phrygum auribus Aſininis.

domum, cum ecce eam ſcelerati Gabaëni obſidere, pulſare cum conuicio fores, Leuitam ad horrendum flagitium depoſcere, vim intentare, niſi amicè dederetur. Negat bonus ſenex, & potiùs eis filiam ſuam virginem, cum vxore Leuitæ objicit, Leuites vxoris probrum iis ſatis eſſe docet, nec paſſurum ſe aſſerit, vt hoſpiti ſuo tantùm dedecus inferatur. Exponitur igitur iis infortunata mulier, qui & libidine flagrantes, & multi eam vſque ad interitum conſtuprarunt. Leuites vltionis potius, quam doloris memor, conjugis cadauer imponit aſino, delatum domum, diuidit in duodecim fruſta, mittit ſingula ad Principes Tribuum, vt aſpectu illo terribili, ad vindictam accenderentur. Nec mora, celebrantur populi comitia, in quibus publico conſenſu depoſcuntur ad ſupplicium nocentes Gabaëni. Eos dedere reliqui Benjamitæ negant, parati vrbem defendere, ſi appeteretur bello. Igitur aduerſus totam Tribum ſacra decernitur expeditio, interpoſito duplici Sacramento, priore de nunquam dandis vxoribus huic tribui, altero, vt occideretur, quiſquis ab hoc bello abſuiſſet. Benjamitæ ſubnixi fortitudine ſua, vni ſe putauere reliquis tribubus pares, & expeditionis hujus initia id innuere videbantur. Nam ſceleris vindices geminâ ſunt affecti clade, viginti millibus in primo certamine, in altero duodeuiginti millibus deſideratis. Verùm Deo precibus, & ſacrificiis exorato, placatoque, cum tertiò pugnatum eſſet, & fortiter, & ex inſidiis, vrbs Gabaa capta eſt, & incenſa, Benjamitæ inter vrbis expugnatores, & reliquos Iſraëlitas intercepti, ad octodecim millia ceciderunt. Cum autem reliquiæ ad Petram Remnon confugere niterentur, ad octo millia ceciderunt. Denique de toto exercitu Benjamitarum vix ſexcenti, in hujus Saxi verticem incolumes euaſerunt. Interea omnes tribus hujus vrbes, viciq; in cineres abierunt,

quia tum ad Deum cum multis lacrymis, & preces confugerunt; quod præſtare non ſolebant niſi ad vltimas redacti anguſtias, omniq; humano præſidio deſtituti.

CAPVT IV.

DECAS IV. SÆCVLI XXVII.

Ab anno 2630. ad 2640.

2631.

ANnis igitur octo in peracerbâ tyrannide contritis, miſerorum gemitu permotus Deus Othonielem Calebi fratrem, ſimul & generum ad jugum crudele atque atrox abrumpendum accendit. Scribit ille militem, quem non tam ſibi, quàm Deo ſubdidit. Hunc itaque Dei fiduciâ promiſſiſque plenum immittit in Chuſanum, quem & acie vicit, & interemit. Copiæ eius porro ita diſſipatæ ſunt, ita fractæ atque conciſæ, vt ex iis inueniretur deinceps nemo, qui de vexandis Hebræis cogitaret. Sic hujus victoriæ fructus non tantum magnus fuit, ſed & diuturnus. *Tollitur prima ſeruitus ab Othoniele.*

2637.

Amphion, & Zethes, ſeu Zethus filij Iouis, & Antiopæ, hoc anno Thebis regnare cœperunt Cadmo depulſo, & in Illyricum fugiente. Hic Cadmus & ſenex & pauper cum inopi conjuge Harmoniâ item vetulâ miſerrimè victitauit, & obiit. Ideo ambos Poëtæ nobis eos depingunt in ſerpentes conuerſos, qui terrâ, & ſuo ſucco malignè victitant. Amphion autem & Zethus rerum potiti indigenarum ope, quos muſicâ, & eloquentiâ ad mitiorem vitam traduxerant, vrbis Thebanæ mœnia condiderunt. Fabula eſt, ſponte detractos ex montibus lapides, ſic quaſi Amphioneæ Lyræ fidibus anima- *Amphion, & Zethus.*

 tos,

tos veniſſe ſub latomorum manum, & quo indicaſſent illi loco, ſituque quieuiſſe.

Rem paulò aliter alij referunt, hanc hiſtoriam duorum fratrum altiùs exorſi. Lycus & Nyctæus aducti ex Eubœâ Thebanum regnum occuparunt debitum Laio filio Labdaci impuberi. Nyctæo filia fuit Antiopa, quæ à Ioue compreſſa, parentis furorem verita, fugit ad Epopeum Sicyone regnantem, cui & nupſit. Nyctæus moriens fratri Lyco ſceleris huius vltionem mandat, quam & fortiter exſequutus eſt, nam & Sicyonem cepit, & abduxit Antiopam. Hæc in itinere peperit Zethum, & Amphionem ad Eleutheras Bœotiæ, quos bubulcus excepit, & aluit. Interea cum à Lyco malè, & ab eius vxore Dirce peius haberetur Antiopa, profugit ad filios jam adultos, & fortes, qui occiderunt Lycum, & Dircen ad caudam Tauri indomiti religatam raptarunt crudeliter, & enecarunt. Inde Thebis potiti ſunt, ductiſque vxoribus Thebe, & Niobe, abſque liberis ambo mortui ſunt. Sic Laius Thebanum recepit regnum, ductâque Iocaſta Menrcœi filia, reliquit familiam ad illuſtranda theatra, & lacrymas ciendas, quàm ad regnum adminiſtrandum magis natam, atque comparatam.

2640.

Moritur Othoniel. Conſtitutus, & confirmatus victoriâ populi judex Othoniel, poſt redditum populo pacem, non diu in viuis fuit. Quando autem principatum inierit ſtatui non poteſt, niſi ab eius obitu ſuperiores annos quadraginta retexamus. Deo hæc ignorari permittente, vt ſignificaret, parum intereſſe gentis hujus principum tempora conſignari, quæ potiùs à Deo, quàm ab hominibus regebatur.

CAPVT

CAPVT. V.

DECAS V. SÆCVLI XXVII.

Ab anno 2640. ad 2650.

2641.

AB hoc anno duci debet initium principatus Aodi, vt ad vitæ annum octogeſimum extendatur, quem annis decem tranquillè ſatis adminiſtraſſe ſacri codices innuunt, ante hæc tempora non inchoantes alteram ſeruitutem. De hoc judice nihil commemorant præter vnicum facinus ſed tam illuſtre, vt reliquo vitæ tempore quieſcere meritò potuerit. *Aodi principatus initia.*

2643.

Corinthus Peloponneſi ciuitas aliter Ephyra dicta hoc anno primùm aut ſtatuta eſt, aut reparata in iſthmo, inter maria duo Ægeum, & Ionium cum duplicibus naualibus, ſitu tam commodo, vt meritò alter Græciæ oculus audierit. Fuiſſe creditur à pleriſque opus Siſyphi latronis, à quo ſaltem reſtituta eſt, vt intelligeretur magnas vrbes fieri ex magnis latrociniis, eaſque ditiores, & ampliores eſſe, quæ plures, maioreſque graſſatores continuerunt. *Corinthus ſtatuta, vel reſtituta.*

2645.

Hoc anno Minos in Creta regnaſſe dicitur, cui fuit vxor Paſiphaë amore Bouis & Tauri in fabulis famoſa, cũ tamen diligeret illa Ducem Minois Taurum nomine. Itaque fabuloſa eſt illa machina, & bos lignea, in qua incluſa mulier nequam Taurum admiſit. Legislator fuit Cretenſium Minos iſte, legumque authorem ſuarum fingebat Iouem parentem ſuum. Sed ex legibus iis confici poteſt; qui ferebat eas improbum fuiſſe hominem; qui dictabat ſcelerato quolibet homine deteriorem. *Minos regnat in Creta.*

CAPVT VI.

DECAS VI. SÆCVLI XXVII.

Ab anno 2650. ad 2660.

2651.

SECVNDA SERVITVS ſub Eglone Moabita.

EGlon Rex Moabitarum adſcitis in belli ſocietatem Ammonitis, & Amalecitis, Iſraëlitas iterum deficientes à Dei cultu, magnaque leuitate, aut incredibili potiùs ſtupore ad idola conuerſos, tantâ affecit clade, vt huic ſubeſſe cogerentur, & eorum accipere jugum impij, quos tam ſæpe boni ſubjugarant. Eglon in loco vbi ſteterat Hiericum grande præſidium collocauit, & huc Regiam tranſtulit ſuam, vt inde domitis, & attritis Hebræis incubaret. Tum multiplicatis vectigalibus, & portoriis, eos ſic oppreſſit, vt vix haberent vnde miſerrimè victitarent. Sic erant videlicet caſtigandi, qui tributorum cauſa Chananæum incolumem dimiſerant contra Dei juſſionem, vt auaritiæ, & contumaciæ crimina paupertate, & demiſſione peccantium ſapienter à ſummo rerum Arbitro caſtigata viderentur.

2655.

Myſteria Cereris inſtituta ab Eumolpo.

Eumolpus ciuis Athenienſis, vel Ægyptius aduena, hoc anno myſteria Cereris excogitauit & protulit inter paucos ſibi fidiſſimos. Ea aliter dicebantur initia, & majora quidem in honorem Cereris, minora in gratiam Proſerpinæ; quæ euulgare nefas, & ſæpe mulctatum ſupplicio à Dæmone. Ideo non licebat cuique intereſſe præter *initiatum* (ſic probatum, & allectum appellabant) virique principes id ſibi vertebant gloriæ, quaſi virtutis, & innocentiæ illuſtre teſtimonium. Sed quæ virtus, & pietas tum adeò occultabant ſeſe, ſecreti ſaltem criminis ſuſpicione non carebant.

Ori-

2656.

Orithyam Erechthæi Regis Athenienſium filiam petitam coniugem negatamque Boreas Aſtræi Thracis filius rapuit: quam in ventum conuerſam Poëtæ volunt, vt inter pares nuptiæ conciliatæ eſſe videantur. Ex eâ ſuſcepiſſe duos liberos dicitur Calain, & Zetem, viros ambos fortes, alatos ambo quibus vſi ſunt Argonautæ ad abigendas Harpyias ex menſis Phinei, longiuſque ſubmouendas. Sed iis fratribus in expeditionibus celeritas & diligentia potius quàm natura & conditio alas affinxerat. *Boreas Orithyam rapit.*

2657.

Ad eadem quoque tempora creditur Procris eiuſdem Erechthæi filia, & ſoror Orithyæ quæ Cephalo nupſit, meliori marito quidem, ſed in ſuis amoribus infortunatiori. Is periculum facturus, vtrum vxor ſua caſta foret, ad eam acceſſit, ejuſque pudicitiam quaſi ditiſſimus mercator immenſis muneribus oppugnauit. Iamque eo deuenerant ambo, vt hæc magnitudine præmiorum labefactata ſuccumberet, ille magno empta voluptate frueretur, cum repentè quis eſſet apparuit, & quàm hæc parum abfuiſſet à ſcelere, exprobrans oſtendit. Procris non tulit infamiam, ſed fugit in ſyluas, vnde tamen à marito amicè reuocata eſt, qui vbi ſe placatum præbuit, vt hæc cum eo certaret beneuolentiâ dedit illi jaculum ineuitabile, dedit & Lælapa canem, ſemper aſſequentem prædam, vtrumque ſibi quondam munus oblatum à Minoë, ſed in ſuam maritique perniciem dedit. Cum enim accepiſſet illa à ruſtico Cephalum amore cuiuſdam Auræ Nymphæ flagrare, occultauit illa ſe in ſyluis in quibus maritus venabatur. Ille ſub meridiem æſtu, & labore fatigatus vocabat Auram, & Auram identidem amice repetebat; cum Procris rata mox affuturam pellicem ſurrexit ex inſidiis, commouitque frutices in quibus deliteſcebat: Torſit ille jaculum numquam aberra- *Procris & Cephalus.*

errare ſolitum, quo chariſſimam ſibi conjugem confecit. Sic nimius amor inter conjuges eos primum infœlices fecit, deinde perdidit. Vſque adeò ſe plurimum in terris amare etiam legitimè non conceditur.

CAPVT VII.

DECAS VII. SÆCVLI XXVII.

Ab anno 2660. ad 2670.

2669.

Aodus populum Hebræum liberat Eglone confoſſo.

AOd Gerarites de Tribu Benjamin, vir fortis, & ambidexter, ſelectus à Deo, probatus à populo, vt remedium inueniret malis quibus opprimebantur jam annos duodeuiginti à Moabitis Iſraëlitæ, facinus audax ſuſcepit, & planè improbandum niſi authore Deo, atque impulſore ſuſceptum eſſet. Cum enim is detuliſſet ad Eglonem cum ſociis vel munera, vel tributa, reductis ad Galgala ſociis, vnus ad Regem eundem rediit, armatus breui ſicâ, ſed ancipiti, ac Eglonem à Deo petit alloqui. Statim admittitur ad colloquium, & quia diuinum oraculum prætendebat, etiam remotis arbitris. Hic etiam cum Rex in Dei honorem aſſurrexiſſet, ſicque ſe vulneri opportuniorem præbuiſſet, tam validè in ejus aqualiculum pugionem impegit, vt cum capulo in Regis pinguiſſimo ventre deliteſceret totus, & ſtatim adipe reductâ circumfuſaque penitus tegeretur. Rex timore & vulnere exanimatus, ac turpiter egerens excrementa, ſine voce, ſine gemitu corruit. Fugit Aod per poſticum nemine cædis conſcio, immo ne ſuſpicante quidem: nec innotuit illa, niſi cum hic in tuto poſitus inſonuit buccinâ, excitoque Iſraëli rem à ſe geſtam expoſuit. Eam cum probaſſent omnes, collaudaſſentque, obtulit

tulit ille ſe ducem ad excutiendam omnino ſeruitutem. Sequuntur illum principem Hebræi, occupatiſque Iordani vadis patriam ſuam tumultuosè repetentes Moabitas ad decem millia ceciderunt qui intra Iordanem Tyrannidem Eglonis fouebant. Nec vltra cædes illas Aodi proceſſit expeditio: ſiue Deus eam inhibuit, ſiue Iſraëlitarum ſegnities, & amor otij eam breuiorem reddiderunt. Certè tam atrox, & tam importunum excuſſiſſe jugum, inopi populo exhauſtoque, viſa fuit legitima cauſa quieſcendi, virum tam audacem & induſtrium debitis honoribus proſequendi, & præfecturâ judicis, non iam occultâ, ſed publicâ exornandi.

2670.

Ab hoc anno regnandi habuit initium apud Troianos quibus nomen indidit ſuum Tros Erichthonij filius, à quo dicta Troia eſt quia ab eo reparata, vel alio loco ſtatuta eſt. Regnauit annos ſeptuaginta, nomine ſuo & filiis, quam rebus geſtis illuſtrior. Huic enim nati ex Callirrhoe Scamandri filia Ilus, Aſſaracus pater Capys auus Anchiſis, Ganymedes & filia Cleopatra, de quibus multa Fabulæ & Poëtæ. *Tros 3. Rex Troianorum.*

CAPVT VIII.

DECAS VIII. SÆCVLI XXVII.

Ab anno 2670. ad 2680.

2671.

TVm Phryxus Athamantis ex Nepheles filius nouercalibus appetitus inſidiis cum Helle ſorore profugit, vti ſe res habuit, in naui cujus erat inſigne Aries aureus; vt fabulæ, inſidens viuo arieti, quem vterque inequitabat, acceptum à patre, vellere aureo maximi pretij. Et Helle quidem timore correpta vel ex naui, *Phryxus & Helle.*

vel ex fatali ariete, decidens in Anguſtias Ægæi maris, nomen Helleſponto fecit. Phryxus incolumis cum ſuo Ariete peruenit in Colchidem ad Æætem, hicque pretioſam pecudem immolauit, vel Ioui, vel Marti, eiuſque pellem ex tholo templi ſuſpendit Anathema. Hoc vt reciperetur poſtea eſt Argonautarum ſuſcepta expeditio. Aries ille relatus eſt inter ſidera, de quo iterum aliàs: Eſt enim hæc beſtia in fabuloſis hiſtoriis, quàm multi Reges, & principes celebratior.

2678.

Ganymedis raptus. Ganymedes Trois filius annis ſexaginta quinque ab Idæ deflagratione, vt vult Vetus Chronologus apud Clementem Alexandrinum, formoſiſſimus hujus ætatis puer, à Ioue raptus eſt, naui cujus Aquila ſignum erat. Venabatur tum in Idâ monte, & in Campo, qui ab hoc caſu dictus eſt Harpagius. Hunc tamen alij raptum volunt à Tantalo Cappadociæ Rege (Euſebius Regem hunc Phrygiæ facit, quæ tum Mæonia dicebatur) vnde bellum atrox excitatum volunt Troe repetente filium, Tantalo per vim retinente. Alij tamen hanc vltionem Ilo tribuunt, à quo volunt Tantalum regno ſpoliatum. Echemenes Cyprius hunc raptum à Minoë ſcribit ad nefariam libidinem. Quidam ab ignotis plagiariis abductum, dum venaretur; ſed ad leniendum patris dolorem, hoc furtum Ioui affictum eſſe. Probabilius tradit Xenophon hunc à Diis propter eximiam virtutem maturè ſubductum è terris, & cælitibus adnumeratum. Hinc à Poëtis cani cœpit à poculis Ioui, eiuſque catamitus, cuius turpitudinis etiam Ethnicos puduit. Sed quid agas? Tum colebantur Dij ignibus, quàm aris digniores. Poſtea tamen idem ipſe puer à vatibus collocatus eſt inter ſidera, ibique Aquarius dictus, non Ioui pocula, ſed mortalibus aquas ſubminiſtrat, officio minùs turpi, atque indecoro.

C A-

CAPVT IX.

DECAS IX. SÆCVLI XXVII.

Ab anno 2680. *ad* 2690.

2682.

HIs temporibus regnabat in Phrygiâ Tantalus, qui ex Taygete conjuge ſuſceperat Pelopem. Hunc, vt docent Fabulæ Diis epulandum appoſuerat, quo diuinitatem eorum exploraret. Sed abſtinuerunt ab immani ferculo Dii; vna Ceres guloſior ex humero fruſtum decerpſit, & vorauit. Quare poſtea puer reuocatus ad vitam, eboris fruſtulum in humero, quoad vixit, habuit. Tantalus ad inferos dejectus æternâ cruciatus eſt fame, æternâ ſiti, pomis in ora pendentibus; & quoties ea decerpere parat in ſublimè recedentibus; aquis dum ora diducit, vt eas ebibat, diffluentibus, & euaneſcentibus. Quibus commentis homo auariſſimus depictus eſt, & qui inter opes egeret; dictus meritò Tantalus quaſi Ταλάντατος *infortunatiſſimus*. Quæ enim calamitas major, quàm iis non vti diuitiis, quæ ad vſum tantùm factæ ſunt, atque comparatæ.

Tantalus regnat in Phrygia.

2687.

Phœmonoë circa hæc tempora vaticinabatur Delphis, & oracula verſibus reddebat: quaſi verò parum eſſet ſatanicæ mulierculæ vno furore duntaxat exagitari.

Phœmonoe verſibus fundit oracula.

C A-

CAPVT X.

DECAS X SÆCVLI XXVII.

Ab Anno 2690. ad 2700.

2693.

Perſei expeditio. PErſeus Acriſij nepos, Iouis ex Danaë filius fuit, quam bonus ille Deorum hominumque pater mutatus in imbrem aureum inierat, hoc eſt pecuniâ corruptis ejus cuſtodibus. Cum pater Acriſius tam matrem, quàm filium ex hoc furto genitum incluſiſſet arce, & in mare projeciſſet, hæc mirabiliter ſeruata Perſeum reddidit, cujus expeditio verſus meridiem στρατεία Περσέος, nobilem Græcis Chronologis Epochen poſuit. Hic in Æthiopiam profectus Andromedam alligatam Saxo, & jam à monſtro vorandam incolumen reddidit Cepheo patri, à quo viciſſim eam accepit vxorem. Exinde cum habuiſſet à Vulcano adamantinum gladium dictum Harpen, ope Mercurij Meduſæ vni ex Gorgonibus caput amputauit, quod clypeo ſuo Pallas aptauit. Huic capiti quidquid objiciebatur rigebat in lapidem. Ita Poëtæ & magnum ſtuporem, & ingenium, & peritum fabrum appellabant. Sed de Perſeo poſtea recurret ſermo, & de rebus ab eo geſtis in Græciâ, vbi minùs quam in Africâ bonus fuit atque fortunatus.

Iſthmiorum ludorum inſtitutio. Eodem quoque anno annis quindecim à Ganymedis raptu, vel à Siſypho, vel à Glauco Bellerophontis patre inſtituta eſt Iſthmiorum ludorum celebritas in honorem Inus, atque Melicertæ. Ita dicti ſunt Ludi ab Iſthmo Peloponneſi, vbi celebrabantur, in quibus victores coronabantur pinu. Poſtea tamen à Theſeo reſtituti, conſecrati ſunt Neptuno, ſacra no-

ctur-

ſturna in deorum minorum honorem fieri perrexerunt. Erat autem Melicerta filius Athamantis, Inus vxor; vtrumque cum furore amens maritus ad mortem depoſceret, dedit illa ſe cum filio, quem complexum ferebat, in mare præcipitem. Horum corpora cum non comparuiſſent Ino dicta eſt à Græcis Leucothea, à Latinis Matuta; Melicerta apud Græcos Palæmon, apud Latinos Portunus audiit, ambo cælitibus annumerati. Tumque eis infœlicitas profuit ad immortalitatem, quando magnæ calamitates conſecrabantur.

2694.

Præti Regis Argiuorum, & Antiæ filiæ dictæ Προιτίδες, formoſiores fueruntquàm piæ. Auſæ ſunt enim de pulchritudine cum Iunone contendere, & fortè viciſſent, ſi ad humanum judicium prouocare potuiſsent. At contempſit mulierculas Dea; vt tamen mentis timorem ponerent immiſſus eis furor, quo correptæ diſcurrentes per agros fanaticæ ſe vaceas putauerunt, eiſque fuerunt ſyluæ pro Palatio, pro victu herbæ quibus tantùm veſcebantur. Helleboro tandem ſanatæ ſuntà Melampode, quod ab hoc medico dictum eſt Melampodium; purgatoque cerebro, neque ſe Deabus formâ pares, & deformibus vaccis ſe pulchriores agnouerunt, animoque & corpore ſaniores in patris Palatium, ex ſapientis medici domo redierunt. *Prætidarum virginum furor ſanatus à Melampode.*

2696.

Pertinet ad hæc tempora Bellerophon Glauci filius, Siſyphi nepos, Hipponeus primùm dictus, deinde cum Belleronem quendam Corinthi ciuem occidiſſet, Bellerophon, vel Bellerophontes appellatus. Hic hoſpitio Argis ſuſceptus à Prœto Rege, ſolicitatus eſt de ſtupro ab ejus vxore Stenobæâ; at Iouem ille veritus Hoſpitalem eam rejecit: Hæc furore, & amore amens Iuuenem accuſauit apud maritum, quaſi is pudicitiam ejus atten- *Bellerophon caſtus euolat ex periculis.*

tentaſſet , & à Prœto nimis credulo call.dæ mulieri eſt habita fides . At Rex ne datam hoſpiti dextram violaret , ſi eum domi cæderet , mittit ad Iobatem in Lyciâ Regem ſocerum ſuum, cum literis quæ deinceps τά τοῦ Βελλεροφόντου γράμματα audierunt. Iis monebatur vt latorem impudicum , & qui filiæ thorum violare conatus erat in periculis perderet. *Solymos vincit.* Mittitur ergo ſtatim Bellerophon ad Solymos debellandos , gentem validam , & ex quâ potiùs clades, quàm victoria expectabatur . De hoc populo victor cum rediiſſet , aliis atque aliis deinceps periculis expoſitus eſt . Demùm objectus eſt monſtro igniuomo cujus draconis cauda , venter capræ , caput Leonis ; quod tamen domuit ope Pegaſi , quem equum illi alatum Neptunus donauit . *Pegaſus.* Hoc autem abuſus , & volare conatus inter ſidera , excuſſus œſtro , quod in Pegaſum Iupiter immiſit , cecidit in Aleium campum non procul Tarſo , equus inter ſidera relatus.

Iobates miratus Bellerophontis fortitudinem , alteram ei filiam conceſſit vxorem , cum parte regni dotali , ex quâ tres ille liberos ſuſcepit Iſandrum , Hippolochum , & Laodamiam. Hæc cum audiuiſſet Stenobæa , & quem perdere voluerat & viuentem , & victorem , & Regem ſibi affinitate conjunctum , ex deſ-*Chimera.* peratione ſibi mortem ipſa conſciuit , facta ex amante furens, ex furente calumniatrix , ex calumniatrice pluſquam parricida.

Quod autem Chimeram Poetæ monſtrum ex triplici animantium genere conflarint , ea cauſa fuit . Mons erat in Lyciâ Igniuomus , cujus in vertice Syluæ Leones alebant , in ejus dorſo paſcebantur capræ , radix paludibus interſciſſa ſerpentes fouebat , cum Bellerophon Syluas excidiſſet, paludeſque ſiccaſset , & præterea montis Igniuomi craterem , ab eâ parte ſecuiſset , quâ flammarum globos vicinis accolis

colis innoxios redderet, & tum ea feciſſet; quando virorum fortium res geſtæ, non ex veritate, ſed *Poëticè* depingebantur, atque fabuloſè, immanis monſtri domitor vix ſapiens expreſſus eſt, qui induſtriâ ſuâ, hanc partem Lyciæ habitabilem reddidiſſet. Sic tempus hoc μύθικὸν prudentes viros fortes effecit, neque tantum res præclarè geſtas, & tempora, ſed etiam virtutes permiſcuit.

LIBER V.

SÆCVLVM MVNDI VIGESIMVM OCTAVVM.

Ab anno mundi 2700. *ad* 2800.

CAPVT PRIMVM.

PRIMA DECAS.

Ab anno 1700. *ad* 1710.

2704.

Pelops Hippodamiam ducit uxorē.

PELOPS Tantali filius ex Phrygiâ venit in Elidem vbi amauit Hippodamiam, excellentiſſimæ formæ virginem Oenomai Regis filiam, & vnicam hæredem regni. Expetebatur illa à multis procis; ſed hanc dare renuebat pater, qui didicerat ab oraculo ſibi mortem à genero imminere. Itaque prenſantibus filiæ ſuæ nuptias hanc conditionem offerebat, vt curuli certamine cum eo contenderent, victores filia cum regno, victos maneret certiſſima nex. Iamque ſuſtulerat plures, & ſuperauerat, equis vſus incitatiſſimis, & aurigâ peritiſſimo Myrtilo. Pelops arte periculum declinare, & votis potiri ſine diſcrimine voluit. Corrupit aurigam grandi pecuniâ, effecitque vt paulò ante initum certamen currui domini ſui fragilem axem ſupponeret, vel ab axe remoue-

ret vectem. Quare confractis in ipſo curſu curribus, vel rotâ defluente, toto corpore debilitatus Oenomaus & filiam, & regnum, & vitam perdidit. Myrtylus dum reliquum proditionis præmium exigit à Pelope (id autem moriens ſocer commendarat enixiùs) in mare præcipitatus eſt, quod ab eo dictum Myrtoum, naufragiis infame, & infidum nautis, vt aliquid ejus à quo nomen acceperat, habere videretur. Pelops non Elide modo, ſed & totâ Peloponneſo potitus, eam de ſuo nomine Peloponneſum dixit. Sic ejuſdem ſceleris ille necem, hic diadema præmium tulit.

Myrteum mare dictum à Myrtilo.

2710.

Acriſius Prœti frater hoc anno decimus tertius Argiuorum principum regnare cœpit is nequicquam in filiam, eiuſque ſobolem crudelis fuit, ſuperuixit hæc, &, quod fata decreuerant, Auo intulit necem.

Acriſius regnat argis.

CAPVT II.

DECAS II. SÆCVLI XXVIII.

Ab anno 2710. *ad* 2720.

2720.

HIc annus Aodi judicis Hebræi morte celebris fuiſſe creditur. Quo è viuis ſublato, inter Iſraëlitas famoſiſſimus extitit Samgar, quem nonnulli, vt Ioſephus aliique, judicibus accenſent; alij communiter, & veriùs eum ex judicum expungunt albo. Ille ex Philiſtinis tum per latrocinia Hebræos infeſtantibus vomere impacto ſexcentos occidit; ſeu ſingillatim, & captato tempore accedentes, vel recedentes adortus; ſiue, quod mirabilius, & ad Samſonis factum propiùs accedit, latronum magnam manum vnus, vomere ex aratro excuſſo, inuaſerit, & ad ſexcentos in hoc certamine mactarit. Quo-

Moritur Aodus.

Quoniam ſacri codices hæc non exprimunt enucleatius, quo voles modo, victoriam iſtam, vel facilem, vel admirabilem interpretaberis.

CAPVT III.

DECAS III. SÆCVLI XXVIII.

Ab anno mundi 2720. ad 2730.

2721.

TERTIA SERVITVS. Sub Iabino Rege Syriæ.

HEbræos tertiùm oblitos Dei, atque Religionis Iabinus Syriæ Rex, ex eius proſapiâ, quem deuicerat Ioſue, magnâ clade deuicit, tributa pendere compulit, repoſuitque victori populo quam in majoribus paſſus erat ſeruitutem. Potentiſſimum hunc fuiſſe innuunt nongenti currus quos ei ſcriptura tribuit, & trecenta peditum, equitum decem millia, quos ei Ioſephus aſſignat. Adde principem militiæ Siſaram copiis iſtis regendis parem. His ſuccubuerunt Iſraëlitæ, & ante idola ſtrati, ſuis capitibus Syros, vt ſuis aris Dæmones impoſuerunt.

Bacchi ad Indos expeditio.

Circa id quoque tempus contigit Dionyſij ſeu Bacchi ad Indos expeditio. Atque vt hic eius initia reſumamus Διόνυσος ille Græcis natus erat ex Semele Cadmi filia, quam Iupiter vitiarat. Hæc hominem experta Deum ſuum adulterum, etiam fulminantem videre, & complecti voluit. Sed eius aſpectu exanimata didicit ſatiùs eſſe mortali amantem experiri Iouem, quàm videre fulminantem. Fœtus eius nondum perfectus, & maturus, femori patris inſutus, & creuit, & ſuo tempore prodiit; vn Dionyſius, Διμήτωρ, vel Διμήτωρ dictus eſt. Sic hominum Deorumque vt pater eſſet Iupiter, non tantùm capite in Mineruâ, ſed & femore prægnans eſſe debuit; vt capite, femore, toto corpore fœcun-

cundus cœlum, & terras Diis & Heroibus impleret. Dionyſius ille porro magnum τῆς μυθολογίας argumentum; cum Bœoticas vrbes exſoluiſſet ſeruitute Liber; eum mulierum inſanientium agmen ad Indos pertraxiſſet, quas Βάκχας, & μαινάδας vocant, dictus eſt Bacchus. Is tamen hoc apparatu totum orbem domuiſſe dicitur, victorque omnium gentium Triumphum, & Diadema inueniſſe; quæ tu in vinum, quàm in delicati, & mulieroſi hominis facta meliùs, & aptiùs transferes.

2722.

Ianus Biceps in Latio, & Saturni ad eum aduentus.

Regnabat in Italia Ianus annis 30. antequam in Italiam Æneas appelleret; ad quem cum confugiſſet Saturnus expulſus ex Cretâ à Ioue filio, apud hunc hoſpitem latere compulſus, partem eius regni, à ſuis latebris, Latium dixit. Tum Dij fallebant atque fallebantur, nequiores hominibus, apud quos tunc temporis Aureum vigebat ſæculum. Cum autem Ianus iſte prudentiſſimus eſſet, nec tantum præſentia videret, ſed futuris quoque proſpiceret, inde Bifrons eſt depictus, turpique vultu pulcherrimus animus eſt repræſentatus, quando propter nimiam mortalium ſimplicitatem prudentia monſtrum habebatur. Alij volunt id referre ad geminam linguam quam callebat, quod his quoque temporibus portenti ſimile fuit.

2727.

ILIVM CONDITVM.

Anno trigeſimo quarto ab expeditione Perſei conditum eſt in Campeſtribus locis Troados Ilium ab Ilo filio Trois, à quo & nomen accepit; ſed quo loco etiam Strabonis tempore dubitabatur; ſic enim vrbs illa ceciderat vt etiam ruinæ iampridem interiiſſent. Hæc ciuitas tum dicta Ilium, nomen nihilominus retinuit Troiæ, quoniam ex Troiæ ruinis condita fuerat. Fuit illa celeberrima inter vrbes Aſiæ dum ſtetit, famoſior & cum cecidit, vt in eius ἅλωσιν videbimus.

CA-

CAPVT IV.

DECAS IV. SÆCVLI XXVIII.

Ab anno 2730. ad 2740.

2731.

Pelops Olympiis præfuit.

PElops tum Olympiis præfuiſſe perhibetur ab Euſebio; at ea non concinunt eiuſdem Euſebij dictis, qui poſtea Olympia ab Hercule inſtituta docet: ſed hæc vt alia multa ſunt apud hunc authorem ἀνισόρητα. qui in ſuo Chronico exſcriptorem potius quam Chronologum agere viſus eſt, & ex multis aliqua dum excerpit, neq; ſatis excutit, non digeſſiſſe tempora in ordinem, ſed magno hiſtoriȩ diſpẽdio cõfudiſſe iudicatur.

2740.

Hoc anno parenti ſuo Troi ſucceſſit Ilus filius, quem regno dignum fuiſſe arguit Ilium jam eius auſpiciis conſtructum. Huic tantùm obfuit quod perjurum, & impium Laomedontẽ genuit, cuius fuit impietas, quàm parentis virtus celebratior.

CAPVT V.

DECAS V. SÆCVLI XXVIII.

Ab anno 2740. ad 2750.

2741.

Iſraelitæ per Deboram & Baracum liberantur à Syriaca ſeruitute.

ANnis viginti, quia non reſipuerant Iſraëlitæ, Tyranno Syriæ Iabino paruerunt: vbi ſubdiderunt ſe Deo, & lacrymis ſua ſcelera eluerunt, ſupra nongentos currus, & tot armatorum millia erexerunt ſeſe, & (quod mirum videri debet) fœminâ eorum ducem ad prælium

lium accendente, atque deducente. Dei juſſu per Deboram numine afflatam ſignificato Baracus in montem Thabor, minutum ex Zabulonitis deducit exercitum: ſed adfuit illicò Siſara, quaſi dejecturus præſidium, atque ad torrentem Ciſſonem copias extendit. Actum erat de paucis Hebræis coram tanto exercitu, talique duce, niſi panicum terrorem Deus immiſiſſet hoſti; quo ſine cauſâ correptus Eques, atque pedes ita turbatus eſt, vt de fugâ potiùs quàm de prælio cogitaret. Auxit & eum timorem, qui eum diſcutere debuerat Siſara: nam deſcendit ex curru ſuo, vt meliùs lateret inter gregarios milites fugitiuos. Cum multùm viæ emenſus eſſet, inſuetus ire pedes, oppidò laſſus, & ſitiens, anheluſque, venit ad tabernaculum Heberis Cinæi; vbi amicè ſuſceptus in ſpeciem, potatuſque lacte dormire cœpit, ſed æternum. Iahel enim Heberis vxor, vt illatas Hebræis amicis ſuis vlciſceretur injurias, impellente Deo, in dormientis caput trabalem clauum adegit malleo, atque vnius hominis fortiſſimi nece Iabinum tali deſtitutum duce, vincendum debellandumque penitùs tradidit Iſraëli. Sic victoria duabus fœminis adjudicata eſt; cum eam expeditionem Debora ſuſcepiſſet, Iahel audaci facto, & quod non ſaperet fœminam feliciter terminaſſet; Baracus dux expeditionis hujus victoriæ laude caruit.

Is porro *Baracus* populi judex. Primo Regum cap. 12. in vulgata dicitur *Badan*; tum quia facilis litterarum mutatio; tum quia Badan à 70. vocatur Barac; tum denique quia Badan iſte dicitur populum liberaſſe, quod Baraco, non autem Iairo, quem hic aliqui obtrudunt, longè meliùs conuenit.

2742.

Acriſius Danaës pater, Prœti frater, cui ſucceſſerat in regnum Argiuorum, à nepote ſuo Perſeo, ſicut erat in fatis, & ipſe acceperat ab Oracu-

Perſeus Acriſium cædit eius regnum Mycenas transfert.

Oraculo, cæſus eſt; vel vt aiunt fabulæ viſâ Gorgone in Saxum diriguit. Ejus regnum & diuitias cum Perſeus occupaſſet, Argis hærere noluit, vbi ſceleris ſpecies ſemper oculis obuerſabatur. Tranſtulit itaque regni ſui ſedem Mycenas, quod per Sthenelum conditoris filium ad Agamemnonem propagatum eſt; Talao interim Argis regnante, cujus filius Adraſtus fuit. Sed hæc regnum ſcelere parta, & ſceleribus ſeruata, tandem quoque ſceleribus interierunt.

2745.

Pandion ſecundus Rex Athenarũ.

Hoc anno Pandion alter, filius Erechthæi Athenis regnare cœpit, & annis viginti adminiſtrauit regnum, donec Metionidarum factione ejectus regno Ægæo reliquit, celebratior perdito regno quam adminiſtrato.

CAPVT VI.

DECAS VI. SÆCVLI XXVIII.

Ab anno 2750. ad 2760.

2757

Picus in Latio regnat.

Hoc anno Picus Iani filius in Latio regnandi fecit initium, regnauitque annis triginta ſeptem. Fingitur à Poëtis amatus à Circe veneficâ, & in volucrem ſibi cognominem mutatus, inde ductâ fabulâ, quod primus ex hac volucre captarit auguria, hanc primus ſuis prætulerit ſignis, & his temporibus, quibus homines beſtias fieri turpe non erat.

2760.

Moritur Debora.

In hunc annum, cadit mors Deboræ, quæ cum Baracho annis quadraginta populum rexit, hic manu, illa conſilio, quod vtile ſemper, & ſalutare fuit, quoniam exiſtebat à Deo. Hac autem ſublatâ ad ingenium ſuum, hoc eſt, ad idolatriã Deiq;

con-

contemptum redierunt Iſraëlitæ. Itaque Madianitis traditi ſunt annis octo, à quibus experti ſunt quidquid à Barbaris gens culta poteſt expectare. Quare paſſim deſertis pagis, & oppidis, in ſpeluncis coacti ſunt habitare, hicque belluarum inſtar viuere, conuectis raptim in hæc antra frugibus, quas hoſtilis furor, & nequitia reliquiſſet. Serebant aliquid hyeme miſeri Hebræi, ſed cum adoleuiſſent ſata, aderant Madianitæ, qui eorum ſpem & labores, aut demetebant, aut depaſcebantur. Hic viui relinquebant nihil, quod aut non cæderent, aut auferrent, aut corrumperent; vt jam non legitimum bellum cum hominibus, ſed internecinum cum feris gerere viderentur. Tanta denique ea clades fuit, vt propter acerbitatem viſa Deo non ſint vltra annos octo extendenda, quò paucitas annorum calamitatis magnitudine, atque atrocitate compenſaretur.

QVARTA SERVITVS ſub Madianitis.

CAPVT VII.

DECAS VII. SÆCVLI XXVIII.

Ab anno 2760. ad 2770.

2768.

HEbræos jam plagis emollitos, & ſubactos adit à Deo Prophetes, qui exprobratâ ingrati animi labe inuitaret eos in illius ſinum, in quo majores eorum tuti, ſoſpiteſque conſtiterant. Nec inutilis vanaque fuit ſancti Viri adhortatio, omnes enim multis cum lacrymis defleuerunt peccata ſua, meliorem frugem deinceps polliciti. Id tantùm poſtulabat Deus, vt eos reciperet in gratiam, atque in priſtinam libertatem aſſereret. Mittitur ergo Angelus qui populi affictiſſimi malis proſpiceret. Is adit Gedeonem (qui tum Ierobaal dictus eſt, quod aram Baâlis euertiſſet, ac ſuccendiſſet lucum)

Gedeõ liberat Iſraëlitas parta de Madianitis illuſtri victoria.

& hunc gentis ſuæ curam, ſalutemque ſuſcipere iubet, de cœlo pollicitus auxilium. Quamquam id erat ſatis ad talem prouinciam ſuſcipiendam, ne quid tamen imprudenter vir magnus aggreſſus eſſe videretur, exigit ſigna duo, circa vnum idemque vellus ouinum; primum vt ipſum maderet rore, terrâ circumquaque ſiccâ, alterum vt ſiccum remaneret, terrâ vndicumque madidâ & elutâ. Id vbi impetrauit, ſic quaſi captis auſpiciis, à Deo ſelectus Imperator cogit exercitum. Cum magnæ copiæ conueniſſent inſtituit delectum, ac principio dimittit omnes ex lege pauidos, & qui necem ac vulnera reformidarent; quâ denunciatione, duo ſupra viginti millia diſceſſerunt. Iterum iubente Deo probati reliqui ad aquas, rejectique qui pronis in fontem bibiſſent corporibus, retenti tantùm trecenti, qui manu hauſiſſent aquam, &, vt decebat honeſtos viros, ſedaſſent ſitim. Satis viſi ſunt Deo hi pauci, vt illuſtriſſimam de infinitis propemodum hoſtibus reportarent victoriam. Animatus eſt & ſomnio quodam Gedeon, quod audiuit enarrari à Madianitâ milite, dum ſe cum famulo in partem hoſtilium caſtrorum inſinuaſſet, de pane hordeaceo tabernaculum principis Madianitarum euertente, quod explicatum eſt à ſocio ſomniantis de gladio Gedeonis. Suos igitur in tres turmas diſtributos immittit in hoſtium caſtra, ſingulos cum tubâ, & face in lagenâ fictili concluſâ, juſſos omnes audito Duce clangente, & ipſos inflare tubam, atque interrupto cantu vociferari *gladius Domini, atque Gedeonis*. Imperatum eſt præterea λαμπαδοφόρους, ex compoſito ſimul omnes lagenas inter ſe colliſas frangere, vt illicò non expectata lux oſtium oculos perſtringeret. Quid multa? In hoc tumultu Madianitæ partim mutuis concidere vulneribus, partim à dimiſſis paulò antea copiis trucidati confoſſique ſunt ad centum viginti millia. Partâ victoriâ

tam

tam illuſtri aduerſus exteros, pæne commiſſa eſt pugna ciuilis. Nam Ephraimitæ quod expectati non eſſent magno Gedeonem pulſauere conuicio, parati dictis addere facta, niſi ſapiens victor molli eos, aptaque ad tempus oratione demulſiſſet. Sic compoſitis domeſticis rebus, victoriæ reliquias colligere parat, tranſmiſſoque Iordane reficere copias, vigiliâ longoque certamine defatigatas, quod tamen ex improbitate Soccotheorum, & Phanuelitarum præſtare non potuit, negantium crudeliter, vnde victores feſſi repararent vires. At languenti exhauſtoq; militi ſuo Deus non defuit, & abſque cibo potuque præſtitit, quod rerum omnium ad victum copia vix feciſſet. Tandem Gedeon hoſtes aſſecutus eſt in Carcar, ſeu Corcor, cum duobus Regibus Zebee & Salmana ex fugâ collectos, ad quindecim millia. Hic deleti ſunt omnes; capti duo Reges, quos paulò poſt Gedeon ipſe interemit. Sed ante in Soccotheos, & Phanuelitas graue ſtatuit ſeueritatis exemplum. Illorum enim ſeptuaginta ſeptem primarios illuſtreſque viros, ſibi dedi juſſos, cum ſpinis deſerti contriuit, actis per eorum corpora curribus atque carpentis: horum etiam captam turrim euertit, oſtenditque periculoſum eſſe victores exercitum, & imperatorem contemnere, ac juſta poſtulantes rejicere. Exinde collecta ſunt hoſtium ſpolia, ex auro confectum Ephod, ſeu Pontificale indumentum, quod in Ephrâ Gedeonis vrbe collocatum, poſtea in idololatriam conuerſum eſt. Ipſe Gedeon Iudeæ publicâ conſenſione delectus, cui ſe eiuſque filio populus ſubmiſit. Et verò quis ei parere recuſaſſet, quem Deus tot portentis, tam nobili victoriâ populo ſuo præfeciſſet.

2769.

Adraſtus hoc anno Argis regnaſſe videtur; vbi ad multos annos imperium prorogauit, factus Tydei, & Polynicis gener, lætiori- *Adraſtus regnat Argis.*

 bus

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA

bus regni principiis, quàm fine.

2770.

Siculi ex Italia tranſeunt in Siciliam. Siculi in Italia populi hoc anno in Trinacriã tranſierunt, eamque de ſuo nomine dixere Siciliam. Hæc tamen deinceps conuenarum omnium præda fuit, à Phrygibus, Græcis, Carthaginienſibus, Romanis non tam habitata, quàm ſpoliata, & cui plurimùm ſua fertilitas obfuit.

Ægæus regnat Athenis. Eodem quoque anno Ægæus pulſa à Metionidis Pandione Athenienſium Rex creatus regnum tenuit annis duodequinquaginta; quod & filio reliquit ſuo, ab eodem generoſiùs, etiam atq; magnificentiùs conſeruatum, quàm receptum.

CAPVT VIII.

DECAS VIII. SÆCVLI XXVIII.

Ab anno 2770. ad 2780.

2772.

Cizycus condita. Condita ponitur hoc anno Cizycus; vtrum autem à Cizyco nomen acceperit Rege quem Minyæ acie fuſum interemerunt, dicere non poſſumus, niſi eius ortum, in poſteriora tempora rejiciamus. Hæc deinde tam illuſtris fuit vt ex marmore tota conſtaret: tam diues vt triplex haberet armamentarium, armorum, frumenti, Baliſtarum, tam munita, vt Mitridatem magnum, Romanis vincendum objecerit; quando & Regis miſerabilis caſus eam liberam reddidit, atque fortunatam; ſed quam libertatem virtute parauerat, vitiis ſuis perdidit.

2779.

Et Miletus. Miletus hoc anno item ſtatuta legitur, oraculo clara, primò Branchidarum, deinde Apollinis Didymæi. Hujus ciuis fuit Thales, ſapientum vnus, aliique non minus Thalete ſapientes,

tes, hanc tamen magis lanæ ſuæ, quàm viri nobilitarunt. Ita magnæ res ex vtilitate potiùs, quam ex honore penduntur.

CAPVT IX.

DECAS IX. SÆCVLI XXVIII.

Ab anno 2780. ad 2790.

2783.

SI Ioſepho credimus annis 240 ab Exodo, & annis totidem ante templum Salomonis poſitum ſtatuta eſt Tyrus, quod in hunc annum ſine dubio cadit. Ego vero nón primò tunc poſitam putem, ſed ita reparatam, exornatamque, vt recens ſtructa dici poſſet. Nam à Tyrâ Iapheti ſeptimo filio condita erat, & appellata: temporibuſque Ioſuë jam non incelebris erat. Adde quod eam Strabo Sidoni faciat antiquitate parem; Sidon autem, Moſe ipſo teſte, authorem habuit primogenitum Chanaan. Immò ſuprà vidimus Phœnicem, & Cadmum ex Thebis Ægyptiis profectos ad Tyrum ſubſtitiſſe. Quære jam magnarum familiarum initia, cum vrbes tantæ, & tam illuſtres, quo tempore primùm coaluerint, dicere nequeant. *Tyrus cõdita, aut potius reparata.*

2788.

Ad id temporis pertinere videtur Amphitruo; vir fortis, & tamen crimine vxoris ſuæ, quàm ſuâ virtute notior. Filius is fuit Alcæi, & Hippomenes, eique ſoror fuit Anaxo, quæ Electryoni nupſit, atque ex eâ Alcmenam genuit. Erat autem Electryo, & Taphius filij Perſei; & Taphius quidem Taphum in Cephaleniâ condidit, cujus incolas Teleboas dixit. Cum igitur ſimul regnarent Taphius, & Electryo Taphij filij partem regni depoſcentes orto jurgio Electryonis filios interemerunt; quapropter *Amphitruo, & Alcmena.*

 demor-

demortuorum pater atroci hos inceſſit bello. Hoc vt meliùs procederet Amphitruoni filiam ſuam Alcmenam dedit vxorem, ſed eâ lege, vt hanc non attingeret, niſi bello contra Teleboas profligato, atque ita ſibi, amorique pugnaret. Sed contra accidit, nam Amphitruo ſocerum occidit imprudens. Quare cum Alcmenâ pulſus, Thebas profugit; vbi purgatus à Creonte contra Taphios fœliciter pugnauit. Ex hac Alcmenâ prodiit Hercules, cujus tanta fuit gloria, vt propter talem alumnum vxorem ſuam adulteram fuiſſe non dedignaretur Amphitruo.

CAPVT X.

DECAS X. SÆCVLI XXVIII.

Ab anno 2790. *ad* 2800.

2791.

ARGONAVTAR. EXPEDITIO.

POſt Ilium conditum annis ſexaginta quatuor, ante ejus ἅλωσιν ſeptuaginta nouem, ſuſcepta in Cholchidem expeditio, ad efferendum aureum vellus, quod eò fuerat à Phryxo delatum. Ita fabulæ; ſed hiſtoria vult hoc Vellus fuiſſe vel theſauros ingentes, aut vellera infecta purpurâ magni pretij, aut in quibus ramenta auri plurima continebantur, qualia erant quæ fluuij Phaſidis alueo ſubſternebantur; aut denique in ouina pelle deſcripta Ars τῆς χρυσοποιίας, non tantnm hoc ſæculo, ſed & antiquioribus magno ardore quæſita.

Quid aureum vellus?

Iaſon princeps expeditionis.

Huius porrò expeditionis Princeps fuit Iaſon Æſonis filius ex Polymelâ, vel Alcimede, quem pater moriens commendarat Peliæ fratri, ei etiam tradito regno, ſed hac lege, vt id nepoti adulto reſtitueret; inſanus! qui neſciret faciliùs accipi regna, quàm reddi. At mater Alci-

Alcimede marito ſapientior, verita ne Pelias ſtrueret inſidias pupillo, Iaſonem Chironi alẽdum ſubmiſerat. Ab hoc magiſtro ſic inſtitutus eſt, vt ab ejus diſciplinâ egreſſus, non tantùm hæreditario, ſed & parto regno dignus habe-retur. Cum igitur paternam hæreditatem re-poſceret à Peliâ, miſſus eſt honoris ſpecie, ad eam expeditionem, quæ omnium Græcorum votis expetebatur. Neque verò hanc reiecit Iaſon, ſolicitior tum promerendi regni, quàm adeundi. Adhibitis itaque commilitonibus vi-ris magnis, inter quos illuſtriſſimi fuerunt Her-cules, Caſtor, Pollux, Hylas, Orpheüs, & militibus ex Theſſaliâ, qui Minyæ dicti ſunt, conſcendit nauem Argo, ſic dictam vel à celeri-tate (*αργος* enim Græcis eſt *velox*) vel ab Ar-giuis, ſeu Græcis eâ ſubuectis.

Ac principio appulere in inſulam Lemnum, vbi Iaſon & ſocij ab Hipſipyle inſulæ dominâ, & Lemniadibus non hoſpitio modò, ſed & le-cto ſuſcepti ſunt. *Hipſipyle recipit Argonautas.*

Omittimus hîc geſta apud Laomedontem, & ad Aſcanium fluuium ab Hercule, quia hæc pla-nè ſunt *ἀνιστόρητα*, & de his ſuo dicemus loco.

Venerunt ergo Argonautæ ad Phineüm Bi-thynorum Regem; à quo ſuſcepti ſunt, vt de-cebat Græciæ florem. Neque verò hi ſe hoc be-neficio indignos præbuerunt. Nam ex menſis infortunatiſſimi hujuſce Regis, & cæci excuſſe-runt Harpyas, fœdas volucres, & menſam ejus ingluuie non ferendâ deturpantes; quas ne redirent vnquam Calais, & Zetha alati ju-uenes, ad Plotas vſque inſulas perſecuti ſunt, vnde, Deorum monitu, juſſi reflectere, hic Harpyas, & inſulis Strophadum nomen reli-querunt. Phineüs hoſpitibus ſuis rependit vi-cem, eoſque edocuit quomodo Cyaneas petras tuti tranſmitterent. Hæ alternis coëuntes, at-que recedentes, viam aperiebant, claudebant-que: Columbæ laxatæ beneficio agnouerunt, *Ex Phinei menſa abiguntur Harpyæ.* *Cyaneæ Petræ.*

 quis

quis futurus eſſet hujus trajectionis euentus. Vt enim Columba caudam, ſic in hoc trajectu nauis Argo gubernaculum perdidit.

Medea fauet Iaſoni. Tandem ad Colchos cum ſuis ſociis, & Minyis Iaſon peruenit, & regiam vrbem Æetæ Phaſim, affixam cognomini fluuio; vbi amatus eſt à Regis filia muliere venefica, & quæ in amaſij ſui gratiam & patrem, & regnum prodidit. Hujus autem amore & conſilio hujus Iaſon Tauros Æripedes domuit, & vigilem Draconem ſopiuit; hoc eſt, ex Tauricâ milites vicit, quibus erant æreæ Caliſæ, & cuſtodem theſauri corrupit. *Medea fratrem diſcerpit.* Sic aureum rapuit vellus quodcumque illud fuit; quo direpto fugit cum amaſio ſuo Medea, ſecumque exportans fratrem Abſyrtum; quem, cum pater eos aſſequeretur, in fruſta diſcerpſit, & per agros ſparſit, vt dum ea colligit mœrens Aeætes, minus eos aſſequeretur. *Reditus Argonautarum per Iſtrum.* Sed timendæ erant fauces Ponti, & Boſphorus quem Rex furens occupaturus erat. Iſtrum itaque Argonautæ ingreſſi cum perueniſſent ad Liburniæ montes Argo nauim ſuis extulerunt humeris, & in fluuium, inde in Hadrianum mare pertraxerunt. Sic incolumes ad Peliam jam ſenem, effœtumque peruenerunt. *Pelias occiſus.* Hunc Medea, quaſi juuentuti redditura per filias ſuas jugulauit, ac perdidit, earum pietate abuſa ad ſummam impietatem.

Creuſa cōburitur. Huc vſque Iaſoni bene cum ſuâ Medeâ conuenerat, qui ex ea duos, treſve ſuſceperat liberos, quam amabat, viciſſim ab ea redamatus. Sed poſtea implicitus amore Creüſæ Corinthiorum Regis filiæ, in ſe amicumque iram impotentis fœminæ conuertit. Hîc enim mulier nequam incantationibus ſuis Creüſam, cum Creontis Palatio viuam incendit, & filios ſuos ac Iaſonis, in oculis patris, dum nequicquam vindictam is repetit, jugulauit. Ereptus tamen ex hac cæde Theſſalus, & Iolcon repetens hîc regnauit, & de ſuo nomine Theſſalos dixit.

Medea

Medea curru & ſerpentibus per aërem vecta fugit Athenas: vnde abire compulſa, iterum Iaſoni ſuo reconciliata, cum eo rediit in Colchidem, vbi Iaſon Æetem à fratre regno depulſum ſolio reſtituit, ideo honores magnos totâ Aſiâ conſequutus. Alij tamen maluntеum egentem, & rejectum ab omnibus, ex deſperatione ſibi conſciuiſſe manus. Sic expeditio terminata pro beſtiæ vellere, ſed quæ reuexit fœminam omni ferâ nequiorem, & ſceleratiorem, quæ inchoata propter auaritiam, & aurum; libidine, crudelitate, veneficiis, omnibus criminibus abſoluta eſt.

Medea fugit Athenas.

2794.

Faunus hoc anno regnat in Latio dictus Rex antiquiſſimus Aboriginum, qui & putatur genuiſſe Faunos, Satyros, & illiuſmodi caprina, & cornigera numina, quod primus aras eis ac ſacra poſuiſſet: regnauit autem annis quadraginta quatuor, ſed eo tempore quo res Italicæ tam latebant, quàm poſtea per Romanos innotuerunt.

Faunus in Italia regnat.

Eodem anno Troiæ ſucceſſit Ilo patri impius Laomedon, annique triginta ſex regnauit: genuit ille filios duos Tithonum, & Podarcem filiam Heſionem. Tithonus in Orientem & ad Æthiopas profectus Memnonem hic genuit; Podarces dictus eſt Priamus vt mox dicetur. Laomedon & hominibus & Diis odioſus fuit, perfidioſus & perjurus & ſacrilegus. Cum Ilium mœnibus careret de iis excitandis cogitauit; ſed quia pecuniis indigebat, conſecratos Neptuno & Apollini theſauros ex eorum templis rapuit, & ad prophanos vſus impendit. Quas autem pœnas hujus ſacrilegij dederit, dicemus in ejus obitu, ſicut & quomodo Poëtæ hanc hiſtoriam in fabulam detorſerunt.

Laomedō Ilo ſuccedit.

2798.

Medeam hoc tempore Athenis vixiſſe quidam referunt, & Ægæo filium Medum dediſ-

Medea Athenis ejecta.

ſe. Tum ejus operâ nihil propiùs factum eſt, quam vt Theſeüs ab Ægæo admotus aræ cæderetur; ſed agnitus vixit deinceps in oculis patris, Medea ſolum vertere coacta, mulier in regnorum perniciem nata, & quam virorum nemo ſine calamitate, & cladibus amauerat.

2800.

Mors Gedeonis.

Hoc anno mortuus eſt Gedeon, cum annis quadragintâ populo præfuiſſet, ductis tamen iis ab obitu Deboræ. Vir ad ſalutem gentis ſuæ genitus cui libertatem tot prodigiis peperit, vt caput populi, Dei manus dici meruerit.

LIBER VI.

SÆCVLVM MVNDI VIGESIMVM NONVM.

Ab anno mundi 2800. ad 2900.

CAPVT I.

DECAS PRIMA.

Ab anno 2800. ad 2810.

2801.

GEdeoni optimo parenti ſucceſſit perditiſſimus filius Abimelechus, ab eo ex pellice Sichimitâ ſuſceptus. Hic patre mortuo patriam ingreſſus popularibus ſuis perſuaſit, vt eum principem eligerent, quod & factum magnâ conſeſione, detractis etiam ex templo Baal ſeptuaginta ſiclis argenti, quâ ille pecuniâ hominum ſceleratorum manum, quaſi milites prætorianos adſciuit. His ſtipatus venit in vrbem Ephra, in quâ degebant fratres, quibus quaſi ex juris formulâ Læſæ Majeſtatis reis amputauit capita. Septuaginta tum in grandi lapide decollati ſunt, effugit omnium minimus Ioathamus. Inde peracto facinore Sichimam rediit Abimelechus, vbi Princeps inauguratus eſt ſolemni ritu: Ioathamo ex monte Garizim hanc inaugurationem exemplo Rhamni ſterilis deuouente. His diris quaſi ex ambone pro-

Alimelechus fratres cædit & occupat Tyrannidem

nunciatis abſceſſit vt lateret, donec Deus Tyrannum & fratricidam abſtuliſſet. Neque verò diu eſt dilatum ſupplicium, cælo iis velociùs adimente vitam, qui homini cuilibet, multo magis conſanguineo, & fratri vitam abſtulerunt.

Elimelechus & Noemmi, patriam deſerunt; Ruthæ initia.

Eodem ferme tempore, & initio principatus Abimelechi, cum fames atrox in Palæſtinam incubuiſſet, Elimelechus cum vxore ſuâ Noëmi lectiſſimâ fœmina perrexit in Moabitidem, ſeu Arabiam, vt hic iniquiſſima tempora contereret; nec ita multò poſt obiit. Liberi ejus jam adulti Mahalon, & Chelion mulieres indigenas duxerunt, Orpham, & Rutham, mulierem aliâ Patiâ digniorem, & quam ſelegerat Deus, vt ex ejus ſanguine David, adeòque Chriſtus ipſe naſceretur.

2803.

Abimelechus caditur.

Abimelechus anno tyrannidis ſuæ tertio, Sichimitas ſuos rebellantes expertus eſt; Gaalis enim cujuſdam operâ ab eo deſciuerunt. Sed in eadem vrbe Tyranno fauebat præfectus Zebul. Venit ergo Abimelechus Zebuli ſuo laturus ſuppetias, cæſoque Gaale cum ſuis vrbe potitur, eamque incendit cum maximâ turre, in quâ fugitiuos mille, fumo & igne perdidit. Inde victor perrexit ad oppidum Theben, ad quod rebellionis quoque lues penetrauerat: ejus muros occupauit primo impetu. Verùm dum vrbis turrim oppugnaret, & portæ iam admoueret faces ipſe; in ejus caput fragmen molæ mulierculæ ex pinnis impegit. Ex eo vulnere, fractòque cerebro dum imminere ſibi videret mortem, rogauit armigerum ſuum vt eum interimeret, ne manu mulieris interiiſſe dux magnus diceretur. Sed excidit ſpe ſuâ: quandiu enim à Deo ſcripta ſtabit hiſtoria Abimelechus Tyrannus, & ſeptuagies fratricida, & percuſſus à fœmina, & dignus qui ſibi conſciſceret necem, perlegetur.

Abi-

2804

Abimelecho ſucceſſit Thola filius Phua, fratris Gedeonis; & delectus ab vniuerſo populo creditur, vt per eum diſtracti Iſraëlitæ in vnum reuocarentur; neque, quod ab ejus nepote factum erat, vir aliquis factioſus, & audax ſibi principatum arrogaret. Sublectus ergo qui meliùs Gedeonem & fortitudine, & conſilio, & ſanguine ſimul repræſentaret. *Thola iudex Hebræorum.*

2807.

Euryſtheus hoc anno Mycenæorum regnum adiit tenuitque annis 43. celeberrimus in fabuloſis hiſtoriis, quòd in ſeruitutem ſit ei traditus Hercules, ejus tamen improbis juſſionibus factus illuſtrior. *Euryſtheus Mycenis regnat.*

Euander, ſeu Euandrus Arcas, cum patrem ſuum cæcidiſſet imprudens, relictâ patriâ venit in Latium, ſubmotiſque Aboriginibus in Palatino monte de proaui ſui nomine condidit Pallanteum. Mater ejus Nicoſtrata expeditionis hujus comes fuit, quæ mulier fatidica, quod verſibus oracula funderet, Carmenta, ſeu Carmentis eſt appellata. Fuit autem is Euander φιλόξενος in primis; Cum enim Argum ducem Argiuorum ſuſcepiſset hoſpitio, iſque ab Arcadibus ob affectati regni ſuſpicionem, ſe inſcio inuitoque cæſus eſſet, Argiletum nemus ei demortuo conſecrauit, & quo potuit optimo modo, hoc eſt immortalitate, ſarciuit iniuriam. Ab eo quoque Troianus Æneas benigniſſimè ſuſceptus eſt, adiutuſque bello contra Rutulos, quo tamen infelix pater & ſenex, cæſo Pallante filio ſuo, ſpes omnes ſuas accifas vidit. Vrbem Pallanteum diu non ſtetiſſe Romuli docent tempora; neque verò diuturna eſſe debuit, quæ vrbis Romæ ſolum ante occupaſſet. *Euandri in Italiâ aduentus.*

CA-

CAPVT II.

DECAS II. SÆCVLI XXIX.

Ab Anno 2810. ad 2820.

2811.

Booz ducit vxorem Rutham.

HOc anno cum fames in Palæſtinâ ceſſaſſet, mortuis in Moabitide & vrbe Petrà Mahalone, & Chelione Elimechi filiis, & mortuis ſine prole ad ſuos Noëmi mœrens redire decreuit. Hanc eſt ſequuta tantiſper Orpha, ſed admonente ſocru, paulò poſt rediit; Rutha vt eam relinqueret, nullis rationibus induci potuit. Venerunt igitur ambæ meſſis tempore in Bethlehem; Ruta in agro Boozi dum ſpicas poſt meſſores legit, iis ſe moribus conſpicuam præbuit, vt Boozi lecto digna judicaretur. Id autem actum caſtiſſimè, & facto quod Ioſephi caſtimoniæ à Rabbinis adæquaretur. Cũ enim Rutha ſuadente Noëmi ad Boozi pedes accubaſſet, iſque in magnâ peccandi licentiâ, nocte concubiâ, & remotis arbitris, eam dimiſiſſet intactam, ei pollicitus eſt nuptias, quando primùm ſibi ex lege liceret. Neque diù fidei datæ ſpes dilata eſt. Sequenti die inuitat propinquum ſuum qui ſanguine propiùs quam ipſe Elimechum contingebat, vt Rutham duceret, & ſuo conſanguineo ſuſcitaret ſemen: cum is id facere recuſaſſet, eam ipſe, plaudentibus omnibus, accepit vxorem. Ex ea anno inſequenti ſuſcepit Obed, auum Dauidis Regis, qui partus Noëmi lacrymas omnes abſterſit, & eam propagare familiam dignus eſt viſus, ex quâ propter vtriuſque parentis ſingularem virtutem Chriſtus naſceretur.

2816.

Herculis aduentus in Italiã.

Circa id temporis aduentus Herculis in Italiam

liam non male ſtatuitur, quando eſt Heros ab Euandro ſuſceptus hoſpitio, & dum viueret in terris inſtar numinis cultus. Hanc venerationem expreſſit ab eo Cacus interfectus Vulcani filius, homo furioſus, & qui in vicinorum agros igne, ferroque ſæuiebat: hinc eum vomuiſſe flammarum globos Poëtæ fabulati ſunt, quos reuerâ non ore, ſed manu ſpargebat. Tandem damno ſuo Herculem furtis aggreſſus eſt, ejuſque rapuit boues quos ex vltimâ Heſperiâ, victo Geryone, abducebat. Eos autem boues ſic latro callidus ſubduxit, vt tractis aduerſis in ſpeluncam veſtigiis occultaret, quò diſparuiſſe viderentur. Sed occultata tam ſolicitè rapina aliis bobus diſcedentibus cum admugiiſſet, Cacus detectus, & ſpeluncâ exutus eſt, & vitâ. Hic ara Herculi Deo indigeti conſecrata, cujus cerimoniæ etiam ad Romanos tranſiere, Potitiis Pinariiſque commiſſæ. Erant autem Potitius, & Pinarius tum boni ſenes duo, quos Hercules edocuerat ipſe, quomodo manè, ac veſpere coleretur; Pinariis tamen miniſtris, Potitiis epulantibus; quod Pinarius ad ſacrum præſente Hercule tardiùs acceſſiſſet: tam durâ, & ad poſteros tranſmiſsâ pœnâ, in rebus ſacris, minima olim peccata mulctabantur.

Cacus ab Hercule cæſus.

Hercules cultus vt Deus à Potitiis, & Pinariis.

2818.

Ad hoc tempus referri poſſunt egregia Herculis facinora, quę non vnius hominis facta ſunt, ſed plurimorum, & quæ multos cohoneſtarent, ſi inter multos diſtribuerentur. Cognomines enim fuiſſe multos Hercules, nec vno loco natos, & tempore, non eſt dubium. Qui cum omnes fortitudinis laude præcelluiſſent, vna quæque gens aptauit ſuo, quod omnium eſſet. Certe *vir doctiſſimus vndicumque Varro*, quadraginta quatuor Hercules commemorat, vt hoc nomen non vnius viri, ſed ipſius fortitudinis eſſe videatur. Et verò dictus eſt etiam Alcides ab ἀλκὴ *robur*, quamquam nonnulli ab Alcæo

Labores Herculis.

ejus

ejus auo deriuant. Macrobius non inſcitè Herculem putat eſſe Solem, eiuſque labores duodecim, ad duodecim Zodiaci ſigna ingenioſè transfert; quod & conſtat ex nomine; quid enim Ηρακλῆς quàm ἦρ ς κλέος *aeris gloria*. Herculis porrò labores omnes præ numero, & amplitudine dinumerare non licet triginta quatuor vulgò commemorantur. Horum illuſtriſſimus Hydra deuicta, multiplex monſtrum, cujus ex vno collo reſecto tria capita ſubnaſcebantur; ideo coactus eſt truncitæ belluæ facem adhibere, & prolificum vulnus igne comburere. Monſtrum hoc fons Lernæus in Argolide fuit, cui prouidere juſſus Hercules, & eluuiem ejus perniciofam agris reprimere, cum pro vno capite obturato, tres ſalientes emicarent, ſolerter ipſe in hunc fontem magnam lignorum ſtruem comportari juſſit, & incendi, quo incendio repreſſis aquis in terræ præcordia; fons ille ſiccatus nobili fabulæ locum dedit.

Magnum hunc virum dum Iuno Zelotypa perdere voluit illuſtrauit. Is tamen tantuſque vir Euryſtheo Stheneli filio ſubditus fuit, hoc eſt fortis ignauo, ſtudioſus inuido, atque ſcelerato, vt qualis eſſet Hercules non agendo tantùm, ſed & patiendo demonſtraret. Nullum ei objectum eſt periculum vel à Diis vel ab hominibus, ex quo victor non emerſerit; terrâ, cælo, hoſtibus, inuidiâ in ejus gloriam cōſpirantibus.

CAPVT III.

DECAS III. SÆCVLI XXIX.

Ab anno 2820. *ad* 2830.

2821.

Dædalus & Icarus.

HOc tempore florebat Dædalus Sculptor tam eximius & fictor, vt animum ſtatuis

tuis ſuis inſpirare crederetur. Videlicet cum hactenus plaſtæ in imaginibus non diſtinxiſſent membra, ſed pedes & brachia parùm concinnè veſtibus inuoluiſſent, ille ſic aptè diſpoſuit omnia atque ſejunxit, vt jam animum, & motum poſtulare viderentur. Neque verò ars eius vnis imaginibus continebatur: Inuenerat enim Serram, Aſciam, perpendiculum, glutinum, Ichthyocollam; ſed omnium inſtar labyrinthus Cretenſis fuit, opus inextricabile, cujus viæ ita in ſe incurrerent, atque recurrerent, vt ἀδύνατον eſſet in eum ingreſſum hominem ſeſe expedire. Digna erat cauea Minotauro, & monſtro quod hominis artem Tauri viribus jungeret, atque feritati. Cum autem Dædalus aperuiſſet modum quo quis ex labyrintho expediret ſeſe, datus eſt cum filio ſuo Icaro in acerrimam cuſtodiam, & ad quam tantùm volucres pertingerent. Sed in eo ipſo loco quis eſſet oſtendit; nam & ſibi & filio ſic aptauit alas ex plumis ceraque compactas, vt earum agitatione, & motu ſic tanquam auis volaret. Et verò vterque iis euolauit ex carcere, docuitque muris includi non poſſe, quorum ingenia ſupra mortalium conditionem aſſurgerent. Atenim vt ſapientior erat pater, ſic filio quoque ſuo fœlicior extitit. Nam ille ſoſpes & incolumis euaſit; hic contra patris monitus dum accedit ad Solem propiùs, liquatis à Sole, caloreque nimio ceris, & plumis defluentibus, ipſe cecidit in mare, cui ſuum cadauer, & nomen reliquit, ab ejus caſu dictum Icarium. Ita Mythologi; at hiſtorici ſuo quemque paruo volunt fugiſſe lembo, adhibitis velis, quæ nauigiorum alæ vulgò, ac meritò dicuntur. Hæc vela dum cautè diſpenſat pater, filius nimium extendit ille ad littus appulit, hic inter Sporadas eſt extinctus naufragio. Dædalus autem à Cocalo Rege in Sicilia benignè ſuſceptus eſt: Quem dum bello repetit Minos ipſe prope Camari-

nam

nam in balneo à filiabus Cocali ſuffocatus eſt. Qualem hunc hominem eſſe oportuit qui à Regibus petebatur bello, bello retinebatur?

2824.

Theſeus conficit Minotaurum.

Androgeos filius Minois Cretenſium Regis, nepotis hujus, quem Iupiter ex Europâ ſuſceperat, præſtantiſſimæ indolis adoleſcens ab Athenienſibus, & Megarenſibus cæſus erat, quod Palæſtrâ inuictus eſſet, & huic omnes compoſiti ſuccumberent. Plerique ab ipſo Ægæo Theſei parente per immiſſos ſicarios confoſſum volunt: graue profectò ſcelus eſſe oportuit, quod homines Diique vindicandum putauerunt. Bellum enim graue vtrique populo illatum eſt à Minoë: acceſſit è cœlo fames, & ſiccitas, quæ in agros Athenienſium ſæuierunt, vt quibus fames pepercerat, ij Minois gladio interimerentur. Conſultus Apollo ſignificat Æacum deprecatorem adhibendum eſſe, qui precibus & ſacris quibuſdam, fertilitatem agris Græciæ reddidit præterquam Athenienſium; ſiue id fecit ex inuidiâ, ſiue quod illi ſatis graues ſui ſceleris pœnas non dependiſſent. Interrogatus ergo Pythius Apollo reſpondet, malis hiſce remedium vnum eſſe, ſatisfaciant Minoi Athenienſes, quo ille voluerit modo. Hâc denunciatione Athenæ hoſti ſuo capitaliſſimo, & filij nece ad vindictam accenſo dedi videbantur. Et verò Minos vrbi calamitoſæ tributum imperauit quod tantùm de Barbaris per Barbaros exigeretur; ſeptem quotannis pueros adoleſcentes, ac puellas totidem Minotauro objiciendos, & monſtri crudeliſſimi dente diſcerpendos, & dilacerandos. Sed quid agerent? Ita ſuperi, Minoſque volebant. Iam ſecundùm ferale vectigal ſubmiſſum erat, cum tertio anno recurrente Theſeus, ſeu ſponte, ſeu ex ſorte victima deſignatur. Conſcendit ille nauem cum incredibili dolore patris, nauem de more nigris ſubſtratam pannis, nigris velis inſtructam, vtpote quæ ad ne-

necem juuenes nobiliſſimos quatuordecim veheret. Rogatur tamen ab Ægæo Theſeüs, vt ſi quo caſu rediret ſoſpes (omnia enim ſperabat ab ejus egregiâ indole, & fortitudine) alba pro nigris lintea ſupponeret. Ne plura? Ad Cretam Theſeüs appellit, videtur ab Ariadne filiâ Minois, quodque ſatis erat, amatur. Et verò accipit ab eâ glomum fili, quo ex labyrintho remearet, armis probè inſtruitur, & quod erat armis omnibus potentiùs, ſoſpiti ac reduci filia Regis cum regno dotali promittitur, & ab ea promittitur, quæ promiſſis ſtare, etiam nolente patre decreuerat. Monſtrum itaque interimit Theſeüs, redit ex labyrintho relictis cum glomo veſtigiis, remigrat in patriam incolumis ſecum reuehens ſalutis cauſam Ariadnen. Verum amori ejus ingratus non reſpondit; veritus enim ne parum æquis illa oculis Athenis videretur, reliquit in inſulâ Naxo, vt deſerta hic fame, & inopiâ rerum omnium interiret. Sed quam mortalis contempſerat, amauit Deus: hanc enim Bacchus vxorem duxit, atque inter ſidera ſub nomine Gnoſiacæ coronæ retulit. Interea verſus Atticam Theſeüs nauigat, at velorum oblitus, & paternæ monitionis, iis vtitur linteis, quibus diſceſſerat. Hæc cum vidiſſet eminus ex rupe Ægæus, ratus interiiſſe chariſſimum filium ſe in mare præcipitem dedit, quòd ab eo dictum eſt Ægæum. Poſtea tamen mortuus ab Athenienſibus diuinos honores conſequutus eſt, quod talem filium genuiſſet; & quem imprudentia filii perdiderat, populi ſtoliditas, ac vecordia conſecrauit Deum.

Ariadne fauet Theſeo.

Ariadne in Naxo deſeritur à Theſeo.

Ægeus dat nomen ſuum mari Ægæo.

2827.

In id tempus aut paulò antea Oedipi facta cadere videntur. Is Laiji filius fuit Thebanorum Regis, ſed expoſitus, quod didiciſſet pater ab eo ſibi mortem, matri ſtuprum imminere. Cum itaque puer vimine trajectus pedes (vnde ei nomen) penderet ex arbore, Phorbas Corinthiorum

Oedipi ætas & caſus.

rum Regis Paſtor hàc tranſiens euocatus pueri vagitu, eum ſuſtulit, ac dono dedit Dominæ ſuæ, quæ liberis carebat. Vir factus periculorum contemptor, & fortis habitus eſt, Thebas venit, ibique ſoluto de homine Ænigmate Sphyngem ad præcipitium compulit. At in rixâ forte coortâ, Laium cæcidit, eiuſque inuaſit regnum, quod ſtabile Iocaſtæ reginæ nuptiis reddere voluit, ex ea cum Etheoclem Polynicem, & Antigonam ſuſcepiſſet, de ſuis criminibus admonitus à paſtoribus per quos expoſitus erat atque ſeruatus, ipſe ſibi oculos eruit, mater ſibi intulit manus. Neque ſatis; Athenas in exilium perrexit ne hic ſpiritum duceret vbi vitam ademerat ei, à quo receperat. Sed eius caſum totiuſque familiæ ita Scenæ deplorant, vt in hanc domum lacrymas omnes ſuas inſumpſiſſe videantur.

2827.

Iair ſuccedit Tholæ iudex Iſraelis.

Anno ſuperiori mortuo Tholæ cum annis viginti tribus populo præfuiſſet iudex, hoc ſucceſſit Iair Galaadites, vir fœliciſſimus, & pater triginta filiorum, qui oppidis triginta in hac regione præerant. Hoc jus dicente Iſraëlitis, inchoatam eſſe Hebræorum ſub Ammonitis, & Philiſtæis ſeruitutem, quàm partim Iephte, partim Samſon diſcuſſere; populo tam ſæpe ad idololatriam prolapſo, neque ſuperioribus damnis & præteritis cladibus erudito.

2828.

Hercules liberat Heſionem à monſtro.

Hoc anno videtur Hercules, quo caſu neſcitur, veniſſe in Troadem, & Heſionem Laomedontis filiam expoſitam monſtro liberaſſe ſibi pro miſſam vxorem cum equis velociſſimis. Hoc monſtrum emiſſerant Apollo & Neptunus vlturi Regis impij perfidiam, qui equos illos incitatiſſimos, pactam vtrique Deo mercedem pro muris Ilij conſtructis, perfidiosè denegarat. Hercules monſtri domitor conceſſam ſibi Heſionem. & eoſdem equos apud perjurum reliquit

dum

dum pergit in Bithyniam, quaſi vero Laomedon faciliùs homini quàm Diis ſeruaret fidem.

Inde perrexit Hercules in Bithyniam cum Hylâ puero. Inualeſcente æſtu cum ſiti premeretur eum mittit cum vrnâ ad fluuium. Erat is Hylas filius Theodamantis Dryopum Regis quem Hercules in tumultu, in quo tantùm non oppreſſus erat, occiderat, filio ejus abducto, quem ferebat in oculis. Miſerandus puer dum haurit aquas in Aſcanio fluuio, vrnam ſecutus interiit, ideoque creditus à Nymphis ſubreptus. *Hercules perdit Hylam in Bithynia.*

2829.

Hylam amiſſum cum fruſtra diu quæſiuiſſet Hercules, tandem omiſsâ Bithyniâ rediit in Troadem, quæ hic reliquerat repetiturus Heſionem & Celeres equos ex Solarium ſemine. Sed Laomedon hæc Herculis eſſe jam oblitus erat. Malo itaque compellendus erat reddere, quod retinere non poterat. Itaque expugnatum ab Hercule Ilium, cæſus ab eo Laomedon & regnum & vitam perdidit. Redemptus autem à ſorore Podarces, vnde ei Priami nomen: Heſione præterea non vxor Herculis, ſed Telamonis fuit, qui tum Herois comes erat. In hujus tamen gratiam reſtitutum Priamo regnum, quod ob patris crimen perdiderat. Tumq; didicit Laomedontis familia pernicioſiùs in vnum Herculem, quam contra duo numina peccari, & Troianos ab Apolline & Neptuno iratis, quàm ab homine violato fuiſſe tutiores. *Laomedontem cædit Hercules.*

2830.

Hoc igitur anno, quadraginta annorum Priamus exorſus eſt imperium, ſed cum ipſo per Græcos penitus extinguendum; fine adhuc regni quàm initio calamitoſiore. *Regnat Priamus.*

CA-

CAPVT IV.

DECAS IV. SÆCVLI XXIX.

Ab anno 2830. *ad* 2840.

2832.

QVINTA SERVITVS, ab Ammonitis.

INchoata eſt hoc anno ab Ammonitis Hebræo populo impoſita ſeruitus, cum à Deo ſuo deſciuiſſent, vt diſceret ſacra Deo gens, quàm faciliùs Numini, quàm hominibus parerent; cum ab his, malis omnibus vexaretur; ſatis eſſet illud appellare vt omnibus bonis frueretur; Stolida quæ ſuo damno atque experientiâ, toties erat ad officium, obſequiumque reuocanda.

2833.

Etheocles & Polynices Oedipodis filij, ambo prenſarunt infortunatiſſimum patris ſui regnum, ambo ſeruare non potuerunt. Pacti enim cum eſſent inter ſe alternis regnare, Etheocles id interuertit, ac Polynicem expulit. Is Adraſtum adiit Argiuorum regem, à quo filiam Argiam accepit vxorem. Hinc ſuſcepta eſt expeditio aduerſus Thebas à principibus ſeptem Adraſto, Capaneo, Hippomedonte, Amphiarao Argiuis; Polynice Thebano, Tydeo Ætolo, Parthenopæo Arcade, qui omnes præter Adraſtum interierunt, cum luculentâ quiſque militum manu. Polynices enim Etheoclesque congreſſi mutuis vulneribus conciderunt, & poſt obitum in eumdem conjecti rogum, flammarum diuortio oſtenderunt, etiam poſt obitum ſua durare odia. Amphiaraüs ob monile aureum proditus ab vxore, viuus cum curru terræ hiatu abſortus eſt. Capaneüs fulminatus: Tydeüs vir ſui temporis audaciſſimus atque fortiſſimus, miſſus ad Etheoclem Thebanoſque legatus, eorumque

rumque omnium ex prouocatione, & inſidiis victor, ante vrbem confixus jaculo, percuſſoris ſui caput mordicus tenens, huic tanquam fera immortuus eſt; alij alio mortis genere occiderunt. Cum Creon Iocaſtæ frater, & in regno Thebano ſucceſſor mortuorum corpora ad ſepulturam dare recuſaret, eorum ſepeliendorum poteſtatem Theſeüs armatus extorſit. Sic crudeliter inchoata expeditio, atrociter continuata, piè ac religiosè terminata eſt.

2834.

Amicitia Theſei, & Pirithoi.

Circa hoc tempus contraxere amicitiam Theſeüs, & Pirithous Ixionis filius, Poëtarum carminibus ſæpe decantatam. Pirithous noſſe volens quid hominis eſſet Theſeüs, cuius fama vix Græciâ continebatur, in agrum Marathonium irrupit, & inde boues abegit. Adfuit ſtatim in armis Theſeüs excuſſurus prædam, nec Pirithous fugit; venere ergo in conſpectum ambo, vbi ſe viderunt, amarunt; erat enim vtriuſque ſpecies, & amore, & imperio digna. Arbitrum damni conſtituit Theſeüm Pirithous, Theſeüs gratis ei prædam dedit omnem; ſic qui venerant vt dimicarent armis, beneuolentiâ certauerunt, animis conjunctiſſimi diſceſſerunt datâ acceptâque fide de periculis ſimul vltrò citroque adeundis. Hoc tempore Pirithous Deidamiam vxorem duxit, neque ab his nuptiis ſuum abeſſe voluit Theſeüm, ſed magno vtriuſque commodo, & gloriâ. Is enim egregiam amico ſuo & Lapithis aduerſus Centauros nauauit operam. Erant Centauri equites tam periti, vt inſiſtentes equo vnum cum eo corpus conflare viderentur. Hi in conuiuio ebrij inuitatas fœminas attrectare, immò ad libidinem rapere voluerunt: ſed à Theſeo Lapithiſque malè mulctati, vinum cum ſanguine euomuerunt.

Nuptiæ Deidamiæ Lapitharum & Centaurorũ pugna.

2835.

Heraclidæ regnant in Lydia.

Circa hunc annum Argon Heraclidarum primus

primus in Lydiâ condidit regnum, quod eius poſteri tenuerunt vſque ad Caudalem, per Gigem & Mermnadas ſublatum. Ità temporibus hiſce ſatis erat Herculis ſanguis ad regna conſtituenda.

2836.

Hercules inſtituit Olympia.

Hoc anno ab Hercule in honorem Iouis σωτῆρος ludicrum certamen inſtitutum eſt in Elide ad Alpheum amnem. Inde fluxit primum Ludorum Olympicorum initium; quos Iphitus Rex Eliuis oriundus ab Hercule poſt annos 442. inſtaurauit. Velleius tamen Paterculus illorum certaminum facit authorem Atreum, & in omnibus certaminum generibus victorem Herculem memorat. Fortè igitur tùm plus victori quàm authori in his ludis indultum; quin pluris erat in iis vincere, quàm præſidere.

Mors Herculis.

Eodem quoque anno obiit, ab omnibus, ſupra modum, & tamen nondum ſatis laudatus Hercules; quaſi Olympicis ludis, vitæ ſuæ rebuſque geſtis Colophonem impoſuiſſet, & poſt habitas cælo eas gratias, nihil eſſet dignum Hercule. Sed malum periit à muliere monſtris omnibus, & Iunone ipsâ potentiore. Deianira eius vxor, ob Iolem ſuperinductam Zelotypiâ furens, deluſaque olim à Neſſo Centauro, miſit ad eum toxicatam veſtem, pro amatoriâ. Hanc ſacra facturus cum induiſſet Hercules comburi ſe intus igne atroci ſenſit, & qui præcordia crudeliter inflammaret. Cum vim tanti morbi vir tantus ferre non poſſet, in Getâ monte ſe combuſſit, neque morte, neque genere mortis Herculo ſatis dignis.

2838.

Latinus in Latio regnat.

Hoc anno Latinus Fauni filius regnare cœpit in Latio ante Æneæ eodem appulſum annis quinque & triginta. Ex eo deductum Latinorum nomen, Varro etiam Latium dictum ab eo contendit. Verùm nihil illuſtriùs quam quod ab eo lingua quâ Romani loquuti ſunt, & rexe-

runt

runt Orbem non Romana, ſed Latina nominata eſt; vt quodammodo Regis hujus nomine, & linguâ jus reddi videretur Orbi terrarum.

2840.

Annis triginta ante ἅλωσιν Troiæ, ante vrbem conditam 460. tradit Euſebius ex Philiſto à Xoro, & Carchedone Phœnicibus viris conditam eſſe Carthaginem. Appianus in Libycis annis 50 ante Troiam euerſam: notat tamen Romanos vrbis huius initium in tempora Didonis reiicere, de quibus nihil, niſi temerè pronunciari poteſt. Tu varias habeto ſententias authorum, qui celeberrimæ vrbis huius conditum Romanis Palilibus ita præfixerunt, & ante vrbem conditam his annis ſtatutam volunt. Menander apud Ioſephum annis 140. Ipſe Ioſephus contra Apionem libro primo, annis 135. Solinus 130. Euſebius iterum in Chronico 99. Pomponius Trogus 73. Seruius 70. Velleius Paterculus 65. Quas ſententias ita conciliare nituntur Petauius, & Salianus, cum aſſerunt variis temporibus hanc ædificatam eſſe, atque dilatatam; Inde natam de conditoribus, & eius initio ſententiarum varietatem. Sed nos iterum de hac vrbe anno mundi 3166. quo anno à Didone perfectam putamus.

De Carthaginis conditu variæ opiniones.

CAPVT V.

DECAS V. SÆCVLI XXIX.

Ab anno 2840. ad 2850.

2843.

Epigoni, ſeu τῶν ἑπτὰ ἐπὶ Θήβας liberi, parentum, ſubditorumque vlciſci necem, ſepulturamque decreuerunt, poſt decem annos ab infortunatâ Polynicis & Adraſti expeditione. Eligunt illi Ducem Alcmæonem filium

Epigoni Patres ſuos vlciſcũtur & Thebas delent.

Amphiarai, qui hanc dignitatem emere viſus erat parricidio. Is enim Eriphilem matrem, à quâ proditus erat pater, crudeliter interemerat: per tantùm ſcelus videlicet ad atrocem vindictam pergendum erat. Vincuntur demùm acie Thebani, vrbs diripitur, & incenditur, abducitur Tireſias vates, cum filiâ Manto item vate: ſed pater obiit in itinere, filia Delphos ablegatur; vnde quidam eam deducunt in Aſiam: alij hic ſubſtitiſſe malunt, dictamque Daphnem carminibus ſuis oracula reddidiſſe, ex quibus nonnulla Homerus in Iliada ſuam, & Odyſſeam tranſtuliſſe creditur. Quid ergo mirum hæc habita fuiſſe diuina opera, quæ ex oraculis, Deique reſponſis plagia fuerunt.

2845.

Amazonũ irruptio in Atticam. Hoc anno Amazones ex Ponto, & Thermodoonte in Atticam Claſſe peruenerunt, ob raptan Antiopen. Cum iis Theſeus conflixit, eaſque magnâ repulit clade, menſe Boedromione, vt quidam autumnat. Alij concedunt Amazonum quidem dextrum cornu victum eſſe, læuum viciſſe, & ope Hyppolytæ (quam quidem, non verò Antiopen volunt nupſiſſe *Hippolyt. deuotus à Patre.* Theſeo) fœdus percuſſum eſſe. Addunt Theſeum ex eâ ſuſcepiſſe filium Hippolytum, pulcherrimum & caſtiſſimum, à patre ſuo deuotum, cum à Phœdrâ nouercâ impudicâ ipſe innocens, & purus accuſatus eſſet; cujus indigno caſu omnia Græciæ, Latiique theatra perſonuerunt, & gemitus inutiles Theſei in tam boni filij morte exhibuerunt, cum Phædræ deſperatione.

2846.

Helenam Theſeus rapit. Helenam Theſeus rapuit annis viginti quatuor ante deſolationem Troiæ, & eam rapuit decennem cum Pirithoo amico, qui ſorte duxerunt vter eam haberet, Obuenit illa Theſeo, qui eam Aphidnis collocauit, vnde bellum atrox aduerſus Athenienſes excitatum eſt. Dioſcuri ſoro-

ſororem ſuam captis Aphidnis recuperarunt, & inter Athenienſes magnâ temperantiâ, & æquitate cum ſuis copiis vixerunt, quod Theſeo plurimùm nocuit, & magna eius ruinæ, & exilij cauſa fuit.

Interea adlaborabat Pirithoo ſocio ſuo Theſeus, eique virginem aliquam rapiendam quærebat vxorem. Indicata eſt Ædonei Moloſſorum Regis filia, quæ digna Pirithoi thalamis mortuâ Deidamiâ, digna Theſei labore iudicata eſt. Rex ille vxorem ſuam, & filiam vocabat Proſerpinam, canem autem terribilem Cerberum, cui committebat procos filiæ ſuæ nuptias ambientes. Is cum præmonitus eſſet venire non procos, ſed raptores Theſeum, & Pirithoũ, hunc quidem lacerandum ſuo objecit Cerbero, illum verò tandiu in vinculis habuit, donec Herculis precibus, concederetur; hunc enim eo vſque Mythologi in viuis retinent. Inde nata de inferis Theſei fabula, quaſi inde ab Hercule ſit reductus; quam fabulam, vt alias plures nominum ſimilitudo procudit.

Theſeus & Pirithous rapere conāturProſerpinam.

2848.

Hebræis afflictis per Ammonitas ſimul & Philiſthæos, & de more confugientibus ad Deum, datus eſt judex vir fortis quidem, ſed nothus, ideoque olim repulſus à fratribus, & minutâ parte hereditatis aſperſus cum contumeliâ. At is neglectâ matre meretrice, & ſcorto, in patrem Galaad virum eximium adjecit oculos, & materni ſanguinis ignobilitatem ſtatuit præclaris facinoribus ſuis obruere, ſeque patre ſuo dignum præbere. Quare collectâ egenorum manu, quam ipſe inuictam ſuo reddidit exemplo, & alacritate, idoneus judicatus eſt, qui majoribus copijs præficeretur, & Dux totius Hæbrei populi aduerſus Ammonitas jam intolerabiles eligeretur. Statim ergo mittit legatos ad hoſtem, qui ab eo pacem impetrarent, vel indicerent bellum: hoc Ammonitæ damno ſuo

Iephte eligitur iudex.

Digitized by Google

maluerunt; contemptis Hebræis, eorumq; Duce, quondam latrone; ſed quem mox magnum experientur Imperatorem.

2849.

Iephte votum nuncupat, & Ammonē vincit.

Iephte immiſſis à Deo ſibi fortitudine & conſilio bene vſus, ſtatuit illicò ad Ammonitas bellum transferre; vt in eorum regione & viueret, & vinceret, ſine ſuorum detrimento. Res ardua, & quæ Dei plurimùm indigeret auxilio: Itaque obſtringit ſe voto immolaturum ſe Deo, ſi victor rediret, quidquid ei primùm occurreret. Voto nuncupato ingreditur Ammonitim, hoſtem auſum congredi profligat, & tam malè mulctat, vt deficientibus propugnatoribus, eorū vrbes viginti caperet, reliquis locis inferret vaſtitatem. Denique ſic afflictus eſt Ammon, abjectuſque, vt lucri duceret loco, ſi dimitteretur, neque quotannis huic victo reponeret Iephte, quam Iſraëlitis intulerat populationem.

Filia Iephte prima Patri occurrens ex Patris voto addicitur morti.

Victor ergo redit ab eâ expeditione Dux Hebræus. Sed, dolor! filia eius vnica, ſpes parentis, & amor cum Tympanis, & Choro virginum occurrit patri ex vrbe Maſphâ ei gratulatura victoriam. Huius aſpectu & voti recordatione exanimatus Imperator agnouit, quàm temere vouiſſet. Puella tamen etiam patre generoſior, nihil deprecatur mortem cum patris gloriâ, & ſalute conjunctam, ſed tantùm duos poſtulat menſes, quibus ſterilitatem ſuam, & patris orbitatem lugeret, quos non difficulter impetrauit, majori & meliori munere filia dignior.

Ephraimitæ contumaces cæduntur à Iephte;

Interea Ephraimitæ tam fortes, quàm ſuperbi, & contumaces, quales ſe præbuerunt in Gedeonem, in Iephte exhibuerunt ſeſe; interminati huic arma, & cædem, quod iis quoque vſus non eſſet ad Ammonitas contundendos; nec eius reſponſione contenti rationis pleniſſimâ, etiam tranſmiſſo Iordane, ad eum inuadendum perrexerunt. At is ſtipatus Galaaditis ſuis & exercitatis, & victoribus, eos ſic excepit, vt ſtatim

tim qua via venerant regrederentur. Sed jam vada Iordanis occuparant Galaaditæ. Hîc tribum ſuam victi eiurantes, vt incolumes dimitterentur vocem *Sciboleth* per *Schin*, hoc eſt *Spicam*, efferre compellebantur; at illi per *Samech* edebant, ideſt, *decurſum aquarum*, & ſic illicò jugulabantur, & projiciebantur in flumen, tanto numero, vt tam in acie, quàm in fugâ, quadraginta Ephraimitarum millia interierint. Hâc cæde, eorum iterata contumacia ſananda erat; duobus judicibus illata ſic caſtiganda fuit iniuria.

Iephte feliciter perfunctus externo, ciuilique bello in domum ſuam affliſtiſſimus rediit. Hic enim menſibus duobus euolutis immolare filiam ſuam coactus eſt, Deo non voluntatem modo, ſed & rem, & factum exigente, vt verum ſe, ſummumque vitæ, ac necis arbitrum oſtenderet. Neque enim hic audiendi Hebræi, qui hanc non interfectam, ſed Deo conſecratam volunt. Cur enim virgo duos obtinuiſſet ad luctum menſes? Cur inſtituta quotannis quatridui celebritas? Si ſacrificium verè peractum non eſt. Sic vani homines dum ab Imperatore ſuo crudelitatis ſuſpicionem amoliri volunt, nobis voti ſponſorem ineptum, ac pæne ſacrilegum exhibuerunt.

Iephte filiam ſuam immolat Deo.

Hoc eodem anno Euryſtheus poſteros Herculis inſequens ab eorum vno interfectus eſt. Hercules enim Euryſthei metu eum ad necem depoſcentis Tyrinthe ex Argiâ fugiens ad Ceycem Trachinis in Theſſaliâ Regem confugerat. Hercule mortuo liberos ejus à Ceyce Euryſtheus repetebat: is autem diffidens viribus ſuis eos ad Theſeum Athenas ablegarat. Hos igitur dum repetit Euryſtheus ab Hyllo interemptus eſt. Euryſtheus autem proficiſcens ad hoc bellum Atreum auunculum ſuum præfectum reliquerat; is omnium conſenſu ex præfecto Rex Myccnarum electus eſt, quod annis quin-

Euryſtheus cæditur ab Hyllo Heraclida.

quinque adminiſtrauit. Noti ſunt nimis Atreus *Atreus Thyeſtes.* Thyeſtes Pelopis filij, qui inter ſe fraternis odiis non vt Græci, ſed vt Cyclopes decertarunt. Nam Thyeſtes Æëropen vxorem Atrei vitiauit; huic Atreus filios ſuos edendos repoſuit; Thyeſtes filiam ſuam Pelopeiam imprudens corrupit, ex qua natus Aegyſtus Agamennonem occidit, adulteratâ prius ejus vxore Clytemneſtrâ; omnes Scelæâ, & Scythiâ, quàm throno, Græciaque digniores.

Denique circa eadem tempora regnauit in *Proteus regnat in Ægypto.* Aegypto Proteus, quem fabulæ in omnes formas conuerſum depingunt: cuius cauſam Siculus Bibliothecarius refundit in conſuetudinem Regum Aegyptiorum, qui in diademate ſuo, ignem, aquam, feras, aliaque eiuſdemmodi ad terrorem, & pompam depicta ferebant; Poëtæ more ſuo pro imaginibus res ipſas ſubſtituerunt, & Proteum nobis mox hominem, mox aquam, mox feram exhibuerunt, nullius formæ, cum omnium eſſet.

2850.

Superiori anno ex victoriâ reſumentes ani- *Heraclidæ prohibiti Peloponneſo.* mum Heraclidæ ingreſſi erant Peloponneſum, ſed hominibus non ſatis repugnantibus, à Diis ſunt repreſſi; vexati, cœlum ſalubrius repetere coacti ſunt. Hoc anno igitur Marathonem Hyllus ſecedit, vt definitum ab oraculo tempus opperiatur. Sed tum deluſi ab Apolline Pythio Heraclidæ, qui magno eorum damno tum λοξίας fuit. Diod Siculus hos ab Atreo Peloponneſo excluſos ſcribit.

CAPVT

CAPVT VI.

DECAS VI. SÆCVLI XXIX.

Ab anno 2850. *ad* 2860.

2853.

HOc anno Hyllus, cum ſuis Heraclidis duplici eſt eluſus oraculo. Iubebatur exp ectare *τρίτον καρπὸν*, quem malè annum explicabat, cum eſſet *γενεὰ*; deinde viam *στενύγρων* de Iſthmo peius enarrabat, quæ erat Corinthiacus ſinus. Itaque ea expeditio huic infeliciſſimè ceſſit. Cum enim Peloponneſij Heraclidis acriùs reſiſterent, conuentum vt bellum ſingulari certamine dirimeretur, hac poſitâ lege, vt Peloponneſus cederet Heraclidis, ſi vinceret Hyllus; abirent, nec redirent ante annos quinquaginta ſi Echemus Rex Tegeatarum ſuperior euaderet. Commiſſum certamen, vicit Echemus, & occidit Hyllum, Peloponneſo faceſſere juſſi ſunt Heraclidæ, poſſeſſione dilatâ, quod eam velociùs adire voluiſſent. *Hyllus ab Echemo cæſus.*

2854.

Mortuus eſt hoc anno Iephte cum ſex annis tantùm populo præfuiſſet, non diu chariſſimæ filiæ ſuperſtes. Sepultus eſt in aliqua ciuitate Galaitidis, aut certè corpus in vnâ, inteſtina forte & cor in aliis condita, vt Hebræo codici fiat ſatis, vbi dicitur *ſepultus in ciuitatibus*. Apage enim hinc deliria Rabbinorum, qui propter hæc verba, volunt hunc judicem per partes mortuum eſſe per partes ſepultum, defluentibus & ſingulatim emorientibus membris, quod Phineem Pontificem de voto ſuo non interrogaſſet, qui jam ante ducentos annos è viuis abierat. Sed quid his hominibus facias, qui effutire ſoleant, quæ nec *Moritur Iephtes*

tempori, nec rationi conueniant.

Agamem. ſuccedit Atreo.

Eodem anno Atreus regni ſui anno quinto moriens filio ſuo Agamemnoni Mycenarum imperium reliquit, Troicis temporibus, quæ inſtant, notiſſimo.

Sicyonior. regnũ relictum Sacerdotibus

Tum quoque creditur ab eodem Agamemnone occupatum Sicyoniorum regnum fuiſſe, relictâ tamen hujus penes Sacerdotes adminiſtratione. Tandiu ſcilicet id hominibus religioſis eſt demandatum, quandiu illi ob religionem nocere potuerunt; vbi metuendi deſierunt eſſe, ambitio pietati præualuit.

2855.

Abeſan Hebræorũ iudex.

Iephte judici ſuccedit Abeſan, Euſebio Eſebon, qui populo ſeptem annis præfuit. Hunc Rabbini volunt eſſe Booz, & mores optimi, ac patria Betlehem conueniunt, neque contradicerem, niſi tempora repugnarent. Hic porrò Abeſan fœliciſſimus extitit, triginta filiis, ac totidem filiabus illuſtris, cum totidem generis, ac nuribus, quæ videntur ei præfecturam conciliaſſe.

Eodem quoque anno Dioſcuris Atticam infeſtantibus propter raptam à Theſeo Helenam, Mneſteus Petei filius, Erechthei nepos in Theſeum abſentem Athenienſes concitauit. Redux Theſeus hanc conjurationem, etiam adhibitâ vi reprimere molitus eſt, ſed vbi peſtem vidit eſſe omni remedio ſuperiorem, plùs tribui Mneſtea, quàm ſibi prope vrbis parenti, multa imprecatus popularibus ſuis in loco, qui deinceps dictus eſt ἀρητήριον, ab vrbe diſceſſit, filiis ſuis priùs ad Elpenorem Eubœæ Regem ablegatis. Nauigauit porrò in Scyrum inſulam ad Lycomedem, à quo ſibi reddi agros ſuos poſtulauit. Sed is veritus ſubditum nimis potentem, & cui par non eſſet in rebus gerendis, eum ad mare in editâ rupe deambulans præcipitem egit. Alij tamen Lycomedem eximunt ab hac nece; & volunt The-

Theſeüm hic ſolitarium deambulantem ceſpitaſſe in loco lubrico, & inde prono capite in pelagus decidiſſe. Quidquid ſit in inſulâ deſertâ ſepultus eſt, in quâ jacuit annis quadringentis, & donec Cimon, juſſus ab oraculo Athenas reportare ejus lipſana ope Aquilæ detexit, magnificeque in prætoriâ ſuâ naue reuexit. Hæc condita in vrbe, ac religiosè ſeruata ſunt cum Aſyli jure, vt qui ſibi viuus non potuerat, aliis mortuus profuiſſe videretur.

2856.

Hoc anno Hercules factus eſt Deus cum Menœtius Actoris filius primùm Opuntiis perſuaſiſſet vt ei tanquam Heroi ſacrificarent; quæ ſacra magno ardore Thebani ſuſcepere, ne populari ſuo defuiſſe judicarentur. Secuti ſunt eos Athenienſes, quamquam in aliis omnibus Thebanis inimici, & factum tot ac tantis auctoribus puduit reliquos Græcos non ſequi. Sic Buſtuarius ille, in quibus deflagrauerat, aras promeritus eſt.

2860.

Hoc anno Paris aliter dictus Alexander, promiſſam ſibi ob addictum Veneri ſupra Iunonem, & Palladem præmium, pulcherrimam vxorem Helenam, Spartæ, vbi Menelao fratri Agamemnonis nupſerat, quæſiuit. Videlicet cum Deæ, homine arbitro, nudæ de formâ certarent. Quidnam Paridem impulſum volunt à Priamo patre, vt Græcis Heſiones raptoribus vicem rependeret. Suſceptus hoſpitio à Menelao ejus vxorem rapuit adulter, atque ſacrilegus, quod factum in ejus patriam homines, ac Deos armauit. Inde Troiam repetentem tempeſtate delatum illum in Ægyptum ſcribit Herodotus, vnde excuſsâ prædâ nudus & egens ſit ejectus; deletam nihilominus fuiſſe Troiam, quia tam perfidum tuliſſet, & emiſiſſet ciuem. Dictys Cretenſis tradit in Cyprum, *Helena raptus à Paride.*

inde Sidonem delatum, ibi Regem hoſpitem necauiſſe, vt qui in Laconiâ adulterium ſacrilegio, eidem in Syriâ jungeret homicidium. Aſſerunt pænè omnes bellum à Græcis in Troianos propter Helenam conflatum, decem ipſos annos tenuiſſe, ſed & apparatus belli, immo & cauſa continetur; Ideò ſic productum & extenſum ab antiquis ſcriptoribus, vt de ſe atrox, & cruentum, funeſtius, ac terribilius, ex diuturnitate temporis appareret.

CAPVT VII.

DECAS VII. SÆCVLI XXIX.

Ab anno 2860. *ad* 2870.

2861.

Naſcitur Sampſon. HOc anno, denunciatus ſuperiore, vtrique parenti Sampſon naſcitur de Tribu Dan, Iſraëliticæ libertatis fortiſſimus vindex. Erat ejus ſterilis mater, ex quà tamen hunc Phanue ſuſcepit, eâ lege, vt Nazareus eſſet, hoc eſt, vinum, & ſyceram non biberet, immundi nihil contrectaret, aleret comam. Tum etiam circumciſus dictus eſt Sampſon, id eſt, *Sol Oriens*, vel quòd tenebras ſeruitutis in quibus natus erat (jam enim inchoarat ſeruitus Philiſthinorum anno ſuperiori) diſcuſſurus eſſet; vel inter viros præſtantes robore, quaſi Sol inter ſidera futurum eſſet, vt emicaret.

Moritur Abeſan. Eodem anno quo natus eſt puer futurus populi Iudex, Abeſán è viuis abſceſſit, vt lacrymæ gaudiis, quod in hominum vitâ perpetuum eſt, conjugerentur.

Apparatus belli Troiani vſque ad præludia. Hoc quoque anno & ſequentibus vſque ad annum octauum belli Troiani multa contigerunt quæ etſi in certos annos digeri non poſſunt, non debent tamen ignorari.

Dum

Dum rapta eſt Helena, Dictys Cretenſis negat Menelaüm fuiſſe Spartæ; Dares Phrygius Menelaüm incidiſſe ſcribit in Paridis Claſſem, dum ipſe pergit Pylum ad Neſtorem, ignarum quò, & quorſum illa veniret. Vbi ergo Rex Spartam rediit, accepitque cladem ſuam, ac dedecus, conuocauit vicinos Reges omnes, vt quid opus eſſet facto ſtatuerent. Mittendos ad Priamum legatos putarunt, & hac legatione perfuncti ſunt Vlyſſes, Palamedes, & cujus maximè intererat Menelaüs. Helena tum in concionem Troiæ aduocata fuiſſe dicitur, & eligere juſſa quem vellet; ſed tum mulierne quam, formoſum Paridem ſuo antepoſuit Menelao, & minùs cum vetere marito ſibi conuenire petulanter aſſeruit. Nihilominus decretum in Troianos bellum communi Græcorum conſenſu, dictus expeditionis hujus Imperator Agamemnon, Aulis Bœotiæ delecta, in quam omnes conuenirent. Ibi juratum eſt ab omnibus ſe finem huic non impoſituros bello, niſi Troiam, & Troianum imperium euertiſſent. Verùm ſtatim non eſt expeditio ſuſcepta. Vlyſſes enim Ithacæ & Dulichij Inſularum Rex ſimulabat amentiam, junctiſque ad aratrum diuerſis duobus jumentis, arabat littus, & in eo ſalem ridiculè ſeminabat; ſed objecto inter ſulcos filio cum aratrum extuliſſet, eum ſapere Palamedes docuit, & renitentem traxit ad bellum. Vlyſſes ipſe viciſſim Achillem inter Lycomedis filias, in habitu muliebri deliteſcentem detexit, armis objectis viro forti, ad quorum aſpectum, qualem hunc voluerat eſſe mater Thetys oblitus eſt; & ſe Achillem probauit. Herculis quoque ſagittas idem Vlyſſes à Philotetâ obtinuit, Troiæ perdendæ fatales. Tandem in Aulidem conuenerunt mille ducentæ nonaginta quinque, vt vult Dictys vt Dares, mille ducentæ quadraginta naues, ſub ducibus quinque, & nonaginta. In hoc potu

Vlyſſes ſimulans inſaniam.

Achilles detectus.

Numerus nauium.

ſubſtiterunt anno ferè toto, dum venti aduerſi ſpirant, dum Vlyſſes pergit Mycenas ad Clytemneſtram, abducturus Iphigeniam filiam Agamemnonis, verbo ad Achillis nuptias, reuerà vt pro ſalute Claſſis mactaretur. Sed in ſacrificandæ Virginis locum à Mineruâ ſuppoſita eſt cerua, ipſa in Taurica m Cherſoneſum delata facta eſt Sacerdos, quæ ejuſdem Deæ feralibus præeſſet ſacrificiis. Tum ventis redditis profecta Græcorum Claſſis, primùm appulit in Myſiam, vbi Telephus armis prohibens exſcenſionem, ab Achille vulneratus haſtâ, eadem haſtâ ab amico admotâ ſanatus eſt. Exinde Claſſis in Bœtiam redire compulſa, vt hîc hyemaret, & opperiretur idoneam tempeſtatem. Deus immortalis, quot periculis ad majora pericula homines vltionis amantiores peruenere?

Iphigenia Mactanda.

Telephus Myſiæ Rex.

2862.

Elon iudex Hebræorum.

Abeſano judici ſucceſſit Elon, aliter Aialon prætermiſſus ab Euſebio, contra ſacrorum Codicum fidem, qui ejus annos decem in Ioſue annos refudit. Hunc enim populo præfuiſſe ait annis viginti ſeptem, pro ſeptemdecim, quos ei Deus aſſignat, inſigni planè flagitio, & quod hominem ſapiat Arianum.

2868.

Græci contra Troianos pugnare incipiunt.

Hoc anno, vt arbitror, Græci appulerunt ad Tenedon inſulam, eamque fœdè vaſtarunt. Inde proficiſcuntur ad Sigæum, ibique dum exſcendunt vel ab Æneâ, vel ab Hectore Proteſilaus occiditur, nomine ſuo, ſuum præferens fatum. Is Iphiti filius erat, admonituſque à vatibus, ejus primùm ſanguine Troadis ſolum intingendum eſſe, pluris gloriam fecerat, quàm vitam. Hujus mortem cum accepiſſet vxor Laodamia, Acaſti filia, id optauit vnum à Diis, vt conjugis ſui vmbram poſſet intueri; voti facta compos inter Vanos hujus vmbræ complexus expirauit, digna non meliori conjuge, ſed fortunatiore.

Mors Proteſilai.

Tum

Tum quoque periculum Æneas adiit à Diomede vulneratus, & ab eo confectus eſſet, niſi ſe Venus interpoſuiſſet, & nubem, ſuoque vulnere filii mortem redemiſſet. *Vulneratur Æneas.*

Græcorum nihilominus res malè procedebant, quos inter ſe mulierculæ captiuæ, ac pellices diſtraxerunt, vſque adeò cognata ſunt & amare, & malè adminiſtrare bellum. Achilli Briſeidem ſuam rapuerat Agamemnon, Chryſeidem ſuam peſte, & minis Apollinis dimittere, & patri Sacerdoti reddere coactus. Ab hoc tempore vir bellicoſus, in armis viſus non erat. Quare audentiores facti Troiani Claſſem Græcorum Hectore duce conantur incendere. Patroclus amicus Achillis, ejus armis indutus, illos reprimere molitus, oſtendit arma Achillis, Achillis non tractata manu, Achillis non eſſe. Congredi enim auſus cum Hectore, & vitam, & amici ſui arma perdidit. *Achillis & Agamemnonis diſcordia.* *Patroclus cæditur.*

Dolor ex amici morte ſuſceptus, & vlciſcendi cupiditas Achillem caſtris reddidit; qui nouis à matre Thetyde receptis armis Hectorem occidit, & circum muros vrbis, religatum ad currum raptauit, non ſatis Achillis digno furore, in demortuum cadauer Barbarico ritu ſæuiente. *Hector interficitur.*

Eodem tempore cùm propter olim detectam inſaniam, tum ob præſentem frumentationem Vlyſſes in Palamedem odii ſui virus euomuit. Hunc enim virum fortem, & induſtrium vocauit in ſuſpicionem proditionis, confectâ ad eum Priami Epiſtolâ, in qua auri ſubmiſſis mentionem faciebat. Quod cum Vlyſſes clam in ejus tabernaculum defodiendum curaſſet, & quaſi eum defenſurus petiiſſet, vt Græci contemptis hoſtilibus literis tentorium Palamedis ſcrutarentur, inuento auro refoſſoque, eum lapidibus obruendum curauit. Is Nauplii Regis filius erat eximij vir ingenij, qui primus oſtenderat militi ecclipſes Solis, & Lu- *Palamedes ab Vlyſſe circumuenitur.*

næ nihil reformidandas eſſe, caſtrenſem inſuper diſciplinam excubiis, ordinibuſque contentam docuerat, Gruibus magiſtris vſus, à quibus hanc bellicam artem didicerat. Ita Græci cum Troianis ferro, ſecum inuicem odiis diſceptabant, & Troiana res, atque Græca proſperam inter & aduerſam fortunam, quam pariebant virtus, aut odium, fluctuabant.

2869.

Rhæſus, & Penteſilea caduntur.

Nono belli Troiani anno aduenieus in auxilium Priami ex Thraciâ Rhæſus ab Vlyſſe, atque Diomede perimitur, antequam ejus equi biſſent ex flumio Xantho, ſeu Scamandro, quod erat ipſi, Troianiſque fatale. Adfuit & paulò poſt Penteſilea Amazon cum lectiſſimis copiis; ſed hac ab Achillæ cæsâ, à Diomede in Scamandrum præcipitatâ, omnes ejus turmæ, quaſi hæc in omnibus ſuis viueret, internecione occiderunt. Actum erat tum de Troianis niſi Memnon filius Tithoni præfecti in Perſide, nomine Regis Aſſyriorum, cum magno exercitu Indorum, & Æthiopum, res eorum afflictas, ac propè jacentes erexiſſet. Is rem Græcorum in eas anguſtias compulit, vt jam illi diffiderent rebus ſuis, & vinci ſe poſſe crederent. Verum cum Tithonus ab Aiace Telamonio vulneratus eſſet, & ab Achille ſuperueniente haſtâ traſuerberatus, Indos & Aethiopas ſuos Græcis concidendos reliquit. Acceſſit & Troianis domeſtica clades: Troilus enim Priami fortiſſimus filius, & qui Hectoris locum occupare viſus erat, ab Achille interfectus reliquas ſpes Troianorum accidit. Sic hoc anno Troia adeò labare cœpit, ſuis, & auxiliatorum viribus deſtituta, vt anno ſequenti facilè in ruinam impelleretur.

Tithonus rem Troianam reſtituit & cæditur.

Troilus interficitur.

2870.

Troiæ ἅλωσις.

Paris, Hecubâ matre ſuadente, Achilli Polyxenam, quam deperibat offert vxorem. Audit Achilles Paridem, ingrediturque vir fortior, quàm

quàm prudentior Apollinis Tymbræi templum: Sed hic proditor collocarat inſidias in quibus cum Archilocho filio Neſtoris tantus Heros occiditur. Ejus arma Vlyſſi ceſſere, Aiace Telamonio fruſtra hæc ſibi depoſcente in publico Græcorum conſeſſu: ſicque viri fortis arma immeritò, vir eloquens obtinuit, pluriſque tum fuit dicere bene, quàm facere.

Achillis ceſi arma Vlyſſi ceſſere.

Aduenerat etiam eodem tempore Eurypylus Telephi filius ex Myſiâ cum lectiſſimis copiis, à Priamo Caſſandræ virginis fatidicæ nuptiis illectus; & Troiani ex proditione ſuâ, aduentuque noui ſocii ſperabant omnia, cùm ſuperueniens in caſtra Græcorum Pyrrhus, ſeu Neoptolemus, iterum ſpes eorum ſubuertit. Adeò Troiæ metuendus erat Achillis ſanguis, vt in ejus filio vix adulto metueretur. Neque verò vanus Troianorum metus fuit: Pyrrhus enim non ita multò poſt in acie interemit Eurypylum. ejuſque primum belli rudimentum magna victoria extitit. Depoſcebat inſuper ad necem idem Neoptolemus Paridem, belli huius teterrimi cauſam; ſed debebatur ille Herculis jaculo, quo à Philoctete confoſſus eſt.

Pyrrhus rem Græcorum reſtituit.

Paris à Philoctete conficitur.

Sublato Paride, ſperabatur certiſſima pax; at Deiphobi libido, eiuſque patris mollities eam diſcuſſerunt. Helenam enim temerarius juuenis duxit vxorem; has nuptias improbante quidem Priamo, ſed impedire non auſo. Quia tamen pertæſi malorum pacem optabant omnes, ſubmiſſi ſunt Æneas & Antenor, vt eam conciliare niterentur. Verùm hi ex fecialibus facti ſunt proditores; & quia patriam ſeruare ſe non poſſe intelligebant, à ſene timido, & juuene præcipiti adminiſtratam, rebus ſuis priuatim conſulere decreuerunt ambo, quaſi in publico naufragio. Initur ergo fœdus infidum Græcos inter & Troianos; hi Helenam redderent, aurique pondus ingens, & magnam frumenti copiam; illi placati animi monimentum equum

Deiphobus Helenam danbit.

Æneas & Antenor Græcis vrbem produnt.

Equus Durateus.

equum ligneum Palladi in vrbe conſecrarent. Verùm tam ingentem eum ædificarunt, vt non per portam vrbis, ſed per labefactati muri ruinam tantùm induci poſſet.

Vlyſſes interea artifices omnes Troianos acceſſit ſapienter, qui reficerent naues, ne iis poſt vrbem captam cæſis in Troiano littore hærere Græci cogerentur. Hoc induciarum tempore Antenor deponit in manibus Diomedis Palladium (ſimulacrum id erat exiguum Palladis perantiquum, lapſum de cælo, aut vt quidam volunt factum ex oſſibus Pelopis, quo vrbis fata continebantur, huic erat alligata incolumitas Troiæ) reliqui proceres aurum, frumentumque repræſentant, equus ſacer in vrbem per muri labem immittitur, vt Poëtæ volunt, etiam fœtus armatis. Putant tamen nonnulli, Troiam vi captam eſſe, ejuſque muros dirutos eſſe à Græcis bellico inſtrumento qui poſtea Aries appellatus eſt, tum Equus dicebatur. Verùm exponere cogimur fortè, non quod hìc geſtum eſt, ſed quod multi ſcripſere.

Palladium.

Troia capitur, diripitur, incenditur.

Græci ſub veſperam naues repetere ſimulant; magna pars noctis à Troianis ſolutis metu inter choreas epulaſque traducitur; iis tandem dormientibus, ſecuriſque, Sinon relictus in vrbe dat ſuis ſignum accenſâ face; illi ſtatim adſunt, ſubeunt armati patentem vrbem, & in eam ferro flammiſque ſæuiunt. Adhibent tamen priùs cuſtodes, qui domos Æneæ, & Antenoris incolumes præſtent reliquæ diripiuntur, & incenduntur; obuij ſine diſcrimine armati, inermeſque jugulantur. Antenor Neoptolemum induc t in Regiam, vbi Priamus eiuſque filius Polites conficiuntur. Interea Helena ſuum euocarat Menelaum; is interceptum Deiphobum, auribus naſoque mutilatum inter ſummos cruciatus enecat; non poterat ſcelerata mulier, niſi ſcelere, marito ſuo reconciliari.

Vbi

Vbi dies illuxit conſultatum quid iis ageretur, qui ad Deorum templa confugiſſent, & prenſaſſent aras; decretum vt abducerentur omnes, atque necarentur; vſque adeò cupiditas vltionis in Græcis Religionem omnem extinxerat. Tum diſtributa præda; ſine ſorte reddita ſuo Menelao Helena; data item ἀκλήρως Pyrrho Polyxena, vt ad tumulum Achillis, cui cauſa necis extiterat, mactaretur; quo etiam tempore volunt præcitatum è turre Aſtyanactum Hectoris filium periiſſe: nam ſeruatum diuinitùs & poſtea dictum Francum fabula eſt, etiam à Francis irriſa. Tum ductæ ſortes; Caſſandra Agamemnoni, Andromache Neoptolemo, Hecuba Vlyſſi obtigerunt. Hæc tamen dum aſſiduis conuiciis furioſa Græcos impetit, ab iiſdem eſt obruta lapidibus, ideò à Poëtis in canem mutata fingitur. Palladium quoque Vlyſſes ſibi vindicauit, reclamante, de more, Aiace; cum is ſequenti die mortuus inuentus eſſet, ne necis eius accuſaretur Vlyſſes, fugit relicto apud Diomedem Palladio. Quidam addunt & cæſum ab eo Orſilochum filium Idomenei, in diuiſione prædæ ſibi aduerſantem. Sic ille oblitus Troianorum, & Græcorum ſanguine, fugit, erro miſerabilis diuturno maris aſpectu, tot cædes purgaturus. Ita bellum Troianum vrbis nobiliſſimæ incendio, & excidio terminatum eſt; ſale inſuper aſperſo ſolo, ne locus vnquam incoleretur. Cæſi eſſe perhibentur ex Græcis octingenta octoginta ſex millia; & Troianis ante captam vrbem ſexcenta ſeptuaginta ſex millia; Inſanis planè victoribus, & victis, qui propter mulierem impudicam, & libidinoſum raptorem tot hominum millia perdiderunt.

Diuiditur præda.

Fugit Vlyſſes.

Sed abeuntibus Græcis; Troianos relictos inſpiciamus. Æneæ iratus Agamemnon propter ſubductam, ſeruatamque Polyxenam, Antenori reliquerat regnum, at Æneas vicinis gen-

Æneas & Antenor ſolum patrium coguntur deſerere.

gentibus concitatis ; id ſibi vindicare conatus eſt ; ideò inter proditores malè conueniunt. Solùm itàque viribus inferior vertere cogitur Æneas ; conſcenſiſque nauibus in Thraciam primùm appellit ; vbi cáſum Polydori diſcit quem Rex Polymneſtor, vt eius auro frueretur obtruncarat, fide Priamo, diiſque violatâ. Intereà Antenor, à ſuis quoque ob proditionem neglectus, & illuſus, reliquit patriam, & cum Henetis in intimo ſinus Hadriani receſſu Patauium condidit, ſocioſque Paphlagonas pro Henetis Venetos dixit. Sic qui prodiderant ambo patriam vt in eâ conſiſterent, ab eâ diſcedere compulſi ſunt ambo. Neque vnquam proditio molientibus, ſed tantùm vtentibus profuit.

CAPVT VIII.

DECAS VIII. SÆCVLI XXIX.

Ab anno mundi 2870. ad 2880.

2871.

Græcorũ naufragiũ

FVit hic annus Græcorum in patriam infortunato reditu calamitoſiſſimus. Nauplius enim in Eubœâ Rex vlturus filij ſui Palamedis necem, in Caphareo monte ignes incendit, quibus quaſi Pharo illecti Græci, nauibus impactis in Scopulos, & breuia, fœdum paſſi ſunt naufragium. Vbi tamen vltor ille miſer intellexit abeſſe, quos hoc facto maximè petebat Vlyſſem, atque Diomedem, doloris impatientiâ, quod gratis iniquus extitiſſet, in mare ſe ex eodem Caphareo præcipitem dedit.

Demophoõ Rex Athenienſium ſuam Phyllidẽ negligit.

Eodem anno Demophoon Theſei filius ex Phædrâ, dum redit ab expeditione Troianâ, coortâ tempeſtate delatus eſt in Thraciam, vbi exceptus perhumaniter à Phyllide Lycurgi filiâ ſpe

ſpe coniugij cum eâ concubit. Inde repetit Athenas, mortuoque Mneſteo in inſulâ Melo, Rex ab Athenienſibus conſtituitur. Potitus regno oblitus eſt Phyllidis ſuę perfidioſè, quæ doloris impatientiâ ex Amygdalo ſe ſuſpendit; vt oſtenderet amores præproperos, & præpoſteros ſæpe deſperatione terminari.

Æneas quoque emenſo Ægæo mari, venit in Ionium, & in Siciliam appulit, vbi chariſſimum Patrem Anchiſem amiſit, filij pietate, quam ſuâ virtute clariorem. *Æneas venit in Siciliam.*

Hoc deniquè anno Ægyſtus qui Clytemneſtram Agamemnonis conjugem corruperat abſente marito, eo reduce adulterio junxit homicidium. Magnum enim Imperatorem illum frui quiete poſt tot labores paratum cæcidit, conſciâ & adnitente Clytemneſtrâ, quæ iuniorem maritum vetulo anteponebat. Eodem quoque ductu ſublatus eſſet Oreſtes, niſi ab Electrâ ſorore ſuâ maturè ſubductus eſſet, & ſapienter ablegatur: intereà Ægyſtus partis ſcelere regno & conjuge potitus eſt. Nempe homini ex incœſto patris cum filia concubitu, incœſtæ illæ, crudeleſque nuptiæ debebantur. *Agamem. non interficitur ab Ægyſto.*

2872.

Mortuo ſuperiore anno Eloni, præfecturæ ſuæ decimo, hoc ſucceſſit Abdon, Euſebio, & aliis eum ſecutis Labdon. De eo nihil ſcriptura memorat, niſi annos 12. quibus præfuit Iſraëli, & quadraginta eius filios, nepoteſque triginta. Quod autem quidam hunc fecere aut filium Elonis, aut ſeruum, vtrobique peccarunt: Nam Illelis filius dicitur Abdon Ephraimites, cum Elon eſſet Zabulonius, nec pater & filius ad diuerſas tribus pertinere queant. Famulatus quoque ejuſdem commentitius eſt non Scripturæ, non Ioſephi, non vllius probi autoris ſubnixus teſtimonio, & qui ſapientiùs irridebitur, quàm credetur. *Abdon index Hebræorum.*

Eodem anno Æneas Laurentum appellit, & benè *Æneas appellit in Latium & condit Lauiniũ.*

benè ſuſcipitur à Latino cujus filiam Lauiniam accipit vxorem. In hujus gratiam vrbem Lauinium condit quaſi futuram vxori dotem. Hanc autem ſtruxit in eo loco vbi accenſum ignem de ſe, ex Saltu Lupus congeſtâ materiâ, Aquila alarum plauſu excitabat: Vlpes contra conabatur incendium reſtinguere cauda in vicino fluuio madefactâ, duoque vni præualuerunt. Vndè agnouit Æneas vrbis hujus propagationem hominum aliquando inuidiam ſuperaturam, huic hominibus & ſuperis allaborantibus. Lauinia porrò deſponſata erat Turno Rutulorum Regi; ſed denegata eſt indigenæ audaci, & præcipiti, vt peregrino ſapienti, & moderato concederetur. Latinus enim nouo non indigebat regno, ſed hærede optimo, & qui relictum ſapienter adminiſtraret imperium.

2873.

Turnus & Latinus cadunt. Turnus à Latino contemptus, aduerſus eum & Generum eius bellum mouet. Fortiter vtrimque dimicatur; Turnus enim Latino probare voluit quem neglexiſſet, Æneas, quem elegiſſet. At judicij ſui fructum Latinus non vidit, *Regnat Æneas.* occidit enim in hoc bello cum Turno, cum annis 35. regnaſſet. Æneas autem ſuperſtes inter ſenem, juuenemque medius, oſtendit bella, nec juuenum furore, nec torpere ſenum ſatis commodè adminiſtrari.

2877.

Moritur Æneas. Æneas bellum contra Tyrrhenos gerit, eorumque Regem Mezentium, impium hominem, atque truculentum, quem ab Æneâ cæſum ſcribit Maro, ſed Poëticè. Nam ad Numicum fluuium à Mezentio verè interfectus eſt Æneas, & *Ei ſuccedit Aſcanius.* à filio ſuo Aſcanio inter Deos indigetes poſteà relatus. Aſcanius cum hoſte ſuo, fœdere prudenter compoſito, regnum annis duodequadraginta adminiſtrauit; magno hujus regni bono, pace quàm bello melior.

Ore-

2878.

Oreſtes ablegatus ab Electrâ ſorore ſuâ ad Strophium Phocenſium principem, qui ſororem Agamemnonis duxerat, inde rediens, conſciâ eadem Electrâ, ſub ſpecie legatorum Phocenſium mortem Oreſtis afferentium, intromiſſus ad Clytemneſtram & Ægyſtum oſtendit ſe viuere; nam vtrumque interemit; Diis approbare viſis hanc cædem, cum ab hoc tempore Oreſtes annis ſeptuaginta Mycenis regnarit. Certè ſi diu homicida viuere non ſolet, multo minus matricida, Oreſtem abſoluunt ab vtroque crimine anni nonaginta & tanta vitæ diuturnitas.

Oreſtes matrem & Ægyſtum interficit.

2879.

Hoc anno præfecturæ octauo obiit Abdon quem obſcurare viſus eſt Samſon eius ſucceſſor; ad miraculum fortis, & qui majora vere præſtitit, quàm fabulæ Herculi ſuis commentis affinxerunt.

Moritur Abdō ſuccedit Samſon.

2880.

Anno ætatis ſuæ vigeſimo Samſon conſtitutus à Deo Hebræorum judex in vrbem Thamnata Philiſtinorum cum ſuis ſociis venit, & hic virginem vidit, amauitque. Fruſtrà eum rogauere Parentes ne ſe Allophylorum nuptiis inquinaret, immò ab iis obtinuit ipſe, vt eam petituri filio ſuo conjugem mox ad vrbem deſcenderent. Ad vineas oppido conjunctas cum perueniſſent, receſſit tantiſper ab iis Samſon, inciditque in Leonem paratum ad prædam, in quem Deo plenus irruit, & manibus in fruſtra diſcerpſit. Per eandem viam cum tranſiret poſt dies aliquot acceſſit ad locum vbi cadauer feræ reliquerat, & in eius ore fauum mellis inuenit, quo inter eundem cum ſuis parentibus veſcebatur. Inclinante in veſperum die celebratur conuiuium nuptiale, atque inter bellaria conuiuis triginta propoſuit Ænigma *de comedente exibit cibus, & de forti egreſſa eſt dulcedo*, eâ lege, vt ſi

Initia Samſonis.

Leonē diſcerpit.

Ænigma Samſonis.

ſi nullus ex conuiuis id diſſolueret à ſingulis tunicam & induſium acciperet, ſi explicaret vnus, ipſe ſingulis idem præmium repræſentaret. Accepta conditio eſt: Sed cum poſt dies aliquot omnibus hæreret aqua, minis extorſerunt à ſponsâ, vt ſolutionem ænigmatis reſciret à marito; quod vbi obtinuit, indicauit illa popularibus ſuis, & præmium numerare conuiuis impulit. At ille verſus Aſcalonem digreſſus obuios triginta Philiſthæos vitâ exuit atque veſtibus, quas inter conuiuas diſtribuit. Iratus itaque vxori garrulæ, fallacique eam tantiſper deſeruit: at cum ira deferbuiſſet, eaq; dediſſet amori locum, dum eam inuiſere parat excluſus eſt, atque alteri nupſiſſe didicit: Offerebatur ei quidem ſoror natu minor, ſed illam parenteſque deſpexit, grandem aliquam toti genti calamitatem interminatus Neque verò vanæ fuerunt minæ. Trecentas vulpeculas intercipit & centum quinquaginta faces parat, ac ſingulis ferarum paribus inter ſe fune ad caudas religatis vnam adjungit facem: tum ignitum illum vulpecularum exercitum immittit in Philiſthæorum jam maturas meſſes, quæ inſuper & vineas & olìueta, & in villas ipſas incendia latè ſparſerunt. Accurrunt Philiſthæi, difficiliter reſtingunt incendium, furore pleni ingrediuntur Thamnata, hicque ſocerum & vxorem Samſonis primos authores mali cum ſuâ domo incendunt. Parabatur idem incendiario ſupplicium, at is irruit in accedentes tanto robore & audaciâ, vt ex iis mactaret multos, vulneraret plures, omnes in effuſiſſimam fugam conjiceret, faterenturque vnum hunc hominem eſſe ſuis exercitibus parem, adeoque ſuperiorem. Ita maximo Philiſthæorum damno Samſon hoc anno ſuam auſpicatus eſt præfecturam.

Seges Philiſthæorum comburit.

C A-

CAPVT IX.

DECAS IX. SÆCVLI XXVIII.

Ab anno 2880. ad 2890.

2881.

ANno qui proximè ſecutus eſt acceſſerunt ad viros Iuda Philiſthæi interminati vltimam bonorum omnium vaſtitatem niſi ſibi vinctum Samſonem dederent, geminæ gladis authorem. Nihil ille vincula deprecatus eſt, ſed ea ipſe induit lubens, duplicique ligatus fune ad Philiſthæos eſt perductus. Ad id ſpectaculum cum plurimi accurriſſent, vt opprobriis vexatum ad ſatietatem interimerent, repentè hic excuſſos funes abrupit arreptaque quę fortè jacebat in campo Aſini mandibulâ, ex ſpectatoribus illis mille mactauit, reliquis fugâ diſſipatis. Porrò ex hujus maxillæ dente ad præces Samſonis fons erupit, quo eius ardentiſſima ſitis ex magno inter cedendum labore contracta extingueretur; & hic fons deinceps perennis fluxit tantæ victoriæ æternum monimentum, dictus voce patriâ *Henhakore* hoc eſt, *Fons inuocantis de Maxilla*.

Samſon mandibula Aſini mille Philiſtæos mactat.

2882.

Ad hunc annum ab ἁλώσει duodecimum quidam Chronologi referunt Vlyſſis errores quoſdam ad Syrenas, ad Scyllam & Charybdim, & Siciliam, quo eum in præſentiâ deducemus, dicturi reliqua cum nauigationum eius exitum anno mundi 2895, inueniemus.

Vlyſſis errores à Troade in Siciliam.

Soluens Vlyſſes ex Troade ſtatim tempeſtate delatus eſt ad oram Thracicam Ciconum: vnde vix egreſſus ventis majoribus à Septentrione perflantibus delatus eſt ad Lotophagorum inſulam Menyngem, vnde Loto ſemel guſtatâ ſocios

cios

cios ſuos ægerrimè detraxit. Hinc Græciam cogitans deflexit in Siciliam, vbi cum ſociis duodecim Polyphemi ſpeluncam ingreſſus, indidem effoſſo ei oculo quem vnum gerebat in fronte cum ſex tantum ſociis tectis ouium pellibus abſceſſit, reliquis à Cyclope mactatis immaniter, & crudeliùs deuoratis. Inde profectus eſt in Æolias inſulas, vbi ab Æolo ventos accepit in folle, quem ſocij dum imperitè aperiunt, rurſus in Æolias inſulas eſt rejectus, quarum tamen aditu, ingreſſuque prohibitus eſt. Inde ergò perrexit ad Læſtrigonas humanâ victitantes carne circa Formias Campaniæ; à quibus in Latium ad Circeios, Circenque magam nauigauit. Hæc ſocios eius mutauit in feras, hoc eſt eos belluinis voluptatibus addixit, à quo viuendi genere eos ægrè abſtraxit mulieri veneficæ ferro interminatus necem. Poſteà tamen eidem reconciliatus, nihilo ſociis ſuis melior ſuſcepit ex eâ Telegonum, cui addunt aliqui Agrium, & Latinum. Hac relictâ venit ad inſulas Syrenum, quarum blanditias, pernicioſumque cantum, obturatis auribus cerâ, & alligatus ad malum nauis, vt per vim quodammodo bonus eſſet, euitauit. Pertranſitis inde ſolerter Scyllâ, & Charybdi non monſtris ſed voraginibus Italiæ, & Siciliæ periculoſiſſimo ſitu adjacentibus, & ita diſpoſitis, vt vnâ vitatâ, prope neceſſarium ſit in altera incidere, Siculum attigit littus, vbi poſt annos tredecim illum reſumemus & reuehemus in patriam.

2885.

Oreſtes ferè immolatus ab Iphigenia

Circa hoc tempus fabulæ ſtatuunt Oreſtis errores, quem cæſa mater nuſquam conſiſtere patiebatur. Poſt quæſitas fruſtrà totâ Græciâ purgationes venit in Tauricam, vbi ab Iphigeniâ ſorore tantùm non immolatus eſt, more gentis. Pylades ejus comes erat & amicus, qui ab eò diuelli numquam potuit; quare eorum amicitia theatris multùm ſplendoris attulit. Agnitam demum

demum Iphigeniam cum Palladis imagine, cæſo Thoante Rege, abduxerunt. Statuam hanc, quia abdiderunt in faſce, deinceps dixere Faſcelidem, & huic Iphigenia in Italiam delata in Arecino nemore ſtatuit templum, cuius Sacerdotem Regem Nemorenſem dixit, compulſum cum obuiis quibuſque de Sacerdotio diſceptare ferro. Quæ conſuetudo, etiam poſt Chriſtum viguit, vt iis præeſſet ſacris plurium palmarum gladiator. Talis Sacerdos decebat crudelem Deam, oblitus ſemper ſanguine deceſſoris. *Diana Faſcelis.* *Rex Nemorenſis.*

Eodem anno, quinto ſuæ præfecturæ Samſon ingreſſus Gazam, portis omnibus diligenter obſeratis, ad vincula & necem deſtinatus à Philiſthæis, concubiâ nocte, vi fores vrbis effregit, & ſuis impoſitas humeris ambas cum poſtibus detulit in cacumen montis qui adjacebat viæ Hebronem ducenti, nemine auſo reſiſtere, aut vociferari, ne qui ſe ipſi objicerent, iiſdem ipſis foribus, ab eodem opprimerentur. *Samſon portas vrbis Gazæ ſuis humeris effert in montē.*

2887.

Sicyoniorum regnum quod jam Hippolyto vltimo Regi ab Agamemnone ademptum erat, & Carnij Iouis Sacerdotibus vtcumque relictum, hoc anno deſiiſſe creditur, cum annis circiter mille ſtetiſſet. Hoc regnum antiquiſſimum Græciæ vulgò perhibetur, quod planè mirum in gente belli, & nouarum rerum cupidâ, tandiu ſtetiſſe.

2890.

Hoc anno Oreſtes ope Macarei Sacerdotis, in templo Apollinis Delphici Pyrrhum interfecit, quod repudiatâ Andromachâ, Hectoris primùm conjuge, mox ſuâ, eademque Heleno ſeruo conceſsâ, rapuiſſet ſibi deſponſatam Hermionem filiam Helenæ atque Menelai, formoſam in primis; & plurimùm de pulchritudine matris, nihil de moribus referentem; indignam planè quæ ſacrilegio repeteretur. *Oreſtes Pyrrhum occidit.*

ciſ, nec ſe facilè conſpiciendum præbebat. Verum ab appellente Telegono, & patrem ſuum quærente ſpinâ venenoſâ Trigoni Piſcis trajectus interiit: vir poſt tot homicidia dignus mori diriori genere mortis; niſi parricidio, hoc eſt, propè ſuâ manu interiiſſet.

2899.

Is annus captiuitate duplici Samſonis, excitate, atque obitu, tam famoſus, quam luctuoſus fuit. Principio enim vir tantus, & tot palmarum Imperator à vili ſcortulo Dalilâ victus, ſubiugatuſque, ita ei ſubmiſit ſeſe, vt arcanum ei proderet ſuum, & ei proderet, quæ iam ter ipſum prodiderat, & tradiderat Philiſtæis. Stupenda planè cæcitas, & vnde conſtet etiam in viris ſapientibus amori junctam eſſe ſemper inſaniam. Rogata enim improba meretrix, & donis promiſſiſque cumulata, vt ab eo, in quo ſita eſſet eius tanta fortitudo emungeret, bis eam, ac tertiò deluſit, diſſipatis qui eum comprehenſuri venerant Philiſthæis. Demum ſcelerata mulier, & callida precibus importunis, ſimulato furore, tempeſtiuiſque blanditiis effecit, vt indicaret ſtolidè, ſe capillatum, ſemper fortem & inuictum fore, poſito crine, imbecillum, & aliis hominibus parem. Idque ſtatim demonſtrauit euentus. Cum enim amatoriè dormientem illum in ſinu ſuo iſta totondiſſet; excitatus repentè excuſſuſque ſpoliatum ſe diuinitùs conceſſo robore miſer intellexit. Captus enim faciliter ab hoſtibus, & nullo negotio excœcatus, in piſtrinum datus eſt contumelioſè, vt hîc farinam ſubigeret. Quidam etiam quaſi admiſſarium equum reſeruatum volunt, vt Philiſthæas fœminas iniret ad prolem inuictam, & fortem auferendam. Hoc videlicet reliquum erat ad vltimum opprobrium, vt tam fortis Heros quaſi iumentum excœcatum, aut inualidum, ad ſobolem reſeruaretur.

Samſon attonſus à Dalila capitur & excæcatur à Philiſthæis.

Menſibus jam aliquot elapſis, cùm eius ca-

K 2 pilli

Samſon cum capillis receperat vires.

pilli jam ſuccreuiſſent, feſtus adfuit dies qui in vrbem Gazam præcipuos quoſque Philiſthæorum acciuit. Ibi ſacris peractis de more, epulati ſunt opiparè, & inter pocula Diis ſuis habuere gratias, quod aduerſarium tam formidoloſum eis tradidiſſent. Tum Samſonem quoque ludentem, ſaltantemque, vt cæci ridiculè ſolent, ſpectare voluerunt, & ejus calamitate, & miſeriis oblectari. Adfuit ille cum puero rectore oblitus polline ex molendino, & ſatis diu in domo peramplâ coram ter mille ſpectatoribus ſaltauit, & luſit cum jam fatigatus videri poſſet, puerum rogauit vt eum ad columnas deduceret, quibus innitebatur domus, vt ad illas oppidò laſſus inniteretur, & tantiſper quieſceret. Sed eas vtraque manu cum prehendiſſet ambas, impetu tam valido concuſſit, vt eis incumbentem domum penitus ſubuerteret, eiuſque ruinâ tria hæc hominum millia florem gentis Philiſthææ, & lumina communi ſecum ruinâ implicaret, & extingueret; morte eius quàm victoriis hoſti damnoſiore. Vir numquam laudandus ſatis, niſi ſe libidini vincendum permiſiſſet, quod tamen crimen teterrimâ ſeruitute, ſexcentis opprobriis, ac demum ſpontaneâ morte, ſed Deo inſpirante, aditâ fortiter eluit. Huius cadauer â Danitis contribulibus ſuis è ruderibus erutum, honorificè ſepultum eſt, hoſtibus ejus & amicis, ex æquo virtutem ejus atque fortitudinem demirantibus.

2900.

Samſone mortuo, Heli Pontifex judiciali quoque poteſtate populum rexit. Iudex bonus, ſed malus pater, in cujus caput atque ſuum improbi filij perniciem accerſierunt, ſed cum ingenti totius populi clade conjunctam. Vſque adeò nonnumquam regnum meliùs & feliciùs, quàm familia regitur, & adminiſtratur.

LIBER

LIBER VII.

SÆCVLVM MVNDI TRIGESIMVM.

Ab anno mundi 2900. ad 3000.

CAPVT I.

PRIMA DECAS.

Ab anno 2900. ad 2910.

2901.

CRediderim hoc anno natum Samuelem ex Annâ ſterili matre, & pientiſſimâ. Hæc, Phenennæ æmulæ, multorum liberorum matris, opprobriis vexata, ab ipſo Sacerdote, vel eius famulo, in templo innocens, crapulam edormire iuſſa, obtinuit patientiâ ſuâ aduerſus homines, & religione in Deum, vt magni Prophetæ mater eſſet, atque Elcanæ marito viro bono filium daret cœli delicias, & quicum ſæpe Deus ſermocinaretur. *Naſcitur Samuel.*

2902.

Aſcanius hoc anno poſt annos triginta plenos à condito per Æneam Lauinio, Albam longam ſtatuit in monte Albano. Dicta eſt porrò Alba ab omine Suis candidæ, quàm hic conditor cum triginta ſuculis albis inuenit. Longà autem cognominata eſt, quod in longum ſecundum montis cliuum porrigeretur. In hanc *Aſcanius Albã longã condit.*

 vrbem

vrbem cum deportati eſſent Dij Penates, & Patrij ex Lauinio, eodem ipſi, clauſis foribus, mirabiliter redierunt, neq; reportati illic vnquam voluerunt conſiſtere. Itaque Lauinium vrbs ſeruata eſt miſſis Albâ Sacerdotibus, & colonis;& tum Deos non ſequi pleriſque viſum eſt indigniſſimum. Alba autem Romæ parens extitit; quando autem deſierit, & ad filiam mater applicita ſit ſuo tempore commemorabitur.

2904.

Samuel trimus offertur Deo Samuel ablactatus ab Anna parente trimus puer oblatus eſt Heli Sacerdoti, ac ſacrificio ſolemni conſecratus Deo, relictuſque Sacerdotum curæ, atque diſciplinæ. Neque verò à fœminâ vinci ſe paſſus eſt Deus: dedit enim ei ex Elcanâ marito tres alios filios, & filias duas: dum Phenennæ liberi, propter quos aduerſus Annam ſterilem illa ſuperbiùs inſurrexerat, immaturâ morte ſublati, in pœnis, muneribuſque diſtribuendis Deum eſſe juſtiſſimum docuerunt.

CAPVT II.

DECAS II. SÆCVLI XXX.

Ab anno 2910. ad 2920.

2915.

Moritur Aſcanius. HOc anno mortuus eſt Aſcanius, aliter Iulus dictus cum annis duode-quadraginta regnaſſet. Huic, teſte Halicarnaſſeo (nam de hoc Liuius tacere videtur) ſucceſſit Syluius Poſtumus, Lauiniæ filius, Aſcanij ex patre frater, ita dictus quod in Syluis eum peperiſſet mater, poſt humatum patrem. Enimuerò prægnans Lauinia poſt Æneæ mortem inſidias Aſcanij verita, commiſerat ſe Tyrrheno Regij pecoris magiſtro, cui plurimùm Latinus fidebat.

bat. Ille dominam ſuam in Syluis, & filium eius ibidem natum tam magnificè, quàm ſapienter aluit. Cum autem Aſcanius in ſuſpicionem vocaretur, quaſi vtrumq; ſuſtuliſſet, Paſtor vtrumq; repræſentauit populo, magnumque tumultum diſcuſſit. Aſcanio autem mortuo Latini Syluio regnum adjudicarunt; quod ex matre Reginâ ſuâ, is natus eſſet, Iulio Aſcanij filio Sacerdotium reliquerunt, & ſacrorum curam, quæ diu in Iuliâ familiâ ſtetit; quare Iulio Cæſari Pontificatus ad Imperium gradus fuit. *Syluius Poſthumus ei ſuccedit*

CAPVT III.

DECAS III. SÆCVLI XXX.

Ab anno 2920. ad 2930.

2921.

Circa hæc tempora contigiſſe videntur quæ de Samuele, & filiis Heli ſcriptura commemorat.

Erant Pontificis, & Iudicis filii, Ophni, & Phinees ob geminam parentis authoritatem, quâ abutebantur ad omne nefas, maximè inuiſi. Eorum ſerui Heris iniquitate pares per vim, neque ſuo tempore, neque modo exigebant, quæ debebantur ex ſacrificio: ſic religioſos homines auertebant à templo, rebuſque ſacris, & pietatem quam in primis fouere debebant, extinguebant. Ophni autem, & Phinees libidinoſi, atque turpes mulieribus templo ſacris intemperantiſſimè abutebantur, ſuo, ſuorumque ſacrilegio infames. Hæc cum reſciuiſſet pater (neque enim illiuſmodi ſcelera diu occulta potuerunt eſſe) illos quidem increpuit verbis, ſed leniùs quam eorum culpa, & ſummi Iudicis, atque Pontificis authoritas exigebat. Itaq; vir de ſe bonus alioquin, admonetur à Deo per Prophetam, ma- *Improbitas filiorũ Heli.*

gnaque eius familiæ, ac propè imminens calamitas denunciatur.

Heli admonetur per Samuelem. Verùm iſta monitio ſatis potens viſa non eſt. Nocte enim concubiâ interpellatur à Deo Samuël ſemel, iterum, tertiùm, obſequioque ſuo promeritus cum Deo loqui, docetur Pontificis domui tantam in proximo cladem eſſe, vt qui eam audierit vehementi ſtupore percellatur. Vbi diluxit hoc Dei cum Samuele colloquium Heli iudicem latere non potuit; ingenuè quod audierat adoleſcens exponit, accipit Heli, quo virum ſanctum decebat modo, diuinam increpationem atque minas, ſed quia non adhibuit, parens indulgentior, ſceleribus filiorum, medicinam prænunciatâ bis ſibi clade, cum ſuis liberis inuolutus eſt, vt hoc exemplo parentes, virique potentes intelligant, ſe eorum criminum reos eſſe, quæ cum inhibere, & emendare poſſent, neglexerunt.

CAPVT IV.

DECAS IV. SÆCVLI XXX.

Ab anno 2930. *ad* 2940.

2939.

Philiſthei inuadunt Hebræos, & vincũt. HIc annus duplici Hebræorum clade, & Pontificis acerbâ morte fatalis fuit. Philiſthæi enim, reſumptis animis ex eâ ruinâ, quâ Samſon primarios huius gentis ſecum inuoluerat, in Hebræorum agros irruperunt, quibus occurrentes Iſraëlitæ, vix hoſte conſpecto fugerunt, & in fugâ quatuor hominum millia inhonorâ clade perdiderunt. Vbi victi ægrè, in ſua redierunt caſtra, habito inter Principes Tribuum conſilio, cladis huius cauſam exquirunt, alia occurrit nulla, niſi quod iis defuiſſet Deus, quem arguere videbantur: quaſi verò ido-

idololatris, deſertoribus, ſceleratis deberet auxilium. Eum itaque, ad ſuppetias ferendas ſibi, pro inuitum compellere volunt; accerſunt Arcam ex Silo, ſicque Deum ſecum militare coguht. Committitur illa duobus filiis Heli, ad arma quàm ad ſacra magis idoneis, vt eam ſi minùs religiosè, ſaltem fortiter tuerentur. Ad Arcæ auditionem trepidauere Philiſtæi, quaſi Deo Hebræorum impares; ſed demùm ex deſperatione collegerunt animos, parati mori, vel vincere. Et re verâ vincunt, Hebræorum triginta millia cædunt, & inter reliquos, Ophni & Phinees Arcæ cuſtodes fortiſſimè depugnantes. Sic Arca venit in Allophylorum manus, quoniam ſic crimina Sacerdotum exigebant; & Deus ignorari, contemnique ab idololatris, quàm agnoſci, & adorari ab impiis Sacerdotibus maluit. Nuncius tantæ calamitatis cum ad Heli delatus eſſet in Silo, ſic eo perculſus eſt, vt ex ſellâ, in qua ſedebat, retro ſupinuſque caderet, & ſibi ceruicem decrepitus ſenex ad murum elideret. Nurus eius vxor Phinees, ex nimio dolore immaturo partu ſoluta eſt, totâ hac familiâ luctu necibuſque completâ: vt illa domus quo Deo propinquior eſſet, furorem ejus, atque juſtitiam potentiùs experiretur.

Vincuntur iterum Hebræi, & Arca capitur.

Moritur Heli.

2940.

In tantâ perturbatione rerum, & quæ ob ſcelera principum contigerat, cui ſe tutius committerent Iſraëlitæ, quàm Samuëli viro ſanctiſſimo, & quem Deus colloquio, & amore dignabatur. Achitob tamen tum putatur vnctus fuiſſe Pontifex, qui, quia totus pendebat à Samuële, mirum de eo in ſacris literis ſilentium. Samuel autem, quâ pollebat apud Deum authoritate precibus ſuis victores Philiſthæos auertit; qui, ſi tum vti victoriâ voluiſſent, Hebræorum res hoc motu labefactata corruebat. Virum ſanctum tum habuiſſe præpoſitum, Iſraëlitis vna cauſa ſalutis fuit.

Samuel iudex populi 15.

Arca malè mul. ctat Dagonē & Philiſthæos.

Intereà potiti Arcâ Philiſthæi, eam in Templum Dagonis, Azotum perduxerunt, vt eam quaſi captiuam Deo ſuo ſubmitterent. Sed inanem illum Deum, verus Deus ex Arcâ afflixit humi; mox erectum ac ſuo repoſitum loco capite manibuſque mutilauit, quæ in templi limine ſunt abjecta. Quare factum vt deinceps Azotij limen templi ſui pedibus non calcarent, ſed in id ſaltu tantùm ingrederentur. Præterea ad Dagonis quoque cultores peruaſit malum: nam anu tumente, ac turpiter defluente, tam ignominioſo, quam atroci afflati ſunt morbo, & qui ſimul præſentis impietatis, & præteritæ libidinis pœna eſſet. Mures etiam eorum fruges ſegeteſque depaſti, ſuperſtitibus famem acerbiorem morte interminabantur. Et quò latiùs ſpargeretur malum, Satrapæ ineptum ſuſcepere conſilium, vt per omnes Philiſthæorum vrbes Arca circumduceretur; donec tandem omnes afflati lue, omnes experti damna, & meritas ſe dediſſe pœnas, & ſe indignos Arcæ contubernio, faterentur. Eam itaque cum muneribus, hoc eſt anulis quinque aureis, & totidem muribus ex auro, ſecundum Satrapiarum numerum impoſuerunt plauſtro, quod vaccis vitulos nuper enixis permiſerunt. At illæ nihil moratæ vitulorum queſtus, recta Bethſamen perrexerunt in Leuiticam vrbem, vbi ritè locaretur, & acquieſceret. Hic peracto ſacrificio ex bobus atque plauſtro Philiſthæi Sacerdotes, ad ſuos magno periculo perfunctos redière.

Bethſamitæ puniūtur.

Neque melior fermè Bethſamitarum conditio fuit, quàm Philiſthæorum. Auſi enim Arcam audaciùs introſpicere, vt viderent quid ſublatum, quid poſitum eſſet ab hoſtibus, immò & fortaſſis parùm ſanctè contrectare, ſeptuaginta millia interierunt. Tanti ſtetit Philiſthæis, & Hebræis Arcam parum religioſè cepiſſe, atque recepiſſe.

CA-

CAPVT V.

DECAS V. SÆCVLI XXX.

Ab anno 2940. *ad* 2950.

2941.

NOn ſatis tamen tuta videbatur apud Bethſamitas Arca, quamquam ipſâ ſe majeſtate ſuâ inflictiſque pœnis tutabatur. Itaque translata eſt ad vrbem munitam, & firmam Cariathiarim, huicque ſeruandæ Eleazarus Abinadabi filius Leuites præficitur. Ab eo tempore deſerta vrbs Silo; maximè cum indidem quoque deportatum eſſet Tabernaculum, & in vrbem Nobe aduectum; vt multæ vrbes religioſi hujus Choragii aſpectu conſecrarentur. *Arca in Cariathiarim Tabernaculum in Nobe.*

2944.

Sylvius Poſthumus cum annis vnde triginta regnaſſet Albæ, locum dedit Æneæ Sylvio, de quo ſilente Dionyſio Halicarnaſſenſi, tacere juuat. *Æneas Sylvius Lat. Rex 3.*

2948.

Oreſte mortuo, regnarunt Mycenis Tiſamenus, & Penthilus ejus filij, qui in tempora difficilima inciderunt, & ab Heraclidis pulſi, alios quoque de ſuis ſedibus expulerunt; Græciâ vniuerſâ his motibus concuſsâ, dum omnes inferunt, & accipiunt injuriam. *Moritur Oreſtes.*

2950.

Hoc anno natus eſt ex Iſai, ſeu Ieſſe, Dauid, quem acceptiſſimum Deo, appellaſſe, laudaſſe eſt. *Dauid naſcitur.*

CAPVT VI.

DECAS VI. SÆCVLI XXX.

Ab anno 2950. ad 2960.

2951.

Heraclidarum reditus. Ἡρακλειδῶν κάθοδος.

HEraclidæ ducibus & authoribus tribus filiis Ariſtomachi Temeno, ſeu Temene, Cteſphonte, & Ariſtodemo, annis octoginta ab euersâ Troiâ, Peloponneſum majoribus ſuis debitam, & ſæpe fruſtra tentatam aggredi moliuntur. Dum tamen Claſſem ad Naupactum parant, Ariſtodemus, aut fulminis ictu, aut dolo propinquorum Tiſameni, qui hoc bello maximè petebatur, interiit. Sed ejus locum ſtatim impleuere filii Procles & Euryſthenes, ex Argiâ ſuſcepti. Omnes illi τριόφθαλμον ex oraculo Delphico adhibere juſſi principem expeditionis ſuæ, inciderunt in luſcum cui Oxylo nomen erat, vectum mulo; natione Aetolo, cui Elidem laborum præmium polliciti ſunt. Hujus ductu colonis veteribus ejectis, præter Arcadas locorum & montium aſperitate fretos Peloponneſo potiuntur, Temeni Argolis obuenit, Cteſphonti Meſſenia, Oxylo promiſſa Elis, Laconia filiis Ariſtodemi. Quorum regnorum initia commodius in annum ſequentem rejiciuntur.

Æolica migratio. Eodem anno Aeolica eſt ſuſcepta migratio duce Penthylo Oreſtis filio Notho, qui Laconiâ expulſus cum ſuis Aeolibus nauigauit in Thraciam: vbi cum fato functus eſſet, comites ejus nihil deſponderunt animos, ſed eam partem Aſiæ quam cogitarant, occuparunt; quæ Aeolis exinde dicta eſt ab Aeolibus illis veteribus accolis Laconiæ, in occupatâ ſede, quâm in relictâ notioribus.

Ex

2952.

Regnum Spartanum Proclis & Euryſthenis.

Ex hoc anno procedunt initia Regum Spartanorum Proclis & Euryſthenis quorum familiæ diu in Laconiâ regnauere ſub nomine Proclidarum & Euryſthenidarum, mirabili, & inauditâ concordiâ, quia abrupta non eſt cupiditate regnandi.

Regnum Corinthiorum Aletis.

Eodem quoque anno Aletes Hippotæ filius, Herculis abnepos Corinthiorum regnum occupauit, plebs auſa reſiſtere ſuis ejecta ſedibus; Reges Doridas & Hyanthidas, ſponte cedentes regno, hic priuati diuites quietique vixerunt, vltimi Siſyphiorum, & duo ſimul regnantes. Adeò regnis familiiſque fatale principes rectoreſque duplicari.

2953.

Melanthus regnat Athenis.

Thymetes Athenienſium Rex jam annos 36. propter ignauiam regnum ac vitam perdidit. Agebatur de vrbe Oenoë quam ſibi vindicabant Bœotij, eorumque Rex Xanthus ſingulari certamine hanc controuerſiam dirimi volebat; Sed refugiebat Thymetes, magno Athenienſium probro. Melanthus Andropompi filius origine Pylius, ſpe regni, conditionem accepit, & Xanthum victor interemit. Quare Rex dictus, Athenienſes annis nouem ſapienter rexit, & Ionas expulſos excepit, non ignarus mali, miſeris doctus ſuccurere.

Ejecti Iones ab Athenienſibus ſuſcepti.

Hoc enim anno Tiſamenus alter filiorum Oreſtis, depulſus ab Heraclidis, Achaiam inuaſit (ea eſt propria dicta Achaia) & inde Ionas ſeu Ægialeos fugauit; Hi confugere in Atticam, Atheniſque benignè ſuſcepti ſunt à Melantho, peregrini à peregrino. Tiſamenus autem expeditionis fructu, & victoriâ vſus non eſt, nam in acie cecidit, beatoſque ſocios ipſe infortunatiſſimus reliquit, tum digniſſimus imperio, quando id cum vitâ perdidit.

2954.

Hoc anno Samuel publica gentis Hebrææ Comi-

Comitia populi Hebræi in Maſpha

Comitia celebrauit in Maſpha, vt eius libertati ſalutique proſpiceret. In iis Iudex pius, & ſapiens aperuit Iſraëlitis malorum omnium cauſam, quod videlicet cultum veri Numinis reliquiſſent, vt ſuperſtitiones Syrorum ſequerentur. Illi malis domiti, & cladibus, deteſtari ſe ex animo idola docuerunt, jejunio, lachrymis, & effuſâ coram Deo aquâ pœnitentiam profeſſi. Hos ſic affectos per ſacrificium Deo reconciliauit Samuël, Deo & populo propter ſanctitatem, & juſtitiam acceptiſſimus, & quaſi inter vtrumque interjectus, ac medius. Et ratum eſſe fœdus ſtatim oſtendit euentus. Cum enim audiuiſſent Philiſthæi Hebræos conueniſſe, de libertate recuperandâ cogitaſſe rati, in eos armati irruerunt, ferro flammâque de more ſæuituri. Sed Deus & populus erga ſe inuicem aliter tum affecti erant. Itaque cum Samuël in vicino lapide raptim obtuliſſet Agnum, idque totum combuſiſſet, illico Deus ſuis fœderatis adfuit, immiſit hoſtibus terrorem tantum, vt tumultuoſiſſimâ fugâ diſſiparentur. Inditus quoque eodem tempore Hebræis animus, qui effuſos palanteſque ad ſatietatem ceciderunt. Redeuntes cum ſpoliis, & gloriâ, vt ſe gratos exhiberent Deo, & huic vni victoriam adſcriberent, locum vbi arſerat holocauſtum *lapidem adiutorÿ* vocauerunt; vt hunc deinceps Hebræorum appellaret nemo, quin accepti beneficij recordaretur. Hæc autem victoria ſic Philiſthæos compreſſit, tantuſque à Samuële metus hos ἀλλοφύλους inceſſit, vt quandiu vixit ille, populum inuadere reformidarent, viro ſubnixum, cuius expeditionibus atque conſiliis Deus ipſe præeſſe videretur.

Victoria Samuelis de Philiſthæis.

2956.

Filij Samuelis male populũ iudicant.

Samuël tum populo filios ſuos præficit, tanto parente indignos, & in reddendis iudiciis pecuniâ, muneribuſq; turpiter labefactatos. Eorum ſcelera, & ſordes in patrem innocentiſſimum, & ſan-

& ſanctiſſimum recidere, eumque ſuâ ſpoliauere dignitate, populo ob eorum improbitatem maximè Regem exoptante. Sic plerumque magnis viris fœcunditas nocuit.

2960.

Hoc anno Iſraëlitæ permoti exemplo vicinarum gentium Regem ſibi dari à Samuële petunt, qui eos ad bellum deducat, qui aggrediatur hoſtes, qui populum ab hoſtibus fortitudine ſuâ incolumes præſtet. Frustrà proponit eis damna, & incommoda *μοναρχίας*, ſiue *νομίμως*, ſiue *τυραννικῶς* exerceatur, ita poſtulant, vt extorquere velle videantur. Regem igitur impetrant, & à Deo, & à Samuële inuitis, ac repugnantibus. Immò conſolatur ipſe Deus Samuëlem, quod abjiciatur à populo, qui nec Deum rectorem, nec virum bonum judicem ferre potuerat.

Iſraëlitæ petunt Regem.

CAPVT VII.

DECAS VII SÆCVLI TRIGESIMI,

Ab Anno 2960. ad 2970.

2961.

SAül dum parentis Aſinas quærit, regnum inuenit. Diuertens enim ad Samuëlem, vt eum de perditis jumentis interroget, ab eo excipitur conuiuio, & hoſpitio, ac ſequenti die clanculùm ſacro inungitur oleo. Hac vnctione animum regium, & prudentiam accipit, & ponit mores, & indolem hominis priuati. Redit in patriam Gabaa, & incidit in Prophetas, quibuſcum ipſe diuino repente afflatus ſpiritu vaticinatur, & gratias habet Numini. Rex videlicet conſtitutus à Deo imperium, à religione atque pietate debuit auſpicari.

Deſtinatur Saul ad Regnum.

2962.

Comitia Regni in Maſpha Samuël ſapienter

Rex eligitur Saul in comitiis.

ter indicit, in quibus Saül Rex publicè diceretur, & agnoſceretur. Sorte ergo ductus, cum populo propoſitus eſſet, dignus viſus eſt qui ab ipſo Deo electus eſſet. Vt enim princeps ſuprà ſubditos dignitate aſſurgit, ſic toto capite ſuprà reliquos Hebræos Saül eminebat. Nihilominus contemptus eſt à nonnullis, quibus ex iniquitate judicij nihil placere ſolet; at pluribus placuit, ſicque publicè Rex inunctus eſt. In iiſdem comitiis Samüel coram Rege adminiſtrationis ſuæ rationem reddere voluit, paratus ſatisfacere, ſi cui feciſſet injuriam. Cum adeſſet nemo qui de eo quereretur, vi ciſſim de iis queſtus eſt, quod immerens, & de omnibus meritus benè, turpiter abdicatus, & exauthoratus eſſet. Hanc tamen ipſe populo condonauit injuriam, inferenti quàm accipienti perniciosiorem, cum ille ex Theocratico ſtatu ad Regium, hic ex nogotio ad otium translatus eſſet.

2963.

Saul Ammonitas vicit, & Iabeſitas liberat.

Quamquam adhuc precariò Saül regnare videretur; exorto Ammonitico bello, & Iabeſitis obſeſſis auxilium implorantibus, ſeſe fortiſſimum præbuit, & dignum qui Hebræis imperaret: conſciſſis enim bobus ſuis (tum enim Regibus & magnis viris ſtiuam tractare, & agrum colere indecorum non erat) & inter omnes Iſraëlitas diſtributis, vniuerſos ad arma vocat, interminatus iis qui non adeſſent parem bobus ſuis cædem, & lanienam. Ex illâ denunciatione metus is populum inceſſit, vt ſtatim in armis eſſet, Regemque trans Iordanem ſequeretur. Hîc cùm Saül hoſtes grandi coronâ impliciuiſſet (habebat enim ſub ſignis trecenta triginta millia bellatorum) nocte concubiâ eos agreſſus cum lectiſſimis copiis, ita concidit, vt hoſte penitùs debellato totam Ammonitin nemine repugnante vaſtaret. Hanc repoſuit cladem ſuperbis hoſtibus, qui Iabeſitas in deditione accipere nolent niſi oculis dextris effoſſis, vti qui dein-

deinceps Clypeo vti non poſſent, nec ſe aduerſus impotentes dominos defendere. Hæc victoria Saüli firmauit imperium, quæſitis iis qui ante reclamaſſent, & iiſdem iniquitatem judicij ſui pudore, atque taciturnitate fatentibus.

2964.

Saul & Ionathas Philiſthæos delēt

Saü! aſſumit ſibi turmam prætorianorum militum ex tribus millibus armatorum, hoc præſidio munitus, & ſuis auguſtior, & hoſti formidoloſior fuit. Filius Saülis Ionathas vt dignum ſe Rege parente præberet, hoſtile præſidium aggreditur, & dejcit ex Gabaa Benjamin; id erat hoſti fortiſſimo, & pugnare paratiſſimo bellum indicere, qui ſtatim laceſſitus adfuit. Sed longè paratior erat, qui reponebat, quàm qui inferebat bellum. Immò ex paucis qui aderant cum Saüle copiis, jam plerique diffluxerant, reliqui tantum erant ſexcenti imparati & inermes, ac niſi Deus adeſſet certiſſima expectabatur clades. Quin nec ille placari poterat abſente Samuële, cujus duntaxat oblatum manu, gratum erat cælo ſacrificium. His anguſtiis patientia tum boni Regis tentabatur, in quâ retinendâ ſatis conſtans non fuit. Enimuerò non expectato Samuële per Pontificem holocauſtum Saül offerri juſſit; quo vix peracto Samuel diu expectatus apparuit à quo Rex grauiter correptus eſt, adhibitis etiã de adimendo Regno minis, quas tamen obſequio, & religione poterat auertere. Samuël tamen Regem afflictum, turbatumque deſerendum non putauit, ſed eum cum copiis in locum munitum deduxit, à Deo certum expectans auxilium. Id per Ionatham non ita multò poſt adfuit. Hîc enim impellente Numine ſub auroram ingreſſus hoſtium Caſtra, per locum vbi pedibus, & manibus reptandum erat, eos ſic turbauit, vt nullo negotio tota ſtatio à duobus diſiiceretur. Reliqui dum reſiſtere parant Andabatarum more pugnauerunt. Acceſſit & terræ motus immiſſus à Deo, qui hiatum, labem-

que

que minaretur. Terrâ igitur atque cælo interitum objicientibus omnes ſine ordine diſſipati fugernnt. Inſtant Hebræi, & qui in armis erant, & qui militiam paulò ante deſeruerant, & qui in vicino degebant, campos hoſtium cadaueribus ſternunt. Ad hæc hoſtium tergo inſtare jubet Saül omnes qui aderant, voto etiam mortis nuncupato aduerſus eum qui guſtaſſet aliquid, niſi poſt plenam completamque victoriam, & Sole cum hoſtibus Occidente. Parùm mellis cum ad Bethauen extremâ virgâ Ionathas admouiſſet ori; ferali voto implicitus eſt. Iamque à patre deſtinatus erat ad ſecurim, cum ex parentis manibus erectus eſt ab exercitu victore, qui juuenem duplici victoriâ nobilem ob tantillum ſcelus mactari paſſus non eſt. Satis ergo viſum eſt Deo non procul à morte Ionathan fuiſſe, Saülem votum difficile ac arduum fortiter complere voluiſſe.

Ionathas à patre addicitur morti, ſed ab exercitu liberatur.

1965.

Saül hoc anno hoſtiles aliquot regiones non paſſibus, ſed victoriis peragrauit. Vicit enim Moabitas, Idumæos, Syros & ex eorum agris, cum multâ gloriâ, prædiſque rediit. Neque enim tantùm in ſe, ſed in ſuis quoque fortunatus fuit. Rubenitæ enim Agarenos populatores aggreſſi, eos cum popularibus ſuis tantâ deleuerunt clade, vt in hac regione non infertili deficientibus colonis habitare, & agros colere cogerentur. Sic dilatauere Tribus ſuæ terminos, non breui modò, ſed diuturniore fructu victoriæ.

Victoria Saulis de variis gentibus.

1966.

Oreſtis liberi Peloponneſo ab Heraclidis excluſi circa Leſbon fixere ſedem, longè meliorem, quàm in patriâ ſuâ regionem fœliciter conſecuti. Ita ſæpè quibuſdam calamitas ſalutaris, & optanda fuit.

Peloponeſi jexpulſi habitant circa Leſbon.

1968.

Amalecitæ hactenus intacti remanſerant: hoc anno

anno Deus imperat Saüli gentem impiam delere penitùs, atque anathemati ſubjectam exterminare. Rem aggreditur Saül non fortiter modò, ſed & prudenter: Collocatis enim loco, & tempore inſidiis, eorum aciem internecione delet, Regem intercipit, totâ regione victor potitur. Sed obſequens in prælio, in victoriâ contumax fuit. Seponi enim paſſus eſt pretioſiſſima quæque de prædâ, quaſi hæc meliùs conſecrarentur Deo quàm lacerarentur, diſſiparenturque: abduci juſſit pinguiſſima armenta, atque greges, quaſi hæc religioſiùs Sacerdotum cultris, quàm militum gladiis interficerentur. Enimverò id grande Deo viſum eſt crimen, qui non prædam & victimas, ſed obſequium volebat. Samüel itaque denunciat Regi, ex acerbitate pœnæ ſceleris eum ſui grauitatem agniturum, perditurumque regnum, qui hoſtem, ejuſque regionem perdere noluerat. Et vt oſtenderet quid facere oportuerat, Regem Agag, benè curatâ cute, & nitidum, ad triumphum inaniter reſeruatum, trementem interficit, ne huic Saülis in Deum rebellio ſalutaris eſſet. Exinde Regem à Deo deſertum ipſe deſerit, ei lacrymas dare contentus, quem deinceps vt reprobum, & exauthorandum juuare non poſſet.

Saul parcens Amalecitis reprobatur.

3969.

Samuëli Rex alius jndicatur à Deo, quem jubet inungere, & populo ſuo ducem, ac principem religioſo ritu conſecrare. Perducitur itaque à Deo bonus ſenex in domum Iſai Betlehemitæ, quaſi ſacrificium peracturus, & in eâ regem jubetur inuenire. Siſtuntur ex ordine hujus familiæ liberi ſeptem, & ſingulatim repudiantur à Deo. Octauus ergo Dauid qui ruri paſcebat gregem euocatur, approbatur, inungitur. Mirum! olei ſacri quo caput illinebatur vis diuina ad animum, qui ab hoc tempore & fortis, & infractus, & Rege, ac Dauide Rege dignus fuit. His ceremoniis peractis juſſi rem occul-

Samuel Dauidem inũgit regem.

occultam tenere, donec eam euentus vulgaret omnes abſcendunt. Dauid etiam redit ad gregem ſuum, vt in eo paſcendo, regendorum populorum rudimentum poneret. Et verò qualis aliquando futurus eſſet princeps, tum fortis paſtor oſtendit. Cum enim ejus gregem aut leo, aut vrſus inuaſiſſet, irruebat ipſe Deo plenus in feras, excutiebat prædam, reſiſtere auſas manibus diſcerpebat; ſic vt adoleſcens, Samſonem virum jam factis repræſentare videretur.

Dauid feras diſcerpit.

Interea cum Dei ſpiritu impleretur Dauid, ſpiritus malus afflabat Saülem, & humori melancholico permixtus, eum nonnumquam furere, atque inſanire compellebat. Interrogati medici hoc morbi genus curari muſicâ poſſe putauerunt. Accerſitus ergo Dauid pſaltes bonus, citharam jubetur arripere, & pulſare fides quoties inſanis illis motibus Saül torqueretur. Et peritè locutoſeſſe medicos vſus docuit. Dauide enim Dei laudes ad Lyram reſonante furens Saül dimitigabatur: ſiue muſices vis ea fuit melancholicum diſſipans humorem, cui dæmon illigatus erat; ſeu Dei laudes ex ore gratioſiſſimo Deo adoleſcentis profectas, ferre malus Genius non poterat. Vndecumque res venerit Saüli Dauid adeò vtilis & acceptus fuit, vt hunc ad tempus commodari ſibi ab Iſai parente Rex poſtularit; Deo ita prouidente, vt is nutriretur in Palatio, & inter aulicos, quem ad ſolium, & imperium deſtinaſſet.

Agitatus malo ſpiritu Saul Dauide pſallente ſanatur.

CA-

CAPVT VIII.

DECAS VIII. SÆCVLI XXX.

Ab anno 2970. *ad* 2980.

2971.

VErum hæc diuturna commoratio non fuit. Cum enim accepiſſet Saül Dauidi tres eſſe fratres, fortiſſimos viros, qui bellicoſos homines vbique perquirebat, eos impetrauit ab Iſai parente, eâ lege, vt Dauid ad ſe, ne corrumperetur in aulâ, remitteretur. Acquieuit boni ſenis petitioni Saül, qui jam meliùs ſe habebat ex morbo, & qui bello à Philiſthæis ingruente, faciliùs puero Pſalte, quàm tribus generoſiſſimis militibus cariturus erat. *Remittitur ad patrem Dauid.*

Enimuerò Philiſthæi hoc anno cum magno exercitu in Hebræorum regionem irruperunt, & cum duce qui magni eſſet inſtar exercitus. Dicebatur is Goliathus, genere obſcurus, & ſpurius, ſed corporis mole, ac factis illuſtris. Is erat altus pedes nouem cum triente, armatus loricâ ducentarum librarum & ampliùs, cui ponderi reliqua armatura reſpondebat. Porrò quàm terribilis erat, qui ſic inſtructus curreret ad certamen, vibraret haſtam cujus ferrum viginti quinque pondo fuit. Sic factus, ſic armatus ante aciem proceſſit, petiitque offerri ſibi virum Hebræum, committique, qui vtriuſque populi controuerſias ſingulari certamine dirimeret. Inuentus ex Saülis copiis nemo, cui ſatis eſſet animi: nam quod attinet ad corpus, Hebræi cum illo compoſiti nani, & pumiliones videbantur. *Goliathus Hebræos prouocat ad ſingulare certamen.*

Iam dies quadraginta Iſraëlitis, eorumque prope Deo Goliathus illudebat, cum miſſus à parente Dauid vt videret quo in ſtatu res fratrum eſſent, & ad eos deferret commeatum; venit

venit in caſtra. Is audito tumulto, depoſitis intra vallum ſub cuſtode ſarcinis, vadit ad certaminis locum, vbi Goliathum vidit, & audiuit, Hebræos miratus eſt ad illius aſpectum, & prouocationem conſternatos. Enimuerò fortiſſimo juueni, hæc ignauia ferenda viſa non eſt; paratum ſe oſtendit ad certamen, & increpitus licet à fratribus in eâ voluntate perdurat; ac toties, & coram tam multis id aſſerit, vt ad Regem tandem aliquando duceretur. Ac primùm viſus adoleſcens opilio contemptus eſt; ſed vbi loqui cœpit, & ſua commemorare præclara facinora, atque in Deum fiduciam oſtentare, ita probatus eſt, vt videretur Regi crimen, ſubmiſſum à Deo bellatorem huic non adhibere certamini. Armis itaque inſtruitur ex Regis armamentario petitis; ſed in iis cum parum expeditus, neque ſatis habilis ſibi videretur, illa depoſuit, armatuſque baculo, & quinque lympidiſſimis ex torrente calculis, atque fundâ, ſed longè magis Deo aduerſus Goliathum progreditur. Viſum adoleſcentem bellulum contempſit Gigas, eique maledixit, quod ſic ad eum vt ad canem abigendum, cum baculo accederet. Irridetur viciſſim à Dauide, quod & tantus, & ſic armatus, contra puerum eumque inermem procederet. Verbis omiſſis, venitur ad certamen, quod primus iniit Dauid. Cumque intra fundæ ſuæ veniſſet jactum, lapidem tantâ vi librauit in Goliathi nudam frontem (extulerat enim ille viſorium caſſidis rete) vt is oſſe confracto, ad cerebrum peruaderet. Corruit in terram moles carnea, cui ſuperincumbens Dauid, ejus gladium exeruit, & caput nullo negotio ſecuit. Is caſus Hebræorum erexit animos, Philiſthæorum depreſſit; his fugientibus, inſequuntur illi; neque finis fugiendi, cædendique fuit niſi ad portas Accaronis, Gethæ, & Aſcalonis. Exceptus eſt Dauid cum ſpoliis opimis, Goliathi capite, à Saüle, quo ſolent excipi modo, qui Rempubli-

Goliathū David funda ſternit.

publicam ex fati faucibus eripuerunt. Huic arma omnia Goliathi, ſupellexque conceſſa; quibus addidit Ionathas Regis filius arma ſua, atque veſtes: quaſi parum fuiſſet huic amorem ſuum conceſſiſſe, atque in ſuis eum oculis, atque adeò pectore collocaſſe, niſi quoque in veſte Ionathæ filiique Saülis, hæres, & Hebræi candidatus imperij videretur.

Neque tantùm in aulâ Dauid perhonorificè, ſed & vbique receptus fuit. Triumphantis modo ingreſſus eſt vrbem Gabaâ cum Saüle, omnium oculis in eum potiùs, quàm in Regem defixis. Egreſſæ ſunt quoque victoribus obuiam mulieres neque in proſperis, neque in aduerſis caſibus modum ſeruare conſuetæ. Hæ dum laudare Dauidem volunt, hoc intercalare carmen ſæpe occinuerunt, *Percuſſit Saul mille, & Dauid decem millia*, ignaræ quàm laus illa ſit imprudens, & temeraria, quæ ſubditum anteponat Regi. Hæc enim verba cordi Saülis vulnus inflixerunt, quod eius tantùm morte, & ſanguine ſanatum eſt. *Cauſa inuidiæ Saulis in Dauidem.*

2972.

Et verò non malo genio, vt olim, ſed inuidiâ, dæmone tetriori, exagitari cœpit Saül; cui vt veteri morbo dum Dauid citharâ, & Dei laudibus remedium adhibere parat, Rex eum ſemel, & iterum lanceâ tranſuerberare conatur, ſi eum vtique interemiſſet, in morbum cædis cauſam refuſurus. Quare ejus conſpectum, furoremque deinceps Dauid prudenter declinauit, neque vitam à Deo addictam populo tuendo, atque regendo, hominis impotentis, & Deo reprobi comittendum furori putauit. *Saul Dauidem interficere conatur.*

2973.

Saül Dauidem, quem ſuâ non potuerat, hoſtium manu perdere decernit. Eum enim mille viris Chiliarchum præficit, ſpondetque majorem natu Merobem filiam, ſi virum ſe fortem, & regiâ dignum affinitate præbeat: non quod hanc *Obiicitur periculis Dauid ſpe regiarum nuptiarũ.*

hanc ei dare ſtatuiſſet, at vt ejus coniugij ſpe in pericula rueret tam ſæpe, vt aliquando caderet. Sed ex iis omnibus, vir munitus Deo, abſceſſit incolumis; & vnde ſperabantur mors, & plagæ, inde gloriam, & populi beneuolentiam retulit. Negata ergo Merob, & vt ei inureretur dolor, alteri conceſſa; oblata tamen ſoror minor natu Micholis, vt nouâ ſpe oblatâ, eius quoque mortis pericula durarent. Et verò hæc erat emenda ducentis præputiis Philiſthæorum; quæ cum totidem cœſis hoſtibus Allophylis ſecuiſſet, atque numeraſſet, Regis factus eſt gener. Id porrò factum magno vtriuſque conjugis gaudio, qui jam ſe amabant impenſius, at contra Saülis expectationem, ſperantis dare Dauidi, non thalami ſociam, ſed odij paterni, & crudelitatis adminiſtram.

Duc it Dauid Michol vxorem.

2974.

Inuitat Saul domeſticos ſuos ad Dauidis cædem; nihil obtinet: immò & per filium Ionatham ab hac cogitatitione deducitur. Eum tum amor adeò fecit eloquentem, vt amicum reconciliaret patri, & in eius complexum, ac beneuolentiam reduceret. Sed ſi ex euentis rem metiamur, ea reconciliatio ficta fuit: Arreptus enim quaſi à Dæmone Saul pſallentem de more Dauidem lanceâ configere molitus eſt: Ictum vitauit ille de more ſolerter, & refugit domum. Etſi à Dæmone id tentatum eſſe crederetur, obſideri ſtatim juſſus eſt à Rege, vt ſequenti die trucidaretur interceptus. At patris impios conatus eluſit Micholis, quæ nocte concubiâ per feneſtram maritum emiſit, & ne, dum fugit, caperetur ingenioſè proſpexit. Nam collocauit in eius lecto ſtatuam, cujus caput pelle caprina contexit, quod ſi tangeres in tenebris, quas ſolerter illa quaſi in conjugis morbo curauerat, capillatum diceres jacentis caput; reliquam ſtatuam ſtragulâ veſte cooperuit, huic plena mœroris aſſedit. Cum ergo Dauid egreſſurus expectare-

Michol ſeruat Dauidem.

ſtaretur ad multam diem, & negaret militibus aditum in cubiculum filia Regis, cauſata maritum ægrotum vigilaſſe totâ nocte; apparitores à Rege ſubmiſſi, qui languentem etiam deferrent in lecto vt coram Saüle trucidaretur, Micholis detexere fraudem, ſed cum jam in tuto Dauid eſſet. Increpita eſt grauiter à Saüle quod Regem & patrem marito rebelli, quondam opilioni, antepoſuiſſet: ſed iram eius officioſo ſedauit mendacio, quaſi verò feciſſet per vim, quod ex amore peregerat.

Intereà venit Dauid ad Naioth, ſeu *doctrinæ collem*, vbi Samuël collectos adoleſcentes ad legem, & bonos mores erudiebat. Eò quoque ad capiendum Dauidem lictores emiſſi diuino afflati ſpiritu, permixti his adoleſcentibus in Dei laudes eruperunt; quod aliis ſuper alios ſuperuenientibus accidit; immò & ipſi Saüli cum moræ impatiens eò quoque cucurriſſet. Is autem in concidendis Deis laudibus longè quam reliqui commotior viſus eſt: nam poſuit veſtem, cultumque regium, ſignum deponendi mox cum vitâ regni. Tum inter ſe per Samuëlem Saül, & Dauid reconciliati videntur fuiſſe; ſed ea concordia breuis fuit. Appetitus eſt enim ſtatim Dauid Saülis inſidiis, de quibus apud Ionathanum conqueſtus eſt. Is animum explorauit patris, ſubodoratuſque decretam amico mortem, id ei latenti ex condicto per ſagittas ſignificauit. Itaque Dauid fugit Nobem ad Abimelechum Pontificem à quo ſanctos panes ſibi, & comitibus accepit, ſibi inſuper gladium Goliathi; quàm liberalitatem poſteà Sacerdos & ſuo, & ſuorum ſanguine luit. Nec diuturna fuit hîc Dauidis mora. Fugit enim ad Regem Gethæum Achis, vbi ne interficeretur, ſimulauit amentiam. Quare hinc eiectus cum contumeliâ venit in ſpeluncam Odollam, in quâ cum ſuis commilitonibus, parentibus, & affinibus latuit. Per hos caſus aduerſos viro ſanctiſſimo regia di-

Saul inter Prophet.

Dauid venit ad Abimelech in Nobem.

Inde in ſpeluncam Odollam.

gnitas parabatur, cui ſe parem, dum fortiter patitur, omnium iudicio, præbuit.

2975.

Inde in Moabitin

Inde ſe recepit ad Moabitarum Regem, vt apud eum parentes ſenes, & imbellem affinium turbam, quos perſequebatur Saül, amicè deponeret. Tum quoque ad eum plurimi viri fortes confluxerunt, rati plus eſſe ſibi præſidii in viro forti & profugo, quam in inuido, & Rege. Iis ſtipatus Dauid per Gadum Prophetam redire iubetur in terram Iuda: neque tergiuerſatus eſt Dux parendi potiùs cupidus, quàm viuendi. Ante tamen quàm abiret parentes perdidit, qui in amantiſſimi filij complexu ſpiritum reddiderunt.

Interim furebat Saül in abſentem Dauidem, & eius causâ etiam in filium Ionathanum, quem conuiciis omnibus pater impotentiſſimus onerabat. Arguebat & domeſticos ſuos, quaſi ſibi parum fidos, quod ſibi negarent operam in deregendo, perdendoque Dauide. Vt ab hac culpâ ſe probaret immunem vir omnibus ſceleribus coopertus Doëg patria Idumæus, magnum Pontificiæ familiæ accerſiit infortunium. Narrauit enim vidiſſe ſe non ita pridem apud Abimelechum in vrbe Nobe Dauidem, quem Pontifex, & cibariis, & armis inſtruxerat. Euocatur illicò Abimelechus cum vniuerſâ familiâ, perduellionis accuſatur, indictâ causâ cum ſuis omnibus addicitur morti. Cum in Sacerdotes manum nemo vellet injicere, accuſator Doëgus carnificem egit, & Pontificem cum octoginta quinque Leuitis immaniſſimè jugulauit. Extenſus eſt & in vrbem Leuiticam furor, nec ei ſeruare Dei Tabernaculum profuit. In eam enim idem Idumæus ferro flammiſque ſæuijt, exterminatis omnibus ſine diſcrimine ſexus vel ætatis, armentis etiam pecoribuſque mactatis. Ex cæde tamen vnus euolauit Abiathar cum veſte Sacerdotali ad Dauidem, ne Allophylus tortor

Nobe vrbs Sacerdotalis euerſitur ob Dauidem.

de exciſâ totâ hac familiâ gloriaretur. Tot ſacrilegiis Rex impius, dum fruſtra pium æmulum tollere parat, ad atrocem, dignumque tot ſceleribus interitum properabat.

Hoc tempore Ceylanum vrbs Iuda per Philiſthæos obſeſſa petit auxilium à populari ſuo Dauide, qui non procul cum paucis ſed lectiſſimis copiis aderat: Denegatum non eſt; quia ſic amor, Deuſque volebant. venit Dauid, obſidentes delet, ingentem recuperat prædam; vt non veniſſe cum turma, ſed cum exercitu videretur. Verùm id factum Saülis auxit inuidiam; eò aduolat, verbo vt belli reliquias conficiat; re, vt Dauidem capiat, & trucidet. Sed authore Deo jam Dauid abſceſſerat; & cùm hîc, tùm ſæpe aliàs expertus eſt Saül, breues eſſe principibus manus, cùm eas in priuatos homines acceptos Deo, atque innocentes extendunt.

Dauid Ceylanum vrbem liberat.

Eodem anno Albæ Longæ Latinus gentis huius Rex quartus ſuccedit Æneæ Syluio; de quo nihil ſcribitur, præterquam quod imperarit annis vno ſuprà quinquaginta, longiore regno, quàm celebritate.

Latinus quartus Rex Latinorum.

2976.

Hoc anno Abiathar in Pontificatu parenti ſuo Abimelecho ſucceſſit, & apud Dauidem in honore, pretioque vixit: vt intelligeret Saul mox ad æmulum ſuum ſceptrum transferendum, ad quem jam religionis caput tranſiiſſet.

Abiathar fugit ad Dauidem.

Hoc tamen tempore latebat Dauid in deſerto Ziph, vbi eum inuiſit Ionathas, qui diutiùs abſentiam talis amici ferre non poterat: Vtriuſque lacrymas, amplexus, colloquia, promiſſiones facilè ſuſpicabitur, qui vim, & naturam amoris perſpectam habuerit. Neque verò diu Ziphæis Dauid ignotus eſſe potuit: illi Saûlem adeunt, & apud ſe cum paucis æmulum ſuum eſſe docent. Rex ſtatim cum omnibus copiis aduolat; & diu quæſitum hominem jam propè habebat in manibus, cùm Philiſthæi agrum

Dauid in Deſerto Ziph inuiſitur à Ionatha.

Hebræum ingreſſi, & abegerunt prædas, & quàm longè pluris faciebat, prædam aliam, ei de manibus excuſſerunt, Dauidem.

Dauid in Deſerto Engaddi.

Liberatus Dauid, dum minùs credebat, pergit in Deſertum Engaddi, vbi eum Saül inſecutus eſt cum ſuâ cohorte prætoriâ, hoc eſt, tribus millibus electiſſimorum virorum: inter quos nihilominùs interierat, niſi ſanctiſſimum nactus eſſet aduerſarium. Cùm enim Dauid cum ſuis in grandi ſpeluncâ lateret, eam ſubiit imprudentiſſimè ſolus Saül, vt ventrem purgaret. Hîc quàm facilè confici potuerit Rex impius docuit frustulum ab eius paludamento per Dauidem reſectum; quòd cùm eidem mox Dauid repræſentaſſet, gratias expreſſit, & amplexus ab inuito, confitente hunc eſſe dignum imperio, quid id expectare ſanctè, quàm occupare jure maluiſſet.

Saulis ex veſte Dauid fruſtũ eſcindit.

2977.

Moritur Samuel.

Hoc anno mortuus eſt Samuël, &, vt piè creditur, ex dolore de Regibus ſuâ inunctis manu, quorum vnus ſcelere ad interitúm, alter patientiâ, & caſibus aduerſis, ferebatur ad regnum. Ac primùm ſepultus eſt in vrbe Ramathâ; inde poſteà translatus in vrbem Silo, à Chriſtianis de ſuo nomine nobilem baſilicam habuit. Denique imperantibus Theodoſio, & Arcadio, indidem deductus eſt Conſtantinopolim eâ pompâ, quæ pænè patrem duorum regum decebat.

Nabal fatuus pruděs Abigail.

His temporibus verſabatur Dauid circa montem Carmelum Tribus Iudæ. Hîc à Nabale cùm amicè poſtulaſſet commeatum (& meritò, ſiquidem paſtores eius in deſerto præſtiterat incolumes) turpiter in ſuis legatis eſt rejectus, & verbis, quæ repulſæ adjungebant contumeliam. Eam injuriam, Dux mitiſſimus licet, ferro flammaque vindicaſſet, niſi homo fatuus, & amens vxorem ſapientem, & prouidam nactus eſſet. Hæc enim clam marito cùm multis cibariis ad Dauidem ſtatim profecta, muneribus ſuis,

ſuis, & ſuaui oratione conditis, ſic eum placauit, vt etiam ei gratias haberet Dauid, quod ſuâ prudentiâ ſeueriorem vindictam diſcuſſiſſet. Nabale autem paulò poſt è viuis ſublato, hæc Abigail digna viſa eſt, quæ Dauidis conſcenderet thorum, & marito ſapientiſſimo, regniq; candidato, pro priuato, vecordique jungeretur.

2978.

Hoc anno qui præceſſit eius necem, ad ingenium ſuum rediit Saül, hoc eſt ad furorem perdendi Dauidis, cumque cum toto exercitu quæſiuit ad necem. Sed cum iterum ab eo perire poſſet, eius ſanctimoniæ, & facilitati vitam hac vice debuit. Cùm enim Deus in Saülis copias profundum ſoporem immiſiſſet, Dauid in Regis tabernaculum, omnibus altùm dormientibus, cùm Abiſai ſocio ingreſſus eſt, vnde haſtam, poculumque rapuit. Hæc poſteà principi militiæ Abneri excitato eminus oſtendit, quaſi is morte dignus eſſet, qui tam parum de ſalute ſui principis ſollicitus fuiſſet, & paſſus eſſet, creditos hoſtes ſuos, noctu, armatos, à Rege dormiente tam propè fuiſſe. Hac facilitate, tum quoque ſibi redditus Saül, Dauidem filium appellauit ſuum, & dexteram ei jungere poſtulauit. Verùm imprudentiſſimus extitiſſet, ſi homini toties infideli adhibuiſſet fidem. Itaque ad Achis Gethæum Regem ſeceſſit cùm ſuis, ratus ad Philiſthæum hoſtem, quàm apud Regem ſuum, tam perfidioſum, & tam ſæpè, vitam ſuam fore tutiorem.

Dauid iterũ parcit Sauli.

Fugit ad Achis.

2979.

Verſabatur in vrbe Siſeles Dauid, quàm ab Achis dono acceperat, conuenientibus ad cum fortiſſimis Iſraëlitarum, virtute tanti ducis illectis. Ex hac vrbe excurrebat in vicinos populos, vnde prædas agebat, cauebatque diligenter ne digno ſcerentur, omnibus interfectis, qui eas indicare poſſent, vel repetere. Quare puta-

Dauid ducitur ab Achis cõtra Saulẽ & Iſraelitas.

 bant

bant eum cum ſuis, ex Hebræorum præda viuere Philiſthæi, quibus ſpoliorum aliquid ſubinde aſpergebat. Itaque hi Dauidem jam amabant, & colebant vt ſuum, & huic Achis caput ſuum, atque vitam committere non metuit, cum à Philiſthæis contra Saulem, & Iſraëlitas omnium maxima eſt ſuſcepta expeditio. Adfuerunt tum Satrapæ cum ſuis quiſque copiis, & inter cæteros Achis cùm Dauide ſuo, & fortiſſimis Hebræis eius commilitonibus ab vrbe Siſeleg. Hoc tamen auxilium viſum eſt reliquis Philiſthæis periculoſum; atq Achi nequicquam reclamante cum ſuis remiſſus eſt Dauid, vultu triſtior quaſi ei minùs fideretur, animo lætiſſimus, quod aduerſus ſuos depugnare non cogeretur. Redit ergo Siſeleg; ſed vacuam illam, incenſamque reperit. Amalecitæ enim hujus profectionem cùm viris bellatoribus ſubodorati, eam propugnatoribus carentem ceperant, & inflammarant, abductâ imbelli turbâ, & ingenti prædâ tot excurſionibus quæſitâ. Dei conſilio, & monitu Dauid populatores illos inſequitur, & aſſequitur, ope Ægyptij homuncionis, quem ægrotantem, ac deficientem fame prædones immaniter reliquerant. Hic ad ſatietatem graſſatores trucidati, vel capti; liberi, conjuges, præda omnis recepta, ſpolia inter eos qui pugnauerant, & ſeruarant caſtra legitimè diſtributa.

Redit Dauid Siſeleg, quã captã reperit; prædones cædit.

Sub hoc tempore Saül fruſtra expectato Dei reſponſo (cur enim cum improbiſſimo Rege loqueretur) vbi deſperauit ſe ſuperos flectere poſſe, Acheronta mouere, & ſollicitare decreuit. Adit mulierem afflatam malo genio, & cum eo ſolitam exercere commercia, & adit ſatis malè comitatus, ac diſſimulato habitu, quoniam hoc genus hominum aliàs exterminare conatus erat. Mulieris veneficæ operâ excitatur anima ipſa Samuëlis, contra Sagæ voluntatem, quæ ſuis carminibus Dæmonem ſub ſpecie Samuëlis euocabat: Sed mali Genij aduentum

Saul ope Pythoniſſæ Samuelis vmbrã alloquitur

præ-

præuenit Deus, & veram Samuëlis emiſit animam, cum aëreo corpore; quod Pythoniſſam valdè turbauit. Omnibus faceſſere iuſſis, grauiter increpatus Rex à Samuële; quod crimina criminibus cumularet, ac demùm ei necem tribuſque liberis eius in diem ſequentem denunciat, & euaneſcit. Hoc nuncio ſimul & jejunio exanimatus Saül vtcumque recreatur, ac reficitur cibo, ac mox cum ſuis comitibus caſtris reſtituitur.

Moritur Saul cum filiis in montibus Gelboe.

Neque tamen hîc deſpondet animos; aciem inſtruit, explicat ordines, ne multitudine hoſtium inuolueretur, & in montibus Gelboë vt ex iis tutiùs depugnaret. At primam impreſſionem Philiſthæorum deſerti à Deo non ſuſtinuerunt Iſraëlitæ; nec exemplo filiorum Regis accendi retinerique poſſunt, qui demum impliciti multis acceptis, illatiſque vulneribus ceciderunt. Reſiſtebat adhuc cùm paucis Saül, ſed à ſagittariis in eum vnum collineantibus grauiter vulneratus, ne veniret in hoſtium manus & illuderetur, petit occidi ab Armigero, quod cum ei negatum eſſet, incubuit ipſe gladio ſuo, confectus manu ſuâ, quoniam vir improbus ac ſacrilegus deteriore non poterat interire. Tum Philiſthæi victores, Regis filiorumque eius cadauera, capitibus abſciſſis, ex muro vrbis Betſan ad ludibrium ſuſpenderunt: vnde tamen à Iabeſitis fortiter ſublata ſunt, ac perhonorificè multis cum lacrymis, more patrio ſepulta. Quare poſteà habitæ ſunt eis à Dauide gratiæ quod opus hoc pietatis acceptiſſimum ſibi, perhonorificum genti, ingratiſſimum hoſti, ipſi quondam accepti à Saüle beneficij memores piè juxta, ac fortiter præſtitiſſent.

Hâc cladē magno cū dolore Dauid ediſcit.

Nuncius cladis hujus, atque cædis quarto poſt die ad Dauidem perlatus eſt. Venit enim ad eum in Siſeleg vir Amalecites, vultu ac totius corporis habitu nuncius magnæ calamitatis. Nam puluere conſperſus caput, & veſte

conſciſsâ, Dauidem adorauit vt Regem, & ad eum delato diademate, armillisque Regiis, Saülem cum filio Ionathâ, aliiſque duobus liberis, grandique populi clade cecidiſſe nunciauit. Is tamen quoniam à ſe cæſum Regem mentitus erat, ſtatim interfectus eſt Dauidis juſſu, vt in eo maximi facinoris, id eſt, Regiæ cædis, etiam voluntas mulctaretur. Tum ſe totum lacrymis permiſit Dauid, & ita ſe geſſit in morte Saülis, quaſi non infenſiſſimum hoſtem, ſed vnum Ionatham delicias ſuas, bis terue perdidiſſet. Verùm queſtus illos Deus & contribules Dauidis paulò poſt abruperunt; horum enim rogatu illius imperio, conſcendit Hebronem, ibique Rex inunctus ſemel iterumque (ſic enim ſuſcepti regni poſtulabant initia) imperium adiit ſibi promiſſum à Deo, tam ſanctè, atque ſapienter expectatum.

David Rex inũgitur in Hebron.

Isboſeth Rex creatur in Manahin.

Neque verò hîc laborum ac patientiæ finis in Dauide fuit. Eodem enim tempore, quo Hebrone inaugurabatur Dauid, Abner in vrbe Manahin trans Iordanem apud Galaaditas Isboſethum filium Saülis conſecrandum curabat. Non quod non meliorem putarat Dauidem, & vtiliorem regno, ſed ne Saülis familiæ, atque ſibi defuiſſe videretur. Sed is conatus mox ipſi, atque Isboſetho vitâ ſtetit; illuſtri ad poſteros exemplo, regna priuato commodo, damniſque publicis parta, atque ſeruata, infœlici atque funeſto ſemper rebellium, & conjuratorum exitu terminari.

2980.

Colonia in Therã inſulam deducta.

Generatione vnâ, hoc eſt, annis triginta ante Ionicam emigrationem, Theras Auteſionis filius Polynicis abnepos Minyarum Coloniam deduxit. Erant Minyæ Argonautarum poſteri, ex Lemniadum concubitu ſuſcepti, qui ejecti ab inſulâ Lemno à Pelaſgis, Spartæ ſunt ſuſcepti, vbi ex hoſpitibus, principes eſſe voluerunt. Ideò dati in cuſtodiam, indidem mutatâ cum vxoribus,

bus veſte in Taygetam montem euaſerunt. Hos jam addictos ſupplicio ad Coloniam dari ſibi poſtulauit Theras, qui eos in Calliſten inſulam deportauit, de illius nomine poſtea Theram appellata. Ita vir ſapiens ex rebellibus atque furciferis, vtiles ſibi, commodoſque patriæ colonos reddidit.

CAPVT IX.

DECAS IX. SÆCVLI TRIGESIMI,

Ab Anno 2980. ad 2990.

2981.

Interea Dauid commiſſum ſibi à Deo regnum eâ ordinabat ſapientiâ, quæ à principe omnium votis quæſito expectabatur. Militiam enim ſic digeſſit, vt neque externum à Philiſthæis bellum, neque ciuile ab Isboſetho metueret. At vt non tantùm bello bonus, ſed & pace melior eſſet, adhibuit conſultores ſibi rerum gerendarum, & publicorum officiorum viros ſolertes juxta, ac prudentes. Inter eos eminebant Ioathan patruus Regis; Iahiel liberorum regiorum doctor; Achitophel malis poſtea conſiliis, quàm tum bonis famoſior, Ioiadas ex æquo ſapiens, & fortis, Chuſai Dauidis ἑταῖρος: Abiathar Pontifex, & Ioab Regis ex ſorore Saruiâ nepos; omnes regendis Imperiis pares: Quos inter ſic eminebat Dauid, vt non iis indiguiſſe, ſed prudenter, & ad pompam vſus eſſe videretur. *Initia regni Dauidis feliciſſima.*

Tum quoque multâ ſobole auctus eſt Dauid, vt qui in ſe adeò hoſtibus, & inimicis metuendus erat, etiam in ſui ſimilibus poſt obitum timeretur. *Filij Dauidis.*

2982

Pacem inter duos ejuſdem regni principes du-

Digitized by Google

Inter Dauidem & Iboſeth abrupta pax. duraſſe ſupra duos annos mirum fuit: Philiſthæorum videlicet, & alternus eos metus continebat; vbi tempore is imminutus eſt, ab vtriuſque partis Ducibus, ſine Regum authoritate eſt abrupta pax. Et principio quidem per iocum, deinde ſeriò; ſic Magni ex minutorum cæde, crudelem hauriunt voluptatem. Conſiderant nempe ad eandem piſcinam Duces ambo Ioab, & Abner: eos vicinitas loci inuitauit ad colloquium, in quo dum vterque laudat ſuos, probandum fuit vter veriùs loquutus eſſet. Selecta ſunt ex duobus caſtris duodecim gladiatorum paria, qui dum vident partium ſuarum gloriam inniti fortitudine ſuâ, ita depugnarunt, vt mutuis omnes ſeſe vulneribus confecerint. Neutro exercitu arrogare ſibi victoriam auſo, eam vt ſibi alteruter vindicaret, vterque concurrit. Victæ Abneris copiæ fugere compulſæ ſunt. Nec fuit fuga hæc indecora, quam ipſe Dux Abner arripuit. In eâ dum illum aſſequitur vehementius Azaël Ioabi frater, mortem inuenit, vbi quærebat gloriam; per Abnerem enim callidiorem, & belli peritiorem confoſſus interiit. Admonente demum Abnere Ioabum dedecere Iſraëlitas fratres bellum internecinum, Ioab ipſe buccinâ receptui cecinit, victoriâ potius tum luctuosâ ſibi, ſed Abneri, & tunc, & poſteà longè damnoſiori.

2983.

Codrus ſe pro patria deuouet. Hoc anno Codrus Melanthi filius Athenienſium Rex decimus ſeptimus, & vltimus cum iam annis vno, atque viginti regnaſſet, ſe pro regno deuouit. Is bello inter Athenienſes, & Dorienſes nouos Peloponneſi accolas ſuſcepto, & iam annos tredecim atrociter geſto, cum Pythia reſpondiſſet eos victores fore quorum à partibus Dux cecidiſſet, ruſtici habitu ingreſſus hoſtium caſtra, cum gregario milite de induſtriâ rixatus, eum falce vulnerauit, à quo viciſſim ferro confoſſus eſt. Dorienſes

ſes Regis cadauere agnito, memores oraculi, re infectâ diſceſſerunt. Ille facti ſui gloriam immortalem retulit, nobilitatis & generoſitatis in parœmiâ factus exemplar, & Regum, quibus populi ſalus, & incolumitas potior debet eſſe, quàm ſua.

2984.

Sublato Codro Athenienſes carere deinceps Rege decreuerunt, cui parem ſe inuenturos negabant. Sed quoniam rectore indigebant, Regum loco ἄρχοντας ſubſtituerunt, principio quidem perpetuos. Horum primus fuit Medon Codri filius, ne paternam is ſibi pietatem, & gloriam nocuiſſe quereretur. *Archontes perpetui Athenis.*

2985.

Hoc anno Hiromus Abibali Tyriorum Regis filius, obtinuiſſe creditur regnum. Hic diu regnauit Dauidi, atque Salomoni σύγχρονος, & percharus, dictus in ſacris literis Hiram; cujus operâ Deus vſus eſt ad templi fabricam, quod illi fuit, quàm annis 60. regnaſſe glorioſius. *Hiram Rex Tyriorum.*

Eodem anno decreuit Abner excutere ſolio Isboſethum, cui eum ante ſex annos impoſuerat, quod ab eo de concubinâ Saülis, quam vitiarat increpitus erat, vſque adeò pernicioſum Regibus, eò ſubditos attolli, vt non ſine diſcrimine reprehendi queant errantes. Malè igitur in Isboſethum affectus ad Dauidem perrexit Abner, à quo perhonorificè ſuſceptus eſt, quod ſecum ſpem noui regni deferret. Initur fœdus inter vtrumque, quo promittitur ſtatim reducenda Micholis, alteri viro, per ſummam injuriam à Saule tradita, & paulò poſt reliquæ tribus ab obſequio Isboſethi auctoritate Abneris reuellendæ. Nec ita multò poſt ad Dauidem Abner rediit cum Michole, vbi tamen, ignaro Dauide, mercedem ſuæ proditionis accepit; ob interfectum fratrem Azaëlem nuper in prælio, à Ioabo pugione confoſſus perfidioſè, vt perfidus interiret à perfido. *Abneris proditio & cædes.*

2986.

Isboſeth interimitur

Neque tamen ſublato Abnere conjurationis aduerſus Isboſethum authore, ruit ipſa conjuratio; immo deuenit in ſceleratiores manus Rechabi, & Bahanæ, qui non proditores modò, ſed & parricidæ eſſe voluerunt. Ingreſſi enim domum Regis infœlicis, cui prætoria cohors erat ancilla, eaque purgans triticum, eum poſt meridiem tantiſper quieſcentem jugularunt, eiuſque caput ad Dauidem Hebronem detulerunt. Sed recepti ſunt à ſapientiſſimo, & ſtudioſiſſimo Rege, vt proditores, & ſicarios decuit. Truncatis enim pedibus, & manibus acti ſunt in crucem. Atenim in hujus ſceleris ſanctum vltorem præmium redundauit. Statim enim reliquæ Tribus vndecim Dauidem Regem ſalutarunt, & tum tertiùm inunctus eſt; toties rex dictus, & acclamatus, qui toties, cum poſſet Rex eſſe, noluiſſet.

2987.

Arx Sion capitur à Dauide.

Iſraëlitarum omnium Rex Dauid de conſtituendâ ciuitate regni primariâ cogitauit: aptior videbatur nulla, quàm Hiroſolyma: ſed ejus pars editiſſima, atque præcipua, Sion dicta, tenebatur à Iebuſæis, quibus ratum erat in eâ, aut viuere, aut mori. Et capi non poſſe vi arbitrabantur: Quare propugnatores ejus cæcos, claudos, & mancos eſſe voluerant, vana munitionis hujus oſtentatione. Pupugit Dauidis duces, ea contumelia: ſcalas vndequaque admouent, & in ejus muros editiſſimos licet tantâ alacritate enituntur, vt non aſcendere, ſed volare viderentur. Itaque Iebuſæos omnes, vel confecerunt vel dederunt ex muro præcipites; additâ deinceps lege vt nunquam liceret claudis, cæcis, atque mutilatis in hoc loco degere. Sic in hâc conſuetudine perpetuò viguit præclari hujuſce facti memoria.

2988.

Philiſthæos tunc excitauit aduerſus Dauidem,

dem, & dilatatum regnum, & Iebuſæis Arx Sionis erepta. Bis auſi cõgredi, bis magnâ repulſi ſunt clade, Deo & hominibus pugnantibus à Dauide. Et Rex optimus geminam hanc victoriam in hoſtes, ſui vnâ victoriâ viſus eſt promereri. Cum enim optaſſet aquam bibere Bethlehemiticam, & eam Hebræi milites magnanimi, perruptâ Philiſthæorum ſtatione hauſiſſent, effudit eam ille ſitiens coram Deo, & prætium ſanguinis tot bellatorum noluit hominis morituri potum eſſe, ſed Dei immortalis ſacrificium.

Vincit Dauid gemina clade Philiſth.

2490.

Vtroque hoc confecto bello, cogitauit Dauid de Arca in Sionem inducendâ, vt huic ornamento eſſet, atque præſidio. Tranſlata eſt magnâ pompâ, populique concurſu ex vrbe Cariathiarim, in quâ diu ſubſtiterat. Sed ea celebritas vnius ex Sacerdotibus repentinâ morte turbata eſt. Cum enim Oza, & Ahio Leuitæ cuſtodes Arcæ, laboris pertæſi non impoſuiſſent illam ex lege humeris ſuis, ſed Philiſthæos imitati admouiſſent plauſtro; calcitrantibus bobus, nihil propiùs factum eſt quam vt excuteretur Arca, & in terram parum religiosè decideret. Tum Oza extendens manum vt prohiberet lapſum, repente cecidit mortuus; vt ejus morte doceretur populus quæ adhibendæ eſſent in rebus ſacris, & reuerentia, & diligentia, cum alterutrius neglectus (hactenus enim dubitatum eſt de causâ pœnæ) tam graui ſupplicio mulctaretur.

Trãſfertur Arca in Arcem Sionis.

Oza eam tangens moritur.

Hoc caſu perculſus Dauid, & ſimilem reueritus, non eſt auſus Arcam in ſuam domum inferre, ſed eam reliquit in ſuburbio Hieroſolymitano, apud Obededouem Leuitam, quondam Dauidis in vrbe Gethæa comitem, vnde ſibi fecerat nomen. Hoſpitem porrò ſuum ditauit Arca, immiſsâ in eius domum pecorum, & hominum fœcunditate. Ita fuit Deus in remunerando profuſus, in caſtigando parcior.

Remanet Arca in domo Obededom.

Cum

Cum è duobus vnum tantùm ſuſtulerit in pœnam peccati ; vnius religionem multorum vitâ penſarit.

CAPVT X.

DECAS X. SÆCVLI XXX.

Ab anno 2990. ad 3000.

2991.

Arca transfertur in Domum Dauid.

Obededonis fœlicitas Dauidi timorem abſtulit, eumque ad audendum inuitauit. Nam poſt menſes quatuor Arcam in Palatii, partem auguſtiſſimam transferri juſſit per Leuitas magno apparatu, atque religione. In his cerimoniis cum Dauid regiâ veſte poſitâ, & ſacrâ lineâ ſuperindutus, coram Arcâ luderet, atque ſaltaret, irriſus eſt ab vxore Michole, & petulanter increpitus. Sed à marito grauiter, & fortiter reprehenſa eſt, à Deo inſuper caſtigata grauiùs in quem redundabat injuria : neque enim vnquam fuit ex eo Regina mater, quem numinis causâ abjicientem ſe ſanctiſſimè, dicaciter ipſa ſcurris ac mediaſtinis æquaſſet.

2992.

Dauid prohibetur Templum ſtatuere.

Cogitauit tum Dauid de templi fabrica ; verùm hæc ejus filio at paci reſeruata eſt, ipſe abſtinere ſe ab hoc opere juſſus, qui tantùm ſanguinis, etiam juſtè profudiſſet. Tantùm abſunt pietas atque religio ab omni ſpecie crudelitatis.

2994.

Philiſtæi Dauidis vectigales.

Hoc anno jugum accepiſſe videntur Philiſthæi, & tributum Dauidi penſitaſſe, ipſi jam tot annos ab Hebræis exigere ſoliti. Sic repoſuerunt nepotes atque filij, quod parentes, & aui rapuerant; atque hæc vectigalia in templi fabricam adhibita ſunt, vt inuiti nolenteſque Idololatræ ad Deum Hebræorum colendum, & honorandum compellerentur.

Se-

2995.

Sequens annus Moabitas vidit appetitos bello in quo duobus fortiſſimis ducibus iiſque fratribus (quos ſcriptura Leones vocat) à Banaia ex prouocatione cæſis, ita reliqui ſunt repreſſi, vt arbitrio ſeſe Dauidis permitterent. In duas itaque partes diſtributi ſunt omnes Moabitæ; ac ſorte ductâ, huic parti conceſſa vita eſt: illi adempta, vt vniuerſa gens ſaltem exanimaretur metu. *Victi à Dauide Moabitæ.*

2996.

Syria duplex Damaſci, atque Soba Dauidem Regem victorèmque ſenſerunt. In hac regnabat Adarezer adeò diues, vt eius cohors prætoria ad magnificentiam Clypeis aureis vteretur: In illâ Adadus vrbe Damaſco potens, ac toti Syriæ metuendus, ingenti clade ſubactus Adarezer inſtructiſſimum belli perdidit apparatum; Adadus etiam libertatem, factus Dauidi vectigalis, ambo Hieroſolymam, ad templum exornandum ſtatuendúmque, diuitiis impleuere. Fecit idem ſed ſponte Rex Emath, Thou, per filium Ioramum allatis multis vaſis aureis, & argenteis: Ita Syri nolentes volentes, magnâ vtique Dauidis gloriâ, ad cultum veri Numinis aliquid contulere. *Syria Soba & Damaſci ſubdita Dauidi.*

Eodem quoque anno rebellantes Idumæi præſidium Hebræorum recipere coacti ſunt, vt in officio continerentur: quod cum poſtea fraude, atque ex inſidiis ſuſtuliſſent, internecione deleti, vltimo ſunt affecti ſupplicio, qui leuiori pœnâ caſtigari noluerant. *Idumæi deleti.*

Tum quoque Miphiboſephus Ionathæ filius perhumaniter à Dauide in Palatium inuitatus eſt, ibidem viuere juſſus eſt ſplendidè, quamquam vtroque pede claudus, & ad aulam parum idoneus eſſet; ſed ſatis huic erat vt Regis conuictor eſſet patrem habuiſſe Ionatham, quem etiam in filio deformi, ac propè monſtro diligebat, beneficiorum in Deum, & homines Rex *Miphiboſethus perhumaniter excipitur à Dauide.*

o m-

omnium mortalium maximè memor.

2997.

Bellum geſtum in Ammonitas ob legatos iniurioſius tractatos.

Bellum exinde geſtum eſt pro jure gentium ac neceſſarium aduerſus Ammonitas, quorum Rex Legatos Dauidis acceperat injurioſè, ad contumeliam attonſos, & raſos, veſtibuſque ad ſummum opprobrium mutilatis. Hi miſſi erant à Dauide, vt Regi nouo, & amici demortui filio, Regnum gratularetur: Sed adoleſcens præcipitis ingenij, atque conſilij aliò ſuſpicionem vertit, & honeſtiſſimos viros pro ſpeculatoribus habet, & tractat Itaque grauiſſimo eſt appetitus bello; neque profuit illi Syros omnes in auxilium ſuum euocaſſe; nam cum ſuis auxiliatoribus terga dare Ioabo & Abiſai compulſus eſt; Syri ita repreſſi, vt libertatem tributo redimere cogerentur. Dilata eſt de Ammonitis victoriâ; quia illi facti erant ex crimine fortes, & ex magnitudine injuriæ collegerant deſperationem.

2998.

Adulterium Dauidis cum Berſabea.

Itaque hoc etiam anno Ammoniticum bellum tenuit, & regia vrbs Rabba acerrimâ obſidione circumuallata. Sed malum I abſente Dauide, qui Hieroſolymis degens in otio, Berſabeam vidit, atque deperijt. Dum videlicet huic vrbes oppugnant Duces ſui, ipſe repentè turpiſſimus relictarum vxorum pudicitiam expugnabat. Erat Berſabea vxor Vriæ Hethæi viri fortiſſimi, cui obtigerat mulier formoſior, quàm caſtior. Succubuit enim illa ſtatim primis petitionibus Regis, & ex primo ejus concubitu ſobolem ſuſcepit Dauid autem dum crimen occultare parat, id nouo, & majore cumulauit. Euocauit enim è caſtris Vriam, vt hic rem haberet cum vxore; quod cum impetrare non potuiſſ t, neque etiam, vt noctu dormiret in domo ſua, quandiu Dux ejus Ioab, & commilitones ad Rabba ſub pellibus degerent, remiſſus eſt cum Bellerophonteis literis ad Ioabum. Iis per-

perlectis miſer Vriasexpoſitus eſt certo periculo; atque in eo flagitioſè relictus interiit. Berſabeam non ite multò poſt Dauid vxorem duxit, quæ ſic innupſit ex centurionis conjuge facta Regina Iſraëlis, præmio tamen non ſatis digno conjugalis fidei violatæ.

2999.

Suſceptus eſt hoc anno à Dauide puer ex adulterio, cuius in partu acerbos Berſabea corpore dolores ſenſit, paulò poſt Dauid animo grauiores. Miſſus enim à Deo Nathanus Prophetes, ouiculæ raptæ parabolâ, Regem ad ſe redire compulit, & gemini ſceleris atrocitatem agnoſcere. Dolore quidem ſuo Dauid obliterauit delicti ſui culpam, ſed pœnam non extinxit: ea prima fuit, vt natus ex crimine fœtus interiret. Et huic quidem vitam quibus potuit modis jejunio, lacrymis, cilicio poſtulauit pater, ſed non impetrauit, quia non decebat tanti facinoris ſpirans extare monimentum. Promiſſus eſt tamen alius infans, ex eâdem Berſabea, qui Rex omnium mortalium & ſapientiſſimus, & fœliciſſimus eſſet. Porrò tantùm mœroris hauſit Rex bonus, ex vtriuſque criminis atrocitate, vt ex eo grauiter ægrotaret, cuius morbi leuamen, ſexto quem nobis reliquit pſalmo, dicitur impetraſſe. Ita virorum illuſtrium vt magni caſus, ita nobilis pœnitentia; eorumque lapſus ad majorem ſanctimoniam gradus eſt.

Naſcitur puer ex Adulterio Dauidem pœnitet.

Intereà Rabbâ vrbe ad vltimas compulsâ anguſtias, Ioabus gloriæ Regis ſui ſollicitior, quàm ſuæ, eum euocauit in caſtra. Is aduentu ſuo militi tantùm addidit alacritatis, vt ſtatim ciuitas expugnaretur. Sæuitum in Ammonitas vt aduerſus diuini humanique juris violatores. Alij diſſecti ſerrâ, alij carpentorum ferratis rotis contriti, alij in lateritias fornaces conjecti, omnes excepti tam atrociter, vt non ſua tantùm, ſed & maiorum crimina, ac tandiu liberos ſuos idolis oblatos luere viderentur. Prædæ indidem

Capta Rabba mulctati grauiter Ammonitæ.

quoque allata incredibilis copia; ex quâ ſepoſitum Idoli Melchom Diadema centum viginti quinque librarum, ſeu vnius talenti, ex auro, atque gemmis: ex eo conflata corona Dauidi; vt quod fuerat ſuperſtitionis inſigne, fieret ornamentum legitimæ poteſtatis.

3000.

Naſcitur Salomon. Natus hoc anno Salomon incredibilem vtrique parenti peperit voluptatem; ita dicitur à matre quaſi *pacificus*, à Nathano *Ieddidiad*; hoc eſt *Amabilis Domino*, & vtrumq; huic inditum eſſe ex numinis afflatu euentus docuit.

Ammonis cum Thamare inceſtus. Sed vt in hac vitâ, læta ſemper triſtibus, fortunata miſcentur aduerſis, eodem anno caſus accidit qui Dauidis familiam lacrymis cædibuſque permiſcuit. Ammon Thamarem ſororem ſuam ex patre, Abſalonis item ſed ex vtroque parente, formoſiſſimam virginem deperibat, & eâ potiri per fas, atque nefas decreuerat. Is authore Ionadabo Dauidis nepote cui pectus ſuum aperuerat, ſimulat morbum, omniumque ciborum nauſeam. Inuiſit primogenitum ſuum Dauid, rogat amicè quibus cibis vti vellit; reſpondet Ammon iis ſolis quos Thamar manibus ſuis paraſſet, & obtuliſſet. Credidit bonus pater hanc cupiditatem vanam ægrotantis eſſe: Permittit igitur indulgetque vt virgo fratrem inuiſat, eique quo poterit modo ciborum nauſeam auferat. At Ammon ſolam nactus, & remotam ab arbitris, flagitium deprecatam compreſſit, vitiauitque. Statimque amore (vti ſolet) in odium conuerſo, eam quaſi vile ſcortulum, quo libidinem ſuam expleuiſſet, ejecit ex cubiculo, non tantùm ſuo indignam lecto, ſed & aſpectu. Illa aſperſa cinere, ſtolaque diſruptâ, ac manibus ſic impoſitis capiti, vt faciem quoque tegerent, Abſalonem fratrem de ſuo dedecore certiorem facit, ſimul & Dauidem patrem, & ab vtroque fieri ſibi ſatis rogat. Vltionis deſiderium ſtatim Abſalonis occupauit animum; Dauid inter filiam,

ſiam, filiumque diſtractus, & medius inter judicem, & patrem, dum Regis obliuiſcitur, oſtendit amare ſe liberos ſuos tenerius, quàm generoſius: Thamar mœrore contabeſcens lugere non deſiit; niſi cum dedecus ſuum vidit vltum fratricidio: vtrinque miſera, quæ per fratrum crimina honorem perdidit, & recuperauit.

LI-

LIBER VIII.

SÆCVLVM MVNDI TRIGESIMVM PRIMVM.

Ab anno mundi 3000. *ad* 3100.

CAPVT PRIMVM.

PRIMA DECAS.

Ab anno 3000. *ad* 3010.

3002.

Ammon cæditur ab Abſalone.

Effluxerunt jam anni duo ab Ammonis cum Thamare incœſto concubitu, & huius criminis tam judex, quàm reus obliti eſſe videbantur. Non ita Abſalon, qui tantùm elabi ſinebat tempus, vt confidentiâ in paratas inſidias Ammonem conjiceret, quibus opportuna tum ſe dedit occaſio. Tondebat gregem ſuum Abſalon (nam pecore ditiſſimus erat) & de more gentis ad conuiuium amicos inuitaturus erat. A patre cum impetrare non poſſet, vt huic intereſſet, Ammonem primogenitum obtinuit, qui parentis ſederet loco. Majorem quoque natu ſecuti ſunt reliqui fratres, vt eſſet publici criminis vltio teſtatior. Quid plura? inter epulas cum conuiuæ omnes incaluiſſent mero, ſicut iuſſi erant ab hæro,

 Geſſu-

Geſſuræi Abſalonis ſerui Ammonem aggrediuntur, & incautum multis vulneribus conficiunt. Hinc trepidatio, atque fuga: alij fratres quaſi magno defuncti periculo confugiunt ad Dauidem, Abſalon ad ſocerum Geſſuræum Regem, donec iracundia parentis deferueſceret.

Intereà fugientes fratres ad Dauidem præuenerat nuncius filios Regis omnes in hoc ferali conuiuio trucidatos eſſe, vnde incredibilis toto palatio mœror; qui tamen ſtatim aduenientibus principibus diſcuſſus, hæſit in vno Ammone quem parens cum ſuis filiis vberius fleuit, timore iam in lacrymas, queſtuſque conuerſo. Inceſti concubitus is fructus fuit mors fratris à fratre; quoniam inter propinquos magna ſcelera, non niſi magnis ſceleribus vindicari ſolent.

3005.

Cum jam annum tertium exularet Abſalon, ei reditum parauit Ioabus vſus ſapienti fœminâ Thecuite. Hæc in ſpeciem deprecata eſt filio necem, qui cum fratre rixatus eum interemerat, & ab affinibus ad ſupplicium depoſcebatur. Quod cum impediturum ſe pollicitus eſſet Dauid, rogatus eſt in ſuâ causâ facere, quod in alienâ promiſiſſet. Sic Abſalon reuocatus eſt prohibitus tamen aſpectu patris, vt ſe non accepiſſe ſceleris tanti, veniam, ſed imminutam duntaxat pœnam audax adoleſcens intelligeret. *Abſalon reuocatur.*

3008.

Hoc demùm anno parenti ſuo penitus reconciliatus eſt Abſalon, operâ Ioabi; quem amicâ interpellatione cùm ad ſe pellicere non poſſet, incensâ eius meſſe attraxit, eumque ita ſibi demeruit adulatione & promiſſis, vt ſtatim ad opus abſoluendum accingeretur. Et verò effecit oratione ſuâ Ioabus, vt pateretur Dauid filium ſuum ad pedes ſuos accidere, vnde tamen ad oſculum, & amplexus ſurgere juſſus eſt. *Abſalon patri ſuo recōcilia tur.*

Verum

Abſalon avertit Iſraelitas à Patre. Verum improbiſſimus filius hanc patris facilitatem in ſuam vertit audaciam. Neque enim ita multò poſt, ſine eius licentiâ parauit currus, & equites, viroſque quadraginta anteceſſores, ſicut jam non Ammoni tantùm, ſed & Dauidi propemodùm inſultare videretur. Neque verò hîc eius impudentia temeritaſque ſubſtitit, ſed ad maius crimen gradus fuit. Nam bene manè accedens ad fores palatij, venientes, vt jus ab Rege peterent, etiam oſculo, & complexu excipiebat, ſingulos interrogabat de ſuis cauſis ſeorſim, & ſingulis adjudicabat litem, conquerens ſe non ſedere arbitrum vt ab illis pronunciaret. Sic amorem debitum Regi in ſe deriuabat, huic relinquebat inuidiam. Nec quieuit niſi cum patrem in ſolio nutantem abalienatis ſubditis vidit; ad quem inde detrahendum anno ſequenti tam ſtrenuè, quàm inutiliter adjecit animum, factus exemplar Tyranni ex æquo impij, atque infœlicis.

3009.

Abſalō rebellat in patrem. Proditionem aduerſus Dauidem Abſalon auſpicatus eſt ſacrilegio. Mentitus eſt enim votum Deo Hebrone perſoluendum; vbi Rex inunctus & à populo quem ſibi demeruerat, declaratus eſt. Inde Tyrannus filius ad verum regem & patrem tollendum proficiſcitur ad vrbem regiam, vnde tamen monitus Dauid maturè diſceſſerat pedes, cum pauciſſimis viris, ſed fortiſſimis, & qui non fugere, ſed Regem ſequi & comitari viderentur. Dum pergit Iordanem verſus incidit in Semei maledicum Benjamitam, à quo & conuiciis, & ſaxis appetitus priùs ſe vincere didicit, quàm filium, tumque viſus eſt dignus Deo victoriam de aliis referre, qui de ſe, ſuiſque motibus tam nobilem reportaſſet.

Fugit Dauid Hieroſolyma. Quam occupat Abſalon. Vix egreſſus erat Hieroſolymis Dauid, cum eam vrbem vacuam, & patentem ſubit Abſalon. Is authore Achitophele, vt fœderis cum

patre

patre ineundi ſpem omnem eliderct, & ejuſdem concubinas relictas in Palatio, publicè, & coram populo impudentiſſimè violauit; quo intelligerent eum facilè ſemel parricidam fore, qui toties ſui patris adulter extitiſſet. Impellebat idem conſultor Abſalonem, bono ſanè rebus ſuis conſilio, vt patrem incautum, neque paratùm ſatis, opprimeret antequam vada Iordanis tranſiret: Sed conſilium tam vtile filio, quam perniciosum patri, diſcuſſit Chuſai præuaricator bonus, & relictus in aulâ, vt Achitophelis conſilia diſſueret. Is ſuaſit Iuueni Imperatori, vt grandem pararet exercitum; eo patrem aggrederetur paucis ſtipatum copiis, vnoque prælio rem conficeret; quod Abſaloni incauto viſum eſt glorioſiùs. Hoc errato cùm videret Achitophel res Dauidis in tuto eſſe, Abſalonis deſperatas, aulâ relictâ, laqueo ſibi vitam ademit, innuens, quam malus principis conſiliarius eſſet, qui tam malè ſibi conſuluiſſet.

Non ita multò poſt perrexit Abſalon contra patrem, ſed tardiùs: nam is cùm ſuis reſumpſerat animum, & receperat auxilia quibus hoſti par eſſe poſſet, ſi in locis commodis pugnaretur. Elegit experientiſſimus Imperator ſaltum Ephraim, in quo pauci multis facilè repugnarent. Hîc Abſalon dux improuidus ſolâ fretus multitudine parum exercitatâ, lectiſſimas & aſſiduo vſu bellandi duratas patris copias aggreditur, victus, fugere compulſus eſt, deſideratis in prælio ſuorum viginti millibus, & pluribus amiſſis quos fugientes in ſaltu Leones diſcerpſerunt. Diceres ex totâ Syriâ eo conuolaſſe feras, vt lacerarent filium feris omnibus diriorem. Sed nihil eorum dente, vel vnguibus opus fuit. Dum enim Abſalon non vltimus fugit mulo inſidens, in ſyluâ caput inſeruit inter condenſæ quercus brachia, quorum ramis cum ſe magni capilli, & fluentes implicuiſſent, elabente mulo miſer ſuſpenſus hæſit inter cælum terramque medius.

Pugna contra copias patris Abſalon, & vincitur.

Suſpenſus è quercu cæditur Abſalon.

Hîc

Hîc dum luctatur, ex perturbatione ſeſe magis implicuit. Sic Cæſaries auro appenſa, atque æſtimata, necis ejus cauſa fuit. Indicatus enim Ioabo, ab eo tribus ſpiculis confixus, à ſatellitibus trucidatus, projectus eſt in grandem foſſam, hicque non humo, ſed lapidibus obrutus eſt: indignus planè quem terra communis omnium mater caperet, qui contra tam bonum patrem per tot ſcelera rebellaſſet.

Luget Abſalonē David.

Hujus tamen interitum non vt parricidæ ſed vt filij chariſſimi Dauid luxit impenſiùs; atque eum cùm tantâ pertinaciâ fleuit, vt propè de victoriâ dolere videretur; nec niſi grauiter increpitus à Ioabo prodiit in publicum ac ſe copiis victricibus ſuis oſtendit, ne iis videretur iratus, à quibus imperium recepiſſet.

Eodem impetu poterat victor Hieroſolymam regredi; quis enim tum prohibuiſſet? Sed amicè reuocari maluit, quàm per vim irrumpere, & expectare ſuorum beneuolentiam, quàm obſequium extorquere. Et quoniam in Tribu Iuda multùm poterat Amaſa, ſuus ex ſorore nepos, magiſter militiæ ſub Abſalone, eum blandè interpellauit, factâ ſpe in legitimo principatu, quem habuerat in rebellione, magiſtratus. Denique ita ſe geſſit Rex optimus, tantâ amoris ſignificatione vndique accerſitus eſt à Tribubus, vt non amiſiſſe regnum, ſed denouo ad imperium promotus eſſe cenſereretur.

3010.

David parcit Semei.

Reuocatus ab omnibus Tribubus Hieroſolymam nobis reducendus eſt Dauid. Sed antequam eò perueniat, eius relegendum eſt iter. Strauit enim eò ſibi viam egregio manſuetudinis exemplo. Semei qui fugientem conuiciis & lapidibus exceperat, redeuntem ſuſcepit prono in terram corpore, προσκυνήσας, probauitque non fuiſſe vanum conuicium Abiſai, dum eum appellauit canem. Huic tamen ignouit Dauid, aut certè ſupplicium diſtulit; quamquam aliter vi-

De Miphiboſetho malè iudicat.

dere-

deretur Abiſai, qui ſecari volebat jugulum, vnde tot conuicia eruperant. Miphiboſetus autem iniquiſſimè ſpoliatus à ſeruo ſuo Sibâ, dimidiam tantùm bonorum ſuorum partem recepit, alteram calumniator abſtulit, cruce, quàm tali poſſeſſione dignior. Sed iuſtior idem Dauid fuit in Berzellæium Galaaditem, quem de ſe exule optimè meritum adhibere ſibi perpetuum conuiuam voluit; verùm is octogenario major, in filium ſuum hanc gratiam refundi maluit, vt ipſe quietiùs viueret, & regio beneficio eius familia diutiùs frueretur. *Berzelhai Galaadites.*

Iamque non procul erat Rex ab vrbe Regiâ, & quietis ſede, cùm propè rejectus eſt in diſcrimen ambitione Tribus Iudæ. Hæc dum exhibere cupit populari ſuo beneuolentiæ teſtimonia, reliquas à ſe Tribus, & à Rege pænè abalienauit. Dum enim Tribus reliquæ hanc Regiam increpant, quod reliquas illa præueniſſet, & adfuiſſet tota in reducendo principe, dum cæteræ tantùm id officij exhibuiſſent ex parte, & durius reſponſum eſſet ab hac Tribu Iuda, quàm temporis ratio, & ad ciuile bellum inclinatio pateretur; inuenti ſunt nonnulli qui Sebam nouæ factionis, & rebellionis authorem ſequerentur. Ad eos opprimendos cùm emiſiſſet Dauid Amaſam nouum militiæ Magiſtrum, iſque gloriæ ſuæ, quàm extinguendæ ſeditionis ſolicitior, luculentiorem ſcripſiſſet exercitum, paulò tardius venit, quàm temporis, bellique ratio poſtularet. Itaque iam eum præceſſerat Abiſæus cum iis copiis, quas Dauid habebat ad manum. Aderat tum fratri Abiſæo Ioabus, aliàs totius exercitus ductor, nunc vnus ex volonibus. Is dolore ardens quòd dignitate ſuâ ſpoliatus eſſet, vt eâ exornaretur Amaſa, dum eum ſalutare fingit, pugione confodit, in hac arte Sicariorum non rudis, vtpotè qui Abnerem dignitatis hujus candidatum aliàs confixiſſet. Et duorum militiæ Magiſtrorum cæ- *Seba rebellionem Abſalonis viget, & extinguitur.*

cædem impunitam relinquere coactus eſt Dauid, in aliud tempus vltione ſapienter dilatâ. At Ioabus, vt præclaro aliquo facinore ſuum ſcelus obrueret, acerrimè perſequutus eſt Sebam, qui demùm inops conſilii in vrbe Arbelâ Nephtaliticâ conclusus, & obſeſſus eſt. Hîc tamen à ciuibus capite truncatus eſt, quod diademate dignum iudicarat, & tum quidem hoc eius caput pretioſum fuit, quo redempta ſunt vrbis hujus euerſio, & incendium.

IONICA MIGRATIO. Contigit & hoc anno centum quadraginta annis ab euersâ Troiâ Ionica Migratio, quæ ita ſe habuit. Codrus vltimus Athenienſium Rex reliquit tres filios Medontem, Nileum, & Androclum. Eorum nemo Rex ſucceſſit patri, ſed Medon primogenitus licet vno claudicans pede creatus eſt perpetuus ἄρχων. Ob id vitium corporis cùm fratri non cederet Nileus, lite ad Apollinem Delphicum delatâ, is à Medonte pronunciauit. Nileus & Androclus ſibi ſubſiſtendum eſſe in Atticâ non putarunt, vbi Regum filii, priuati viuere compellebantur. Iunxerunt ergo ſibi Ionas, tùm in Atticâ peregrinos, & cùm illis in nouam coloniam proficiſci decreuerunt. Trajecere fœliciter in Aſiam, atque infra Epheſum collocauere ſedem, Regionemque de ſuo nomine dixerunt Ioniam. Per eam migrationem fuerunt Iones in alieno ſolo, quàm in patriâ illuſtriores, habiti bellicoſiſſimi, inter ignauos, & molles Aſiaticos. Sic non arboribus modo, & frugibus, ſed & hominibus aliquando cœlum, atque ſolum mutaſſe profuit.

CAPVT

CAPVT II.

DECAS II. SÆCVLI XXXI.

Ab anno 3010. ad 3020.

3014.

Saulis poſteritate fit ſatis Gabaonitis.

FAmes jam tertium annum ſæuiebat in regno Dauidis, & adhuc expectabatur major, cœlo terrâque ſicciſſimis, cum ab eo conſultus per Abiatharem Deus reſpondet Gabaonitis eſſe faciendum ſatis, vt pluuia, fertilitaſque ſperentur. Hos per ſummam injuriam, animique iniquitatem, conſeruatos licet à Ioſue, ex Amorrhæis, præpoſtero Religionis zelo, Saül exterminare conatus erat. Tum immerentes filij ac nepotes patris, & aui peccata luerunt. Acti enim tum in crucem ſunt ſeptem ex Saülis familia, duo ex Reſpha eius Concubinâ, quinque ex Michole Merobo geniti. Vbi Reſpha inſigni charitate juxta cruces vixit, in tuguriolo, vt à filiorum corporibus feras, & volucres abigeret; & tandiu donec ſuperueniente pluuiâ (ſigno exorati Numinis) in ſepulchra majorum ſuorum inferrentur; Mulier viro meliore, & liberis fortunatioribus dignior.

3016.

Quatuor prælia cõtra Philiſthæos.

Quatuor prælia contra Philiſthæos, huic anno commodiſſimè poſſunt aptari. Primùm Dauidis fuit, in quo dum pugnat aduerſus Ieſbibenob gigantem Goliatho parem, vir ſuccubuiſſet, niſi Abiſæus ſuperueniens Gigantis cæde Regis ſui periculum diſcuſſiſſet.

Alterum geſtum in Gob, ſeu Gazer; locus enim is vtroque nomine dictus eſt. Hîc Sobachæus vnus è fortibus Dauidis Saphum Gigantem occidit de ſtirpe Arapha; tumque animus,

vt ſæpè fit, corporis moli præualuit.

In tertio Elcana, Latinè Adeodatus inter fortiſſimos Dauidis commilitones vnus, Goliathum huic cognominem quem cæciderat Dauid immò & fratrem, interemit; eò tantùm fortunatiorem fratre, quod is paſtoris manu, atque fundâ, ille à militari viro, & armis interiiſſet.

Vltimùm confectum eſt ad vrbem Getham, vbi Gigas reliquis magnitudine par, illis hoc ſuperior, quod ſex in pedibus, ac manibus digitos habebat, de ſtirpe Arapha, ex prouocatione interemptus eſt à Ionathâ nepote Dauidis, ex fratre Samaa, & quæ euomuerat aduerſus Iſraëlitas conuicia, exprobrantis eluta ſanguine, nulli magis, quàm authori nocuerunt. Hoc tantùm dedecoris ſupererat Philiſthæis, vt cum ſæpè domiti quatuor Gigantes illos emiſiſſent, ejus gloriæ atque victoriæ quatuor quaſi coloſſos excitaſſe viderentur.

3017.

Dauid ob enumerationem ſui populi mulctatur.

Enumerationem populi non ſine faſtu anno ſuperiori inchoatam, hoc fermè affectam, facti ſui pœnitens Dauid abrupit, pœnam nihilominus ſenſit. Iuſſus enim à Gado prophetâ, quod vellet ex tribus flagellis eligere, tridui prætulit cæteris peſtem, quâ eſſet Dei non in hominum poteſtate. Eâ porro lue ſeptuaginta hominum millia perierunt, vt populi cum Seba, & Abſalone defectio grauior, ſimul cum leui boni principis delicto, huius dolore, illius nece caſtigaretur. His aſſumptis placatus eſt Deus à Dauide ſacrificio, & in eo loco vbi viderat Angelum terrifico vultu gladium in vaginâ recondentem. Ea erat area Ornan, ſeu Areuna, olim Abrahami, Iſaacique ſacro, poſteà Templi Salomonici ſolo longè celebrior. Hânc cùm abſque pretio regi offerret loci dominus, pecuniam inuitus recipere coactus eſt, ne Dauid ex alienâ liberalitate, non de ſuo gratus, & religioſus haberetur.

Seni

3018.

Seni Dauidi effœtoque ac frigido vel ex ætate, vel ex morbo, vel ex vitæ admodum exercitæ laboribus, juncta fuit Abiſaga virgo ſunamitis, quæ eum accubans calefaceret. Hanc tamen bonus ſenex, quamuis vxorem, numquam agnouit, quod eam morbi, non libidinis remedium accepiſſet. *Abiſag Dauidem calefacit.*

3019.

Hoc anno attollebatur Adonias, vt grauiori caſu rueret. Formâ enim, & ambitione propè par Abſaloni, vt hic quondam, curribus, equitibus, & anteceſſoribus quinquaginta ſtipatus, non expectare, ſed inuadere regnum, quaſi primogenitus, videbatur. Neque verò corripiebatur à patre, quem ætas prope decrepita, & nimis bonum patrem, & molliorem reddebat Regem. Vterque tamen mox caſtigatus eſt, cum Dauid rebellionem enaſcentem vidit: nouum, alium à ſe, conſtitutum vidit Regem Adonia, diſpari damno, vt longè diſſimili culpâ. *Adonias regnum nititur occupare.*

3020.

Tum Adonias tractis in partes ſuas Ioabo, & Abiathare, quaſi armis, & religione munitus de regno inuadendo cogitauit. Et verò poſt ſacrificium, & ante Regium conuiuium, ad fontem Regel ab Abiathare inunctus, à ſuis Rex acclamatus eſt. Id inſcio Dauide fiebat: ad eum igitur cum huiuſce conſpirationis nuncius perlatus eſſet, per Nathanum, & Berſabeam, euigilans quaſi de ſomno, adhibito jurejurando de vero ſucceſſore, Salomonem per Sadocum ſtatim inungi juſſit ad fontem Gihon, locum Regeli prorſus oppoſitum. Eò Salomon inſidens mulâ regiâ deducitur per legiones Cerethi, & Phelethi, duce Banaiam, ibidemque ritè inunctus inter lætas populi acclamationes in Aulam reducitur, & in Regio throno collocatur. Hæc cùm aduerſæ factioni ſignificata eſſent, reliquis *Salomon juſſu Dauidis inungitur.*

fugâ dilapſis, Adonias perduellionis reus, fugit ad altare Gabaonis; ejuſque prehendit cornu; neque hinc abſceſſit, niſi fide datâ ſibi de vitâ, quàm Rex nouus liberalitet indulſit, ad ſe venientem perhumaniter accepit, admonitum duntaxat, vt deinceps cautiùs viueret. Ita miſer Adonias dum nimis feſtinat ad regnum, ab eo excidit, & jam renunciatus vitæ ac necis arbiter, beneficii loco duxit, ab eo vitam recipere, quem fortaſſis ad mortem deſtinarat.

Cuma Phricotis condita. Eodem anno ab Ionicâ migratione decem ab incensâ Troiâ annis centum quinquaginta Cuma Phricotis, ſeu Phriconis condita eſt ab Æolibus; qui profecti ex Laconiâ, eodem tempore, quo ſocii Penthili, habitarunt in Locride circa Phricum montem. Priſtinæ autem ſedis memores eam dixere Phricotidem, vel Phriconidem.

Cuma Italica. Fuit & alia Cuma percelebris in Italiâ, ſed quo anno ſtatuta non liquet; dum aliqui eam ante Troica alij longè poſt, conditam volunt. Fuit autem hæc Cuma Euboicorum colonia, qui profecti ſunt ex Chalcide ducibus Hippocle Cumæo, & Megaſthene Chalcidenſi. Horum curſum præuolans columba rexiſſe perhibetur, aut vt alij volunt æris crepitus, quales in nocturnis ſacris Cereris audiri ſolent. Sic autem conuenerat inter duos populos huius authores coloniæ, vt alter imperaret, alter vrbi nomen imponeret. Ita factum; vrbs Cuma Euboica, ciuitas Chalcidenſium audit, vaniſque appellationibus, vtriùsque populi concordiæ pacique ſapienter conſultum eſt.

CAPVT

CAPVT III.

DECAS III. SÆCVLI XXXI.

Ab anno 3020. *ad* 3030.

3021.

HOc anno celebratis comitiis Salomon iterum Rex, Sadoc eſt ſtirpe Eleazaris Pontifex inunctus eſt. Tunc itaque Abiathar exauthoratus eſt, permiſſus tamen viuere Hieroſolymis: Sic primus è conjuratoribus punitus eſt quem peccare decebat minus. His perſunctus Dauid anno vitæ ſeptuageſimo ſecundo, Salomone ſanctiſſimis monitis inſtructo, huicque templi fabricâ accuratiſſime commendatâ, cum regno vitam poſuit; vir acceptiſſimus Deo, ejus ore non ſemel laudatus, & de quo facto Rege Deus ipſe meritò gloriatus eſt. *Moritur Dauid.*

3022.

Noua hoc anno erupit in Salomonem conjuratio, ab Adonia, Ioabo, & Abiathare, Adonias Abiſagam quondam vxorem Dauidis, ſed relictam virginem ſperabat coniugem, & in eâ gradum ad regnum. Ioabus & Abiathar ſic putabant recuperare dignitates ſuas, quibus erant ſpoliati; omnes ſpe ſuâ exciderunt, ac ſibi acerſiuerunt infortunium. Et Berſabea quidem imprudens fauebat his nuptiis Adoniæ, at Salomon ſagacior, quo ſpectaret is ambitus præuidebat. Itaque & matrem repulit, & ambitioſum procum, iterùm læſæ Majeſtatis reum per Banaiam cædi iuſſit. Ioabus multorum criminum inſuper reus, quamquam teneret aram, inde vi ad ſupplicium abſtractus eſt; nec profuit locus religioſus homini, qui tot hominum nobilium cæde impium ſe, & irreligioſum præbuiſſet. Abiatharus in vicum Anatoth relega- *Adonias, & Ioab interficiũtur.*

tus eſt; hoc ei Pontificatus, & cum Deo commercium profuit.

Salomon à Deo recipit Sapientiam.

Non ita multò poſt inuitatus eſt Gabaonem à Sadoco nouo Pontifice; nouus Rex Salomon, vbi victimis immolatis à Deo petere juſſus eſt, quod maximè liberet. Omiſſis ille diuitiis, & bellicâ laude, vnam petiit ſapientiam, quam & obtinuit, & cœtera quæ præ illâ neglexerat.

Iudicium duarũ meretricum.

Quænam autem ex hoc colloquio diuino retuliſſet ſagacitatem, judicium in causâ duarum meretricum mox oſtendit, quarum vtraque infantem viuum ſibi filium vindicabat, vtraque mortuum ejurabat. Veram illam matrem à ſuppoſititiâ ſolo affectu diſtinxit. Cum enim plagiaria infantem diuidi probaret, vt neutrius eſſet; mater potiùs inter alienas manus optaret viuere, quàm interfici; ex hoc pietatis,& crudelitatis ſenſu, hanc ementitam, illam matrem ſapienter judicauit.

Salomonis nuptiæ cũ filia Pharaonis.

Secutæ ſunt nuptiæ filiæ Pharaonis cum Salomone, à Dauide viuo longè antea conciliatæ: In cuius gratiam Cantica Canticorum ab hoc Rege tum ſcripta feruntur eſſe. Sed iiſdem planè verbis homo fragiles, & caducos, Spiritus ſanctus amores firmos, & immortales occinebant.

3023.

TEMPLI FVNDAMENTA.

Hoc anno poſt annos quadringentos octoginta ab egreſſu Iſraëlis ex Ægypto, celeberrimi in orbe templi jacta ſunt fundamenta, in monte Moria petricoſo, & ad immortale recipiendum ædificium nato. Hunc plerique omnes in Tribu Benjamin collocant, licet nonnulli ad Iuda quoque pertinere putent, limite vtriuſque Tribus per medium hunc montem perducto. Quia tamen is erat anguſtior, quàm vt tantam ædem caperet, ingentibus ſubſtructionibus dilatandus fuit. Quæ quantæ fuerint poſt ſex annos dicturi ſumus, quando hoc opus affectum contemplabimur. Hoc enim tempore

immen

immenſis ſumptibus parata ſunt ad tantæ molis fabricam terræ viſceribus occultata ſapientiam potiùs, & prouidentiam, quàm magnificentiam atque potentiam Salomonis oſtentarunt.

3024.

Hoc anno Semei conuiciator ille Dauidis afflicti, juſſu Salomonis, manu Banaiæ interfectus eſt, cum vrbe prohibitus egredi, pluris ſeruos ſuos, quàm Regis imperia feciſſet. Condonata fuerant ei à Dauide mortuo ſcelera, hac lege, vt nunquam Heroſolymis efferret pedem; ſi faceret reus obliteratorum ſcelerum ſtatim cæderetur. Excecatus auaritiâ ne fugitiua mancipia perderet, perrexit ad Gethæum Regem, ex cujus ditione ſeruos infortunatos ipſe infortunatior retraxit, cum illi ad ſeruitutem, hic ad necem, & gladium redierit. *Semei interficitur.*

3026.

Tum Alba Syluius Latino præfectus eſt regno, quod annis vndequadraginta tenuit, dictus de nomine vrbis ſuæ primariæ, nec alio in hiſtoriâ notus. *Alba Syluius.*

3029.

Tum propè effectum erat ab authore dictum Salomonicum Templum, mundi verè miraculum, & cui reliqua compoſita Apinæ Tricæ videantur. *Templum Salomonis.*

Eius Templi peribolus quingentorum calamorum, hoc eſt, trium millium centum & viginti quinque cubitorum fuit (calamus enim eſt menſura ſex cubitorum & palmi.) Tum intercurrebat via calamorum ſex, ſeu 37. cubitorum cum dimidio, ad primum murum quo atrium gentium cingebatur, ita dictum quod id Allophyli ſubire poſſent; Is autem murus vndicumque quadringentorum quadraginta calamorum erat, ſeu cubitorum bis mille ſeptingentorum quinquaginta. Sequebatur murus cingens Atria ſancta 320. calamorum, ſeu 2000. *Atrium Gentium.* *Atria Sancta.*

 cu-

cubitorum; & hæc Atria ſancta in nouem partes fermè æquales diuidebantur. Quarum ſex dicebantur exteriora atria, tria ad meridiem ſcilicet ad Africum, ad Auſtrum, ad Eurum, tria ad Boream, videlicet ad Aquilonem ad Septentrionem, ad Caurum; ſeptimum denique Orientem verſus ad Subſolanum porrigebatur.

Reliqua Atria duo interiora vocabantur, & primum quidem in Occidentem ſeu Zephyrum vergens appellabatur ſancta, & locus ille totus laminis aureis, egregiè cælatis veſtitus erat; ſed iterum muro dirimebatur in duas partes, ſu-
Sancta Sanctorum. perior nominabatur *Sancta Sanctorum*, aliter *oraculum*, ſeu *propitiatorium*. Hebraice *Dabir*, quod tantùm ſubibat ſemel in anno Pontifex, & in eo erat Arca ſub alis Cherubin, & egregiâ palmarum, & Cherubinorum cælaturâ: altera pars ἁπλῶς dicebatur *Sancta*, Hebræis *He-*
Sancta. *cal*, vbi ſtabat altare incenſorum, ſeu Thymiamatis verſus oraculum, & in ejus veſtibulo columnæ duæ materiâ, formâque nobiles, *Iachin* & *Booz*, etiam locum veſtitum laminis aureis cohoneſtabant.

Atrium Levitarum. Supererat atrium aliud interius Leuiticum dictum, in cujus medio viſebatur grandis Ara Holocâuſtorum, candelabra, menſa propoſitionis, in quâ quotidie panes calidi offerebantur Deo, mare æreum ſeu labrum, concha ingens item ærea, ad lotiones & purgationes Sacerdotum; & in his omnibus ars cum materiâ certare videbatur.

Paſtophoria. Nihil hic ago de cubiculis, & exedris Leuitarum atque Sacerdotum, quæ aliter Paſtophoria; nihil de tecto cuius tegulæ foris ex ære fu-
Supellex. ſili, intus erant ex auro. Nihil hic commemoro decem menſas aureis laminis veſtitas, totidèmque candelabra vnius talenti pondere, & centum viginti quinque aureorum millibus æſtimata. Non appello inſtrumenta aurea quali-

ter

ter centies mille & Viginti; argentea centies decies & quinquaginta millia quorum Ioſephus meminit. Hoc dico, vnde operis hujus magnificentia poſſit æſtimari, quod aſſerunt Pradus, Villalpandus, Salianus, trigeſies centies millia aureorum, ſeu vt vulgò loquimur tria millia millionum auri in id operis adhibita eſſe, quam ſummam intra annos ſeptem ne plures dicam, Reges omnes Aſiæ, Africæ, Europæ, quorum diuitias nouimus, vix poſſent repræſentare.

Impenſa in templum.

3030.

Tam illuſtris baſilicâ hoc anno perfecta ejus obſequio mancipanda erat, qui ejus ſtruendæ voluntatem Dauidi dederat, Salomoni facultatem. Verùm id vt fieret eâ celebritate, quæ reſponderet ædificio, accerſitus eſt vniuerſus populus, atque ita diſpoſitus per ſapientiſſimum Regem, vt multitudo pompæ nihil officeret, ſed eam redderet amplitudine, & varietate auguſtiorem. Venit & in partem hujus magnificentiæ duplici miraculo Deus. Nubes enim de cælo defluens totam impleuit domum addictam Deo, & ſponte conceptus ignis victimas paratas combuſſit, vt innueret Deus quàm accepta eſſent ipſa ſacrificia, in quibus ipſe Sacerdotum faces, & manus præueniſſet. His oſtentis inuitatus populus tam multa obtulit ſacrificia, vt intra ſeptem dies bouum viginti duo millia, arietum centum viginti millia religiosè cæderentur; quibus peractis dimiſſus eſt populus, cùm ei Rex benè, ille Regi fauſta omnia precatus eſſet.

Dedicatur Templum Salomonicum.

CAPVT IV.

DECAS IV: SÆCVLI XXXI.

Ab anno 3030. *ad* 3040.

3031.

Salomon ſibi, & filiæ Pharaonis Domos ædificat.

HOc anno Salomon ad palatia ſibi, ac filiæ Pharaonis conſtruenda adjecit animum, vná cum domo ſaltûs Libani, quæ eſſet ad oblectationem vtrique communis, vt vrbi atque templo non tantùm ornamento, ſed & præſidio eſſent, ſimul cum regiâ Dauidis arce: quibus dum delicias, & laxiorem habitationem prætexit, ſibi ac Pontificibus aduerſus inopinos caſus receptacula præparabat.

3037.

Naues Salomonis in Ophir.

Tum paratæ Salomonis claſſes in Mari rubro ad Aziongabel, in Ophiram vela fecerunt, aut etiam ſicuti nonnullis placet, indidem redierunt; quæ deinceps tantam auri argentique abundantiam retulerunt, vt argentum Hieroſolymis inſtar lapidum eſſet. Quâ hyperbole Deus ipſe nunquam vſus eſſet, niſi ea copia incredibilis fuiſſet. Parum enim videbatur quod ope Tyriorum ex Tarſis, ſeu Tarteſſo, & vltimâ Hiſpaniâ parabatur. Vbi autem ſita eſſet hæc Ophira regio, vnde aurum, & ebur exportabatur, nondum liquet, aliis malè Perüanam in Americâ obtrudentibus; aliis Taprobanam id eſt Ceylanum, vel Sumatram in Aſiâ; aliis Sophalam in Africâ meliùs offerentibus. Certè ſi vera ſunt quæ Luſitani referunt de Salomonis memoriâ, & monumentis in regno Sophalenſi, quæ hactenus perdurant, fruſtrà aliò hæc *χρυσοφό'ρος*, & Ελεφαντοφό'ρος, regio quæritur; ſed dum nimis aperta, & certa nauiculatores illi proferunt, ſaltem non adimunt omnem impoſturæ ſuſpicionem.

Hoc

3038.

Hoc tempore annis duodeuiginti à Cumâ Phricotide conditâ Smyrnam iidem Cumæi ſtatuerunt. *Smyrna condita.*

Circa vrbis hujus initia Homeri quoque Natales à Chronographis vulgo proponuntur à Troiâ excesſa anno 168. De ætate non minor eſt, quàm de patriâ controuerſia. Eam autem hic dirimere non poſſumus, & malumus in Herodoti opinionem indiſcuſſam abire, quam excutere ſententias Philochori, Ariſtarchi, Apollodori, Euthymenis, Eratoſthenis, Theopompi, Euphorionis, Soſibij, & quorundam apud Gellium, qui hunc Ægyptium eſſe putauerunt. Septem vrbes de ejus patriâ diſputant. *Homeri natales, & patria.*

Κύμη, Σμύρνα, Χίος, Κολοφὼν, Πύλος, Ἄργος, Ἀθῆναι, aut apud Gellium legitur.

Σμύρνα, Ῥόδος, Κολοφὼν, Σαλαμὶν, Ἴος, Ἄργος, Ἀθῆναι. De ætate verò ſcriptores decem diſceptant: vt innueretur talem, ac tantum virum, & vbique, & ſemper viuere debuiſſe.

CAPVT V.

DECAS V. SÆCVLI XXXI.

Ab anno 3040. *ad* 3050.

3042.

Hoc anno Salomonis omnia ædificia perfecta ſunt, tantâ magnificentiâ, vt non Palatia ſed Templa, non ad Regem, Reginaſue, ſed ad Deum, & cœlites recipiendos comparata eſſe viderentur. Reſpondebat ædificiis ſupellex tota ex auro, argenti hic nulla mentio, quod erat tenuioris notæ virorum huiuſce temporis. Eòdem pertinent ducentæ haſtæ aureæ, ſingulæ bis mille quingentorum aureorum: trecentæ item peltæ laminis aureis obdu- *Ab ſoluta ædificia Salomonis.* *Supellex, & Arma.*

ductæ, ſingulæ mille ducentorum, & quinquaginta aureorum. Sed inter reliqua opera excelluit Thronus ille ex ebore, auroque confectus, vbi duæ manus humanæ fulciebant ſedem juxta Leones duos, vt hic terror cum humanitate jungeretur: Sex gradibus ſex vtrinque Leunculi quaſi ad præſentiam Regis aſſidebant. Opus eximium planè, & cui in aliis regnis, Deo ipſo teſte, ſimile non ſtetit, vt Regi ſolium æquaretur.

Thronus Salomonis.

5045.

Salomon dat Hiramo vrbes.

Tum Salomon Hiramo Regi Tyriorum viginti aſſignauit opida, vnde perciperet fructus annuos donec ſibi factum eſſet ſatis, ob exciſa per Tyrios ligna de Libano, atque deportata ad Templi, & ædificiorum fabricam, & propter plurimum auri appenſum ad domorum ornamenta. Tum autem conqueſtus eſt de Salomone Hiramus quod ciuitates aſſignaſſet parum fertili loco ſitas, & quarum fructu tot nomina non facilè diſſoluerentur. Verùm fratris interpoſito nomine, & miſſis inſuper auri talentis centum viginti, oſtendit hanc controuerſiam amicorum fuiſſe, & qui de beneuolentia, & amore potiùs, quàm de pecuniâ diſceptarent.

5047.

Reginæ Saba aduentus.

Circa id temporis venit ex vltimâ Arabiâ Fœlice, atque Sabâ Regina Sabæorum, ad Salomonem Aromata tam pretioſa detulit, vt iis illam non fuiſſe Æthiopicam, ſed Arabiſſam licet ſubodorari. Venit autem illa ex finibus Aſiæ verſus Auſtrum, & auditâ, viſâque Sapientiâ Salomonis in diſſoluendis ænigmatis, in ordine familiæ, in regni adminiſtratione, labores ſuos non malè collocatos putauit. Multis comulatâ muneribus, & vt multi autumant ex eo ſuſceptâ prole rediit in patriam ſuam, & viuam Salomonis imaginem pudicitiæ ſuæ, honoriſque jacturâ benè emptam exiſtimauit.

In

3048.

In hoc tempus commodè rejicias multiplices nuptias Salomonis, eique junctas vxores tam primarias, quàm ſecundarias tanto numero, vt vix inueniat fidem. Quis enim crederet vni homini fuiſſe ſeptingentas vxores, quaſi Reginas, trecentas inferioris notæ pellices, & quaſi concubinas, niſi is aſſeruiſſet qui nec fallere, nec falli poteſt. Major ergo mulierosi Regis libido fuit, quàm hominum fides; vt que non credenda, niſi hanc Deus ipſe conteſtatam reliquiſſet.

Vxores, & concubinæ Salomonis.

3049.

Neque multùm differas ab his nuptiis Salomonis in re maioris momenti deliria; quando ante idola luxurioſus ſenex procubuit, vt mulierculis placeret, ex libidinoſo factus Apoſtata. Duxerat ille alienigenas vxores multas, quas longè magis, quàm populares ſuas deperibat. Eæ factæ Proſælytæ vt marito ſapienti placerent, vbi deprehenderunt quid jam poſſent in amentem, Deorum ſuorum cultum reſumpſerunt, in quem etiam ſenſim hominem vxorium pertraxerunt. Et principio numinibus hiſce falſis ſupplicem tantùm obtulit corporis cultum; mox thura, atque victimas, denique & templa poſuit, vt non iam dumtaxat vnius ſceleris reus, ſed & alieni, & multiplicis criminis particeps inueniretur. Ita nec mortalium omnium ſapientiſſimo ſimul amare, & ſapere conceſſum eſt.

Deprauatur Salomon per mulieres.

C A-

CAPVT VI.

DECAS VI. SÆCVLI XXXI.

Ab anno 3050. ad 3060.

3054.

Salomon ponit Tēplum Diis vxorum ſuarum.

TVm Abulenſis putat fuiſſe perfecta Templa Aſtartes ſeu Veneris Sidoniorum Deæ; Melochi ſeu Saturni Dei Ammonitarum; Chamos ſeu Priapi Dei Moabitarum, aliorumque idolorum, quibus vxores illæ Regiæ cum ſuis victimas immolabant, Salomone primum ſpectante, mox etiam faciente, ſed quid mirum idolis obtuliſſe ſacrificia, qui ſe totum mulieribus addixerat, & vile libidinis mancipium, factum eſſe ridiculum Dæmonis ſacrificulum Salomonem.

3055.

Deus Salomonem ad pœnitentiam reuocare nititur.

Vt ad ſe Rex aliquando rediret, quondam acceptiſſimus cœlo per Deum non ſtetit; concitatis aduerſus eum hominibus, in quorum rebellione ſuam aduerſus Deum aniamduerteret, & deteſtaretur. Razon Idumæorum Rex, Hebræis tributa pendere ſolitus, ea ejurauit, & auri loco ferrum obtulit: Adadus ex prædone factus Rex Damaſci, & jam à Dauidis tempore vectigalis, tum ſui juris cæpit eſſe, deleto præſidio Iſraëlitarum; neque id dedecus Salomon retinere potuit, ad maiorem contumeliam ſibi per graſſatorem inuſtum. Denique vt viciniori præmeretur malo Ieroboamus belli ciuilis jecit ſemina, quæ paulo poſt in ejus filij perniciem eruperunt. Ahias enim Silonites Dei afflatus numine occurrens huic Ieroboamo pallium ſuum nouum in duodecim partes ſecuit, quarum decem ei obtulit, cum ſpe decem Tribuum nouique Regni. Et quamquam Salomon

&Va-

& Vatem, & noui regni candidatum ad necem perdiligenter quæreret, fugâ tamen in Ægyptum ſibi conſulentes ambo, hic ſe Regem electum à Deo, ille ſe non vanum fuiſſe Prophetam, tempore demonſtrarunt.

Iero loamo prædicitur Regnum.

3056.

Hoc tempore tribus circiter annis antequam è viuis abiret, plerique Salomonem ad ſe ſanamque mentem putant rediiſſe. Et verò huic opinioni videntur adſtipulari ſeptuaginta Sapientes Hebræi, quorum textus fermè inſtar ſcripturæ eſt, apud quos *pœnitentiam egiſſe* Salomon dicitur, & *elegiſſe diſciplinam*, Fauent etiam huic ſententiæ multi è Sanctis Patribus, qui Eccleſiaſten ab illo Rege pœnitente conſcriptum aſſeruerunt. Quæ cum piè credi, ſanctèque poſſint, ſic irrideri Hebræorum quorumdam commenta debent, qui Salomonem per plateas Hieroſolymorum raptatum, nudatum ignominioſè ad verbera, ſuâque ipsâ manu, recuſantibus id ei officij Sacerdotibus, atrociter laceratum nobis repræſentant.

Salomonis pœnitia.

3059.

Salomon regni ſui anno quadrageſimo ſexagenarius obiit, vt creditur à quibuſdam morbis ex intemperantiâ contractis, vel vt alij volunt ex animi mœrore, quo vltimos vitæ huius annos Deus peramanter condiit. Sepultus eſt in tumulo, quem ſibi magnificè condiderat juxta patris Dauidis tumulum, in quem deinceps, paucis exceptis, Reges Iudæ poſt mortem illati ſunt. Vir cuius nec meliora initia optare poſſis; nec deteriores exitus reformidare.

Moritur Salomon.

3060.

Succeſſit ſapientiſſimo patri, filius inſipientiſſimus Roboamus, qui ſtatim regnum ſtolidè, auſpicatus eſt. Cum enim in publicis comitiis regni populus eum rogaſſet, vt de vectiga-

Succedit Salomoni Roboamus.

ctigalibus aliquid remitteret, quibus à Salomone attritus erat, inde ſuaderet ſenes, quondam à conſiliis Salomoni; ille contra adhibitis ſibi iuuenibus, ac ſui ſimilibus conſiliariis reſpondit ineptiſſimè, digitum auricularem ſuum, eſſe patris ſui dorſo craſſiorem, exceptam à parente plebem verberibus, ſe ſcorpiones adhibiturum. Quæ tam aliena ab homine ſano, & nouo Rege, & tempore viſa eſt reſponſio, vt ob eam maxime à pleriſque ſceptro iudicaretur indignus. Et verò qui adhibitus fuerat à populo deprecator Ieroboamus, hanc occaſionem elabi paſſus non eſt. Vnguis enim factus in vlcere decem Tribus in duas partes diſtraxit, duæ tantùm Iuda, & Benjamin, in gratiam patris, & aui fideles adhæſere Roboamo, & Regnum Iuda conſtituerunt; reliquæ Iſraëlis Regnum confecere. Tanti ſtetit nouo Regi, nondum firmatis imperij rebus imprudens, & malè concocta reſponſio.

Roboami ſtolida reſponſio.

CAPVT VII.

DECAS VII. SÆCVLI XXXI.

Ab anno 3060. *ad* 3070.

3061.

IN Regnum Iſraëlis inuexit idololatriam amor malus regni, & eius amittendi pejor metus. Verebatur Ieroboamus, ne, ſi Iudæi omnes templum Salomonis adirent, ſenſim abalienarentur à ſe, reconciliarentur Roboamo. Vitulos itaque duos aureos conflandos curauit, vnum in vrbe Dan, alterum in vrbe Bethel, falſumque pro vero falſi Numinis inſtituit cultum. Cum igitur religionem metuit, ſuperſtitionem induxit Rex malus, nequior idololatra. Vitulos autem propoſuit aureos, memor Apis Ægy-
ptij

Ieroboamus inuehit in regnum ſuum idololatriam.

ptij in quem Hebræi reſpexere, & prætereà vt placeret Seſaco Ægyptio, quem affinitate contingebat. Sed ſtatim audiuit Rex impius veri Dei quem deſeruerat minas, ſenſit potentiam. Miſſus enim eſt ex Iudâ Prophetes qui hoc facinus increparet, & de altari contra Dei legem excitato vaticinaretur. Nec vana illa, & inanis vaticinatio fuit. Statim altare ſacrilegum confractum diſſiluit, cinis quem capiebat effuſus, ſicuti vates præcinuerat, Rex autem dum manum extendit in eum quaſi furioſum, vt ſatellitibus traderet, ſenſit eandem exareſcere; cujus tamen vſum ad Sancti viri preces recepit; ſicque malo quod promeruerat, & remedio quo indignus erat, verum ad ſe veniſſe Prophetam intellexit. His peractis quanquam ad regium prandium inuitaretur Vates jeiunus, ſicuti Deus imperarat, effugit. Verùm ab alio Propheta inductus in fraudem malè periit. Ab eo enim ſimulante cum Deo colloquium, & aliud Numinis imperium, quo apud ſui ſimilem capere cibum permittebatur, retractus eſt è via, & mendacis hominis aſſedit menſæ, atque comedit. Sed tum vere huic ſubdolo Prophetæ locutus eſt Deus, & imprudenti conuiuæ, quique ſe deludi paſſus erat denunciauit interitum. Et nimiùm verè dixiſſe monſtrauit eueutus. Redeuntem enim Vatem ad ſuos Leo interemit, nihil tamen eius cadaueri, jumentoque nocuit, ſed quaſi vtrumque ſeruaturus, accubuit; vt inde omnes ediſcerent, feram Numinis inſtrumentum fuiſſe, interfectum hominem à Leone, non famelico, ſed Dei juſſibus, quàm homo fuerat, obſequentiore. Ita Deus à viris ſanctis tum obſequium, vel vitam extorquebat; nec iis viuere licebat niſi ſubditis Numini, leuem etiam imprudentiam morte, ac ſanguine luentibus.

Mittitur ad Ierobo-amū Prophetes.

Prophetes interficitur à Leone.

3053.

Roboamus Rex Iuda collectis centum octoginta millibus bellatorum & Tribubus Iuda, & Benja-

Roboami expeditio abrumpitur per Prophetā.

Benjamin, ereptam ſibi à Ieroboamo repetebat armis imperij partem. Verùm eam expeditionem Semeias prophetes impediuit, denunciatâ Dei voluntate ne fratres cum fratribus committerentur. Mirum! ad vnius homuli vocem tantus diſfluxit exercitus; adeò tum poterant homines addicti Deo, vt ad eorum nutus bella ſuſciperentur, & abrumperentur; mirantibus etiam obſequium ſuum qui inuiti propè paruiſſent, & noluiſſe ſe quod maximè vellent.

3064.

Seſacus ſpoliat Roboamum.

Certauere igitur inter ſe Reges Iuda, & Iſraëlis non armis, ſed criminibus, hic vitulis aureis, ille Priapi ſacris, cujus Dei Maacha Regina erat Antiſtita. Deus immortalis! quàm turpem hanc aulam eſſe oportuit quæ fœdiſſimæ ſuperſtitionis Sacerdotem Reginam habebat. Ad hanc turpitudinem exterminandam, immiſſus eſt à Deo Seſacus Rex Ægypti, etiam ab affine ſuo Ieroboamo aduerſus æmulum ſuum Roboamum euocatus. Seſacus ille porrò ab aliis vulgo Seſoſtris dicitur, irruitque tum in Palæſtinam cum mille ducentis curribus bellicis, equitum millibus ſexaginta, peditibus quorum numerus iniri non poterat ex Ægypto, Libyâ, Trogloditide, Æthiopiâ collectis; has enim priùs gentes deuicerat, iiſque ad alias ſubjugandas vtebatur. Quàm ignauiter, non dicam, pugnarint, ſed fugerint tum Hebræi, qui ſteterunt diu in Syriâ turpiſſimis notis inſculpti cippi, Herodoto teſte docuerunt, monimenta Ægyptiacæ, faciliſque victoriæ. Sed longè meliùs id innuit, quod vrbis ſuæ regiæ incendium, & vaſtitatem Theſauris templi ſit coactus impedire Roboamus, ſuam ſuique populi libertatem pecuniis ſacris à victore ſacrilego redimere propè neceſſario compulſus ſacrilegio.

Capetus 6. Rex Latinorū.

Eodem anno Latinorum Rex ſextus Capetus regium ſolium ingreſſus eſt Albæ, tenuitque annis viginti ſex. Hunc Liuius Atym vocare vide-

videtur; ſic enim filium Albæ nominat, eique filium Capyn ſubjicit Sed hæc & remota, & à remotis authoribus ſcripta, tantùm habent fidei, quantùm beneuolus lector voluerit & dederit.

3066.

Bella inter Roboamum, & Ieroboamum.

Quamquam conuenirent inter ſe vitiis Roboamus, & Ieroboamus, ex leuitate potiùs ille, hic ex malitiâ peccabat. Et ſtabat Hieroſolymis vera Religionis ſedes, ad quam optimi quique Hebræorum confugiebant. Aderant & hîc Leuitæ Deo ſacra gens, & addicta pietati, quàm vbique fouebat: cum apud Ieroboamum curarent vitulorum cultum homunciones de populi fæce, quibus erant Dij venter, & crumena, animalibus Diis digni Sacerdotes. Et licet plures ſubditos in decem tribubus numeraret Ieroboamus, iis tamen ex Iuda & Benjamin fortiſſimos, Roboamus opponebat. Hinc enatum eſt bellum atrox, iiſdem armis, & ordinibus, ciuilique propiùs, quàm externo. Geſtum eſt autem paribus odiis; & obſtinatione, cum vtrimque ageretur de regno, quo nullum eſt ad inimicitias telum potentius. Hoc bello & atroci, & diuturno Reges duo ſuos ſubditos attriuere, domi exactionibus, foris depopulatione conſumptos, à ſuis, & ab hoſtibus vexatos; vtrimque miſeros ac prædæ ſemper patentes, ſiue bellum acciperent, ſiue reponerent.

CA-

CAPVT VIII.

DECAS VIII. SÆCVLI XXXI.

Ab anno mundi 3070. ad 3080.

3076.

Moritur Roboamus.

OBiit hoc anno regni ſui decimo ſeptimo Roboamus, Rex adhuc contemptâ religione, quàm amiſsâ regni ſui maximâ parte famoſior; meritò itaque à Lucifero Cabaritano Regibus Apoſtatis accenſetur. Et verò cum ad impietatem erudierat Naama mater Ammanitis, Maacha Sacerdos Priapi confirmarat; adeò fatales Salomoni eiuſque ſtirpi mulieres extitere.

3077.

Roboamo ſuccedit Abias.

Roboamo demortuo in Regnum Iuda ſucceſſit Abias, genitus ex Maachâ dilectiſſimâ conjuge, ideoque fratribus, etiam antiquioribus præpoſitus. Hîc cùm videret paratum à patre exercitum, vt præberet ſe dignum imperio, cum quadringentis hominum millibus Ieroboamum eſt aggreſſus, licet ille ſub ſignis haberet octingenta hominum millia. Sed multitudini Dei auxilium præualuit. Abias enim circumfuſus ab Iſraëlitis diuinam implorauit opem, quâ animatus hoſtem tantâ affecit clade, vt ex ejus exercitu quingenta hominum millia ceciderit, tres ei ciuitates cum ſuis pagis eripuerit. At neque victoria neque clades, aut victori, aut victo profuit. Hic enim nihil ſe ſubmiſit Deo; ille vano intumuit faſtu. Quid his hominibus facias, qui neque ſuppliciis timere, neque beneficiis amare diſcunt?

Abias vincit Ieroboamũ.

3078.

Ieroboamus perdit filium.

Mortuus eſt hoc anno Abias filius Ieroboami; quem cum ægrotare grauiter videret pater, miſit ad

ad Ahiam Prophetam decrepitum ſenem, vxorem ſuam Ano diſſimulato habitu, vt eum interrogaret de filij ſui morbo. Is tamen monitus à Deo, & Reginam agnouit, & filij denunciauit mortem; neque hoc tantùm, ſed & vniuerſam Ieroboami familiam mox turpiter abolendam. Verùm Rex improbus, adeò imprudens fuit, vt ex præſenti, & minori malo, conjecturam de futuro, & atrociori non caperet, nec intelligeret filij mortem naturalem, & ſepulchrum non inhonorum præludium eſſe ad reliquorum filiorum carnificinam, eorumque cadauera volucribus & feris objicienda.

3979.

Obiit hoc anno regni ſui tertio Abias Rex Iuda nihilo melior parente ſuo Roboamo, neque victoriâ diuinitùs relatâ Deo factus addictior. Ideò non diu toleratus eſt in viuis, ne diutiùs Dei beneficiis abuteretur. *Moritur Abias Rex Iud.*

Succeſſit ei filius Aza mali patris optimus filius, & ſub quo Hebræa pietas, atque fœlicitas ita refloruere, vt parentis, auique criminibus illata Iudæis damna, filij nepotiſque ſanctimonia reparaſſe crederetur. *Succedit Abiæ Aza.*

3980.

Statim enim vir religioſus Aza euertit altaria peregrini cultus, lucóſque ſuccidit, ne amœnitas eorum foueret idololatriam. Nulla tum ſtatua conſtitit, ne Priapi quidem, cujus Sacerdos erat Maacha auia. Hujus autem obſceni Dei turpiſſimam imaginem contumelioſè combuſſit ad Cedronem torrentem, in quem mox cineres ſparſit. Ad hæc ſpeluncam eius multorum flagitiorum receptricem euertit; & auiam infami ſubmouit Sacerdotio, quod in regiæ familiæ dedecus redundabat. Præterea quæ pater ejus vouerat in periculis, ipſe ſecurus obtulit Deo religioſè, neque paternâ contentus voluntate, adjunxit munera ſua, quò illam in paternis nominibus diſſoluendis moram, *Azæ regis pietas.*

pro-

propriâ, & diligenti liberalitate ſarciſſe videretur.

CAPVT IX.

DECAS IX. SÆCVLI XXXI.

Ab anno 3080. *ad* 3090.

3081.

Moritur Ieroboamus.

Altero anno Azæ, violento funere raptus eſt improbiſſimus Ieroboamus, regni ſui anno vigeſimo ſecundo, qui ſcelere partum imperium, ſacrilegio ſeruauit; impietatis tantæ, vt paſſim in litteris ſacris irreligionis proponatur exemplar, & Regibus ſceleratis, atque rebellibus Deo ſignifer & anteſignanus ſtatuatur. De ejus porrò atroci funere ſcriptura tacere videtur ad contumeliam, id innuere contenta; vt qui regnare voluerat etiam diuini cultus diſpendio, dignus non eſſet de cujus morte, atque ſupplicio Deus ipſe loqueretur.

Succedit Nadab.

Mali hujus corui malum ouum fuit filius Nadabus, patre non melior, niſi quod minus vixit, minuſq; peccauit, non voluntatis defectu, ſed tẽporis: Certe dignus eſt habitus in quo & propria & paterna crimina ſtatim à Deo caſtigarentur.

3082.

Baaſa cædit Nadabum & occupat eius regnũ.

Bellum exarſerat Iſraëlitas inter, atque Philiſthæos ad oppidum Gebbethon. Hîc Baaſa de Tribu Iſſachar tetendit inſidias, quibus Rex incautior interceptus occubuit. Parricidij hujus præmium fuit in decem tribus imperium; & perduellis diuini humanique juris, arbiter vitæ, atque necis apud Iſraëlitas creatus: ita permittente Deo vt ſcelera ſceleribus vindicarentur.

3083.

Baaſa delet ſtirpem regiã barbare.

Parum fuit Baaſæ Regem interimere, vt regnum

gnum occuparet; vt hoc ſeruaret ſtirpem ejus ſuſtulit vniuerſam. Id ſanè crudele, & tyrannicum fuit; ſed planè barbarum, mortuorum principum cadauera canibus in vrbe, in agro feris, & volucribus deuoranda objeciſſe. Quæ cum olim præcinuiſſet Ahias Prophetes Ieroboamo, hac denunciatione non abſoluitur Baaſa Tyrannus à crimine, ſed Deus omnia præuidens juſtuſque denunciabatur.

3087.

Anno ſeptimo Regni Aſæ natus eſt ei filius Ioſaphatus ex Azubâ filiâ Salai, & natus eſt ex religioſo parente pijſſimus princeps, vt quæ exulabat ex Iſraële ſanctimonia, optimorum duorum Regum palatio, ſic tanquam ſanctuario ſuſciperetur. *Naſcitur Ioſaphatus.*

3088.

Circa hæc tempora Baaſa Rex Iſraëlis grauiter increpitus eſt à Deo per Prophetam Iehu filium Anani, quòd impietatem Ieroboami æmulatus eſſet, cuius vindex extitiſſet in eius liberos, atque familiam. Denunciata eſt itaque huic pœna gemina, & ſimilis ei, quàm in ſui principis ſtirpem exercuiſſet. Sed Rex & impius, & atrox, ſcelera ſacrilegio cumulauit: Prophetam enim ipſum furiosè jugulauit, quaſi effectum vaticinij, exterminato vate ſublaturus eſſet, non accerſiturus. *Baaſa increpitus a Propheta, eum cædit.*

3089.

Annis decem quieuiſſe in regno ſuo Aſam ſcriptura tradit; hoc igitur cum Baaſa pugnare cœpit. Iſraëlitam autem expeditionem ſuſcepiſſe ſuſpicor, vt recuperaret vrbes, atque pagos ſub Ieroboamo ab Abiâ decerptos. Sed Rex impius, dum ſarcire damnum, ac dedecus parat, nouum incurrit, agnouitque pietatem ad omnia, ſed in primis ad bella vtilem eſſe, ac neceſſariam. *Bellū inter Baaſā & Aſā.*

3090.

Capys ſeptimus Rex Latinorum.

Hoc anno Capys Latinorum Rex ſeptimus Capeto ſucceſſit, rexit Albam annis duodetriginta, ſolo nomine (vt plerique alij Latinorum apud Dionyſium Halicarnaſſeum) notus. Hunc Liuius facit Athys filium.

CAPVT X.

DECAS X. SÆCVLI XXXI.

Ab anno 3090. ad 3100.

3094.

Aza profligat Zarã Æthiopũ Regẽ.

NEque tantùm aduerſus domeſticos, & vicinos, ſed aduerſus exteros, & longinquos hoſtes fretus pietate ſuâ fœlix Aſa fuit. Zara Rex Æthiopum cum decies centum millibus armatorum irrupit in Palæſtinam, ſperans eandem cum Seſaco prædam cuius in exercitu forrè adoleſcens militarat. Verùm aliter in Deum affectus erat Aza, quàm Roboamus, & certiùs ab eo ſperare poterat auxilium. Et verò is Dei, animique plenus occurrit Æthiopi cum trecentis millibus ex Iuda, cùm ducentis octoginta millibus ex Benjamin. Dimicatum vtrimque fortiter ad Mereſam in Tribu Iuda, vbi precibus ſuis Aza traxit in partes ſuas victoriam: hoſtes ad internecionem deleti, Deo Iudæis augente robur, animum & vires hoſtibus adimente. Quin & in Æthiopum auxiliatores Philiſthæos arma conuerſa, quorum dirutæ vrbes, abacta pecora, villæ incenſæ, tantùm prædæ ex vtrâque gente collectum, vt à Seſaco illata clades, & damna reparata cenſerentur. Nec ingratus fuit in Deum de tantâ victoriâ Rex optimus: fœdus enim cum eo renouauit, idola perdiligenter inueſtigata conflauit, aut comminuit; vt quoniam huic bel-

bellum geſſerat Deus, ipſe quoque viciſſim contra eius capitales hoſtes, idola, militaret.

3095.

Sed hoc anno pietas tam boni Regis, cum ſummo eius populique damno labare nonnihil viſa fuit. Anno regni eius decimo ſexto, à diuiſione Iſraëlis, & Iudæ trigeſimo ſexto, reſumpſit animos Baaſa, egreſſuſque de Therſa vrbe regni ſui primariâ, cùm multis copiis occupauit Rama, vrbem tantùm ſtadiis quadraginta Hieroſolymis diſtantem. Eam autem communiuit muro; & ſi munitionem illam, vti animo informarat, abſoluiſſet, ſecurus vrbis ſanctæ aditus, aut exitus non erat. Aſa tum inops conſilij, ſed pietatis longè magis, qui Deum auxiliatorem toties expertus erat, imprudenter ad Benadadum Syriæ Regem confugit, ejuſq; amicitiam, etiam Dei theſauris, hoc eſt ſacrilegio redemit, ſicque auarum Principem ab Iſraëlitis abalienauit. Hac nundinatione, nec vtili, nec honeſtâ, abrupta Ramæ munitio eſt, Baaſa in ditionem ſuam redire compulſo, ne, dum Iudaicam vnam vrbem appetit, ſuas à Syro perderet; Iudæis vtcumque noceret, cum vltimo regni ſui diſcrimine. Neque verò diu de libertate ſuâ gauiſus eſt Aza: miſſus enim eſt ſtatim Prophetes, qui grauiter eum increparet Dei nomine, quod pecuniis etiam ſacris demeruiſſet Regem, quem, & Baaſam, ſuis copiis & Dei auxilio retundere poterat, atque debellare. Tumque addidit Aza ad diffidentiam, impietatem & crudelitatem. Vatem enim dedit in vincula, & obloquentes de hoc facto multos interemit. Ita ſenſim deuenitur ad ſcelera; ſic pietas ex leuibus culpis, ad ima præcipitat.

Baaſa occupat Rama, & hanc relinquere cogitur.

Aza arguitur à Propheta, quem mittit in carcerem.

3096.

Hoc anno Bacchis Rex quintus Corinthiorum Regnum adiit, qui in hac vrbe nomen impoſuit

Bacchis Rex quintus Corinthi, vnde Bacchiadæ.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

poſuit tertiæ Dynaſtiæ Bacchidarum. Hanc familiam Corinthi dominatam eſſe ducentis annis ſcribit Strabo, Pauſanias centum octoginta quinque, & vltimum in eâ Regem fuiſſe Automenem. Sed hi Tyranni potiùs erant, quàm Reges; ſui, quàm populi amantiores; timeri, quàm amari ſolicitiores; toleratiq; quamdiu ſubditi quid poſſent, quid non poſſent infames domini, cognouerunt.

LIBER

LIBER IX.

SÆCVLVM MVNDI TRIGESIMVM SECVNDVM.

Ab anno mundi 3100. *ad* 3200.

CAPVT I.

PRIMA DECAS.

Ab anno 3100. *ad* 3110.

3105.

BAaſa Rex Iſraël principatus ſuî anno vigeſimo tertio abſceſſit è viuis, nec tanto regno, nec vitâ tam diuturnâ dignus; Et quod mirum obiit morte naturali, qui primus in regiam domum & cædes, & jumentorum ſepulturam induxerat; qui manum ſuam fumantem adhuc ſanguine Regis ſui, filiorumque ejus, ſanctiſſimi Prophetæ cruore contaminarat. Vixit tamen diu, & vixit Rex impius, atque infortunatus; vt oſtenderet Deus vitâ Regis omnia formidantis nullam eſſe majorem pœnam, & acerbiorem. *Moritur Baaſa.*

Baaſa reliquit filium Elam ſucceſſorem regni, & impietatis. Tum enim in Iſraëlitico imperio crimina, & irreligio hæreditaria eſſe videbantur. *Succedit Ela.*

3106.

Ela interficitur à Zambri. Anno vigeſimo ſeptimo Regis Aſæ Ela filius Baaſæ finem viuendi, regnandique fecit, cæſus, dum accubat temulentus conuiuio apud Arſam vrbis ſuæ Regiæ præfectum. Illic animam cum crapulâ reddidit percuſſus à Zambri, altero equitum ſuorum magiſtro, qui partum regnum vno parricidio, iteratis firmare voluit. Statim enim Regis demortui conſanguineos omnes cæcidit, ne quis vltionem propinqui ſui, cum ſucceſſione prætexeret. Hæc cum delata eſſent ad exercitum, qui tum Gebbethon Philiſthæorum vrbem obſidebat, ne ſceleris ſui præmio frueretur perduellis, ſtatim prærogatiuâ ſuffragij præfectum militiæ Amri delegit Regem, eique ſui Regis vltionem demandauit. *Amri Rex creatur ab exercitu.* Is ſtatim obſidione ſolutâ, & regni quam vrbis ſolicitior; ad vrbem Therſam cum ſuis copiis aduolauit, & arctiſſimè cinxit. Imparatus Zambri videns ſibi vitam cum regno, & inter tormenta relinquendam, ſuâ manu glorioſè, quam tortoris ignominioſè mori maluit. Ingreſſus enim Palatium ſe cum Regiis omnibus theſauris incendit, vt quod ſeruare non poterat, inops & deſtitutum belli neruis æmulo regnum relinqueret. Nec inops tantùm, ſed & dubium æmulo reliquit imperium. Thebni enim à quibuſdam regni proceribus, ei oppoſitus, & ſublectus eſt; de quo nihil habet ſcriptura præter ambitum regni. Id mali ſupererat Iſraëlitis, vt cum Iudæis diſcordes, inuicem etiam diſſiderent, & jam pluſquam ciuilibus bellis digladiarentur.

3110.

Amri ſolus regno potitur. Annis quatuor totis Amri, atque Thebni de Iſraëlitico regno armis diſceptarunt, & eò acrius quo præmium victoriæ erat nobile regnum. Succubuit tandem Thebni ab Amrianis victoribus, vt creditur, interfectus, qui ejus tantùm morte bellum ciuile finiendum intelli-

li-

ligebant; quo exitu ciuilia ejuſmodi bella terminantur, vt victorem, regnum, victum mors & ſupplicium maneat.

CAPVT II.

DECAS II. SÆCVLI XXXII.

Ab anno 3110. *ad* 3120.

3112.

AMri ſolus potitus regno, motibuſque compoſitis cum videret Regiam vrbem Therſam deprædationibus, & incendiis deformatam, ad aliam condendam animum appulit. Emit ergo duobus talentis, hoc eſt bis mille ſeptingentis quinquaginta aureis Gallicis montem quendam à Domino *Somer* dicto: qui cum viliſſimo pretio non tam venditus, quàm gratis datus eſſet, pecuniæ loco Rex honorem venditori reponere voluit; vnde vrbem in eo monte ſtatutam de ejus nomine dixit Samariam. Hæc tum primum huic monti inædificata eſt. Quare ſi priùs in ſacris Codicibus fit mentio Samariæ, προλήψις intelligenda eſt. Hæc eſt Samaria æmula deinceps Hieroſolymæ, ab eâ vt religione ſic moribus diſtracta, facta tum ab improbo Rege Iſraëlitici regni, & multorum criminum ſedes. *Vrbs Samaria cōdita.*

3117.

Hoc anno patri ſceleſto ſucceſſit filius ſceleratior Achabus ſeptimus Rex Iſraëlis, quem jam à parente impio deprauatum, ad omne facinus impulit Iezabel filia Regis Sidoniorum, mulier impotens, & flagitioſa, quæ marito dedit Athaliam matre etiamnum crudeliorem. Ita ex vnâ Sidone duæ illæ faces Iſraëlitis, & Iudæis fatales prodiere. *Amri mortuo ſuccedit Achab cui vxor Iezabel.*

3118.

Tum Aza Rex Iuda imperij ſui anno trigeſimo-

ſimo nono podagrâ vehementer afflictus eſt. Quo in morbo à ſe deſciſcere viſus eſt. Totus enim fuit in remediis medicorum perquirendis quæ minus ei leuaminis, quàm doloris attulerunt; minorem vtique, aut toleratu faciliorem ſubiturus morbum, ſi aſpexiſſet hujus ægrotationis authorem, qui ſanam eius mentem in corpore parum ſano cupiebat.

Aza laborat podagra.

Tum quoque Achabus vt placeret ſuæ Iezabeli fanum Baali Sidoniorum Deo in vrbe Samariâ poſuit, plantauitque lucum. Ita idolum ad vitulos aureos acceſſit, & impietas Sidonia Ægyptiacæ eſt adjuncta, pari diuinitatis infamiâ, cum hic animantes, illic homines improbiſſimi, & belluis haud abſimiles colerentur.

Baali Templum ponitur in vrbe Samaria.

Hoc quoque anno Calpetus Rex Latinorum octauus regnum adiit, tenuitque annis tredecim, nihilò quam ſuperiores celebratior. Hunc Liuius, expunctâ liquidâ, Capetum vocat.

Calpetus 8 Rex Latinorum.

CAPVT III.

DECAS III. SÆCVLI XXXII.

Ab anno 3120. ad 3130.

3121.

Obiit hoc anno regni ſui quadrageſimo primo ex magnis doloribus Rex Aza, Princeps bonus, quamquam exiſtimationi ſuæ maculas aliquot aſperſerit; quas tamen elutas eſſe ſcriptura innuit cum eum bonis Principibus, ac juſtis accenſet. Certè quem ita laudauerit Deus ipſe, nullæ hunc ſordes, hunc nulla ſcelera poſſunt infamare.

Moritur Aza.

Qui regnante parente Imperij ſanctiſſimi fundamenta jecerat Ioſaphatus, id Aſa mortuo ad ſummum decus extulit. Ac principiò illuſtre ſpecimen edidit pietatis in funere patris, quod

Succedit Azæ Ioſaphat.

quod ad luxum pænè celebrauit ; ſed in hoc à bonis filiis honeſtè peccatur. In aliis Deo, & hominibus acceptiſſimus fuit, atque in ejus gloriam & diuitias cælum atque terra conſpiraſſe videbantur.

3122.

Hiericus reparatur ab Hiele.

Sub hæc initia Ioſaphati ſuſpicor Hiericontem inſtauratam eſſe ab Hiele Bethelitâ, quem perculit imprecatio facta à Ioſue, dum eam ſubuertit. Cum vrbis huius noua fundamenta nouus conditor poſuit filium primogenitum perdidit; portiſque appoſitis & opere abſoluto Vltimum filium Segub amiſit, cæteris inter vtrumque continenter elatis. Adeò viri Sancti poſt obitum poſſunt, nec eorum imperia violantur impunè, etiam dum fato functi ſunt, qui Dei mandata diligenter exhauſerunt.

3123.

Elias Achabo prænunciat famem.

Tunc temporis Achabus totus in ſuam Iezabelem effuſus, & ob eam in Baalem vxorium ſe præbebat, & idololatram, cum magnâ pernicie ſubditorum. Verùm tum quoque Iſraëlitis Deus minimè defuit: Suffecit enim eis Eliam genere Sacerdotem nouo viuendi genere conſpicuum, dignum qui priuatus impij Regis, & Reginæ ſceleratioris conatibus objiceretur. Elias igitur collectâ opinione ſanctitatis, & impetratâ precibus à Deo aliquot annorum ſiccitate, improbum Regem adit, ei minas intentat ob relictam veri numinis Religionem, aſſeritque ob eam cauſam regionem eius annis aliquot pluuiis, ac rore carituram. Sed vt fanaticus & amens abjectus, metu grauioris mali occuluit ſe, diuinòque monitu venit ad torrentem Carith, vt ejus aquâ ſedaret ſitim; cum intereà corui huic panem & carnes ex menſâ regiâ ſufficerent. Quid non ſperaret ille, cui ex furto viuere ſolitæ volucres cibos ſufficiebant?

3124.

Longè alia erant hoc tempore Ioſaphati con-

ſilia, qui tum non ſibi tantùm, ſed & aliis bonus, & pius fuit. Tum enim per vniuerſam ditionem ſuam, Sacerdotes & Leuitas ſparſit, qui populum accuratè Dei cultum edocerent. Is primus ad pietatem gradus erat, ſcire quid poſtularet Deus; at id curare boni Principis fuit, vt exequi ſubditorum. Neque verò Deus ſe à Ioſaphato ſuperari paſſus eſt; reddit enim illum charum ſuis, hoſtibus metuendum. Hi vectigalia penſitarunt domino, vt Arabes, atque Philiſthæi; illi tot in Regem munera effuderunt, vt numquam Tyranni vi atque metu tot pecunias extorſerint, quot amore, & beneuolentiâ Ioſaphatus expreſſit.

Ioſaphat promouet Dei cultum.

3125.

Tum inauſpicatò putantur eſſe celebratæ nuptiæ Iorami filij Ioſaphati, cum Athaliâ Achabi filiâ, atque Iezabelis, quas & Deus arguit & funeſtiſſimas familiæ Dauidis fuiſſe, mox crudelis euentus docebit, & piorum ſanguinem non eſſe impiorum ſemini permiſcendum.

Nuptiæ Athaliæ cum Ioramo.

Intereà ſecurus, & abſque ſolicitudine viuebat Elias, fruſtràque ab Achabo quærebatur. Nequicquam item Iezabel viros religioſos exterminare nitebatur, quos Abdias Regiæ præpoſitus familiæ paſcebat, & omnibus ad vitam neceſſariis, deliteſcentes in ſpeluncis inſtruebat. Cum tamen ex nimiâ ſiccitate torrens Carith nullas aquas euolueret, juſſus eſt Elias Sarepta Sidoniorum pergere, vt hîc à paupercula viduâ jamiam fame moriturâ mirabiliter nutriretur. In hanc mulierem colligentem ligna cum incidiſſet, diuinitus agnouit hoſpitem ſuam, & ab eâ poſtulauit aquam quâ ſedaret ſitim ex æſtu, viâque collectam; quam cum hæc propenſiſſimâ voluntate polliceretur, adjunxit & fruſtulum panis, ne aqua noceret æſtuanti. Hic enimuerò bona mulier extremas in quibus verſabatur anguſtias expoſuit, nihil ſupereſſe cibariorũ penes ſe, præter farinæ pugillum,

Elias venit Sareptam.

lum, & olei neſcio quid unde placentam ſibi filioque conficeret, quod vbi comediſſent, vtrique mox eſſe fame pereundum. Hîc Elias neque hanc farinam, neque hoc oleum conſumendum prædicit, donec agris fertilitas redderetur; quodque promiſerat aſſeueranter, verè certoque præſtitum eſt. Quandiu enim fames ſæuiit in corbe farina pullulauit, ex Lecytho ſemper oleum defluxit, quamquam indidem, quod eſſet ſatis ad tres alendos, quotidie tolleretur.

Farina & oleum non deficiunt.

Dum autem apud hanc viduam ageret Elias, aliud accidit, vnde quàm eſſet acceptus Deo liquidò conſtitit. Huius enim bonæ hoſpitis filius ex morbo interiit, & à matre ad Prophetam cum multis lacrymis, & ſingultibus allatus eſt. Pupugit ſanctum hominem fœminæ bene de ſe meritæ dolor: poſt fuſas ad Deum ardentiſſimas preces, ter in puerum incubuit, tantoque contactu eum vitæ reſtituit, atque matri; quæ hoc facto demùm agnouit Eliam verum Dei cultorem eſſe, ad cuius preces fato functi reuocarentur ad vitam, quod eſt primum, & maximum diuinæ poteſtatis argumentum.

Suſcitat filium mortuum viduæ.

3126.

Poſt tertium ſiccitatis annum, & menſes aliquot, Achabo ſe repræſentare iubetur Elias, & dictis ſuis coram Rege facere fidem, ſe pluuiam cum vellet retinere, atque laxare. Ac primùm incidit in Abdiam regium illum procuratorem, & piorum hominum alumnum, qui conſentiente Eliâ denunciat Regi adeſſe, qui tandiu quæſitus erat, Prophetam. Huic, qui plurimùm ejus operâ indigebat, Rex occurrit, ac grauiter increpat quod tandiu regnum ſuum ſterilitate turbari paſſus eſſet. Sed Elias huius calamitatis in eum refundit cauſam, cujus ipſe tantùm denunciator fuiſſet, Rex & Regina ſuis criminibus authores. Verùm hæc erant verba, ad rem deueniendum fuit, & probandum vter verus eſſet Deus an quem Elias, an quem Acha-

chabus veneraretur; qui vbi agnitus eſſet, pluuia copioſior è cælo laberetur. Itaque cum Rege totóque populo Carmelum montem conſcendit; eodem quoque vocantur Baalis ſacrificuli, quos inter & Eliam ſic conuenitur, vt qui elicerent ignem de cœlo ad comburendam victimam, illi veri Dei cultores denunciarentur. Nec mora, paratur à Baalis Sacerdotibus ara, cui ligna, & victima ſuperponuntur; multis præcibus rogatur Baal, vt ſe Deum probet, & emittat ignem. Cum preces nihil facerent cultris & lanceolis ſibi crura, pectus, brachia incidunt, miſeri deprecatores; vlulantes interea, quaſi excitaturi dormientem, aut extracturi latitantem in Culinâ; ſic enim eos ad vociferandum valentiùs Elia εἴρων inuitabat. Ibi de-

Elias elicit ignem de cælo & Baalis Sacerdotes cædit. ſperauere ſacrum ignem cruenti illi ridiculique Myſtæ, Elias ex duodecim lapidibus hîc inuentis extruit altare, ligna & victimam imponit, quæ omnia copioſa perfundit aquà, vt maius miraculum eſſet; denique rogat verum, & Hebræorum Deum, vt faceret, quod Baal præſtare nequiuerat. Vix preces illæ exierant ex ejus ore, jam victimam & ligna facer ignis afflarat è cælo; atque vt oſtenderet quàm potentior eſſet vulgari, & noſtrate, non tantùm quæ vulgo comburi ſolent abſumpſit, ſed & lapides, & cinerem, & aquam ipſam depaſtus eſt, vt verè exiiſſe de manu Dei, non mortali accenſus face videretur. Ad hoc miraculum populus Eliæ ſubmiſit ſeſe, authoremque portenti hujus adorauit Deum. At impuros Syco-

Pluuiam procurat. phantas Baalis Sacerdotes abire Prophetes non eſt paſſus impunè: omnes enim ad Ciſſonem tractos, jugulandos curauit, gratiori Deo ad torrentis ripam, quàm in Carmeli verticè ſacrificio. His peractis ingens è cœlo pluuia defluxit, reddita eſt agris fertilitas, non tranquillitas Eliæ. Auditâ enim Sacerdotum ſuorum carnificinâ Iezabel in ſequentem diem huic in-

cen-

tentauit necem; quâ interminatione territus vir alioqui fortis, ſe dedit in fugam, vt quam Reginam miraculis non domuerat ſuâ patientiâ frangeret, doceretque viros acceptiſſimos Deo, eſſe tolerantiâ quàm rebus ſupra naturam geſtis clariores.

3127.

Cum Achabus miracula aſpectabilia ſentiret, alia experiebatur Ioſaphatus, quæ non cadunt in ſenſus. Is efferebatur ad tantam potentiam, atque diuitias, vt paſſim magnificas ædes extrueret, vrbes firmiſſimas muniret, vndecies centena & ſexaginta millia bellatorum in omnem euentum ſub ſignis haberet, quodque mirum ex duabus Tribubus Iuda atque Beniamin, quò vix quidquam eſt in totâ ſcripturâ creditu difficilius, ſi Palæſtinæ totius ratio habeatur, quæ ſecundum longitudinem ad ſexaginta leucas, ſecundum latitudinem, vix ad duodeuiginti pateret.

Deus Ioſaphatum cumulat bonis.

Elias inter hæc fugiebat in deſertum per auia, & fugiebat ieiunus. Cum tamen dormire cœpiſſet oppidò laſſus ſub Iunipero, oblatus eſt ei cum aquâ panis, quo iterum cibatus ex Angeli monitu diuinum eſſe intellexit, vtpotè qui ab hoc tempore, ſine vllo cibo ad dies quadraginta expeditè cucurrerit. Venit ergo in montem Orebum, vbi fruitus eſt diuino colloquio, Deumque vidit in Angelo Vicar o, quantum homo mortalis videre poteſt: non in horribili vento, aut terræ motu, ſed in ſibilo tenuis auræ, & in nube adeò corruſcâ, vt ſpectator oculos velare cogeretur. Ab eo juſſus eſt redire in regnum Iſraëlis; quando & Damaſco tranſit, vbi Hazaëli prædixit regnum, & Elizæum ſibi comitem adſciuit, huic injecto pallio ſuo. Is ſtatim relictis omnibus diſcipulus magiſtrum ſecutus eſt, bobus etiam quibus arabat terram oblatis Deo, & in ligno aratri coctis, quorum carnes inter obuios diſtribuit. Non alium, neque

Elias Iezabelem fugit.

Videt Deum.

Comitem ſibi adſciſcit Eliſæum.

que aliter habere debuit Elias comitem, ſibi, dum viueret inter homines parem; etiam, poſtquam raptus eſt, ſuperiorem.

CAPVT IV.

DECAS IV. SÆCVLI XXXII.

Ab Anno 3130. ad 3140.

3131.

Tiberinus 9. Rex Latinorum.

CAlpeto Tiberinus ſucceſſit Rex Latinorum nonus regnauitque tantum annis octo. Is in prælio ſecundum Albulam commiſſo cum in eum decidiſſet, ei nomen ſuum reliquit, & vitam.

3134.

Benadadus vincitur à pediſſequis.

Bellum hoc anno indixit Achabo Syriæ Rex Benadadus, fretus triginta duobus Satrapis, ſeu regibus ſubditis ſuis. Is ditionem Iſraëlitarum ingreſſus eam impunè vaſtauit, Samariam obſidione cinxit, cum Achabo, vt mancipio egit, cuius bona diceret eſſe ſua. Deſperatus Achabus & intra muros latitans, per Prophetam jubetur animum reſumere, & ſperare victoriam vnde minus expectabat. Pediſſequi enim imperante Deo, ducenti triginta duo, vt Rorarij, prælium inchoant; quos viuos dum capere volunt Syri (ſic enim juſſerat Benadadus) & accipiunt vulnera, nulla reponunt, initium fecere victoriæ. Nam irruentes ex loco ſuperiori, & in turbatos Iſraëlitæ, & iis ſuperueniens cum fortiſſimis Prætorianis Achabus, Syrum multis ſuorum deſideratis, multiſque relictis ſpoliis fugere compulit. Ita ſuperbiſſimi Regis faſtus per Ferentarios illos famulos repreſſus fuit, & adjunctum cladi dedecus, quo nullum eſt ad contundendos feroces animos, & elatos remedium accomodatius.

Vi-

3135.

Victi Syri anno ſuperiore, hoc maiori apparatu redintegrant bellum; neque jam de prædâ, & ſpoliis, ſedde relinendo dedecore cogitant, acceſſit & ridicula cogitatio, quod ſe victos putarent ab Iſraëlitarum Deo monticolâ, & qui in campeſtribus, & humilioribus locis nihil poſſet. Itaque relictâ Samariâ, aliiſque vrbibus in colle ſtatutis grandem exercitum ad vrbem Aphec explicat Benadadus. Adfuit & Achabus, ſed cum pauciſſimis copiis, quibus tamen Deus Syrorum blaſphemiam caſtigare decreuerat, quâ potentiam eius montibus alligarant, excluſerant vallibus. Committitur tandem prælium; Deo pro ſuis pugnante in valle, vincitur Syrus, & centum millia de ſuis cæſa ab his Iſraëlitarum copiolis miratur. Tantâ cæde, & clade non expectatâ territus Benadadus, in vrbem Aphec cum viginti ſeptem millibus ſe recipit, quos pro muro ſtare iubet, & inuadentem hoſtem repellere. Sed vix illi conſtiterant in mœnibus, cum hæc à Deo concuſſa, dirutaque grandi ruinâ miſeros illos propugnatores inuoluerunt, & eliſerunt. Quâ re cognitâ domeſtici Benadadi habitu ad miſerationem compoſito Achabum adeunt, & quàm poſſunt abjectis verbis, pacem vitamque deprecantur. Rex impius præpoſterâ clementiâ Regi blaſphemo, ac ſcelerato parcit; parum eſt, appellat fratrem; neque hoc ſatis, attollit in currum ſuum, vt impietas in his duobus ſceleratis triumphare videretur. Sed non impunè diu tulit. Miſſus enim ſtatim vates propoſitâ parabolâ de milite, qui capitis ſui periculo captiuum ſeruare juſſus, eum elabi paſſus, denunciat Achabo ſupplicium, quo Benadadus exemptus erat, mox in eius caput refundendum eſſe; & condonatam immerenti blaſphemoque vitam, non ita moltò poſt ineptè liberalis ſanguine redimendam.

Benadadus iterum maiori clade vincitur.

Hoc

dolorem de hoc crimine, publicè profeſſus eſt: itaque tantiſper dilatum ſupplicium eſt, non ſublatum. Quod cum reformidaret Achabus Ochoſiam filium regni conſortem adſciuit, vt hoc pacto rebus ſuis prouideret ſi quid, ſibi contingeret humanitùs. Id etiam in Ioramo ſuo Ioſaphatus æmulatus eſt, vt diſpari timoris causâ, ſic etiam diſſimili electionis effectu.

3138.

Collectis animis ex acerbâ Eliæ denunciatione Achabus ſuſcipit expeditionem aduerſus Syros ob Ramoth Galaad, vltimo ſibi fœdere promiſſam nondum redditam, & in belli hujus ſocietatem Ioſaphatus venit. Hujus hortatu verus Dei Prophetes Micheas accerſitus, falſis omnibus Prophetis fauſta omnia præcinentibus reſiſtit vnus, & ſiniſtra omnia denunciat, ob id ab vno ex iis alapâ cæditur, ab Achabo detruditur in carcerem poſt reditum & victoriam infauſti vaticinij daturus pœnas. Vbi ventum ad Ramoth cultum regium ponit Achabus toti exercitui quaſi honoris causâ præficitur Ioſaphatus. Sed dignitas illa, huic pænè vitâ ſtetit. Iuſſi enim Syri à ſuo Rege vnum Achabum petere, regio incedentem cultu tantùm non interemere Ioſaphatum, quem tamen tum vocatus Deus incolumem præſtitit. Interea dum prælium recrudeſcit, Syrus miles telum jacit in incertum, id cadit in Achabum, & lethaliter vulnerat. Retractus è pugna Rex infœlix eodem die interiit. Relatum eius cadauer Samariam in curru ſanguinolento. Is currus dum poſteà eluitur in Piſcinâ Samariæ, linxerunt regium ſanguinem canes, ne Elias falſa ceciniſſe crederetur. Ioſaphatus magno defunctus periculo Hieroſolymam redit, ſenſitque quanto diſcrimine piorum hominum negotia, rebus ſceleratorum, miſceantur. *Ceditur Achabus.*

Parenti ſuo ſucceſſit Ochoſias ſeptimus Rex Iſraëlitarum. Inauſpicatò ſolus regnare aggreſ- *Ochoſias ſuccedit Achabo.*

ſus

ſus. Nam præter paternam cædem & cladem, Moabitæ ab eo defecerunt; claſſem perdidit ſibi atque Ioſaphto communem, deſtinatam in Ophiram, quę in ipſo portu Aziongaber naufragium fecit. Hæc quia ſatis non erant vt reuocaretur ad pœnitentiam ſcelere geminus & ſimilis patri filius, in ſe grauiùs feriendus fuit. Decidit enim ex feneſtrâ cancellatâ in Cænaculum, totoque corpore debilitatus ac contuſus in grauem incidit morbum. Neque etiam tum confugit ad Deum; immò inolitâ malitiâ, miſit ſuos Accaronem, qui interrogarent Beelzebuth Philiſthæorum Deum, his temporibus Oracula fundentem, quis futurus eſſet exitus huius morbi. Sed horum legatorum iter abrupit Elias, eoſque certiora reſponſa ferre jubet Domini ſui mortem. Ochoſias itaque prophetam accerſit, per Pentecontarchum, qui cum Eliam virum Dei ridens appellaſſet, cum quinquaginta ſuis militibus igne cæleſti afflatus interiit. Quod alteri quinquagenario ejuſque turmæ contigit. Horum caſu tertius ſapientior factus, & aliunde bonus (creditur à quibuſdam fuiſſe Abdias procurator Regis) Prophetam religioſè appellauit, à quo viciſſim benignè ſuſceptus, cum eo perrexit ad Regem, feralem de eius morte nuncium firmaturus.

Ochoſias mittit Accaronem ad Beelzebuth nũciat ei mortem Elias.

Intereà Regnum ſuum ſapientiſſimè Ioſaphatus adminiſtrabat, populoque ſanctimoniam inſpirabat: Quare tàm bene res Iudæorum procedebant, quàm Iſraëlitarum malè. Vſque adeò populis boni principes exoptandi ſunt, improbi reformidandi, quorum ex ſcelere vel pietate ſubditorum ruina, vel incolumitas pendent.

Ioſaphatus piè regnat.

3139.

Fuit hic annus tranſlato ex hominum oculis Eliâ celeberrimus. Is autem raptus cum eſſet homini ſanctiſſimo denunciatus à Deo, ſuos inuiſit vltimùm amplexurus, Eliſæo comite,

Elia raptus igneo curru.

pallio-

pallioque feriens Iordanem & ſibi & comiti, inter fluctus viam aperuit. Tum rogauit Eliſæum, vt aliquid peteret; is in ſe augeri duplo magiſtri ſpiritum & potentiam poſtulauit; quod & obtinuit, quamquam rem difficilem optaſſet; petitionis autem impetratæ ſignum fuit magiſter viſus in raptu, ejuſque pallium decidens. Abreptus eſt porrò Elias in igneo curru, vel potiùs in rutilis nubibus, & in curruum, equorumque ſpeciem efformatis, quas moderator Angelus agitabat: tranſlatusque eſt in quemdam amœnum locum, vbi cum Henocho ſuauiſſimè viuit, opperiens mundi finem, quando ſcriptæ legis hic erit præco, ille naturalis.

Eliſæus Eliæ ſucceſſor.

Orbatus magiſtro rediit ad ſocios Eliſæus, & Iordanem tranſiit factâ ſibi viâ per verberatos Eliæ palliò fluctus, non ſemel tantùm, ſed ſecundò, & habitâ ad Deum oratione: ita viri ſancti fides ad miracula probabatur, atque parabatur. Socij porrò illi religioſi viri triduò Eliam quæſiuere, vbi non comparuit, vitæ ſuæ Aſceticæ ducem magiſtrumque Eliſæum delegerunt.

Aquas Hiericuntinas ſanat.

Quod cum accepiſſent Hiericuntini Prophetam nouum rogauerunt, vt quaſdam ſui tractus aquas dulces, & potabiles, ex amaris, & inſipidis redderet. Quod ſtatim præſtitit, admixto iis ſale, quo potiùs amaror augendus erat. Verùm in miraculis inſtrumenti vis, attendenda non eſt, ſed authoris.

Pueri ab vrſis lacerātur dū Eliſæum irrident.

Exinde vir ſanctus perrexit in Bethel, inciditque in petulantium puerorum globum, qui eum ad conſcendendum montem contemptim inuitabant, ei caluitiem exprobrantes. Cum iis Prophetes malè precatus eſſet, eruperunt ſtatim è ſyluâ vrſi duo, qui duos ſuprà quadraginta miſellos illos ludiones diſcerpſere; ſiue ea fuit malitioſorum puerorum, ſeu parentum negligentium pœna.

Hoc

Ochoſiæ ſuccedit Ioram & mouet in Moabitas cum Ioſaphato.

Hoc item anno Ochoſiæ mortuo ſucceſſit frater Ioramus, qui exemplo patris & fratris ſæpe doctus, optante inſuper Ioſaphato, nec aliter ſpondente auxilium, Baalis idolum ſuſtulit. Hoc auxiliatore fretus expeditionem ſuſcepit aduerſus rebelles Moabitas. Verùm parum proſpera ejus initia fuerunt: ſiti enim preſſus exercitus plus aquæ, quàm victoriæ ſolicitus erat. Euocatus igitur Eliſæus grauiter increpuit Ioramum, ſiue quod fictè coleret, ſiue quod impiæ matri nimis adhæreret. In gratiam tamen Ioſaphati per pſaltem ſedatis animi motibus, & copioſas procurauit aquas, & certam, ingentemque de hoſtibus præcinuit victoriam. Itaque Moabitæ vanâ deluſi aquarum ab aurorâ rubentium ſpecie, dum Hebræos quaſi mutuâ cæde confectos adoriuntur, confuſis ordinibus, fuſi fugatiquè, & in regiam vrbem ſuam compulſi ſunt. Hæc autem ciuitas ſine dubio capta eſſet, niſi magno facinore Moabitarum Rex obſidentes terruiſſet. Fruſtrà enim tentatâ eruptione, rebuſque deſperatis filium ſuum ſpectantibus Hebræis jugulauit in muro, ſeu vt placaret ſtolidè Deos ſuos, ſeu vt hoſtes ad ſui miſericordiam ingenioſè flecteret. Hoc ſanè contigit: ſtatim enim obſidionem ſoluerunt, compoſitis amicè rebus rati quam intulerat ſibi Rex miſer, majorem ab hoſtibus calamitatem accipere non poſſe. Hoc item Anno Tiberino ſucceſſit Agrippa, natalibus ſuis celebris vnde nomen accepit, & regno quod annis 41. tenuit.

Rex Moabitarum filium ſuum cædit.

Agrippa 10. Rex Latinorũ.

3140.

Viduæ ob ætatæ ab Eliſæo prouiſum. Sunamitidi filium obtinet.

Hic annus eſt quoque duplici miraculo Eliſæi perilluſtris. Nam viduam Prophetes ſerui quondam ſui demortui obæratam ex importunitate creditorum exemit, oleo mirabiliter procreato, & in vaſa defluente quandiu illa fuerunt ad manum. Matronæ deinde Sunamitidi hoſpiti ſuæ filium obtinuit precibus ſuis. Vtroque autem miraculo ſe gratum Vates præbuit: neque enim

paſſus

paſſus eſt domum, quâ tam ſæpe ſuſceptus erat ſine ſucceſſore ruere; neque liberos ejus hominis, qui in ejus obſequio mortuus erat, æquum eſſe duxit ob paterna nomina perdere libertatem.

CAPUT V.

DECAS V. SÆCULI XXXII.

Ab anno 3140. ad 3150.

3142.

HOc anno ætatis ſuæ centeſimo quarto facto functus eſt Homerus Poëtarum decus, & gloria, cujus eſt maxima apud Ariſtotelem commendatio, & à tali viro laudari ſumma laus. Meleſigenes primo dicebatur, quod ad Meletem fluuium genitus eſſet, deinde quia cæcus erat, & ductore indigeret, quem Iones vocant ὅμηρον, dictus eſt Homerus. Is tamen cæcus plus vidit, quàm reliqui deinceps oculatiſſimi. Quod verò nonnulli mortuum putant ex dolore quia puerorum nautarum ænigma de pulicibus diſſoluere nequiuiſſet, tanto viro faciunt injuriam. Certum enim ex morbo intereiiſſe, ſed ab Apolline prænunciatum, γ' ὧν παίδων αἴνιγμα φύλαξαι. Sepultus à pleriſque doctis creditur in inſulâ Io, quæ inter Theram, & Naxum jacet, vbi poſteà Ietæ huic ædiculam, & aram ad ſacrificia poſuere. Vitam ejus ſcripſit Herodotus, & meritò, vt huic parens Hiſtoriæ ſtylum conſecraret ſuum, & eius gloriæ allaboraret cujus ore dixiſſe, cujus calamo ſcripſiſſe Muſæ putarentur. *Mors Homeri.*

3143.

Moabitæ, Idumæi, Ammonitæ conjunctis armis, atque conſiliis Ioſaphatum inuadunt, & in regione Engaddi ad mare mortuum caſtra locant. *Ioſaphatus victor de Moabitis, Idumæis, Ammonitis.*

Ochoſiæ ſuccedit Ioram & mouet in Moabitas cum Ioſaphato.

Hoc item anno Ochoſiæ mortuo ſucceſſit frater Ioramus, qui exemplo patris & fratris ſapere doctus, optante inſuper Ioſaphato, nec aliter ſpondente auxilium, Baalis idolum ſuſtulit. Hoc auxiliatore fretus expeditionem ſuſcepit aduerſus rebelles Moabitas. Verùm parum proſpera ejus initia fuerunt: ſiti enim preſſus exercitus plus aquæ, quàm victoriæ ſolicitus erat. Euocatus igitur Eliſæus grauiter increpuit Ioramum, ſiue quod fictè coleret, ſiue quod impiæ matri nimis adhæreret. In gratiam tamen Ioſaphati per pſaltem ſedatis animi motibus, & copioſas procurauit aquas, & certam, ingentemque de hoſtibus præcinuit victoriam. Itaque Moabitæ vanâ deluſi aquarum ab aurorâ rubentium ſpecie, dum Hebræos quaſi mutuâ cæde confectos adoriuntur, confuſis ordinibus, fuſi fugatique, & in regiam vrbem ſuam compulſi ſunt. Hæc autem ciuitas ſine dubio capta eſſet, niſi magno facinore Moabitarum Rex obſidentes terruiſſet. Fruſtrà enim tentatâ eruptione, rebuſque deſperatis filium ſuum ſpectantibus Hebræis jugulauit in muro, ſeu vt placaret ſtolidè Deos ſuos, ſeu vt hoſtes ad ſui miſericordiam ingenioſè flecteret. Hoc ſanè contigit: ſtatim enim obſidionem ſoluerunt, compoſitis amicè rebus rati quam intulerat ſibi Rex miſer, majorem ab hoſtibus calamitatem accipere non poſſe. Hoc item Anno Tiberino ſucceſſit Agrippa, natalibus ſuis celebris vnde nomen accepit, & regno quod annis 41. tenuit.

Rex Moabitarum filium ſuum cædit.

Agrippa 10. Rex Latinorũ.

3140.

Viduæ obæratæ ab Eliſæo prouiſum. Sunamitidi filium obtinet.

Hic annus eſt quoque duplici miraculo Eliſæi periluſtris. Nam viduam Prophetes ſerui quondam ſui demortui obæratam ex importunitate creditorum exemit, oleo mirabiliter procreato, & in vaſa defluente quandiu illa fuerunt ad manum. Matronæ deinde Sunamitidi hoſpiti ſuæ filium obtinuit precibus ſuis. Vtroque autem miraculo ſe gratum Vates præbuit: neque enim

paſſus

Digitized by Google

paſſus eſt domum , quâ tam ſæpe ſuſceptus erat ſine ſucceſſore ruere; neque liberos ejus hominis, qui in ejus obſequio mortuus erat , æquum eſſe duxit ob paterna nomina perdere libertatem .

CAPVT V.

DECAS V. SÆCVLI XXXII.

Ab anno 3140. ad 3150.

3142.

HOc anno ætatis ſuæ centeſimo quarto facto functus eſt Homerus Poëtarum decus , & gloria , cujus eſt maxima apud Ariſtotelem commendatio , & à tali viro laudari ſumma laus . Meleſigenes primo dicebatur , quod ad Meletem fluuium genitus eſſet , deinde quia cæcus erat, & ductore indigeret , quem Iones vocant ὅμηρον , dictus eſt Homerus. Is tamen cæcus plus vidit, quàm reliqui deinceps oculatiſſimi . Quod verò nonnulli mortuum putant ex dolore quia puerorum nautarum ænigma de pulicibus diſſoluere nequiuiſſet , tanto viro faciunt injuriam . Certum enim ex morbo intereiiſſe , ſed ab Apolline prænunciatum , γ' ὦν παίδων αἴνιγμα φύλαξαι. Sepultus à pleriſque doctis creditur in inſulâ Io, quæ inter Theram, & Naxum jacet, vbi poſteà Iëtæ huic ædiculam, & aram ad ſacrificia poſuere. Vitam ejus ſcripſit Herodotus, & meritò , vt huic parens Hiſtoriæ ſtylum conſecraret ſuum , & eius gloriæ allaboraret cujus ore dixiſſe, cujus calamo ſcripſiſſe Muſæ putarentur . *Mors Homeri.*

3143.

Moabitæ, Idumæi , Ammonitæ conjunctis armis, atque conſiliis Ioſaphatum inuadunt, & in regione Engaddi ad mare mortuum caſtra locant. *Ioſaphatus victor de Moabitis, Idumais, Ammonitis.*

locant. Rex imparatus confugit ad Deum profectuſque cum exercitu ſecum Leuitas, & Sacerdotes deducit, in quibus plus præſidij, quàm in armatis cohortibus reponebat. Neque ſpe ſuâ delufus eſt. Dum enim hoſtium quidam inſidias Iudæis tendunt, iis ſocios ſuos intercepere, atque cecidere, turbatiſque reliquis omnes ſe mutuâ clade confecere. Ita Ioſaphatus non vt pugnaret, ſed vt ſpolia colligeret venit, bellumque ſacris canticis, non armis confectum eſt, atque profligatum.

Eliſæus ſuſcitat filium Sunamitidis. Eodem quoque anno Sunamitidis extinctum filium Eliſæus reuocauit ad vitam, id fruſtrà Gieſi per magiſtri baculum moliente. Neque ſtatim Vates id opus peregit, ſed multis adhibitis ceremoniis; nam orauit, puerum impoſuit lectulo ſuo, in eum ſic incubuit membris vt pueri membra viri contrahentis ſeſe reſponderent; quod tandiu repetiit, donec puer ederet ſigna vitæ. Tum viuum, & ſpirantem reſtituit matri, majori gaudio de recepto, quàm de amiſſo, dolore.

Monuit etiam tùm quoque Prophetes bonam matronam de fame ſeptem annorum, vt quam vitam reddiderat filio, hac prouiſione tueretur, nec ad filium tantùm, ſed ad matrem quoque beneficium pertineret.

3144.

Edulij amarorem farina tollit Eliſæus. Hic primus annus eſt famis, quæ toto ſeptennio Iſraëlitas, ſicuti rogarat Eliſæus, exercuit. Tunc autem ex Prophetæ diſcipulis vnus agreſtes cucurbitas (Colocynthidas vocant, & fel terræ) pro ſatiuis, & edulibus coxit. Hoc cibi genus cum cæteri guſtaſſent, ſibi moriendum eſſe duxerunt; verum hanc juſculi amaritudinem Eliſæus adhibito farinæ pugillo diſſipauit, inutili remedio, ſi hæc aliâ, quàm tanti Prophetæ manu adhibita foret.

Panes multiplicat. Tum etiam multiplicauit viginti primitiarum panes hordeaceos: ſibi dono datos, qui ſatis

tis centum conuiuis fuerunt; immò ex iis collectæ reliquiæ ſunt omnibus affatim ſatiatis. Eo tempore famem diceres ad impiorum pœnam, ad religioſorum hominum delicias, ad ſanctiſſimi Prophetæ gloriam diuinitùs eſſe immiſſam.

3145.

Hoc anno regni ſui vigeſimo quinto obiit Ioſaphatus, vir planè addictus pietati, & dignus cujus laudes Deus ipſe celebraret. Fœlix omni ex parte princeps, hoc infortunatus vno, quod Rex tam bonus filium ſexies fratricidam & centies homicidam reliquiſſet. *Moritur Ioſaphatus.*

Eodem ergo anno regnum patris Ioramus occupauit, qui vt regnaret quietiùs ſex è ſuis fratribus ſuſtulit, eorumque fautores primarios viros interemit, luctuque repleuit vrbem, nondum ſiccatis in morte Ioſaphati lacrymis, quæ in hæc triſtiſſima tempora reſeruari debuiſſent. *Succedit ei Ioramus*

3146.

Tum quoque Benadadus Syriæ Rex Eliſæum capere decreuit & abducere, cujus diuinâ ſcientiâ, conſiliorum ſuorum nihil clauſum erat hoſti Ioramo, apertæ erant omnes inſidiæ. Itaque aduerſus vnum hominem copias mittit, eumque in vrbe Dothain obſidendum curat. Viſo Syrorum exercitu actum de ſe Dominoque ſuo putabat Eliſæi ſeruulus; ſed cum ei mentis oculi ad heri preces reſerati eſſent, reſumpſit animos, vbi vidit montem plenum equitibus, curribus, militibus igneis Eliſæo paratis certare. Mox autem cum eodem ſeruo Eliſæus reliquit vrbem obſeſſam, ſed priùs Syris inuaſoribus ademit aſpectum, quo deſtituti eundem ductorem ſecuti ſunt in medium forum Samariæ. Tum eis reſtitutus eſt viſus, quando ſe ab armatis Iſraëlitis circumfuſos agnouerunt, paratis in eorum cædem; quam tamen Prophetes inhibuit, eoſque potiùs conuiuio exceptos, blandè dimittendos curauit. Viris enim piis ac ſanctis hoſtibus *Qui capere volebant Eliſæum capiuntur, & dimittuntur.*

ſuis

ſuis nocere poſſe ſatis eſt, neque vindictæ, ſed miſericordiæ cauſsâ preces ſuas, & authoritatem apud Deum interponere ſolent.

3147

Fames obſeſſæ Samariæ.

Benadadus hoc anno cum ſuis Syris obſedit Samariam, ac toti ſimul regioni magnam vaſtitatem intulit. Cùm autem bellum, & obſidio ad famem accederent, ea tam grauis incubuit, vt caput aſini octoginta argenteis, hoc eſt centum ac decem Turonicis libris emeretur; quarta pars cabi ſtercoris columbini veniret argenteis quinque, hoc eſt libris quinque fermè cùm dimidiâ, ex quibus lautiorum, aut vulgarium ciborum pretium æſtimare licet.

Ioramus Rex Iuda Idumæam & Lobnam perdidit.

Eodem quoque anno Ioramus Rex Iuda Idumæam perdidit, eam deinceps numquam recuperaturus. Vicit quidem tum reſiſtere auſos, & congredi, ſed leui accepto damno in ſpeluncas ſe ſuas, atque Syluas Idumæi receperunt. Ita metu grauioris cladis, poſt leues aliquot velitationes, victor Ioramus ſimilis victo redire compulſus eſt. Defecit quoque eodem tempore verſus Philiſthæos Lobna ciuitas munita, & potens; an ut ſui juris eſſet, an Philiſthæorum, incompertum; hoc certum Iorami eſſe deſiiſſe. Is, vt intelligeret horum malorum authorem, accepit Epiſtolam ab Eliâ plenam minarum, quas ſtatim nimis veras fuiſſe, intolerabili viſcerum dolore tortus agnouit.

3148.

Mirabiliter ſoluitur obſidio Samariæ.

Nec melior erat conditio Iorami Iſraëlitæ, quem dura obſidio, & acrior obſidione fames præmebat. Is cilicio indutus, & ſacco imminentem vltimam perniciem conabatur auertere, ſed Deus mores, non exteriorem cultum mutari volebat, nec corpus ſetis, ſed conſcientiam aculeis pungi cupiebat. Vbi vidit Rex Hypocrita veſtes cilicinas nihil attuliſſe ſibi, quàm vt pietatem ſimulaſſe crederetur, ad Eliſæum conuertitur, quem vi, & intentatâ morte ad ſuppetias ferea-

ferendas ſibi cogere parat. Demens! qui neſciret Deum appeti in Prophetâ, nihil ſe in eum poſſe, qui naturæ quodammodo Dominus eſſet. Et verò ſtatim conſilia in melius retulit, ac ſe Deo, Prophetæque malis edomitus ſubmiſit. Eliſæus itaque in ſequentem diem ſoluendam obſidionem denunciat, & cibariorum affluentiam: quod cum incredibile aulico cuidam videretur, miraculum non vidit oculis ille, qui id ſibi mente informare noluerat. Neque vltra noctem vatis promiſſa ſunt dilata. Syri enim audito quaſi imminentis exercitus tumultu, ſonituque veluti equorum, & currum diuinitùs excitato, Reges Hethæos, hoc eſt Cyprios Ægyptiis conjunctos adeſſe putauerunt, qui eos opprimerent, magnis Ioramı muneribus ſolicitatos. Inanis is metus erat, & panicus, ſed veram peperit fugam, adeo præcipitem, vt relictis impedimentis, tentoriis, immò & armis, ſtatim omnes diffugerent. Fuga autem hæc innotuit per leproſos quatuor, qui propè enecti fame, dum ad Syros transfugere parant vel ad certam necem, vbi ſunt affatim refecti cibis, ſpoliiſque inuentis ditati, quod contigerat ad Regem detulere. At Rex ſtratagema hoſtium ratus, ex miſſis exploratoribus qui in vrbe tantùm ſupererant equitibus quinque, veram eſſe fugam cognouit. Tantùm autem in caſtris (vt omittam ſpolia) cibariorum inuentum eſt, vt hoc die ſicut Eliſæus præcinuerat, modius frumenti vno ſtatere, nec pluris, hordei duo modij diſtraherentur. Aulicus autem incredulus præpoſitus portæ, dum tumultum inhibere conatur oblitus à turba pœnas dedit ſuæ incredulitatis. Vrbs Samaria obſidione, non criminibus, quod magis optabat Eliſæus, hoc miraculo ſoluta eſt.

3149.

Tantùm mœroris contraxit ex hac infœlici expeditione Benadadus, vt graui corriperetur morbo. Tum autem ire juſſus eſt clam Dama-

ſcum Eliſæus, vt Hazaëlem Ducem inungeret regem Syriæ. Is miſſus eſt a Rege ſuo ægrotante obuiam Prophetæ cum multis muneribus (onerabant illa cameloſ quadraginta) vt eum de morbo, & valetudine Regis interrogaret. Legatum hunc vbi Prophetes vidit, fleuit vberiùs, intuitus damna, quæ Rex factus Hebræis illaturus eſſet. Vnxit illum nihilominus, ita volente Deo, & interroganti de vitâ vel fato Regis, ait hunc quidem reſponſurum, mox recreandum eſſe Benadadum, quamquam vidiſſet in cæli decreto huic propediem moriendum eſſe. Quæ vox non imperantis erat, ſed denunciantis quæ mox Hazaël ex ambitione facturus eſſet. Et verò cum rediiſſet ille ad principem ardentem febre, obtulit ei pannum madefactum aquâ (ſic enim Rabbini ſcribunt) verbo quaſi eum refrigeraturus, re, vt eum ſuffocaret, quod & contigit; maluitque inuadere regnum ſcelere, & parricidio, quam virtute atque prudentiâ expectare.

Hazael inungitur Rex Syriæ.

Mors Benadadi.

In Iudæâ autem Ioramus alter computreſcentibus inteſtinis magno dolore torquebatur, fratrumque, ac ſubditorum ſubitas neces diuturnâ morte penſabat. Sed acceſſerunt ad corporis dolores ægritudines animi. Tum enim Arabes Madianitis vicini, & ab aliâ parte Philiſthæi in ejus regnum irruerunt, ac fœde crudeliterque vaſtarunt. In iis depopulationibus ne parcitum eſt quidem Regiæ ſoboli, interfecti omnes filij Regis ab Arabibus graſſatoribus, præter vnum Ioachanum, aliter dictum Ochoſiam. Ioſephus quoque filiis vxores adijungit, priùs aliquid peius morte paſſas. Ita fratrum ſuorum funera, etiam viuus, parte ſui Ioramus luebat, vt in ſe, & extra ſe multiplicatâ morte, crudelis fratricida moreretur.

Ioramus Rex Iudæ infortunatiſſimus.

3150.

Tandem hoc anno Rex ille miſer obiit cùm viſcera ſua egeſſiſſet viuus, à ſuis neglectus, ideòque à Regum ſepulchris excluſus, & quod

Moritur Ioramus Rex Iudæ.

grauius

grauius ac timendum magis, improbatus à Deo.

Ioramo ſuccedit Ochoſias.

Succeſſit ei Ochoſias annos natus viginti duos vt 4. Regum traditur; non quadraginta duos, vt habetur Paralip. lib. 2. cap. 22. mendosè; alioqui prope biennio patre antiquior eſſet. Ochoſias autem hoc anno Ioaſum ſuſcepit, à Summo Pontifice vitâ mox, paulò poſt regno donatum; Hoc & amita Ioiadæ Pontifici nupta profuit.

Sunamitis recuperat bona ſua.

Apud Iſraëlitas autem ſeptimus annus agebatur famis, quando Sunamitis redux, operâ Gezi non tantùm recuperauit prædia, ſed & eorum annuos fructus, quandiu abſuerat, in gratiam filij ab Eliſæo ſuſcitati. Tantùm poterat vates, vt ab eo collata beneficia, valerent ad noua à Regibus impetranda.

Naaman leproſus ſanatur.

Venit & hoc tempore ex Syriâ Naamanus, vir fortis, ſed leproſus, cùm literis commendatitiis à Rege Syriæ, quibus curari iubebatur. Territus eſt hac denunciatione Ioramus, & belli prætextum putauit eſſe; ſed ab Eliſæo depulſus eſt omnis timor. Iubet Prophetes hominem lauari ſepties in Iordane fluuio; quod curationis genus cùm diſpliceret ægroto, quaſi aquis Damaſcenis fieret injuria; monitus ſapienter à ſuis ne quid intentatum ad ſanitatem relinqueret, ſepties lotus, ex his aquis ſanus emerſit. Rediit ergo ad ſanctum medicum, cui ingeſſit munera; ſed ea reiecit Eliſæus eâdem conſtantiâ, quà offerebantur. Hunc tantùm ſalutaribus monitis inſtructum remiſit in patriam ſuam, & quantùm ferebant hæc tempora, extra ἰουδαϊσμὸν veri Dei cultorem.

Gieſi fit leproſus.

Dum autem in Syriam lætus, & ſanus remigrat Naamanus, recurrit ad eum Gieſi ſeruus Eliſæi, & ab eo petit aliqua munera, his ex aduentu hoſpitum nouorum indigenti. Quod cùm à Deo reſciuiſſet Eliſæus, homini ſacrilego eiuſque poſteris Naamani lepram impegit, vt qui tantùm aberat à magiſtri innocentiâ, ab hominum conſortio dirimeretur; nec in ſe tantùm,

ſed & in ſuis, & ad quos morbus ille paternæ teſtis auaritiæ ſordiumque mentis, & corporis juſtiſſime propagabatur.

Eodem denique anno Ioramus, & Ochoſias bellum ad Ramoth-Galaäd tranſtulerunt auditâ morte Benadadi; ſed iis acriter reſtitit Hazaël, ſeque dignum regno fortiſſimè, pugnando præbuit. In acie vulneratus Ioramus vt faciliùs curaretur deportari ſe voluit, Deus vt faciliùs interimetur, vt mox videbitur.

CAPVT VI.

DECAS VI, SÆCVLI XXXII.

Ab anno 3150. ad 3160.

3151.

Iehu Rex inunctus cædit duos Reges Ioramum & Ochoſiam.

VERSABATVR tum in prædio ſuo Iezraëlitico Ioramus, vbi ejus vulnera magnificè curabantur, vbi eum inuiſit Ochoſias, ex Athaliâ ſorore nepos. Sed ignorabant ambo Reges miſſum à Deo prophetam in Ramoth-Galaad, occupatam ab exercitu Iorami, qui Iehu filium Namſi inungeret, conſtitueret vindicem cæſorum Prophetarum, & Achabi domus exterminatorem. Inunctus Iehu ſtatim Rex à ſuis commilitonibus acclamatur, qui ſuorum alacritate vſus primo, vnoque impetu duos Reges tollere parat, expeditione ita comparatâ, vt incautos occuparet, nullus ad eos nuncius irreperet. Intercepti itaque Reges duo timorem ſuum in honorem vertunt, eique occurrunt obuiam officioſè. Ille contra verbis atrociſſimis hoſtem ſe profitetur, Iſraëlitam ſagittâ conficit ejuſque cadauer in agrum Nabothi projici jubet, Iudæum vulneratum, & retractum è fugâ jubet interfici. Ita duo ſublati ſunt veri Reges, vt ſuppoſititius intruderetur. Ingreditur Rex nouus cum ſuis copiis vrbem Iezraël, vbi viſam

ſam Iezabelem comptam diligentiùs, & probra in ipſum iacientem e feneſtrâ, per ipſos domeſticos præcipitari iubet, & equorum vngulis proculcari. In eius cadauer mox irrunt canes, dilacerant, & diſcerpunt, eiuſque partem in eandem Nabothi vineam deferunt. Et quamquam vt filia Regis ad ſepulturam quæreretur, eius inuentum nihil præter caluariam, & ſummas manus, reliquum ἐπιτάφιοι canes habuerunt. Neque verò hic cædium finis fuit: In vrbe Samariâ Achabi filij aut nepotes ſeptuaginta jugulati ſunt, eorum capita ad Iehu perlata ſunt in cophinis; ita denique ſæuitum in familiam Achabi, vt nemo maſculus in tam amplâ familiâ gladium effugeret, & reſeruaretur.

Iezabel cæditur & voratur à canibus.

Familia Achabi penitus extinguitur.

Peruaſit & ad familiam Ochoſiæ damnum: Huius enim Regis cognati quadraginta duo, dum tumultus illius ignari inuiſunt affines Reges, intercepti in tuguriolo, necati ſunt omnes; adeò tum fatale fuit Achabum vel affinitate contingere.

Cognati Ochoſiæ cæſi.

Nec à cædibus quies; quamquam quæ ſecutæ ſunt, viſi ſint magis piæ, atque juſtiores. Sacrificuli enim Baalis omnes, cum ſacris veſtibus adeſſe juſſi, Iehu imperante jugulati ſunt, aut trucidati, euerſæ Baalis ſtatuæ atque comminutæ, templum in latrinas conuerſum ignominiosè. Quæ cum magno animo, & alacritate Rex quantùmuis impius, & vitulorum cultor peregiſſet, meruit in familiâ ſuâ Iſraëlis imperium ad quartam γενεὰν retinere. Nam & improbis Principibus à Deo ſua præmia ſunt; ne quis de regno ſibi plerumque cum ſceleratis communi glorietur.

Baalis cultus abolitus.

Neque verò mitiùs actum apud Iudæos, quàm inter Iſraëlitas; immò atrociùs & crudelius quod hîc alieni in alienos, illic propè mater in ſuum ſanguinem ſæuiit. Athalia Ochoſiæ cæſi mater, mulier impotens, & ambitioſa, vt omnia ſine metu etiam futuri temporis perageret, nepo-

Athalia filios Ochoſiæ interficit. Seruatur Ioas.

tes ſuos Ochoſiæ filios jugulandos curauit. Vnus in tanta trepidatione ſubductus eſt Ioas anniculus, à quo minus timebatur, & per amitam ſuam Ioſabetham Ioiadæ Pontificis vxorem cum nutrice occultatus in Gynæceo, hac tantùm, maritoque conſciis. Verùm hæc nihil profuiſſent aduerſus mulieris aſtutiſſimæ conatus, niſi in gratiam Dauidis cujus in vno hoc puero viuebat ſanguis, ipſe Deus inuigilaſſet: huic enim vni & vitam, & ſceptrum Ioaſus accepta referre debuit.

3152.

Athalia Baalem colit impenſius.

Athalia Baal Deum ſuum adeò impensè coluit, vt liberorum ſuorum loco ejus Sacerdotes haberet, digna turpiſſimorum hominum mater. Hi freti mulieris impotentis audaciâ, etiam fana ſua exornauerunt ex donariis Templi; infœlices qui neſcirent in eo latere, qui cùm eorum internecione hæc vero Deo cumulatius reſtitueret.

Iehu ſeruat vitulos aureos ideò mulctatur.

Paulò minùs fuit impius Iehu, retinuit enim vitulos aureos, & iis fieri paſſus eſt æmulus Ieroboami. Quare & huic illatam pœnam mox ſenſit. Perdidit enim omnem ditionem ſuam trans Iordanem, & maximè Galaaditim, tot ac tantis laboribus partam, atque ſeruatam. In eâ porrò regione firmauit imperium ſuum Hazaël crudelis, quàm boni principis atque diuturni paterentur mores. Quæ importunitas quam acerba fuerit Iſraëlitis, lacrymæ Eliſæi, hæc tantùm eminus præuidentis, teſtata reliquerunt.

3157.

Ioaſus Rex creatur, & caditur Athalia.

Ioaſus ætatis anno ſeptimo latitans in templo, hoc anno ex templi latebris aſcendit in ſolium regni Iuda, operâ Ioiadæ Pontificis, per Leuitas, & Sacerdotes, quos ille nouis ſuperuenientibus retinuerat, & ad vim propulſandam armis inſtruxerat. Ioaſo inuncto acclamatum de more *viuat Rex*; ad quam vocem Athalia currens in templum imprudentiſſimè, vt impediret conjurationem, fruſtrà vociferata, Pontificis

juſſu

juſſu extra Templi peribolum extracta, grata & Deo, & hominibus victima cecidit. Tum etiam ſequeſtro Pontifice fœdus initum eſt inter Deum, Regem, populum, cujus hoſtia fuit Mathanus Sacerdos Baalis coram altari Dei ſui, fano diruto jugulatus: *Sic caſo junxerunt fœdera porco*. 3158

Hoc anno regnare cæpit inter Aſſyrios vltimus eorum Rex, & 37. ſecundum Euſebium, Sardanapalus Ancyndaraxis filius, ab Aſſyriis dictus Thonos connoleros. Quamquam Scaliger Sardanapali vocem Aſſyriam eſſe confidenter afferat, non aliâ ductus ratione, quàm quod ita libeat. Is autem Sardanapalus imperium muliebriter adminiſtratum, viriliter reliquit vt poſt annos viginti videbimus. *Sardanapali initia.*

CAPVT VII.

DECAS VII. SÆCVLI XXXII.

Ab anno 3160. ad 3170.

3166.

PROBABILE eſt hoc anno abſolutam eſſe Carthaginem a Didone annis ante viginti inchoatam. Hæc anno ſeptimo Pygmalionis Carthaginem fugiens mundi 3146. emit ab Iarbâ vicino Rege: *Taurino quantum poſſet circumdare tergo*; vtique quaſi in Aram, non in Coloniam. At mulier callida corium bubulum quod ampliſſimum invenire potuit in minutiſſimas ligulas diſſecuit, quibus arcis ſuæ aream circumdedit, cui Carthago hoc tempore accreuit. De variis hujus conditûs annis vide quæ diximus anno mundi 2840. Hæc eſt Carthago Romæ æmula, ac propè victrix, & cui ad ſubigendam Romam non fortitudo, aut victoriæ, ſed prudentia fortunàque defuere. Vicit enim ſæpè Romam, ſed quia vti victoriâ neſciit, tandem ipſi victa ſuccubuit. *Condita & abſoluta Carthago.*

3168.

Ionas prædicat Niniuitis Pœnitentiam.

Circa hoc tempus Ionas Prophetes filius Amathi, anno ætatis ſuæ trigeſimo miſſus creditur ad Niniuitas, quibus tum Sardanapalus præerat, nequaquam Rege ſuo meliores. Sed qui Dei conſuetudinem nouerat Ionas, ſæpe minas intentantis, quas pœnitentia multandorum irritas faciat, prouinciam hanc detrectauit, veritus ne mendax haberetur à Niniuitis, quibus vanum interitum denunciaturus eſſet, ſicque minimùm irriſus, & fortè cum plagis, ac verberibus emitteretur. Itaque fugere decreuit, homo vaniſſimus, quaſi quò fugeret non eſſet inuenturus imperantem. Nauem igitur conſcenditquæ Tharſis, aut Tariteſſum, & in vltimum Occidentem pergebat, perſoluitque naulum. Vix ſoluerat è portu nauis, quæ rebellem vehebat, cum ingens & inuſitata tempeſtas concitata docuit Deum Ionæ, & in terris, & in mari omnia poſſe. Vectores omnes deſperati, & naufragio proximi confugiunt ad ſortes, ita volente Deo, quæſituri cujus cauſâ tale diſcrimen adirent. Iacta ſors in Ionam cecidit; ille contumaciæ ſuæ reus agnoſcit ſe dignum qui præcipitetur in mare, & nauis eius περίψημα volens in fluctus deijcitur. Sed cadenti Deus parauerat piſcem grandem, qui deglutit vno hauſtu intactum Prophetam, eumque tribus diebus & noctibus, emenſo Mediterraneo mari, & Oceano circa Africam & Arabiam circumnauigato, defert, & euomit ad Euphratis, & Tigris oſtium, vt jam eſſet Niniue propinquior. Mouetur ergo iterum ſubire vrbem, & demandatam à Deo, per omnia eius compita, & anxiportus intonare cantilenam, *Adhuc quadraginta dies & Niniue ſubuertetur.* Hac terribili denunciatione territi ciues de criminibus dolent, ſignumque conuerſi animi, fuit cultus corporis mutatus, omnes in Cilicinâ veſte, ſaccoque apparuerunt; ipſe etiam Sardanapalus poſitâ purpurâ, & tantillo tempore bonus. Iejunium ad

hæc

hæc toti vrbi indictum, cujus nec infantes, nec jumenta exſortes eſſe voluerunt. His placatus eſt Deus,& condonatum eſt vrbi pœnitenti denunciatum à Prophetâ ſupplicium. Quod cum diſpliceret Ionæ, qui verus optaret vates eſſe, tantæ vrbis diſpendio, ac ruinâ, increpitus eſt à Deo grauiter, aſpectu hederæ quàm plantarat ad vmbraculum, à vermiculo in radice corroſæ & exareſcentis. De hujus enim plantæ jacturâ cum doleret, rogatus eſt cur Deum miſericordiâ moueri nollet Vrbis, quæ ſupra viginti millia infantium caperet, & infinita propè jumenta, parentum, ac dominorum clade inuoluenda. Ita Ionas ex Ninive meliori melior ipſe, atque emendatior exiit.

3170.

Ab excidio Troiano annis trecentis, ante primam Olympiadem centum & octo, vt tradit Eratoſthænes apud Clementem Stromateum, Lycurgus ex poſteriori Spartanorum Regum familia Eunomi filius, Polydectæ frater, rem edidit, omnium ore ac linguis, & nondum ſatis celebratam. ἐπιτροπία, *LYCVRGI TVTELA.*

Hic Lycurgus Polydectæ fratri mortuo ſucceſſit & ſe Regem geſſit, donec relictam à fratre vxorem grauidam intellexit. Hæc autem pluris faciens Reginã eſſe, quâm Regis matrem, promiſit Lycurgo partum medicamentis abigere, ſi eam vxorem ducere vellet, & ſi cum eâ in præſentiâ de nuptiis paciſceretur. Veritus ille mulieris impotentiam cum nequit à conjunctam, conditionem de nuptiis accipere ſimulauit, vetuit tamen haurire pharmacum, ne noceret ipſa ſibi, ac duos vno hauſtu perderet, prouiſurum ſe vt natus infans ſine periculo matris ſuo tempore tolleretur. Tum appoſuit qui partui ejus inuigilarent cuſtodes probos ac fidos, de fœtu, quam de matre crudeli & ambitioſâ ſolicitior. Cûm igitur Lycurgus aliquãdo, ejuſque principes accumberent conuiuio, allatus eſt recens natus in-

ſans, quem ſtatim ipſe locauit in ſolio, Regemq; veneratus Charilaum, id eſt, *populi delicias* dixit, & ſe tutorem pupilli pro Rege nominauit, clarior reddito regno, quàm ſeruato. Is eſt cui ſe Sparta legibus temperandam commiſit, dignus etiam habitus qui oraculis laudaretur.

Initium primum Olympiadum. Eidem quoque anno illigatur initium Olympiadum ab Ariſtodemo Elienſi, & Polybio, de quo vide quæſt 7 τῆς ἐπιχειρήσεως.

CAPVT VIII.
DECAS VIII. SÆCVLI XXXII.
Ab anno 3170. *ad* 3180.

3176.

Arbaces rebellat aduerſus Sardanapalum. HOc anno Sardanapali decimo octauo Arbaces Medus cauſatus principis mores effœminatos, qui oblitus viri inter mulierum greges trahebat penſa, re verâ regni cupiditate accenſus, & monitis Beleſi Aſtronomi Chaldæi imperium ei pollicentis, collecto cum eodem Beleſo, & Phule quadringentorum millium exercitu Sardanapalum imperio conatur exuere. Et primo quidem impetu parum ei fortuna fauere viſa eſt. Ter enim per Ducem ſuum Rex mulier conjuratos prælio fudit, rebellibuſque jam diffluere paratis, Beleſus quinque tantùm dies petiit moræ, intra quos aſtra ſpondebant victoriam Et verò intra illud tempus adfuit Bactrianorum exercitus, quem cum in partes ſuas conjurati pertraxiſſent, inito certamine Regiæ copiæ victæ, etiam caſtris exutæ ſunt Rex earum reliquias commiſit Salæmeni vxoris ſuæ fratri, quas ille gemino prælio conciſus, amiſit vniuerſas. Itaque Niniues vrbis firmiſſimæ muris credere ſalutem ſuam compulſus eſt, dum in auxilium venirent euocatæ totius imperii vires; quibus tamen diffidens tres filios, & filias duas cum ingenti Gazâ ad præfectum Paphlagoniæ hominem

nem ſibi fidum ſubmiſit. Neque vanum timorem fuiſſe, indicarunt copiæ vndequaque in conjuratorum caſtra confluentes, quos audentiores ignauiſſimi principis efficiebat metus.

3177.

Anno à fundato templo centeſimo quinquageſimo quinto, vt habet Hebræorum Chronicon, informata fuit inſtauratio templi Salomonici, non quod eius parietes vitium facerent, ſed quod Leuitarum, & Sacerdotum habitacula temporis diuturnitate diſſoluerentur. Iuſſit autem pecuniam ſacram à Leuitis colligi, quorum plurimum intererat: ſed in hoc negotio ita negligenter ſeſe geſſerunt, vt à Rege fuerint arguendi, quod diuina non ſatis curarent; eſſentque domorum in quibus priuati viuerent, quam eius ſibi cum Deo communis, ſolicitiores. *Rex Ioas curat Sarta tecta Templi.*

3178.

Hoc anno Tigris fluuius (malè hīc quidam Euphratem vocant) intumeſcens imbribus murorum Niniues viginti ſtadia abjecit. Quo caſu Sardanapalus res ſuas depoſitas intellexit, videns impletum Oraculum, quo vrbis ruina denunciabatur, quando fluuius hoſtis factus eſſet ciuitati, quam alluebat. Is ergo ſibi moriendum ratus animum ex deſperatione ſumpſit, & paulò tardiùs ſe profeſſus eſt virum. Parat in medio Palatio ædiculam ligneam, in eam theſauros congerit ſuos, includit Eunuchos, vxoreſque ſuas, quibus omnibus ſubmittit faces, ac ſe Palatiumque fortiter incendit, relicto meliùs imperio quàm adminiſtrato. Euolaſſe tamē dicitur ex his flammis Eunuchorum vnus, & monuiſſe Beleſum, vt buſti hujus cineres ſibi depoſceret: Quos cū Babylonē diligenter perferendos curaſſet pretium vecturæ, & magnas diuitias inueniſſe. Ita vixit, ita periit Sardanapalus, hoc dignus incendio, qui libidinis ignibus aſſiduè circumfuſus vixerat, viuens ſupra mulierem imbellis, & ignauus, moriens ſupra virum generoſus, & fortis. *Sardanapalus ſe incendit in Palatio.*

Initium Regni Medorum. Eodem tempore ad Medos imperium translatum eſt, cujus Rex Arbaces primus ſtatuitur, Vir ille fœlicitatis ſummæ atque prudentiæ, regnum tutius, quàm potentius habere maluit. Quare Beleſo præfecturam Babylonicam tradidit. Niniues rudera (hæc enim incendiis deformata fuit) Phuli, ex quibus deinceps Aſſyrij principes, in magnas Iſraëlitarum clades emerſerunt. Ita deletum Aſſyriorum imperium, quaſi exciſum Hydræ caput, in regno triplici rediuiuũ refloruit 3179.

Moritur Iehu. Obiit hoc anno regni ſui vigeſimo octauo Iehu, inſtrumentum Dei ad familiam Achabi exterminandam, vir fortis, & generoſus, quandiu eo Deus vſus eſt; ignauiſſimus, cum vitulorum aureorum cultor relictus eſt ſibi, vt agnoſceret vnde vis illa, vnde fortitudo veniret; neque præclara facinora exiſtere ex ambitione rebellantis, ſed ex obſequio Dei mandata diligenter exſequentis.

Ei ſuccedit Ioacaz. Succeſſit ei eodem anno Ioachaz filius vndecimus Rex Iſraëlis, anno 23 regni Ioaſi. Is neque patre ſuo melior, nec bellis Syriacis fortunatior fuit: Coluit enim de more deceſſorum ſuorum vitulos aureos, quibus regnum Iſraëlis alligatum putabat. Quam cogitationem jam extinctæ familiæ duæ Regiæ Ieroboami, & Baaſani non dum eliſerant; ita regni perdendi metus inanis, re verâ bis amiſſo regno ſanari non potuit.

3180.

Alladius vndecimus Rex Latinorum. Alladius vir ſceleratus, & hominum ac Deorum hoſtis hoc anno Latinorum accepit imperium, Rex gentis hujus vndecimus. Hunc Romulum dictum eſſe Liuius innuit, qui Agrippæ filium, & patrem Auentini facit: verùm id nomen diſſimulatum ab Halicarnaſſeo in gratiam Romanorum, ne horum conditor ille cog nominis eſſet; qui cœlo atque terrâ conſpirantibus propter ſcelera extinguendus fuit, vt in ejus funere dicemus.

Hoc

Hoc quoque anno ſarta tecta Templi Salomonici diligentius curari cœpta, quæ Sacerdotes à Rege moniti neglexerant, ab ipſomet Rege, cum aliquâ Sacerdotum infamiâ, ſed neceſſariâ, vt eorum cunctatio & inertia ſic caſtigaretur. Et verò populus vniuerſus Regis factum probauit; nec improbauit Summus Pontifex Ioiadas, quâ erat prudentiâ, & pietate. Euentuſque docuit hæreditarios illos, atque ex antiquo procuratores iis decedere, qui vt recẽtes electi, ita ſe nouo munere dignos, probatoſque reddere ſatagunt. *Templi Sarta tecta curantur à Rege Ioaſo.*

CAPVT IX.

DECAS IX. SÆCVLI XXXII.

Ab anno 3180. *ad* 3190.

3184.

LVctuoſus eſt annus ille morte Ioiadæ Pontificis anno ætatis ſuæ trigeſimo ſupra centeſimum, cujus opera Ioaſus regnauit, & quod caput eſt piè, ac ſapienter regnauit. Seruatum regnum in familiâ Dauidis, exterminatæ Achabi, ac Iezabelis reliquiæ in Ataliâ, reconciliatus Deo populus Baale ſublato effecere, vt vir qui numquam mori debuerat communibus omnium ſtudiis ac lacrymis ſepeliretur. *Moritur Ioiadas Pontifex.*

Annis item quatuordecim ab ἐπιτροπεία Lycurgus ſponte exul, peragratis regionibus multis Apolline ipſo per Pythiam dubitante vtrum homo, vel Deus eſſet, à popularibus ſæpe reuocatus, hoc demum anno in patriam poſtliminio rediit. Tum dedit ciuibus ſuis famoſas illas Spartiatarum leges, à plurimis laudatas quidem, ſed à ſapientibus improbatas. Nam neque fœminarum pudicitiæ ſatis cauit, & probare viſus eſt adulteria, perductoribus etiam vſus mariti ad vxorum ſtupra: furta quoque laudauit quæ à pueris admitterentur callidè, ac domeſticâ rapinâ, docuit prædandi, granſſandique licentiam *Lycurgus Legiſlator Lacedemoniorum.*

tiam

tiam. Vt alia prætermittam, quæ non tam ſapiunt leges bene moratæ Republicæ, quam inuenta Luciferi ad probos hominum mores corrumpendos, & rectam indolem extinguendam. Vt mirum non ſit Apollinem, atque Iouem nominibus honeſtiſſimis tectos Dæmones, harum legum authores circumferri.

3185.

Nouus Pontifex Pedaias. Patri ſuo Ioiadæ in Pontificatu ſucceſſit primogenitus filius ejus Pedaias, quem Ioſephus Phidiam vocat. Erat is Zachariæ Sacerdotis & Prophetæ frater, de ſe nomine tantùm notus, & rebus patris ſui, à morte fratris illuſtris.

Deprauatur Ioaz Hoc item anno deprauationis in Ioaſo ſemina jacta ſunt. Hic enim iam quaſi juris factus morte Ioiadæ, quem parentis habebat; & colebat loco, præterea delinitus obſequiis Principum Iuda, tandem eorum petitioni ſubſcripſit, eiſque poteſtatem fecit colendi Baalis, & Aſtartes. Tumque animaduerſum eſt quam Regi, atque regno Ioiadas neceſſarius eſſet, cujus vitæ Regis pietas, populi religio fuit alligata, iis tanti viri funere jacentibus, aut extinctis.

3187.

Ioaſus mulctatur à Deo. Iratus Deus Ioaſo, qui adulatores ſuos, & Baalem, veræ auitæque religioni antepoſuiſſet, Syrorum animos extulit, Iudæorum depreſſit, Hazaël enim ingreſſus regionem Getham, Philiſthæorum vrbem, eis fortiter eripuit: hac elatus victoriâ regni caput Hieroſolymam petit, & cepiſſet, niſi Ioaſus ei pecuniam, non muros obiecisset. Huic igitur cum ſacra prophanaque pecunia numerata eſſet, abſceſſit, mox tamen rediturus, ita certiùs hoſtis ferro, quàm auro repellitur, quod qui offert, differt captiuitatem, non deuitat

C A-

CAPVT X.

DECAS X. SÆCVLI XXXII.

Ab anno 3190. ad 3200.

3192

IGnauiſſimi Rex, & populus aduerſus Syros, in Prophetam fortes extiterunt. Zacharias filius Ioiadæ (in Euangelio filius Barachiæ dicitur, ſed idem eſt Barachias cum Ioiadâ, hoc nomen proprium eſt, illud titulus honoris) in deſertores religionis grauiter inuehebat, eiſque cæleſtes intentabat minas. Rex ei ſæpe ſilentium impoſuit, ſed major vrgebat Dominus, & imperio potentiore. Quare Rex populo poteſtatem facit, vt importunum declamatorem, & μάντι κακῶν, ſi pergat lapidibus expellat. Ita Princeps ex æquo ingratus & imprudens, multitudinem ſceleratorum, in ſanctum hominem, filium Pontificis optimè de ſe meriti, ſaxis armauit. Et verò hæc populi fæx improba, mali Regis imperia cumulatè perfecit. Prophetam enim intonantem de more in atrio Iudæorum, lapidibus vſque in atrium Leuitarum inſecuta, & non procul ab altari ſaxis comminutum interemit. Quæ cædes adeò diſplicuit Numini, vt eam Chriſtus Sacrilegorum poſteris obiecerit; quaſi verò qui veniſſet in terras omnia eluturus ſcelera, hoc vnum crimen excepiſſe videretur.

Zacharias lapidibus obruitur.

Eodem quoque anno mortuus eſt Hazaël, virga Domini, quâ cum vtrumque populum ſuum pater bonus, Deuſque mulctaſſet, abiecit in ignem, regni ſui anno quadrageſimo tertio. Ei diuinos honores à Syris conceſſos aſſerit Ioſephus; videlicet cum crudelitas, & parricidia non arcebant cælo, ſed eò illi ſternebant viam. Succeſſit ei filius Benadadus tandiu, fortunatus & victor, quandiu cum improbis Hebræis bella geſſit; horum impietas illius fælicitas fuit.

Moritur Hazael ei ſuccedit Benadadus.

Za-

3193.

Ioaſus à Syris vincitur & vulneratur.

Zachariæ mortem inter ſaxorum grandinem vindictam expoſcentis, antequam euolueretur annus, Syrus grauiter vltus eſt. Cum enim nouo Regi Benadado tributum ejuraſſet Ioaſus, Syros illicò vindices ſenſit. Neque vero bellum, inferre perjuro Rex ipſe dignatus eſt; miſit è Ducibus ſuis vnum, à quo victi acie Iudæi, Principes omnes ſuos amiſerunt. Ioaſus quoque venit in eorum manus, nec ab iis vt rebellis Princeps, ſed vt improbus vitiligator, & iuris formulâ, vulneribus ignominioſis mulctatus eſt. Quæ licet lethalia non eſſent, ex iis tamen languorem diuturnum contraxit. Cur autem Rex captiuus non ſit abductus Damaſcum, cur non capta Hieroſolyma, atque direpta, regni primariis viris internecione deletis, vaticinari non licet. Hoc certum ex ſacris codicibus, Deum iſtas deſpenſantem pœnas, his contentum fuiſſe, nec, cum poſſet, exegiſſe grauiores.

Ioaſum filium in partem adminiſtrationis vocat Ioachaz.

Fœlicior fuit eodem anno Iſraëlitici regni ſtatus. Cum enim Ioachazus Samariæ filium ſuum Ioaſum, in partem adminiſtrationis vocaſſet, & tam pater quàm filius, pænè depoſitis rebus ſuis ſapuiſſent ex damno Iudæorum, monente inſuper Eliſæo, Numinis implorarunt opem. Id tantùm optabat Deus, vt ex vltimâ & imminente ruinâ traherentur. His enim ſtatim dedit ſeruatores duos Ioaſum, & filium ejus Ieroboamum, quorum ille ſuperari poſſe Syros docuit, hic penitus debellauit, & quam pater informarat victoriam, filius abſoluit.

3194.

Ioaſus quoque Rex Iuda Amaſiam filium.

Redire quoque ad ſe viſi ſunt Iudæi Iſraëlitarum exemplo, ſucceſſuque. Nam apud eos Amaſias in partem vocatus eſt regni à patre, ex vulneribus languente. Et filii pœnitentiam probauit pater quam inchoare debuerat. Itaque idola confracta, & reſtitutus vbique veri numinis cultus, & patris vtcumq; dolores mitigarunt, & filio meliorum temporum ſpem injecerunt.

Hæc

3195.

Hoc anno mortuus eſt Ioachazus Rex Iſraë- lis 11. cum annis 17 regnaſſet; cujus filius Ioaſus longè meliùs ſolium impleuit, Eliſæo, vt mox dicetur acceptiſſimus. Porrò Ioachazi laudatur fortitudo, quæ patiendo potiùs, quàm bellando enituit. Hunc profectò generoſum eſſe oportuit, qui tot cladibus attritus animum non deſpondit; victor quoque futurus in bello, ſi ad Deum maturiùs reſpexiſſet.

Moritur Ioachazus ſuccedit ei Ioaſus Rex 12. Iſraelis.

3196.

Qui conſenſerat in Zachariæ mortem Ioaſus Rex Iuda, anno regni 40. à Sicariis in lecto miſerè confoſſus interiit. Potentes fuiſſe perduelles illos oportuit,& genere opibuſque claros; Si quidem in eos ſtatim animaduertere non eſt auſus Amaſias, & patris vlciſci necem, niſi rebus imperij ſui conſtitutis. Hos genere Moabitas, & Ammonitas conſtat, ſed Iudæis malè inſitos: Connubia ſcilicet hæc contracta cum Allophylis illiuſmodi monſtra peperêre. Ioaſus autem non eſt illatus in Regum ſepulchra, quod antea Ioramo contigerat; vnde quidam meritò ſuſpicantur, hoc Regio tumulo caruiſſe Principes longâ tabe exeſos. Diuturnus morbus Regibus illis infortunatis, & ante mortem longos dolores, & poſt funera æternam parabat infamiam.

Ceditur Ioaſus Rex Iuda à Sicariis

3197.

Parenti ſuo Ioaſo ſucceſſit Amaſias nonus Rex Iuda, cuius principia Regni laudatiſſima, & ſimillima paternis initiis extiterunt. Percuſſores enim Patris jam firmato imperio ſuſtulit, ita tamen vt in eorum filios ex lege diuinâ ſupplicium non extenderetur; cum anteà in crimine perduellionis innocentes liberi, reis parentibus adjungerentur. Id enim pœnæ genus, ſibi vnus reſeruauit ſummus vitæ ac mortis arbiter Deus, vt parentum peccata in quartam γενεὰν caſtiget, quò acerbitate, diuturnitate, amplitudine

Ioaſo ſuccedit Amaſias Rex 9.

tudine pœnæ, improbi homines, dum ſibi, ac ſuis metuunt, maleficio ſubmouerentur.

3199.

Ioa ſus regni conſortem adſciſcit filium Ieroboamum.

Hoc anno Ioaius Rex Iſraëlis Ieroboamum filium ſuum in regni ſocietatem adſciuiſſe creditur, vt anni Regum iſtorum in ſacris Codicibus putati conueniant. Id autem præſtitit ſapiens pater, vt attrito, & cladibus exhauſto prouideretur imperio, cui regendo ſub oculis patris filius aſſueſceret. Quod inuentum vtile ac commodum difficilibus regnorum temporibus. iiſdē florentibus periculoſum eſt, & belli ciuilis, inteſtinique motus certiſſimum ſeminarium.

3200.

Alladius vndecimus Rex Latinorum impiiſſimus.

Hoc anno Alladius improbiſſimus Rex Latinorum vndecimus, cum annis 20. non tam regnare quam debacchari viſus eſſet, digno ſceleribus ſuis ſupplicio miſerabiliter extinctus eſt poſtquam enim ſubditorum ſuorum capitibus inſultaſſet impunè, ipſa etiam deſpexit numina, cælique fragores, ac tonitrua, primò deſpexit, mox etiam æmulatus eſt. Cum terrorem Latinis ſuis nouus Salmoneus iucuſſiſſet, pro Deo haberi, colique voluit. Ad eum igitur exterminandum cælum terraque conſpirarunt. Lacus enim vicinus adeò intumuit, vt palatium eius abſorberet: & quaſi eluuies parum eſſet ad perdendum illum ſacrilegum, eodem tempore afflatum eſt fulminibus ejus cubiculum, vt geminâ periret morte, qui centies mori debuerat. Huius Palatij rudera, æſtate deficientibus aquis diu apparuerunt, diuinæ Iuſtitiæ monimenta in hominem, quem neque Deus, nec homines ferre poterant; ita comburendum cæleſtibus ignibus, vt etiam ejus cineres aquis dilutos tellus abſorberet.

Auentinus Rex duodecimus Latinorũ.

Huic ſucceſſit Auentinus de quo annis ab hinc triginta ſeptem dicetur, quo anno defunctus eſt.

LIBER X.

SÆCVLVM MVNDI TRIGESIMVM TERTIVM.

Ab anno mundi 3200. *ad* 3300.

CAPVT PRIMVM.

DECAS PRIMA.

Ab anno 3200. *ad* 3210.

3204.

HOc anno Ioaſi decimo Egrotauit Eliſæus jam centenarius, & hoc morbo, quo pauló poſt elatus eſt. Inuiſit autem ſanctum hominem Rex Ioaſus, & coram eo fleuit vberiùs in tali Prophetâ regni ſui jacturam. Regem ſolaturus Eliſæus arcum & ſagittas capere jubet; cumque Rex telum eduxiſſet è pharetrâ, aptaſſetque neruo, digitis eius Prophetes impoſuit manum, & jaculatione vtrique communi per feneſtram jaculum emiſit. Hoc facto ſalus Iſraëli denunciatur, & victoria in Aphec vbi quondam Acabus fauente Deo Syros grandi clade proſtrauerat. Iuſſit inſuper Prophetes Regem ſagittis terram percutere; quod cum ter tantùm Ioaſus feciſſet, indoluit vates, ter duntaxat Syros debellandos, pluribus atte-

Ægrotat Eliſæus & inuiſitur à Ioaſo.

ren-

rendos cladibus, ſi ſæpiùs terram impertiiſſet. His conditionibus victorias & dona ſua Deus alligabat, quæ quia pendebant ex merâ liberalitate concedentis, ita dari, non aliter, volebat ille, cujus voluntas, prima ac ſumma ratio eſt.

Moritur Eliſæus. Non ita multò poſt Eliſæus inter ſuorum manus & lacrymas animam reddidit; ſepultuſque in prædio vicino Samariæ. Diu ex tumulo, vel mortuus, (ſicut Hieronymus ſcribit, & canit Ecclesia) Dæmoni terribilis fuit: vt qualis fuiſſet viuus, & quam potens in homines, ex timentis hoſtis conditione, etiam ab obitu poſteritas intelligeret.

3205.

Eliſæus mortuus mortuum ſuſcitat. Verùm hoc anno longè magis enituit Prophetæ ſanctitas in portento, de quo nulla vnquam tacebit ætas, quandiu ſacra ſtabit hiſtoria. Moabitæ prædones Iordane pertranſito, progreſſi erant vſque Samariam: in eorum turmam cum incidiſſent Veſpillones cadauer hominis geſtantes, juxta tumulum Eliſæi, in eo ſarcinam ſuam depoſuerunt, atque diffugerunt. Mirùm! homo mortuus, tactis oſſibus mortui Prophetæ illicò reuixit, ſtetit in pedes, domum rediit.

Prima Ioaſi de Syris victoria. Hoc prodigio animatus Ioaſus, & ſubnixus promiſſione viri, qui mortuus ſolo contactu fato functos reuocaret ad vitam, militem ſcribit, ſed eum quem perpetua ferme clades quinquaginta annorum reliquum fecerat. Animatus tamen è cælo Syros aggreſſus fudit, atque diſſipauit, multiſque ditatus ſpoliis, etiam amiſſæ regionis ſuæ partem recuperauit, vt hac appendice victoriæ magnitudo cladis hoſtilis denotaretur.

3206.

Altera Ioaſi de Syris victoria. Contigit hoc anno altera Ioaſi de Syris victoria. Ii enim dum acceptam retinere volunt ignominiam, ſuo nomini majorem inuſſerunt, fracti iterum, debellatique. Iſraëlitæ enim jam eos reformidare deſierant, & præterea illecti prædæ dulcedine, alacres etiam eos aggrediebantur.

Sed

Sed enim plus proderat occulta vis, Eliſæi precibus in uſa, quæ tantùm victoribus inſpirabat audaciæ, quantùm injiciebat victis ignauiæ, & trepidationis.

3207.

Hoc demum anno tertiùm victus Benadadus expertus eſt ſe non eſſe parem Iſraëlitis Deo plenis, & cælitus animatis; quamquam vires omnes ſuas explicuiſſet, & ad grandem exercitum item omnem bellicam adjunxiſſet. Itaque jam effractis curribus, & equitibus exterminatis triplici certamine, vrbes quas occuparat intra Iordanem reliquit, contentus opponere victoribus fluuium qui Iſraëlitici, atque Syri regnorum limes eſſet. Sed hunc terminum ſuſtulit Ioaſi filius Ieroboamus, oſtenditque parum eſſe tutos etiam magnis fluminibus populos, quos ſuis hoſtibus debellandos Deus objecit.

Tertia Ioaſi de Syris victoria.

3208.

Amaſias Rex Iuda regni ſui anno duodecimo, Idumæos annis jam ſexaginta, rebellione à ſuâ ditione diſtractos adoritur cum exercitu trecentorum millium electorum. Iis cum adjunxiſſet centies mille Iſraelitas grandi mercede conductos, eos à Prophetâ dimittere juſſus, etiam cum pecuniæ jacturâ. Sapienter; his enim nummis imperante Deo perditis victoriam emit, quâ multa Idumæorum millia cæcidit. Sed inſanus victos hoſtium Deos egregiè elaboratos, inter ſpolia repertos ſepoſuit, iiſque lararium ſuum exornauit; ex quibus cum Dæmones reſponſa darent, & variis præſtigiis illuderent Regi, eos tandem adorauit ipſe, qui captiui neque ſe, neque ſuos Idumæos exemerant ſeruitute.

Amaſias vicit Idumæos.

3209.

Dedit hoc anno ingratiſſimæ aduerſus Deum inſaniæ pœnas Iudæorum Rex Amaſias. Poſt neglectos ſancti Prophetæ monitus Ioaſum Iſraelis Regem temerario planè conſilio, aggredi ſtatuit. Vlciſci nempe volebat actas in regno depo-

Amaſias bellum ſuſcipit in Ioaſum.

depopulationes ab Iſraëlitis, quos anno ſuperiore jubente Deo dimiſerat; ſed has alieno tempore, & cum eſſet inuiſus Deo ob idololatriam, vlciſci ſtatuit. Et verò antequam reſiſteret eum irriſit Ioaſus, ſeque cum Cedro illum cum Carduo comparauit, quem feræ Libani conculcarent, hoc eſt Iſraëlitarum exercitus obtereret. Hac reſponſione magis incitatus in bellum, & ruinam vehementiùs incubuit, docuitque numquam à Deo mulctari principes grauiùs, quàm cum in praua conſilia ſinuntur abire, ex quibus magnæ, & multæ plerumque calamitates exiſtunt.

3210.

Amaſias vincitur à Ioaſo. Amaſias hoc anno filium ſuſcepit Oziam, ſeu Azariam: ſed voluptatem de ſucceſſore genito, mox clades ingens temperauit. Cum prælium inconſultè cum Ioaſo commiſiſſet, imbelles Iudæi, fortiſſimis Iſraëlitis ſtatim verterunt terga, viuus Amaſias venit in hoſtium manus, perductuſque Hieroſolymam vrbem dedere coactus eſt. Hanc ingreſſus eſt Ioaſus triumphantium more ingreſſus eſt enim per labem muri, ejuſque cubitos quadringentos, vt, cum liberet, eam cum copiis ſubiret. Tum expillauit theſauros omnes, & Prophanos, & Sacros; & in eâ quidem reliquit Amaſiam, ſed vectigalem, acceptis primariorum ciuium liberis obſidibus.

Moritur Ioaſus. Sed diu victoriæ tantæ fructu non eſt vſus Ioaſus: rediens enim Samariam paulò poſt interiit: hoc tantùm felix, quod aduerſarios nequiores ſe, & à Deo mulctandos inueniſſet.

CA-

CAPVT II.

DECAS II. SÆCVLI XXXIII.

Ab anno 3210. ad 3220.

3211.

SAmariæ, Ioaſo patri ſucceſſit jam candidatus regni Ieroboamus, inter Iſraëlitas principes ejus nominis ſecundus, & Rex decimus tertius, anno decimoquinto Amaſiæ. Fuit is etiam parente ſuo generoſior, & electus à Deo ex precibus Eliſæi, vt Syrorum jugum penitùs effringeret: Quare mirum non eſt ei ſubditum Amaſiam perduraſſe, qui ſe ſponte ſubditorum ſuorum idolis dementiſſimè ſubdiderat.

Ieroboamus 13 Rex Iſraelis.

3215

Ieroboamus inuitatus à Ionâ Prophetâ filio Amathi, jam ætate prouectiori, Syros fortiter eſt aggreſſus, & vltra Iordanem copias ſuas promouit. Hic variis victoriis, Syrorumque cladibus recuperauit agrum Iſraëlitis aſſignatum, à Deo atque Moſe. Sed plena regionis poſſeſſio à Libano, & Emath ad lacum Aſphaltitem, quam ſacri Codices Ieroboamo tribuunt, neque vnius victoriæ, neque vnius anni fructus fuit.

Ionas prædicit victorias de Syris Ieroboamo.

3216.

Hoc quoque anno Ieroboamus Syros variis cladibus afficiebat, eiſque eripiebat vrbes trans Iordanem ſitas; promiſſis Eliſæi adhuc durantibus, neque patris ejus, aut vatis morte exhauſtis.

Clades Syrorum.

CAPVT III.

DECAS III. SÆCVLI XXXIII.

Ab anno 3220. ad 3230.

3225.

POſt annos à Ioaſi Iſraëlitarum Regis morte quindecim, facta eſt aduerſus Amaſiam Regem

Interficitur à conjuratis Amaſias.

Regem Iuda, optimatium & populi magna conjuratio. Dolebant plerique omnes nobile regnum eius imprudentiâ, & ignauiâ factum eſſe inferiori Regi vectigale, ac tributarium; neque id probroſum tantùm agnoſcebant, ſed & graue ſentiebant pecuniis exauſtis. Induxerunt itaque in animum ſibi promiſſiones Amaſiæ, eo ſublato, irritas fore, tributum quod penſitabant Iſraeli, illius capiti alligatum eſſe, & vitæ, quæ ſi tolleretur illud quoque concideret. Itaque miſerum regem & imparatum obſident in Palatio ſuo, & ad mortem depoſcunt. Fugit ille per poſticum, & Lachiſam venit; ſed ab iiſdem copiis vrgentibus acriter oppreſſus, & cæſus eſt. Vt autem docerent conjurati illatam eſſe Regi necem, non quod id ſua cauſa, ſed publica poſtularet, corpus eius reportauere Hieroſolymam, ac in ſepulchra Regum magnificentiùs intulerunt, vano affinibus eius, propinquiſque ſolatio.

3226.

Ozias ſeu Azarias, Rex 10. Iuda. Patri Amaſiæ ſucceſſit Ozias tum annum ætatis agens decimum ſextum. Dictus eſt aliter Azarias; quæ vox cum ſignificet *auxilium Dei*, fueritque aliis pleriſque communis, nihil illa nos morari debet. Innuere autem videntur ſacri Codices eum à populo in Dauidis thronum eſſe colocatum, contranitentibus conjuratis, qui ab vltore filio ſibi malè metuebant conſcij paternæ necis. Sed præualuit multitudo, cui magis placebat Dauidis ſanguis, quàm quorumdam perduellium ſecuritas; quæ tamen ſapienter tum iiſdem videtur eſſe conceſſa, per *ἀμνηστίαν*, neceſſarium turbulentis Reipub. temporibus remedium, & quoties crimen ad nimis multos pertinuit. Tum autem conjuratis illis, timuiſſe pœnam, ſatis eſſe judicatum eſt, ab iis qui aſſidebant principi. Nocentes autem dum abolitam credunt vltionis cogitationem, facti ſunt in principem tam bonum & facilem obſequentiores; vnde nata eſt Regni tranquillitas ſumma, quæ

pri-

prima eſt & maxima ſapientis Regis cura, & ad quam motus animi ſuos omnes dirigere, ac flectere debet.

3227.

Præpoſitus tum creditur fuiſſe inſtituendo, regendoque principi vix ex ephebis egreſſo Zacharias, eius, qui lapidibus mactatus erat in templo, filius poſthumus. Is autem à patre non degener, ad omnem ſanctimoniam juniorem principem erudiebat; & doctoris culturæ indoles adoleſcentis reſpondebat. Itaque ſic factus, ſic inſtitutus Ozias ita ſe geſſit, vt ſi vltimi vitæ anni prioribus conſenſiſſent, non poterat Iuda optare ſapientiorem Regem, nec miſeris hiſce temporibus accommodatiorem.

Zacharias optimè erudit Oziam.

3228.

Sub initium Ozeæ, ſed annus non notatur prophetarunt Oſee, & Ioël, qui primi inter Minores occurrunt, quamquam jam eos antea præceſſerit Ionas.

OSEE, id eſt, *Seruator* præcinuit decem Tribubus diſperſionem, eaſque ad Dei cultum factis & dictis reuocare conatus eſt. Enimuerò ne turpiſſima eorum à Deo ſuo per idolatriam defectio illos deterreret, vxorem ducere juſſus eſt meretriculam Gomer, ex quâ etiam liberos ſuſcepit. Vt eo facto Iſraël intelligeret, quamquam in templis idolorum proſtitutus eſſet, amandum nihilominus à Deo ſuo, ſi in eius confugeret ſinum, & atrociores longè adulteriis injurias eſſe ex eius animo penitùs eradendas. Cum autem vſque ad Ezechiam, ſub pluribus Regibus vaticinatus eſſet, obiit ſanctè etiam à Chriſtianis cultus, & quartò Iulij inter ſanctos adſcriptus.

Oſee Prophetia.

IOEL autem non eſt Samuëlis filius, vt delirant Rabbini, ſimilitudine nominum decepti, ſed alius Oſee *σύγχρονος*, qui prædixit Iudæis Babylonicam captiuitatem, vt hic Aſſyriam Iſraëlitis præcinuerat; in eundem quoque relatus Sanctorum album, & diebus tantum

Ioelum Prophetia.

nouem ab eo celebritate diſiunctus.

3230.

Bellum Ozia in Philiſthæos. Hoc anno anno ætatis ſuæ vigeſimo Ozias bellum aduerſus Idumæos ſuſcepit, fuitque nobilis hæc expeditio, primum eius belli tirocinium. Fructus autem hujus irruptionis fuit Elath jam pridem à Iudæ regno diuulſa, vrbs præclara, tum autem magnæ monimentum victoriæ, quam inſtauratam diligenter, & ad neceſſitatem, & ad magnificentiam communiit; reputans vrbem hoſtilem adornatam egregiè, atque vallatam, eſſe omni arcu triumphali, tropheoque nobiliorem.

CAPVT IV.

DECAS IV. SÆCVLI XXXIII.

Ab Anno 3230. *ad* 3240.

3231.

Ozias Iobnam recipit. ANNVS etiam inſequens Oziam in armis vidit aduerſus Philiſthæos, cum trecentis hominum millibus, quos optimis armis inſtruxerat, & bis mille ſexcentis ducibus attribuerat. Magnus apparatus belli; ſed aderat inſuper Numinis auxilium, armis omnibus, omnibus copiis longè potentius. Hoc exercitu, & ſic animato Iobnam aggreditur, quæ jam à temporibus Iorami vicinorum Philiſthæorum armis ſubnixa quaſi ſui iuris ab Hebræis defecerat. Tum autem fortiter oppugnata recepit jugum, & ſolatium ſeruitutis fuit tam generoſo principi ceſſiſſe, atque ſubeſſe. In eâ tantum collocatum eſt luculentum præſidium, quia ſatis arte, naturaque muniebatur, & plus ciuis quàm hoſtis, reformidandus erat.

Vincit Philiſthæos. Inde mouit Ozias, & in Iebnæ propugnatores & auxiliatores Philiſthæos; quorum minoribus vrbibus ambulando captis Getham, Iamniam, Azotum machinis verberatas vi cepit, ac ſpoliauit

liauit mœnibus, ne vnquam eorum fiduciâ rebellarent. Excitauit nihilominus in commodioribus locis firmiſſima præſidia, quibus Hebræi hîc relicti, agros colerent tuti, ac ſecuri, victi Philiſthæi in officio continerentur.

His ad mare, & Occidentem confectis in Orientem, & verſus deſertum arma conuertit. Hic Arabas, & Ammonitas variis cladibus fractos tributum ſibi pendere coëgit, & annuatim pecunias repræſentare, quas graſſationibus ſuis, & depopulationibus jampridem Iudæis eripuiſſent. Ita demùm victorem, & tot populorum ſpoliis locupletatum exercitum reduxit, ordinandis deinceps imperij pacati rebus intentus, nec bella cogitans & expeditiones ſemper impias, atque ſceleratas, niſi cum ex neceſſitate geruntur, atque ſuſcipiuntur. *Item Moabitas & Arabas.*

3237.

Obiit hoc anno duodecimus Latinorum Rex Auentinus, anni ſui regno trigeſimo ſeptimo, cujus nomen illuſtrius quàm res geſtæ. Viuit enim in monte tantùm decantato, qui Romanis mœnibus incluſus fuit; ſic huic monti plus ſitus, quàm is, à quo vocatus eſt, profuit. *Mors Auentini.*

Succeſſit ei Procas Latinorum Rex decimus tertius liberis ſuis, ac pronepotibus, quàm ſeipſo famoſior; parens videlicet Numitoris, & Amulij, Romuli atque Remi Proauus ex Rheâ Syluiâ nepte *Procas 13. Rex Latinorum.*

Circa hæc tempora referri poteſt Telecli Lacedæmoniorum Regis, vel honeſta, vel funeſta mors à Meſſeniis illata, vtròque populo à ſe injuriam deprecante, nec lite adhuc propter longinquitatem temporis diremptâ. Commune erat vtrique populo in finibus, Dianæ Limnatidis templum. Narrant Lacedæmonij virgines ſuas à Meſſeniis hic corruptas, Teleclum dum dedecus prohibet, interfectum, puellas doloris impatientiâ ſibi conſciuiſſe necem. Meſſenij contra tradunt Teleclum Ephebos, virginum addu- *Telecli Regis Lacedæmoniorum cædes.*

xiſſe loco, pugionibus inſtructos, vt principes ſuos confoderent, iiſque ſublatis agro fertiliſſimo potirentur; Meſſenios vim propulſaſſe fortiter, & Teleclum cum omnibus ſuis adoleſcentibus jugulaſſe. Certè cum vltio tùm nulla ſecuta ſit, illuſmodi injuria relicta per viros fortes impunita Meſſenios à crimine videtur abſoluere.

3240.

Initium regni Macedonici à Carano. Inchoatum traditur hoc anno regnum Macedonicum à Carano Heraclidâ, qui decimus ſextus fuit ab Hercule, ſi Velleio Paterculo credimus, ſi Dexippo, tantùm vndecimus. Erat is Caranus Phidonis Argiuorum Regis frater, qui potiùs exul & extorris primus, quàm in patriâ ſecundus eſſe maluit. Itaque collectâ e x iis manu, quorum intererat inueniri nouas ſedes, & terras, cum in veteribus parum tuti vel ab inimicis, vel à creditoribus viuerent, in Macedoniam venit tum incultam, & hîc potentiſſimi regni parua tum fundamenta iecit. In Perſe deſiit hoc imperium, cujus vltimum pænè diem Lunæ nobilis Ecclipſis notat. Itaque facilius & certius eſt regni hujus finem, quàm initium reperire; quod non regnis modò, ſed & magnis familiis fatale.

CAPVT V.

DECAS V. SÆCVLI XXXIII.

Ab anno 3240. ad 3250.

3242.

Ozias Hieroſolymam munit. HOc anno regni ſui decimo ſexto Ozias ad vrbem Regiam firmandam appulit animum, ita tamen vt munitiones eius plurimum haberent dignitatis, & elegantiæ. Nam Occidentalem vrbis partem turribus pulcherrimis,

mis,& ſolidiſſimis diſtinxit, vt hinc hoſti, eius capiendæ, quâ fuerat hactenus infirmior, deſperationem inijceret. Errant autem qui cò referunt labem muri refectam, dirutam ſub Amaſiâ, cum duæ illæ muri partes loco plurimùm diſſideant.

At ne in his operibus grauaret oneribus ſubditos ſuos, Agriculturam ſedulò coluit, & vineas, ſparſis etiam per deſerta ouium caulis, & turribus in earum præſidium, ex quibus cum luculentos quotannis prouentus colligeret, non minus Rex bonus, quàm ſedulus paterfamilias fuit; princeps ſanè ditiſſimus non ſubditorum ſuorum labore, ſed induſtriâ ſuâ, & digniſſimus ad cujus exemplum ſeſe omnes principes, Regeſque conforment. *Vnde eius diuitiæ.*

3246.

In hunc annum cadere videtur Heſiodi Poëtæ mors, triginta duobus annis ante primam Olympiadem, vt Suidas, aliique tradunt. Licet autem apud Tullium de ſenectute Heſiodus multis ſæculis dicatur Homerum præceſſiſſe, in hac parte tamen vulgò deſeritur, & ſaltem hoc loco vir tantus creditur dormitaſſe. Obiit autem Heſiodus centenario major & ejuſdem ætatis cum Homero, anno vitæ ſuo 104. Pauſanias, & Suidas hunc interfectum volunt ab Antipho, & Crimeno hoſpitibus ſuis ſed imprudentibus, dum tollere volunt hominem qui eorum ſorori ſtuprum obtulerat; id Naupacti contigiſſe Pauſanias aſſerit, ibique ſepultum, oſſa tamen Orchomenum delata eſſe. At Plutarchus ſcribit eius corpus à percuſſoribus in mare dejectum eſſe, ſed exceptum à Delphinis, qui id ad Molocryam vrbem Ætoliæ detulerunt, ad quam ſicarij confugerant: Quod mirati Molocrij magnâ cum veneratione tanti viri cadauer ſuſcepere, & quæſtione habitâ de percuſſoribus, eos tandem ope canis repererunt, inuentos præcipitarunt in mare, diſturbatâ eorum domo, quæ *Heſiodi Poetæ mors.*

P 3 tantùm

tantùm ſcelus continuiſſet. Ita varij varié, de tanti hominis obitu.

3248.

Amos Propheta vitiis populi.

Hoc anno Oziæ vigeſimo tertio Amos Prophetare cœpit, non Iſaiæ pater ex Regiâ familiâ, cum hic eſſet armentarius, & opilio ex oppido Thecue, & duo illi latinè cognomines, Hebraicè nequaquam literis conueniant. Porrò vaticinatur contra Damaſcum, Tyrios, Syros Moabitas Idumæos, Ammonitas, quibus magnam denunciat cladem, & breuis vitæ (nam duos tantùm prophetauit annos) diuturnæ calamitatis, & latè patentis miſeriæ vates fuit.

3249.

Amos 10. tribubus captiuitatem nunciat.

Sequenti anno idem Amos captiuitatem decem Tribubus poſt annos ſexaginta quinque denunciat, tandiu ante indicatam, vt iram numinis præuenirent, & auerterent. Sed hæc nihil profuere ſceleratis niſi vt grauiùs mulctarentur, neque tantùm idololatriæ, ſed & rebellionis, atque contumaciæ pœnas darent acerbiores.

3250.

Terra motus ingens.

Hic annus terræ motu memorabilis eſt, qui anno Oziæ vigeſimo quinto Palæſtinam concuſſit, omnium perculit animos. Ab eo duxit initium vaticinandi Iſaias filius Amoſi fratris Amaſiæ Regis Iuda, quare ejus prophetia Regij neſcio quid, & excellentis ſpirat. Is autem motus prænuncius fuit ciuilium motuum, quibus mox Iſraël concuſſus eſt, qui tanti fuerunt, atque diuturni, vt in miſeram ejus, & numquam abrumpendam captiuitatem deſierint. Neque tamen commota tellus pium vllum in mentibus impiorum concitauit motum.

Mors Amos Prophetæ.

Eodem anno qui Ieroboami mortem præceſſit contigit Amos Prophetæ nex, illata non ab Ozee Rege filio Amaſiæ item Regis, ſed ab Ozee filio Sacerdotis Amaſiæ, vel potiùs ſacrificuli Idolorum in Bethel, vt diſtinctè ſcribit Epiphanius. Hi autem pſeudo-Sacerdotes freti autorita-

thoritate Ieroboami eò proruperunt audaciæ vt in ſanctum hominem injecerent manus ; & pater quidem eum ſæpe cæcidit, filius furioſior vectem ei, vel clauam in caput impegit. Quidam ineptè huic clauum in tempora adactum putant; Quomodo enim huic ſupplicio duos dies ſuperuixiſſet. Fracto igitur capite domum relatus biduò poſt expirauit, inter martyres adſcriptus vltimo Maij. Certè (vt hîc omittam Rabbinorum fabulas) neque huic pœna, neque cauſa ad Martyrium defuit.

CAPVT VI.

DECAS VI. SÆCVLI XXXIII.

Ab anno 3250. ad 3260.

3251.

IEROBOAMVS hoc anno regni quadrageſimo primo, regnandi, impieque viuendi finem fecit; eò reliquis Iſraëlitis Regibus ſceleratior, quò plura receperat à Deo beneficia, quæ huic nihil, eius populo plurimùm profuere, cujus *ſeruator* in ſacris Codicibus legitur; aliis vtilior, quam ſibi, miſerabili fœlicitate. *Moriſtur Ieroboam.*

3252.

Sequenti anno, qui Oſiæ vigeſimus ſeptimus fuit, Zacharias filius Ieroboami nequaquam ſucceſſit patri, ſed factionibus, & ciuilibus bellis Imperio diſtracto, interregnum ortum eſt ad annos duodecim; quamquam id tempus à quibuſdam arctetur, nimis longum afflictis Iſraëlis rebus, quos grauiùs hoc ciuile, quàm vlla alia ab externis bella vexarunt. *Interregnum duodecim annorum.*

3253.

Hoc anno ante Chriſtum natum octingenteſimo ex Velleianâ ſupputatione, Capua nobiliſſima ciuitas Campaniæ, primum condita eſt. Cum enim Paterculus hanc vrbem ſtatutam *Capua condita.*

dicat annis octingentis triginta ante Vinicium conſulem; Marci autem hujus Vinicij Quartini, cum C. Caſſio Longino conſulatus cadat in annum Chriſti trigeſimum, huc ſine dubio Capuę conditus referri debet. Hæc eſt ciuitas, cui obfuit in nimis opimâ regione ſitus, deliciis etiam frangere ſolita viros fortes, mollium & effœminatorum virorum parens, & quorum luxuries potiùs apud ſcriptores, quàm præclara facinora proſtant.

Naſcitur Ioatham. Eodem quoque anno natus eſt Oſiæ filius Ioathamus, cum hinc ad mortem Oziæ anni viginti defluxerint, quo anno, patre mortuo regnum occupaſſe in ſacris Codicibus dicitur. Vtrum autem fuerit is primogenitus Oziæ nec dicere poſſumus, nec negare, cum hoc tempore hæreditatem non ortus, ſed patris adiudicaret electio.

3256.

Abdia Mors. Anno Oziæ trigeſimo Abdia contra Idumæos vaticinabatur; quem perperam Dorotheus, S. Epiphanius, Iſidorus, Euſebius putant vixiſſe temporibus Eliæ. Neque veriùs hunc nonnulli Idumæum crediderunt, cum fuerit Sichimita. Vndecunque tamen fuerit vir piiſſimus fuit, ſepultuſque Samariæ, vt docent Eccleſiaſticæ tabulæ, venerationem à Chriſtianis, à Dæmonibus timorem expreſſit.

3260.

Moritur Procas ſuccedit illi Amulius. Moriens hoc anno Procas regni ſui anno 23. rèliquit filios duos Numitorem & Amulium hæredes ambo ex ſemiſſe. Amulius bonis omnibus patris in duas partes diſtributis, hinc vnum Regnum, illinc reliqua bona ſtatuit, & copiam eligendi Numitori fecit Is priuatus diues, quàm rex inops eſſe maluit: demens! qui hæc eripi poſſe non videret à Rege; & verò longè aliquid bonis pretioſius raptum eſt. Filius enim ejus ſtatim in venatione necatus, filia Rhea Syluia, aliter Ilia Veſtæ conſecrata, quaſi id eſſet imperatum Regi in ſomnis, ſpes Numitoris

omnes

omnes intra ipſum juſſæ conſiſtere. Hæc Valerius Antias, ex quo deprompſit Dionyſius Halicarnaſſenſis; qui tamen diuiſionem bonorum non ex compoſito, ſed per vim factam eſſe putat. Hinc Romæ exſpectamus incunabula, quæ ex fraudibus, crudelitate, aliiſque vitiis huic vrbi congenitis ſubodoramur.

CAPVT VII.

DECAS VII. SÆCVLI XXXIII.

Ab anno 3260. ad 3270.

3264.

Zacharias Rex 14 Iſraelis.

ANno trigeſimo octauo Oziæ Regis Iuda tandem apud Iſraëlitas Zachariæ factio præualuit, eùmque in paterno ſolio collocauit. Verùm in eo tantùm ſedere viſus eſt vt promiſſio facta Iehu de quartâ generatione in regno collocandâ ſeruaretur, ob exciſam Achabi familiam. Nam Zacharias vix præfuit Iſraëli, patribus ſuis haud melior, & dignus in quo nequam familia Iehu ſtatim extingueretur. Hunc enim poſt ſex regni menſes Sellum regno priuauit, & vitâ. Qui nuncius cum ad Manahen præfectum militiæ delatus eſſet, noluit impietatis & parricidij ejus fructum eſſe regnum, ſed eum cum Regiis copiis aggreſſum confecit; & inuaſit imperium, quod pietate, & juſtitiâ ſaltem in ſpeciem partum, crudelitate mox firmauit, & auaritiâ.

Sellum 7. chariam interfecit Rex decimus quintus.

3265.

Manahen 16. Rex Iſraelis.

Hoc anno Manahen imperare cœpit apud Iſraëlitas anno Oziæ trigeſimo nono: regnum ſuum Samariæ ſtabiliuit. Sed eadem ſententia aliis vrbibus non ſedit. Thapſa enim ciuitas ingens detrectauit imperium, eique venienti portas occluſit, quas ille vi armiſque reſerauit. Et vt in ea ſtatueret exemplum ſeueritatis, doceretque reliquas vrbes, quid eis expectandum eſ-

ſet, ſi vi ab obſequio reuocarentur, non modò, obuios omnes jugulauit, ſed & crudeliter prægnantium matrum vteros diſſecuit, vt vnâ cæde Barbarus carnifex duas neces inferret.

3266.

Manahen euocat Phul Aſſyriorum Regem, in auxilium.

Hæc crudelitas Manaheno regnum peperit, non aſſeruit: Itaque tot hominum inſidias reformidans, qui à tam multis timebatur; Phulem Aſſyriorum Regem in auxilium euocauit: Is autem Phul extinćto Sardanapalo relićtus in ruderibus Niniues, vir fortis hoc regnum interire non eſt paſſus, ſed in magnam Hebrææ gentis perniciem curauit refloreſcere. Euocauit autem Phulem Manahen mille talentis argenti hoc eſt decies centenis, trecentis ſeptuaginta quinque nummorum millibus. Quam vt conficeret ſummam, quinquaginta Syclos argenti, hoc eſt octo ſupra ſexaginta noſtrates libras in ſingula ditiorum capita pronunciauit. Vtrum hæc mille talenta ſemel tantùm penſitata ſint, an ſingulis annis numerata fuerint Aſſyrio Principi, certò ſtatui non poteſt; neque cum id Deus diſſimulandum voluerit, ſcire aut optamus, aut curamus.

CAPVT VIII.

DECAS VIII. SÆCVLI XXXIII.

Ab anno 3270. ad 3280.

3274

Naſcitur Achaz.

HOc anno natus eſt Ioathamo filio Oziæ Achazus, vt liquet ex annis patris. Itaque videns ſe & in filio, & in nepote ſuperſtitem, ſuperbiâ elatus, eò aſſurgere voluit, vnde turpiter præcipitauit. Vt enim gratias haberet Deo (ſic enim quidam ſcribunt) de nepotis ortu, incenſum adolere voluit, in altari Thymiamatis, & munus exequi ſolis Sacerdotibus reſeruatum. Verùm ei fortiter obſtitit Summus

Pon-

Pontifex Ioël, aliter dictus Azarias, cum octoginta Sacerdotibus, qui dignâ miniſtris Dei libertate peccantem Regem corripuerunt. Perrexit ille nihilò ſeciùs, minas intentans, oblitus ſui, loci, atque Dei; ſed hunc illicò vindicem multiplicis criminis agnouit & ſenſit. Nam ſtatim afflatus eſt leprâ quæ ſic in fronte eius apparuit, vt ab omnibus Sacerdotibus videretur: Itaque non vt ſacrilegus tantùm, ſed & leproſus ex templo atque adeo ex vrbe depulſus eſt, hominum deinceps familiaritate, conuictùque cariturus. Iuſto planè, dignòque ſupplicio, vt qui Pontificibus æquari voluiſſet, Rex infra ſubditos ſuos vile propudium amandaretur.

Ozias adolere volens incenſum fit Leproſus.

Obiit & hoc anno Manahen regni ſui decimo, non tantùm idololatra, ſed & crudelis Tyrannus, hoc eſt inuiſus Deo, & hominibus; elatus tamen eo funere, quod non barbarum, ſed bonum Principem decebat; ne ex genere mortis de vitâ pronuncies; cum boni nonnumquam improborum funere, impij bonorum fato tolli videantur.

Moritur Manahen

3275.

Phaceia filius Manaheni, Iſraëlitarum Rex decimus ſeptimus, ſucceſſit patri; non quia regno dignus erat, ſed quia ejus ſubditi ferre tyrannidis jugum didicerant. Si enim Ioſepho credimus paternam imitatus eſt crudelitatem; eò tolerandam faciliùs, quod & minùs diuturnam, & aduerſus aſſuetos, eam importuni patris, ferox hæres exercuit.

Phaceia 17. Rex Iſraelis.

Eodem quoque anno Corinthij exauthoratis Regibus ſuis, quorum vltimus Automenes fuit, Prytanes annuos ſubſtituerunt; faciliore, vt credebant dominatu, quod Princeps ex ſubdito, ſubditus ex Principe quotannis creabatur.

Corinthio Prytanes annui pro Regibus.

3276.

Natus hoc anno exiſtimatur Tobias ſenior illuſtre pietatis exemplar in Galilæâ ſuperiore ac Tribu Nephthali, vrbeque cognomine, vt vul-

Naſcitur Tovias Senior.

gata legit; vt Græca, ex oppido Thisbe Eliæ patriâ. Is vtroque parente orbatus eſt puer; at eum Debbora patris mater, ſic erudiit ad virtutem atque religionem, vt hanc inſtitutionis laboriſque ſui non pœniteret.

3277.

Viſio Iſaiæ. Hoc anno qui Oziæ Regis Iuda poſtremus, & quinquageſimus ſecundus fuit Iſaias Propheta in excelſo ſolio Deum vidit, non oculis corporis, ſed mentis; & fortaſſis huic dormienti nobilis hæc imago repreſentata eſt: quando & Seraphinus carbone ardenti ex altari detracto labra ejus purgauit igne cæleſti, hoc eſt (vt vult Hieronymus) huic prophetiæ ſpiritum indidit, habilemque reddidit & ad monitus diuinos ſapienter accipiendos, & manifeſtandos, quod impuris hominibus rarò conceditur.

Moritur Ozias Rex Iuda. Paulò poſt decimus Regum Iuda Ozias defunctus eſt, ſepultuſque in agro Regiorum ſepulcrorum, non autem illatus in Regum tumulos, quia leproſus obierat; ſicque dum vixit & poſt obitum, ab aliorum excluſus communione, vir alioqui bonus, ſi Rex tantùm eſſe voluiſſet, neque thuribulo manum admouiſſet. Certè à Deo parente, non iudice caſtigari viſus eſt, quandoquidem qui eum punitus eſt, eundem laudauit Deus, vt oſtenderet hunc acceptum cælo è viuis abiiſſe, & iniuſtam corpori turpem criminis notam, cum ipſo corpore deceſſe.

Phacee Rex 18. Iſraelis cædit Phaceiam. Eodem quoque anno Phacëe filius Romeliæ Chiliarchus vt ait Ioſephus, initâ cum viris fortibus quibuſdam coniuratione, Phaceiam Manaheni filium poſt annos regni ſui duos interemit in turri Samariæ, ad quam confugerat. Præmium hujus parricidij Regnum fuit; ſtatim enim Phacee Rex Iſraëli decimus octauus creatus eſt; nec anteceſſore ſuo melior, quia idololatra, nec eo mitior quia tyrannus, & quia ſceleratus ipſe ſceleratum ſuſtulerat, Deo criminibus vtente ad crimina vindicanda.

OLYM-

OLYMPIADES.

3278. OLYMP. I. *Annus* 1.

Olympiades ſeu anni Iphiti, celebris Epocha inter Chronologos, hinc procedit: Quando Olympici Agones ad Olympia Piſa juxtà Alpheum amnem ab Iphito Elidis Rege magnificè inſtaurati ſunt, atque in iis victor Coræbus eſt renunciatus: Ex quo deinceps notati ſunt perdiligenter Olympionicæ. Vide quæ de Olympiadibus obſeruauimus qu. 7. π. ὀλυμπιάς.

Olympiades.

Eodem anno Ioathamus Rex Iuda vndecimus Oziæ patris occupauit locum; & quem jam ei patris morbus ab annis quatuor adjudicarat, tunc mors patris penitus aſſeruit.

Ioathamus 11. Rex Iuda.

3279. OLYMP. I. *ann.* 2.

Hoc anno videtur Phacee denegaſſe tributum Teglath-Phalazari, ab Iſraëlitis ejus patri Phuli penſitari ſolitum: quæ cauſa videtur fuiſſe, cur nouus ille Aſſyriorum Rex, vt ſe dignum præberet imperio ſtatim cum ingentibus copiis adfuerit, & rebellem Regulum ad turpiſſimas conditiones pacis compulerit. Occupauit enim totam ejus ditionem trans Iordanem; cis Iordanem autem ſuperiorem Galilæam quæ & gentium dicta eſt, ibidem poſitas Tribus Ruben, Gad, & dimidiam Manaſſe, cum totâ Tribu Nephtali abduxit in Mediam, atque hic extorres à patriâ habitare compulit, vt in hoſtili regione, & hoſtibus circumſepti nunquam rebellarent. Hoc à Deo rebellibus Iſraëlitis, ab hominibus rebellio profuit.

Teglath-Phalazar 4 Tribus abducit.

Hoc quoque anno Amulius Ægeſto filio Numitoris per inſidias, & inter venandum ſublato, Rheam Syluiam ſororem ejus virginem nubilem Veſtalem creauit, ne ex ea ſuſciperetur proles. Sed quarto ab hinc anno facta grauida gemellos peperit, vltores tot criminum, quæ vt ſibi pararet ac ſeruaret Regnum, Amulius perpetrarat.

Rea Sylnia fit Veſtalis.

Ioa-

3280. OLYMP. I. *ann.* 3.

Ioathami ædificia. Ioathamus ſub initium regni ſui propylæum ſeu veſtibulum, hoc eſt portam Orientalem templi dicitur nouis operibus exornaſſe: Hinc enim ſapienter ædificia ſua voluit auſpicari. Inde perrexit ad murum Ophel Hieroſolymę reficiendum, & vrbes in montibus Iuda muniendas, omnia firmiſſimi operis, quia pietatis, & religionis fundamento ſubſtruebantur.

CAPVT IX.

DECAS IX. SÆCVLI XXXIII.

Ab anno 3280. ad 3290.

3281. OLYMP. I. *ann.* 4.

Rhea Syluia concepit Romulum & Remum. Hoc anno Rhea Syluia aliter Ilia dicta, virgo Veſtalis in luco Martis vnde puram aquam hauriebat ad ſacrificia corrupta eſt; ſed à quo? Hactenus dubitatum; & fortè Romanorum effecit potentia, ne dubium vnquam illud aboleretur. Quidam ab ipſo Marte violatam volunt; quidam ab ignoto quodam, nonnulli à proco, qui eam deperibat; multi denique ab ipſo patruo Amulio, ſed armato, & Martis ſpeciem referente, qui tamen hoc ſtupro non libidinem ſed modum quærebat, quo eam ex legibus perderet. Vt vt ſe res habuerit Rhea hoc anno ex furtiuo concubitu Romulum, Remumque concepit, quorum patrem incertum Romani fecerunt Deum, vt natalium ſuorum turpitudinem occultarent. Finxerunt etiam Eclipſim, & in cælo tenebras, quibus conditores ſuos nothos, & ſpurios nunquam obuelabunt.

3282. OLYMP. II. *ann.* 1.

Romulus & Remus mirabiliter ſeruati. Rhea Syluia, ſeu Ilia hoc anno Romulum, ac Remum peperit; ſtatimque in iudicium vocata, damnata eſt ab Amulio vt virgis cæſa viua de-

ſo-

ſoderetur, proles necaretur. Filia tamen Amulij vnica dicitur Patrueli ſuæ vitam impetraſſe; ita Liuius. At Marcus Octauius, & Licinius major eam necatam volunt; Dionyſius Halicarnaſſenſis neutram opinionem improbare audet. Certè nihil matrem viuere, plurimi ſeruari prolem intererat; id mirabiliter factum: cum enim in alueo expoſiti eſſent infantes in Tiberi fluuio tum reſtagnante, hæſit cymba ad radices montis Palatini; infantium gemitu accita Lupa diſtentis ex partu vberibus accurrit, eiſque feritatis oblita mammam præbuit. Quod cum obſeruaſſet Fauſtulus Regius paſtor, ſubductos infantes obtulit vxori ſuæ, quæ non ita pridem infantem mortuum ediderat. Hæc autem cum parum pudicè viueret, & inde Lupæ contumelioſum ſibi apud paſtores feciſſet nomen, nata eſt fabula de Romuli, ac Remi altrice Lupâ beſtiâ. Hanc autem Romani complexi ſunt auidè, & ſcriptis Latinis, Græciſque conſignarunt, ne parentem vrbis ſuæ, atque conditorem, & nothum, & meretricis alumnum turpiter fateri cogerentur.

3284. OLYMP. II. *ann.* 3.

Hoc anno, regnante Spartæ Polydoro, Lacedæmonij Locros & Crotonem in Italiam deduxere colonias, & à ſuis conditoribus, & de ſuis propriis factis inclytas, ſed ad luctam tamen & vmbram, quam ad bellum & pulucrem aptiores.

Locri & Croto coloniæ Spartanorum.

3285. OLYMP. II. *ann.* 4.

Natus eſt hoc anno Ezechias religioſiſſimus princ ps ex Achazo patre duodenni, in quâ vi gignendi tam præcoce, quidam ad Deum, quidam ad naturam Achazi Salaciſſimam recurrunt, quem vt maturè patrem, ſic non diu hominem agnoſcunt, mortuum ætatis anno trigeſimo ſexto. Certè vt optimus Ezechias nunquam ſatis citò viuere debuit, ſic eius impius pater nunquam ſatis citò mori.

Naſcitur Ezechias ex Achazo.

Hoc

3286. OLYMP. III. *ann.* 1.

Abaris ex Scythia venit in Græciam.

Hoc tempore (id tamen quidam referunt ad Olympiadis LIV. annum 1.) Abaris ex Hyperboreis Scythis legatus venit in Græciam donatus ab Apolline ſagittâ, quam jaculans cum eâ velociſſimè ferebatur, percurrens populos ſine cibo, ſine potu, & per ſagittam reddens Oracula. In eo quidam vim Dæmonis agnoſcunt hominibus illudentis; alij Dei virtutem mortales ad pœnitentiam inuitantis; quæ poſterior ſententia, meo quidem judicio, plus pietatis habet, quam veritatis, & Eccleſiaſtis, quàm Hiſtoricis accommodatior.

3290. OLYMP. IV. *ann.* 1.

Micheæ Prophetia.

Ad hoc tempus pertinere videtur Micheæ Prophetia, quando jam in aliquot Iſraëlitas diuini Numinis furor detonuiſſet. Admonebantur eâ reliqui, immò & Iudæi, vt ex aliorum ſaperent damno, ſed ſurdis omnibus cantatum eſſe mox per Aſſyrios, & Babylonios pœna inflicta docuit. Non eſt igitur Micheas iſte qui ſub Achabo Rege Iſraëlis vixit, vt putarunt Dorotheus, Epiphanius, aliique complures, & ſi cæſus eſt, id non eſt factum à Ioramo Achabi filio. Corpus autem ejus inuentum eſt ſub Theodoſio Seniore in vico Baratſia, & loco qui tunc dicebatur Nephaſa Neomena, id eſt, *anima fidelis*, vt prodit Sozomenus; itaque viri hujus ſanctitas, quam genus mortis eſt exploratior.

CAPVT X.

DECAS X. SÆCVLI XXXIII.

Ab anno 3290. *ad* 3300.

3292. OLYMP. IV. *ann* 3.

Romuli, & Remi ſtudia.

ROmulus, & Remus nati annos decem, egregiè literis Græcis, & Latinis apud Ga-

Gabios excultos eſſe tradit ex Valerio Antiate Aurelius Victor, Numitore affatim eis omnia ſuppeditante, & in eorum inſtitutionem inuigilante: ſpecies enim oris, & dignitas corporis eos ex magnis, & ad magna natos indicabat.

3293. OLYMP. IV. *ann.* 4.

Ioathamus anno regni ſui decimo mortuus eſt, princeps optimus, & tam citò inferendus in ſepulchra Regum, ne populi ſui damna videre cogeretur, quæ in Achazi filij, digniſſimum iis caput, mox incubuerunt. *Moritur Ioathan.*

Achazus enim Rex duodecimus Iuda patri ſuo ſucceſſit anno 17. Regni Phacee; Quo item anno Rex ille Iſraëlis fœdus iniit cum Syris, vt communibus armis Achazum impeterent amicum Aſſyriorum, & communem hoſtem vtriuſque, & ſic accepta ab Aſſyriis damna quoniam aliter non poterant in eorum ſocios refundere pararunt; quo facto & Iudæis perniciem, & ſibi ruinam inconſultè nimis accerſierunt. *Achaz 12. Rex Iudæ.*

3294. OLYMP. V. *ann.* 1.

Tum Ephoros primùm Spartæ conſtitutos tradunt, regnante hic Theopompo, cum Polydoro. Quinque autem Ephori ſingulis annis eligebantur, ei ab eorum primo nominabatur annus, qui hoc anno Elatus dicebatur. Hi continebant in officio Regem, vt Tribuni plebis Romæ Conſules; Rege hoc pacto minùs potente, ſed meliore, regnoque minùs ambitioſo, ſed diuturniore. *Ephori Spartæ.*

Hoc etiam anno Achazus à Syris, & Iſraëlitis malè acceptus eſt. Phacee enim ex ejus ditione plurimos cæcidit, ſpolia multa abduxit, abegit captiuorum ducenta millia. Vernm hi omnes ad vocem Oded Prophetæ ex Samariâ vaticinantis, etiam cum Viatico liberaliter remiſſi ſunt; adeò potens, etiam apud impios, juſſio Prophetæ fuit. Major etiam incubuit in Iuda à Razino Rege Syriæ calamitas, non enim tan- *Syri, & Iſraelitæ malè accipiunt Achazum & Iudā.*

tantum Achazi fudit exercitum, ſed ipſum eius ducem viuum cepit, abduxit Damaſcum; nec liberum dimiſit niſi vrbe Ailâ ad oram Rubri maris traditâ; quam Rex Syrus, expulſis Iudæis tradidit incolendam, & ſeruandam Idumęis Ita vrbe nobili, & firmâ Rex infælix libertatem ſuam redimere coactus eſt, & facto, quàm eſſet ipſa captiuitas, turpiore.

3295. OLYMP. V. *ann.* 2.

Obſidetur Hieroſolyma à Syris & Iſraelitis

Hoc anno conjunxere vires ſuas Syri, atque Iſraëlitæ, Razin & Phacee, vt exercitu maximo Hieroſolymam obſiderent. Turbatum Achazum timere vetat Iſaias, à Regibus mox interituris, & titionum inſtar poſtremum, fœdumque fumantibus: non credenti ſignum quodcumque voluerit offert, & maximè Virginem quæ illibatâ caſtitate conciperet. His tamen fidem non adhibuit imprudens Achazus; Aſſyriu Regem, vetante Deo, in auxilium ſuum euocâuit, cum hoſtium quidem pernicie, ſed damno ſuo forte non minori; qua de re mox judicabitur.

3296. OLYMP. V. *ann.* 3.

Aſſyrius fert ſuppetias Achazo.

Teglath-Phalazar Aſſyriorum Rex precibus Achazi ſolicitatus, ac promiſſis, in eius auxilium venit, atque ex itinere agrum Damaſcênum fœdè vaſtauit. Obſidione vrbis ſolutâ huic occurrit Razinus, qui cum Aſſyrio copiis imparibus, & feſſis congreſſus exercitum ac vitam perdidit, Rege ſuo cæſo venit in Aſſyriorum poteſtatem Damaſcus, cujus ciues in Cyrenen, hoc eſt inquit Ioſephus, ſuperiorem Mediam tranſlati, dum aliena incautiùs appetunt, ſe ac patriam perdiderunt. Intereà Phacee de ſeruando regno ſuo, quàm de occupando Iudaico ſolicitior Hieroſolymam relinquit, vt ſua tueatur: Sed in Aſſyrium intentus, dum non ſibi ſatis cauet à ſuis ab Ozeâ filio Ela interimitur; hoc vno fœlix quod regni ſui vaſtitatem non vidit. Achazus autem ope Aſſyrij obſidione

dione ſolotus, atque metu, huic obuiam cum multis muneribus Damaſcum venit; vbi cum altare vidiſſet exquiſiti operis, formam eius ad Vriam ſummum Pontificem miſit, juſſitque huic ſimile curare, vt in eo mox ipſe faceret; quod & perfectum eſt Rege fatuo illegitima imperante, meticuloſo Pontifice reſiſtere non auſo, vtrimque magno Regni damno, atque ciuitatis.

3297. OLYMP. V. *ann.* 4.

Teglath Phalazar magnificentiſſimè ſuſcipitur Hieroſolymis ab Achazo, à quo multo auro, argentoque donatus eſt, tam ſacro, quàm prophano. Verùm Rex Barbarus in hac vrbe non vt hoſpes, ſed vt hoſtis vixit, rapuit pecuniam omnem, & publicam, & priuatam, ſibi non oblatam; quaſi gratis data ad belli ſumptus ſatis non eſſet. Hæc prima pœna fuit Achazi, quod in altari nouo illegitimè feciſſet, ſed alia grauior in tributo quod Aſſyrius imperauit, vtpote diuturnior. Tot malis Rex afflictus ad Deum non confugit, ſed quaſi ab eo tot damnorum repetiturus vltionem Templum direptum, ac omnibus donariis ſpoliatum claudi jubet; idola per vrbem vniuerſam ſpargit, vt his potiùs, quàm tot calamitatum, vt vocabat, authori thura, & victimæ conſtituerentur. Demens! qui Deum vocaret in certamen à quo obterendus erat, niſi contemptus eſſet, ac vilitati ſuæ, & inſaniæ ſuam deberet impunitatem.

Teglath-Phalazar Hieroſolymam diripit.

Impietas Acaz.

Teglath-Phalazar autem relictis Hieroſolymis Samariam venit, quam omnibus quoque diuitiis ſpoliauit. Hic Ozeam Phacee percuſſorem cum inueniſſet, eum judicauit idoneum cui ſpem faceret regni, ſi fidum illum experiretur, & in exigendis, perſoluendiſque tributis accuratum. Sic hoc anno Oſeas, non tam Rex, quàm Larua Regis cœpit eſſe; vnde duplex in ſacris Litteris, ejus regni notatur initium. Aſſyrius autem locupletiſſimus triplicis Regni ſpoliis rediit in ditionem ſuam; docuitque potentem auxi-

Primum initium Oſee Regis Iſrael.

auxiliatorem euocatum à tenui Principe, eſſe nonnunquam ipſi, quàm eius hoſti damnoſiorem.

3298. OLYM. VI. *ann.* 1.

Lupercalia inſtituta. Romulus & Remus ex Ephebis egreſſi ſpirabant aliquid anguſtius, quàm paſtores ſolent, ac maioribus animis irruebant, quàm reliqui in feras, & in graſſatores; Quare fortiſſimi quique iis ſe Ducibus adjungebant, quibus imperabant exemplo, quos in gloriæ & prædæ partem vocabant. Tum autem inſtituta feruntur ab iis Lupercalia, in honorem Panos Paſtorum Dei, quàm feſtiuitatem Romanos mundi dominos poſteà celebrare non puduit.

Alcmæon Athenis vltimus Archon perpetuus. Hoc item anno Alcmæon apud Atenienſes vltimus ἄρχων perpetuus, cum duobus tantùm annis præfuiſſet decennalibus his magiſtratibus locum dedit, probauitq; in quibuſdam hominibus breuiores dignitates eſſe ſine dubio meliores.

Idumæi Iudæos vexant. Idumæi hoc anno in Iudæos attritos irruentes magnâ illos affecerunt clade, non reſiſtere auſos, & omnium patentes inſultibus. Et qui inſurgebat Achazus contra Deum, quem ſuum putabat hoſtem, illatam ab hoſte vero patienter ferebat injuriam; tam inſulſus vindex, quam ignauus tolerator.

3299. OLYMP. VI. *ann.* 2.

Philiſthæi ſua recuperant à Iudæis. Philiſthæis quoque hoc anno animus rediit qui bello ſua repetentes, à Numinis inimico tam facilè ſua recuperarunt, vt ea ſe non repetiiſſe maturiùs indignarentur. Tum Getha, Aſcalon, Azotus, Accaron recepere libertatem, & odium exeruerunt in Hebræos, paulò ante dominos ſuos, nunc omnium ſeruos, qui eos appeterent bello; dignos ſeruire omnibus, qui Deo ſuo ſubjici ridiculè detrectarent.

3300. OLYMP. VI. *ann.* 3.

Charops primus Archon decēnalis Athenis. Athenis Charops, primus decennalis Archon hoc anno iniit Magiſtratum, quia perpetuus aliquid retinebat de Rege, qui cum malè Athenienſibus conueniebat. Igitur electus eſt, qui priuatus,

tus, magiſtratus ſui rationem redderet, haberet temporis ſatis, vt Rempublicam regeret, & adminiſtraret. Nec finis fuit apud leuem & turbulentum populum hujus immutandi magiſtratus, niſi cum ad popularem ſtatum ſtatus ille recidit, hoc eſt adminiſtratio commiſſa plebi, & belluæ multorum capitum, à quo regi non poteſt Reſpublica, turbari, & euerti nullo negotio ſolet.

Romulus & Remus ſublato Amulio Auũ Numitorem reſtituunt regno.

Hoc eodem anno Romulus & Remus Numitorem Auum reſtituerunt regno, Amulium etiam vitâ priuarunt. Remus exortâ inter Paſtores rixa in quâ ſe ſtrenuè geſſit, interceptus inſidiis, vinctus Albam perductus eſt, abſente Romulo. Fauſtulus eum admonet de periculo fratris, & qui eſſent ambo aperit. Ille coactâ Paſtorum manu vadit ad vrbem, quaſi repetiturus fratrem, re verâ vlturus auum. Amulius eodem tempore de cunctis certior factus, viſoque alueo in quo expoſiti fuerant, eos perdere decreuerat; eâ de re per nuncium fidum admoniti, illum præuenire ſtatuunt; cum paucis bene animatis, occultantes arma, irrumpunt in Regiam, cuſtodes obtruncant, ipſumque etiam Amulium. Tum ad Numitorem accedunt, qui vocatâ illicò concione fratris in ſe exponit injurias, duorumque juuenum natales; exclamat populus Amulium jure cæſum videri, Numitorem Regem eſſe ſuum, duos juuenes maiori ac illuſtriori regno digniores. Taruntius Mathematicus hoc anno 4. Octobris Sole in librâ Romam conditam aſſerit; alij rejiciunt in annum ſequentem atque Palilia; nos plures & doctiores ſecuti vrbem conditam anno proximo referemus, à cujus exortu, pars hujus corporis altera non poteſt nobiliùs exoriri.

FINIS TOMI PRIMI.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

[illegible]

Digitized by Google

Digitized by Google